

ព្រះ
ច្បាប់ប្រជុំកងច្បាប់

និង

សេចក្តីប្រជុំកងច្បាប់ខ្មែរ

អភិបាលប្រជុំកង

បណ្ឌិត អង្គបក្ស

១០១

ក្រុមប្រឹក្សានាយករដ្ឋមន្ត្រី ភ្នំពេញ

៣៩ ២៧១២

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋានស្ស អដ្ឋមោ ភាគោ
អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនទុក្ខំ
បដិច្ចវិញ

[១] សញ្ញាជនំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនោ
ធម្មោ ឧប្បដ្ឋានំ ហេតុឧប្បដ្ឋយា កាមរាគសញ្ញាជនំ
វដិច្ច វិជ្ជាសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ កាមរាគ-
សញ្ញាជនំ បដិច្ច សីលត្ថតបរាមាសសញ្ញាជនំ
អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ កាមរាគសញ្ញាជនំ បដិច្ច អាណ-
សញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ កាមរាគសញ្ញាជនំ
បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ បដិយសញ្ញាជនំ បដិច្ច
សីលសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ បដិយសញ្ញាជនំ
បដិច្ច បច្ចវិយសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ បដិយ-
សញ្ញាជនំ បដិច្ច អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ អាណសញ្ញាជនំ

អភិធម្មបិដក
បដ្ឋាន អដ្ឋមភាគ
អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សញ្ញាជនទុក្ខំ
បដិច្ចវិញ

[១] សញ្ញាជនធម្មិ (ធម្មិវេលចរិយសុត្តន្តក្កដិវង្គៈ) កាស្រ័យ
នូវសញ្ញាជនធម្មិ វេយភីតៈខ្យំនី ព្រោះហេតុវង្គ័យ គឺ វិជ្ជាសញ្ញាជនៈ
ក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី កាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ សីលត្ថតបរាមា-
សសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី កាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញា-
ជនៈ អាណសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី កាស្រ័យ នូវកាមរាគ-
សញ្ញាជនៈ អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ នូវកាមរាគសញ្ញាជនៈ វិស្សុ-
សញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី កាស្រ័យ នូវបដិយសញ្ញាជនៈ មច្ច-
វិយសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី កាស្រ័យ នូវបដិយសញ្ញាជនៈ
អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ នូវបដិយសញ្ញាជនៈ កាណសញ្ញាជនៈក្តី

បដិច្ច វាវកសរោត្តរាជំ អវិជ្ជាសរោត្តរាជំ កវាវក-
 សរោត្តរាជំ បដិច្ច អវិជ្ជាសរោត្តរាជំ វិនិច្ឆ័យសរោត្តរ-
 ាជំ បដិច្ច អវិជ្ជាសរោត្តរាជំ ។ សរោត្តរាជំ ធម្មំ បដិច្ច
 វោសរោត្តរាជោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជនិ ហេតុប្បទូយា សរោត្ត-
 រាជេ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានត្ប
 រូបំ ។ សរោត្តរាជំ ធម្មំ បដិច្ច សរោត្តរាជោ ច
 វោសរោត្តរាជោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជនិ ហេតុប្បទូយា
 វាវកសរោត្តរាជំ បដិច្ច វិនិច្ឆ័យសរោត្តរាជំ អវិជ្ជា-
 សរោត្តរាជំ សម្បយុត្តកា ទ ទន្ធិ ចិត្តសមុដ្ឋានត្ប
 រូបំ អត្ថំ តទ្ធិតទ្ធិ ។ វោសរោត្តរាជំ ធម្មំ បដិច្ច
 វោសរោត្តរាជោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជនិ ហេតុប្បទូយា វោ-
 សរោត្តរាជំ វិកតំ ទន្ធិ បដិច្ច វោសោ ទន្ធិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានត្ប រូបំ ទេ ទន្ធិ . . . បដិសន្ធិក្ខណោ
 ទន្ធិ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទន្ធិ វិកតំ មហា-
 ក្ខតំ . . . អហាក្ខតេ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ
 កាជន្តរូបំ ទកាជន្តរូបំ ។ វោសរោត្តរាជំ ធម្មំ
 បដិច្ច សរោត្តរាជោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជនិ ហេតុប្បទូយា
 វោសរោត្តរាជេ ទន្ធិ បដិច្ច សរោត្តរាជោ ។

អវិជ្ជាសរោត្តរាជេក្កំ កាស្រីយ ខ្ញុំវាវកសរោត្តរាជេ អវិជ្ជាសរោត្តរាជេ
 កាស្រីយ វាវកសរោត្តរាជេ អវិជ្ជាសរោត្តរាជេ កាស្រីយ ខ្ញុំវិនិច្ឆ័យ-
 សរោត្តរាជេ ។ វោសរោត្តរាជេធម្មំ (បដិមិទិវេបថាសរោត្តរាជេ) កា-
 ស្រីយ ខ្ញុំសរោត្តរាជេធម្មំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ភ្នក
 សម្បយុត្តកត្តក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានត្បក្កំ កាស្រីយ ខ្ញុំភ្នកសរោត្តរាជេ ។
 សរោត្តរាជេធម្មិក្កំ វោសរោត្តរាជេធម្មិក្កំ កាស្រីយ ខ្ញុំសរោត្តរាជេធម្មំ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ វិនិច្ឆ័យសរោត្តរាជេក្កំ អវិជ្ជាសរោត្ត-
 រាជេក្កំ ភ្នកសម្បយុត្តកត្តក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានត្បក្កំ កាស្រីយ ខ្ញុំកាម-
 កសរោត្តរាជេ បណ្ឌិត គប្បីចង ជាចក្ខុះ ។ វោសរោត្តរាជេធម្មំ
 កាស្រីយ ខ្ញុំវោសរោត្តរាជេធម្មំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ
 គឺ ទន្ធិក្កំ ចិត្តសមុដ្ឋានត្បក្កំ កាស្រីយ ខ្ញុំទន្ធិ ទ ជាវោសរោត្ត-
 រាជេ ខ្ញុំទន្ធិ ៥ . . . វត្ថុ កាស្រីយ ខ្ញុំវត្ថុទន្ធិ ភ្នកវោសរោត្តរាជេធម្មំ
 សម្មំ ភ្នកទន្ធិ កាស្រីយ ខ្ញុំវត្ថុ ខ្ញុំវោសរោត្តរាជេ ទ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានត្ប
 កជក្ការូបំ និងឧបាទារូបំ កាស្រីយ ខ្ញុំក្នុងមហាក្កត ។ សរោត្តរាជេ-
 ធម្មំ កាស្រីយ ខ្ញុំវោសរោត្តរាជេធម្មំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្ប-
 ទូយ គឺ ភ្នកសរោត្តរាជេ កាស្រីយ ខ្ញុំភ្នកវោសរោត្តរាជេក្កំ ។

សញ្ញាដំបូង បដិព្វកេ

[៤] ធម្មតុយា ចត្តាវិ ធម្មាប្បណេ តិណិ
 ធម្មតិយា ធម្ម ធម្មទន្តេ តិណិ ធម្មមទន្តេ តិណិ
 ធម្មញ្ញេ តិណិ ធម្មមនិស្សយ តិណិ ធម្មវេដា-
 តេ ធម្ម ធម្មត្តាដាតេ ធម្ម ធម្មាសេវនេ ធម្ម ធម្មាម្ម-
 តិណិ ធម្មិកតោ ធម្ម ធម្មាហារេ ធម្ម ធម្មត្រ័យេ
 ធម្ម ធម្មណេ ធម្ម ធម្មត្ត ធម្ម ធម្មម្មយុត្តេ
 តិណិ ធម្មិយុត្តេ ធម្ម ធម្មតិយា តិណិ ធម្មិកតេ
 តិណិ ។

[៥] ធម្មតុយា ធម្មាប្បណេ តិណិ ...
 ធម្មតិយា ធម្ម ធម្ម ធម្មត្ត ។

[៦] ធម្មតុយា ធម្មាប្បណេ ចត្តាវិ ...
 ធម្មត្ត ចត្តាវិ ធម្មិកតោ ធម្ម ធម្មាហារេ ចត្តាវិ ធម្មត្ត
 តិណិ ធម្មិយុត្តេ ចត្តាវិ ធម្មិកតេ ចត្តាវិ ។

សញ្ញាដំបូង ធម្ម ធម្មត្ត ធម្មាដាតេ ... ។

សញ្ញាដំបូង បដិព្វកេ

[៤] ធម្មតុយា ធម្មាប្បណេ តិណិ ...
 ធម្មតិយា ធម្ម ធម្មទន្តេ តិណិ ធម្មមទន្តេ តិណិ
 ធម្មញ្ញេ តិណិ ធម្មមនិស្សយ តិណិ ធម្មវេដា-
 តេ ធម្ម ធម្មត្តាដាតេ ធម្ម ធម្មាសេវនេ ធម្ម ធម្មាម្ម-
 តិណិ ធម្មិកតោ ធម្ម ធម្មាហារេ ធម្ម ធម្មត្រ័យេ
 ធម្ម ធម្មណេ ធម្ម ធម្មត្ត ធម្ម ធម្មម្មយុត្តេ
 តិណិ ធម្មិយុត្តេ ធម្ម ធម្មតិយា តិណិ ធម្មិកតេ
 តិណិ ។

[៥] ធម្មតុយា ធម្មាប្បណេ តិណិ ...
 ធម្មតិយា ធម្ម ធម្ម ធម្មត្ត ។

[៦] ធម្មតុយា ធម្មាប្បណេ ចត្តាវិ ...
 ធម្មត្ត ចត្តាវិ ធម្មិកតោ ធម្ម ធម្មាហារេ ចត្តាវិ ធម្មត្ត
 តិណិ ធម្មិយុត្តេ ចត្តាវិ ធម្មិកតេ ចត្តាវិ ។

តើកថាមួយនឹងសញ្ញាដំបូង ... ។

បច្ចុយវិញ

[៧] សាស្ត្រាជនំ ធម្មំ បច្ចុយា សាស្ត្រាជនោ
 ឈោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ បដិគ្គហេសិសំ ។
 យោសាស្ត្រាជនំ ធម្មំ បច្ចុយា យោសាស្ត្រាជនោ ធម្មោ
 ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា យោសាស្ត្រាជនំ ឯកំ ទន្ធ
 បច្ចុយោ គយោ ទន្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូមំ ទ្រេ ទន្ធ
 ... បដិសន្ធិក្ការោ ឧទ្ធ បច្ចុយា វត្ថុ វត្ថុ បច្ចុយា
 បរា ឯកំ បរោក្ខតំ ... បរោក្ខតេ បច្ចុយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូមំ ធម្មោ ឧទានារូមំ វត្ថុ បច្ចុយា
 យោសាស្ត្រាជនោ ឧទ្ធ ។ យោសាស្ត្រាជនំ ធម្មំ បច្ចុយា
 សាស្ត្រាជនោ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា យោ-
 សាស្ត្រាជនេ ឧទ្ធ បច្ចុយា សាស្ត្រាជនោ ។ យោ-
 សាស្ត្រាជនំ ធម្មំ បច្ចុយា សាស្ត្រាជនោ ឧ យោសាស្ត្រា-
 ជនោ ឧ ធម្មោ ឧប្បដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយា យោសាស្ត្រា-
 ជនំ ឯកំ ទន្ធ បច្ចុយា គយោ ទន្ធ សាស្ត្រាជនោ
 ចិត្តសមុដ្ឋានោ រូមំ ទ្រេ ទន្ធ ... វត្ថុ បច្ចុយា
 សាស្ត្រាជនោ បរោក្ខតេ បច្ចុយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូមំ

បច្ចុយវិញ

[៧] សាស្ត្រាជនេចមិ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ វេយាភិក្ខុវិទិ
 ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ គី មាឧសៈ ព ដូចមនិទ្ធករវេយ ។ យោសាស្ត្រាជន-
 េចមិ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ វេយាភិក្ខុវិទិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ
 គី ឧទ្ធ ព ភី ចិត្តសមុដ្ឋានោ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ ធម្ម
 ទន្ធ ៦ ... វត្ថុ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ ភី ឧទ្ធ ព ភី
 វដ្តក ធម្មិវត្ថុ ធម្មិមហេតុក ១ ... ចិត្តសមុដ្ឋានោ កដ្ឋក្ការោ ធម្មិឧទានារូម
 ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ ពិនិវដ្តក ធម្មិវត្ថុ ។
 សាស្ត្រាជនេចមិ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ វេយាភិក្ខុវិទិ ព្រោម
 ហេតុប្បដ្ឋយ គី ពួកសាស្ត្រាជនៈ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ ។
 សាស្ត្រាជនេចមិ យោសាស្ត្រាជនេចមិ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ
 វេយាភិក្ខុវិទិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋយ គី ឧទ្ធ ព ភី សាស្ត្រាជនេចមិ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានោ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ ធម្មិទន្ធ ៦ ... ពួក
 សាស្ត្រាជនៈ ពិនិវដ្តក ធម្មិវត្ថុ ចិត្តសមុដ្ឋានោ ពិនិវដ្តក ធម្មិសាស្ត្រាជនេចមិ

[៨] ហេតុយោ ធម៌ វោធម្មណោ ធម៌ សត្វត្ថ ធម៌
វិហារោ ឯតំ អភិកេត ធម៌ ។

[៩] ធម្មោតុយោ ចត្តារិ ។ យត្ថ យត្ថ វត្ថុ
លក្ខណំ តត្ថ តត្ថ ធិន្ទានំ កាតត្ថំ ។ ធម្មោធម្មណោ
តីណំ យោវិចារេ តីណំ ។

ឯវំ ឥតំវេនិ ទ្វេ កណ្តានា ធម៌ ធិស្សយវិកោ
ធម៌ កាតត្ថា ។

សំសម្ព័ន្ធិវិញ្ញា

[១៥] សុត្តោជនំ ធម្មំ សំសម្ពោ សុត្តោជ-
ណោ ធម្មោ ទម្មដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ កាមណកសុត្តា-
ជនំ សំសម្ពំ ធិដ្ឋិសុត្តោជនំ អវិជ្ជាសុត្តោជនំ ឯវំ
ធម្មោ អរូមាយេវ កាតត្ថា ។

សំសម្ពវិកោចំ សម្មយុត្តវិកោចិ ឯវំ កាតត្ថា ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១៦] សុត្តោជនោ ចាម្មោ សុត្តោជនស្ស ធម្មស្ស
ហេតុប្បដ្ឋយេន ចច្ចយោ សុត្តោជនា ហេតុ សម្ម-
យុត្តកានំ សុត្តោជនានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ ។
សុត្តោជនោ ធម្មោ នោសុត្តោជនស្ស ធម្មស្ស

[៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មាន
៧ ក្នុងបដ្ឋយោ មានៈ ៧ សុត្តោធម្មោ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយោ មាន
៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយោ មានៈ ៧ ។

[៩] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានៈ ៦ ។ វិក្កុ ដែលបាន ក្រុង
អវិទ្ធិណា ។ បណ្ឌិត អប្បិដ្ឋិ មិនទ្រូងទ្រូង ក្រុងអវិទ្ធិណា ។ ចុះ ។
ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មានៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយោ មានៈ ៧ ។

អារាម ៦ យ៉ាងគ្រោះខន្តិ ធិស្សយវិកោ
បណ្ឌិត អប្បិដ្ឋិ យ៉ាងនេះផង ។

សំសម្ព័ន្ធិវិញ្ញា

[១៥] សុត្តោជនធម៌ ច្រឡកច្រឡំ ធិសុត្តោជនធម៌ ទើប
កើតឡើង គ្រោះហេតុប្បដ្ឋយោ គឺ ធិសុត្តោជនក្ខិ ក៏ជាសុត្តោជនក្ខិ
ច្រឡកច្រឡំ ធិសុត្តោជនសុត្តោជនៈ ឯត្ថកអរូម មានប្រេស្នា ៧ បណ្ឌិត
អប្បិដ្ឋិ យ៉ាងនេះផង ។

សំសម្ពវិកោចំ សម្មយុត្តវិកោចិ បណ្ឌិត អប្បិដ្ឋិ យ៉ាងនេះផង ។

បញ្ញាវិញ្ញា

[១៦] សុត្តោជនធម៌ ជាបដ្ឋយោ នៃសុត្តោជនធម៌ ដោយហេតុ-
ប្បដ្ឋយោ គឺ ភ្នកហេតុ ជាសុត្តោជនៈ ជាបដ្ឋយោ នៃភ្នកសម្មយុត្តកសុត្តោ-
ជនៈ ដោយហេតុប្បដ្ឋយោ ។ សុត្តោជនធម៌ ជាបដ្ឋយោ នៃសុត្តោជនធម៌

អភិធម្មបិដក អនុលោមទកប្បដ្ឋាន

លោសត្រាជនោ ឧត្តោ លោសត្រាជនស្ស ធម្មស្ស
 អភិធម្មប្បដ្ឋានេន មច្ឆយោ អនុលោមិយតិ សហជា-
 យេនិមតិ ។ អនុលោមិយតិ វោនំ ឧត្តា ភីលំ . . .
 និយោ ។ ឧត្តោឃ្មំ អនុលោមិយតិ សហជាតាជិ-
 យតិ លោតត្វា វិភជិតត្វា ភីលំយំ ។ សុត្តោជនោ
 ឧ លោសត្រាជនោយ ឧត្តា សត្តោជនស្ស ធម្មស្ស
 អភិធម្មប្បដ្ឋានេន មច្ឆយោ អនុលោមិយតិសុត្តោ-
 ជនេន ឧ សម្មយុត្តរត ឧ ឧត្ត ឧត្តំ ឧត្តា . . .
 ភីលំ ។

[១២] សត្តោជនោ ឧត្តោ សត្តោជនស្ស
 ធម្មស្ស អនុលោមប្បដ្ឋានេន មច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា
 សត្តោជនោ មច្ឆិមាទំ មច្ឆិមាទំ សត្តោជនោ អនុលោ-
 មប្បដ្ឋានេន មច្ឆយោ ភីលំ ។ លោសត្រាជនោ
 ឧត្តោ លោសត្រាជនស្ស ធម្មស្ស អនុលោមប្បដ្ឋានេន
 មច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា លោសត្រាជនោ ឧត្តា មច្ឆិ-
 មាទំ . . . ។ មេ ។ ឧលសមាមត្តិយោ អនុលោមប្បដ្ឋា-
 នេន មច្ឆយោ ។ លោសត្រាជនោ ឧត្តោ សត្តោ-
 ជនស្ស ធម្មស្ស អនុលោមប្បដ្ឋានេន មច្ឆយោ បុរិមា
 បុរិមា លោសត្រាជនោ ឧត្តា មច្ឆិមាទំ មច្ឆិមាទំ

លោសត្រាជនេន ជាបច្ច័យ វៃលោសត្រាជនេន ដោយអនិមិត្តប្បដ្ឋាយ
 បានដល់អនុលោមិយតិ វិភស្តោវិភតិយតិ ។ អនុលោមិយតិ គឺ
 បុគ្គល ឱ្យ ឱវិទាម ឱវិសិយ . . . មានរា: ៣ ។ អនុលោមិយតិ
 ទិសហជាតាជិយតិ បណ្ឌិត អប្បិប្បិ (ដោយអំណាច) វៃវិ: ៣
 ពំនិសប្បិវេក ជំរិ: ៣ ចុ: ។ សត្តោជនេនិក្ខំ លោសត្រាជន-
 េនិក្ខំ ជាបច្ច័យ វៃសត្តោជនេន ដោយអនិមិត្តប្បដ្ឋាយ បានដល់
 អនុលោមិយតិ គឺ បុគ្គល ធ្វើ ឱវិទកសត្តោជន: ឱវិទកសម្មយុត្ត-
 កត្ត ឱវិទិ: គារា . . . មានរា: ៣ ។

[១២] សត្តោជនេនិ ជាបច្ច័យ វៃសត្តោជនេន ដោយ
 អនុលោមប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសត្តោជន: មុខ ។ ជាបច្ច័យ វៃពួកសត្តោជន:
 ក្រោយ ។ ដោយអនុលោមប្បដ្ឋាយ មានរា: ៣ ។ លោសត្រាជនេនិ ជា
 បច្ច័យ វៃលោសត្រាជនេន ដោយអនុលោមប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកលោសត្រា-
 ជនក្នុង មុខ ។ ក្រោយ . . . ។ មេ ។ ជាបច្ច័យ វៃជលសមាមត្តិ
 ដោយអនុលោមប្បដ្ឋាយ ។ លោសត្រាជនេនិ ជាបច្ច័យ វៃសត្តោជនេនិ
 ដោយអនុលោមប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកលោសត្រាជនក្នុង មុខ ។ វៃពួកសត្តោជន:

សញ្ញាជន្មនៈ . . . ឃុំ ឬមិន គោត្តនា ។ សញ្ញា-
ជន្មនៈ ៣ គោសញ្ញាជន្មនៈ ៣ ចន្ទ សញ្ញាជន្មនៈ
ធម្មស្ស អន្តរាស្សន្តរយន្ត បន្ទាយ ភីណិ ។ សញ្ញា-
ជន្មនៈ ៣ ចន្ទ សញ្ញាជន្មនៈ ធម្មស្ស សមនន្តរាស្សន្ត-
រយន្ត បន្ទាយ ១៧ ។ សមនន្តរាស្សន្តរយន្ត បន្ទ-
រយន្ត ១៧ ។ អន្តរាស្សន្តរយន្ត បន្ទាយ ១៧ ។
វិស្សយរាស្សន្តរយន្ត បន្ទាយ ១៧ ។

(១៧) . . . ឧបទិស្សយន្តរយន្ត បន្ទាយ អា-
ស្សន្តរយន្តរយន្ត អន្តរាស្សន្តរយន្ត អន្តរាស្ស-
ន្តរយន្ត ។ ១៧ ។ អន្តរាស្សន្តរយន្ត សញ្ញាជន្មនៈ សញ្ញា-
ជន្មនៈ ឧបទិស្សយន្តរយន្ត បន្ទាយ ឃុំ ភីណិមិ ។
សញ្ញាជន្មនៈ ៣ ចន្ទ គោសញ្ញាជន្មនៈ ធម្មស្ស
ឧបទិស្សយន្តរយន្ត បន្ទាយ អាស្សន្តរយន្តរយន្ត
អន្តរាស្សន្តរយន្ត អន្តរាស្សន្តរយន្ត ។ ១៧ ។ ប-
រាស្សន្តរយន្តរយន្ត អន្តរាស្សន្តរយន្ត គាត់ គេតិ
។ ១៧ ។ សមនន្តរាស្សន្តរយន្ត គាត់ គេតិ ធម្មន្ត
បន្តរាស្សន្ត ភីណិ . . . ។ ១៧ ។ អន្តរាស្សន្ត រាតិ ។ ១៧ ។
អន្តរាស្សន្ត . . . សមនន្តរាស្សន្ត ឧបទិស្សយន្ត គាត់ គេតិ ។ ១៧ ។
សន្សំ ភីណិ សញ្ញា ។ ១៧ ។ សមនន្តរាស្សន្ត សញ្ញា ។ ១៧ ។

បន្ទាយ . . . រាតិ ៦ បន្តិក អន្តរាស្សន្ត យ៉ាងនេះ ។ សញ្ញាជន្ម-
ន្តរយន្ត គោសញ្ញាជន្មន្តរយន្ត ជាបន្តិយ នៃសញ្ញាជន្មន្តរយន្ត ដោយអន្ត-
រាស្សន្តរយន្ត គឺ មានរាតិ ។ សញ្ញាជន្មន្តរយន្ត ជាបន្តិយ នៃសញ្ញា-
ជន្មន្តរយន្ត ដោយសមនន្តរាស្សន្តរយន្ត គឺ មានរាតិ ។ ជាបន្តិយ ដោយ
សមនន្តរាស្សន្តរយន្ត គឺ មានរាតិ ។ ជាបន្តិយ ដោយអន្តរាស្សន្តរយន្ត
គឺ មានរាតិ ។ ជាបន្តិយ ដោយវិស្សយរាស្សន្តរយន្ត គឺ មានរាតិ ។

(១៨) . . . ជាបន្តិយ ដោយឧបទិស្សយន្តរយន្ត គាត់ គេតិ
អាស្សន្តរយន្តរយន្ត អន្តរាស្សន្តរយន្ត វិស្សយរាស្សន្តរយន្ត ។ ១៧ ។
វិស្សយរាស្សន្តរយន្ត គឺ វិស្សយរាស្សន្តរយន្ត នៃវិស្សយរាស្សន្តរយន្ត
ដោយឧបទិស្សយន្តរយន្ត មានរាតិ យ៉ាងនេះ ។ គោសញ្ញាជន្ម-
ន្តរយន្ត ជាបន្តិយ នៃសញ្ញាជន្មន្តរយន្ត ដោយឧបទិស្សយន្តរយន្ត គាត់
គេតិ អាស្សន្តរយន្តរយន្ត អន្តរាស្សន្តរយន្ត វិស្សយរាស្សន្តរយន្ត ។ ១៧ ។
វិស្សយរាស្សន្តរយន្ត គឺ វិស្សយ អាស្សន្តរយន្ត ដោយឧបទិស្សយន្ត
។ ១៧ ។ គាត់ គេតិ អាស្សន្តរយន្ត វិស្សយរាស្សន្ត ។ ១៧ ។ វិស្សយរាស្សន្ត
វិស្សយរាស្សន្ត . . . ។ ១៧ ។ វិស្សយរាស្សន្ត វិស្សយរាស្សន្ត ។ ១៧ ។ វិស្សយរាស្សន្ត
វិស្សយរាស្សន្ត . . . អាស្សន្តរយន្ត វិស្សយរាស្សន្ត ដោយឧបទិស្សយន្ត ។ ១៧ ។
វិស្សយរាស្សន្ត វិស្សយរាស្សន្ត ។ ១៧ ។ សមនន្តរាស្សន្ត ជាបន្តិយ នៃសញ្ញា ។ ១៧ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ដល់សមាហមគ្គិយោ ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។
 លោសន្តោជនោ ធម្មោ សន្តោជនស្ស ធម្មស្ស ឧប-
 ទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ វរោធិណ្ណបទិស្សយោ អ-
 បច្ចុបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ បកត្ត-
 បទិស្សយោ សង្ខំ ឧបទិស្សយោ ខានំ ជរោតិ ធិដ្ឋិ
 កណ្ណាភិ សីលំ . . . ។ មេ ។ សេនាសនំ ឧបទិស្សយ
 ចាលំ វរោធិ ។ មេ ។ សង្ខំ កិច្ចតិ សត្វា ។ មេ ។
 សេនាសនំ ធម្មស្ស ។ មេ ។ បច្ចុយោ ឧបទិស្សយ-
 ប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ លោសន្តោជនោ ធម្មោ
 សន្តោជនស្ស ធម្មោ សន្តោជនស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ វរោធិណ្ណបទិស្សយោ
 អបច្ចុបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ បក-
 ត្តបទិស្សយោ សង្ខំ ឧបទិស្សយោ ខានំ ជរោតិ
 ធិដ្ឋិ កណ្ណាភិ សីលំ . . . ។ មេ ។ សេនាសនំ ឧប-
 ទិស្សយោ ចាលំ វរោធិ ។ មេ ។ សង្ខំ កិច្ចតិ សត្វា
 ។ មេ ។ សេនាសនំ សន្តោជនានំ សម្បយុត្តកាណត្ថ
 ទដ្ឋានំ ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។ សន្តោជ-
 នោ ធម្មោ សន្តោជនោ ធម្មោ សន្តោជនស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ តីលំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ខែសមាហមគ្គិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយេ ។ លោសន្តោជនេនិ ជា
 បច្ចុយេ ខែសន្តោជនេនិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយេ បុរោសកាម្មណ្ណ-
 បទិស្សយ អនុបទិស្សយ វិធិបកត្តបទិស្សយ ។ មេ ។ ឯបកត្ត-
 បទិស្សយ គី បុគ្គល កាស្រីយ ខ្ញុំសត្វ ហើយនំឡើយ ខ្ញុំមាន៖
 ប្រកានំ ខ្ញុំវិច្ឆិ ខ្ញុំសីល . . . ។ មេ ។ កាស្រីយ ខ្ញុំសេនាសន៖
 ហើយសម្រាប់ ខ្ញុំសត្វ ។ មេ ។ បិបក ខ្ញុំសត្វ សត្វ ។ មេ ។
 សេនាសន៖ ជាបច្ចុយេ ខែភក្ក៖ ។ មេ ។ ខែសេនាសន៖ ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បច្ចុយេ ។ លោសន្តោជនេនិ ជាបច្ចុយេ ខែសន្តោជន-
 េនិ ខែសេនាសន្តោជនេនិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយេ បុរោសកាម្មណ្ណ-
 បទិស្សយ អនុបទិស្សយ វិធិបកត្តបទិស្សយ ។ មេ ។
 ឯបកត្តបទិស្សយ គី បុគ្គល កាស្រីយ ខ្ញុំសត្វ ហើយនំឡើយ ខ្ញុំ
 មាន៖ ប្រកានំ ខ្ញុំវិច្ឆិ ខ្ញុំសីល . . . ។ មេ ។ កាស្រីយ ខ្ញុំសេនា-
 សន៖ ហើយសម្រាប់ ខ្ញុំសត្វ ។ មេ ។ បិបក ខ្ញុំសត្វ សត្វ ។ មេ ។
 សេនាសន៖ ជាបច្ចុយេ ខែភក្កសន្តោជនេនិ ខែភក្កសម្បយុត្តកណ្ណ
 ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយេ ។ សន្តោជនេនិ លោសន្តោជនេនិ ជា
 បច្ចុយេ ខែសន្តោជនេនិ ដោយឧបទិស្សយប្បច្ចុយេ គី មាន៖ ព ។

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

អាម្មណាបុរេជាតំ ធម្មំ . . . វត្ថុំ អស្សាជេតិ អភិ-
ធម្មតិ តំ អាម្ម សាញាជិតា ធម្មសម្មយុត្តកា
ធម្មំ ទុដ្ឋា ទុប្បដ្ឋន្តិ ។ វត្ថុបុរេជាតំ វត្ថុ សញ្ញាជិ-
តាវៈ សម្មយុត្តកាធម្មំ ទុដ្ឋា បុរេជាតយ្យច្ឆាយេន
អច្ចយោ ។

[១៧] សញ្ញាជិតោ ធម្មោ ចោសញ្ញាជិតស្ស
ធម្មស្ស វត្ថុជាតយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ ឋិតំ ។ ចោ-
សញ្ញាជិតោ ធម្មោ ចោសញ្ញាជិតស្ស ធម្មស្ស
វត្ថុជាតយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ ។ សញ្ញាជិតា ធម្ម-
ណាសញ្ញាជិតា ធម្មំ ធម្មោ ចោសញ្ញាជិតស្ស ធម្មស្ស
វត្ថុជាតយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ ។

[១៨] សញ្ញាជិតោ ធម្មោ សញ្ញាជិតស្ស
ធម្មស្ស វាសវិទយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ ធរំ ។

[១៩] ចោសញ្ញាជិតោ ធម្មោ ចោសញ្ញា-
ជិតស្ស ធម្មស្ស តត្ថយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ តិណំ ។
វិហារធម្មច្ឆាយេន ធម្មយោ ឋិតំ ។ កល្យាណយ្យច្ឆាយេន
ធម្មយោ តិណំ ។ វត្ថុយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ តិណំ ។
លោកយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ តិណំ ។ មគ្គយ្យច្ឆាយេន
ធម្មយោ ធរំ ។ សម្មយុត្តកយ្យច្ឆាយេន ធម្មយោ ធរំ ។

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

អាម្មណាបុរេជាតំ តិ (បុគ្គល) ទុវច្ឆុ . . . វត្ថុកមា វិហរេន ខីដ
វត្ថុ ភូតសញ្ញាជិតំ ភូតសម្មយុត្តកុទ្ធកំ តើនេម្បិទិ ប្រោស្តប្រាស្ត
ទុវត្ថុខារះ ។ ធម្មបុរេជាតំ តិ វត្ថុ ជាច្រើន ខែត្ថកសញ្ញាជិតេផង
ខែត្ថកសម្មយុត្តកុទ្ធផង ដោយបុរេជាតយ្យច្ឆាយេន ។

[១៧] សញ្ញាជិតេ ជាច្រើន ខែត្ថកសញ្ញាជិតេ ដោយ
បុរេជាតយ្យច្ឆាយេន គឺ មានវិហារ ១ ។ ចោសញ្ញាជិតេ ជាច្រើន
ខែត្ថកសញ្ញាជិតេ ដោយបុរេជាតយ្យច្ឆាយេន ។ សញ្ញាជិតេ
ចោសញ្ញាជិតេ ជាច្រើន ខែត្ថកសញ្ញាជិតេ ដោយបុរេ-
ជាតយ្យច្ឆាយេន ។

[១៨] សញ្ញាជិតេ ជាច្រើន ខែត្ថកសញ្ញាជិតេ ដោយ
វាសវិទយ្យច្ឆាយេន គឺ មានវិហារ ៤ ។

[១៩] ចោសញ្ញាជិតេ ជាច្រើន ខែត្ថកសញ្ញាជិតេ
ដោយតត្ថយ្យច្ឆាយេន គឺ មានវិហារ ៣ ។ ជាច្រើន ដោយវិហារយ្យច្ឆាយេន
គឺ មានវិហារ ១ ។ ជាច្រើន ដោយកល្យាណយ្យច្ឆាយេន គឺ មានវិហារ ៣ ។
ជាច្រើន ដោយវត្ថុយ្យច្ឆាយេន គឺ មានវិហារ ៣ ។ ជាច្រើន ដោយ
លោកយ្យច្ឆាយេន គឺ មានវិហារ ៣ ។ ជាច្រើន ដោយមគ្គយ្យច្ឆាយេន គឺ
មានវិហារ ៤ ។ ជាច្រើន ដោយសម្មយុត្តកយ្យច្ឆាយេន គឺ មានវិហារ ៤ ។

អំពីប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រកាស

បញ្ជាដាច់ ។ សន្តិសុខ ។ សន្តោរដេតា ធម្មា
 សន្តោរដេតាស្ស ធម្មា សន្តោរដេតាស្ស ធម្មា សន្តោរ
 អតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ មហាដាតំ បុរេដាតំ ។ លោស-
 តោរដេតា ធម្មា លោសតោរដេតាស្ស ធម្មាស្ស អតិប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចយោ សហដាតំ បុរេដាតំ បញ្ជាដាតំ
 លោកំ វត្តិយំ ។ សន្តិសុខ ។ លោសតោរ-
 ដេតា ធម្មា សន្តោរដេតាស្ស ធម្មាស្ស អតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ សហដាតំ បុរេដាតំ ។ សហដាតា
 លោសតោរដេតា ធម្មា សម្មយុត្តការំ សន្តោរ-
 ដេតាតំ អតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បុរេដាតំ ធម្មំ . . .
 រុក្ខំ រាស្ត្រយេន អតិប្បច្ចិ តំ អារត្តំ វិភោ ឧប្បជ្ជិតំ
 លោមនស្ស ឧប្បជ្ជិតំ វត្ត សន្តោរដេតាតំ អតិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ ។ លោសតោរដេតា ធម្មា សន្តោរ-
 ដេតាស្ស ធម្មា សន្តោរដេតាស្ស ធម្មា សន្តោរ-
 ដេតាស្ស ធម្មា សន្តោរដេតា ធម្មា សន្តោរ-
 ដេតាស្ស ធម្មាស្ស អតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ដាតំ បុរេដាតំ ។ លោសតោរដេតា . . . សន្តិសុខ អាសវសនិសំ ។
 សន្តោរដេតា ធម្មា សន្តោរដេតា ធម្មា សន្តោរ-
 ដេតាស្ស ធម្មាស្ស អតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហ-
 ដាតំ បុរេដាតំ ។ លោសតោរដេតា ធម្មា សន្តោរដេតា

អំពីប្រតិបត្តិការ អនុសាសន៍ប្រកាស

និវត្តន៍ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ សន្តោរដេតា ជាបច្ច័យ ខែ
 សន្តោរដេតាស្ស វិភោសន្តោរដេតាស្ស ដោយអតិប្បច្ច័យ គឺ ដូច
 គ្នានឹងបដិទូករវិវា ។ លោសតោរដេតា ជាបច្ច័យ ខែសន្តោរ-
 ដេតា ដោយអតិប្បច្ច័យ បានដល់សហដាត បុរេដាត បញ្ជាដាត
 អារត្តំ និវត្តន៍ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ សន្តោរដេតា ជា
 បច្ច័យ ខែសន្តោរដេតា ដោយអតិប្បច្ច័យ បានដល់សហដាត និវ
 បុរេដាត ។ សហដាត គឺ ភូមិសន្តោរដេតា ជាបច្ច័យ ខែភូមិ
 សម្បយុត្តសន្តោរដេតា ដោយអតិប្បច្ច័យ ។ បុរេដាត គឺ (បុគ្គល)
 ទ្រព្យ . . . ក្រុមការ កែលម្អ និវត្ត ភាគ ប្រកាស ទ្រព្យ
 ទើបកើតឡើង ទោបស្ស កើតឡើង ខែ ជាបច្ច័យ ខែភូមិសន្តោរ-
 ដេតា ដោយអតិប្បច្ច័យ ។ លោសតោរដេតា ជាបច្ច័យ ខែសន្តោរ-
 ដេតាស្ស ខែសន្តោរដេតាស្ស ដោយអតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហដាត និវបុរេដាត ។ សហដាត គឺ ភូមិសន្តោរដេតា . . .
 សេចក្តីបំប្រុង ដូចគ្នានឹងភាសាវិវា ។ សន្តោរដេតាស្ស លោសតោរ-
 ដេតាស្ស ជាបច្ច័យ ខែសន្តោរដេតា ដោយអតិប្បច្ច័យ បានដល់
 សហដាត និវបុរេដាត ។ ដូចគ្នានឹងភាសាវិវា ។ សន្តោរដេតាស្ស

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខំ
បដិច្ចវិណ

[២៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តា ធម្មា ទម្បជ្ជតំ ហេតុប្បទូយា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច កាយា ទទ្ធា
វេទ ម្ពុទ្ធ . . . ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច
សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ធម្មា ទម្បជ្ជតំ ហេតុប្បទូយា
សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ទទ្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
វរំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជន-
សម្បយុត្តា ធម្មា សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ធម្មា ទម្ប-
ជ្ជតំ ហេតុប្បទូយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ
បដិច្ច កាយា ទទ្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ វរំ ទ្វេ ទទ្ធិ
. . . ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជន-
សម្បយុត្តា ធម្មា ទម្បជ្ជតំ ហេតុប្បទូយា សញ្ញា-
ជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច កាយា ទទ្ធា ចិត្តស-
មុដ្ឋានំ វរំ ទ្វេ ទទ្ធិ . . . ទទ្ធិសហគតំ ហេតំ
បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ វរំ(១) បដិសន្ធិ ។ សញ្ញាជន-
សម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ធម្មា

សញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក្ខំ
បដិច្ចវិណ

[២៧] ធម្មំ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ ទ្វារិ
ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ
ទទ្ធិ កាស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទ្វារិ ២
. . . ។ ធម្មំ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រ-
កបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋា-
នំ កាស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ។ ធម្មំ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ធម្មំ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ
ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បទូយ
គឺ ទទ្ធិ កាស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ទ្វារិ ២ . . . ។ ធម្មំ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
កាស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បទូយ គឺ ទទ្ធិ កាស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយ
សញ្ញាជនៈ ទ្វារិ ២ . . . ចិត្តសមុដ្ឋានំ កា-
ស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ហេតុបដិសន្ធិ ។ ធម្មំ ដែល
ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ ទ្វារិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ

១ ធម្មំ ធម្មតំ ទ្វារិ ទិស្សតំ ។

ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ទុក្ខទូសយាភតំ ហោសំ
 មដិទ្ធ សម្មយុត្តកា ទុក្ខា ឥ សាញោជនវិប្បយុត្ត
 នវំ មដិទ្ធ សាញោជនសម្មយុត្តា ឥ សាញោ-
 ជនវិប្បយុត្តា ឥ ធម្មា ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ទុក្ខទូសយាភតំ ហោសំ មដិទ្ធ សម្មយុត្តកា ទុក្ខា
 ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូមំ ។ សាញោជនសម្មយុត្តកា
 សាញោជនវិប្បយុត្តកា ធម្មំ មដិទ្ធ សាញោជនសម្ម-
 យុត្តា ឥ ធម្មា ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ទុក្ខទូសយាភតំ
 វេកំ ទុក្ខក្ខ មោហក្ខ មដិទ្ធ តយោ ទុក្ខ ទ្វេ
 ឧទ្ធ ... ។ សាញោជនសម្មយុត្តកា សាញោជន-
 វិប្បយុត្តកា ធម្មំ មដិទ្ធ សាញោជនវិប្បយុត្តា ឥ ធម្មា
 ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា សាញោជនសម្មយុត្ត ឧទ្ធ
 ឥ មហាក្ខេ ឥ មដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូមំ ទុក្ខ-
 សយាភតេ ឧទ្ធ ឥ មោហក្ខ មដិទ្ធ ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូមំ ។ សាញោជនសម្មយុត្តកា សាញោជនវិប្បយុត្តកា
 ធម្មំ មដិទ្ធ សាញោជនសម្មយុត្តា ឥ សាញោជនវិប្ប-
 យុត្តា ឥ ធម្មា ទុក្ខដ្ឋានំ ហេតុប្បដ្ឋយា ទុក្ខ-
 សយាភតំ វេកំ ទុក្ខក្ខ មោហក្ខ មដិទ្ធ តយោ ទុក្ខ
 ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូមំ ម្យ ឧទ្ធ ... ។

ទើបតែភ្ញើន៍ ត្រូវហេតុប្បដ្ឋយា គឺ តួសម្មយុត្តកក្ខន្ធ កាស្រីយ ទ្វេ
 មោហា ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នះ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈ
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈក្តី កាស្រីយ ទ្វេធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សាញោជនៈ ទើបតែភ្ញើន៍ ត្រូវហេតុប្បដ្ឋយា គឺ តួសម្មយុត្តកក្ខន្ធ
 ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានក្តី កាស្រីយ ទ្វេមោហា ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នះ ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈ កាស្រីយ ទ្វេធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សាញោជនៈធម៌ ទ្វេធម៌ ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈធម៌ ទើបតែភ្ញើន៍
 ត្រូវហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ឧទ្ធច្នះ កាស្រីយ ទ្វេឧទ្ធច្នះ ដែលច្រឡំដោយ
 ឧទ្ធច្នះធម៌ ទ្វេមោហាធម៌ ទ្វេឧទ្ធច្នះ ... ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សាញោជនៈ កាស្រីយ ទ្វេធម៌ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈធម៌ ទ្វេធម៌
 ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈធម៌ ទើបតែភ្ញើន៍ ត្រូវហេតុប្បដ្ឋយា គឺ
 ចិត្តសមុដ្ឋានក្តី កាស្រីយ ទ្វេតួកក្ខន្ធ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈធម៌
 ទ្វេតួកក្ខន្ធក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានក្តី កាស្រីយ ទ្វេតួកក្ខន្ធ ដែលច្រឡំ
 ដោយឧទ្ធច្នះធម៌ ទ្វេមោហាធម៌ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសាញោ-
 ជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈក្តី កាស្រីយ ទ្វេធម៌ ដែល
 ប្រកបដោយសាញោជនៈធម៌ ទ្វេធម៌ ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈធម៌
 ទើបតែភ្ញើន៍ ត្រូវហេតុប្បដ្ឋយា គឺ ឧទ្ធច្នះក្តី ចិត្តសមុដ្ឋានក្តី
 កាស្រីយ ទ្វេឧទ្ធច្នះ ដែលច្រឡំដោយឧទ្ធច្នះធម៌ ទ្វេមោហាធម៌ ទ្វេ

[២៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បទូយា
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខន្ធំ . . . ទេ ទានុ . . . ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បទូយា . . . ឧទ្ទុក្ខ-
 សហគត ខន្ធ បដិច្ច ឧទ្ទុក្ខសហគតា រោហោ ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អាម្មណប្បទូយា ឧទ្ទុក្ខសហគតំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច
 រោហោ ខន្ធ រោហោ ធម្ម ទេ ទានុ . . . ។ សញ្ញា-
 ជនវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ អាម្មណប្បទូយា សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
 ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច រោហោ ខន្ធ ទេ ទានុ . . . បដិ-
 សន្ធិក្កុណោ វន្តំ បដិច្ច ខន្ធ ។ សញ្ញាជនវិប្បយុត្តំ
 ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
 អាម្មណប្បទូយា ឧទ្ទុក្ខសហគតំ រោហំ បដិច្ច
 សញ្ញយុត្តកា ខន្ធ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តកា

[២៧] ធម្មំ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រីយ ខ្លវធមិ
 វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ វេលកីកខ្សឹន ព្រោះអាម្មណប្បទូយ
 គឺ ខ្លវខ្ល ១ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ . . . ខ្លវខ្ល ២ . . . ។
 ធម្មំ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រីយ ខ្លវធមិ វេលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ វេលកីកខ្សឹន ព្រោះអាម្មណប្បទូយ គឺ វេលាព្រះវេល
 ប្រឡំដោយឧទ្ទុក្ខៈ កាស្រីយ ខ្លវត្ថុខ្ល វេលប្រឡំដោយឧទ្ទុក្ខៈ ។
 ធម្មំ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ធម្មំ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 កាស្រីយ ខ្លវធមិ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ វេលកីកខ្សឹន ព្រោះ
 អាម្មណប្បទូយ គឺ ខ្ល ១ កាស្រីយ ខ្លវខ្ល ១ វេល
 ប្រឡំដោយឧទ្ទុក្ខៈ ខ្លវខ្ល ២ . . . ។ ធម្មំ វេលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ កាស្រីយ ខ្លវធមិ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ វេលកីក
 ខ្សឹន ព្រោះអាម្មណប្បទូយ គឺ ខ្ល ១ កាស្រីយ ខ្លវខ្ល ១
 វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ខ្លវខ្ល ២ . . . ក្នុងខ្ល កាស្រីយ ខ្លវត្ថុ
 ក្នុងខណៈវេលបដិសន្ធិ ។ ធម្មំ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រីយ
 ខ្លវធមិ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ វេលកីកខ្សឹន ព្រោះអាម្ម-
 ណប្បទូយ គឺ ក្នុងសម្បយុត្តក្នុង កាស្រីយ ខ្លវៈមាហៈ វេល
 ប្រឡំដោយឧទ្ទុក្ខៈ ។ ធម្មំ វេលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ

សត្តោជនវិញយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច សត្តោជនសម្ម-
យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាច្ឆណាញទូយា ឧទ្ធច្ចស-
ហតតិ ឯតំ ចទ្ធកា មោហកា បដិច្ច តយោ ចត្វា-
រេ ចទ្ធេ . . . ។

[៣០] : សត្តោជនសម្មយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច ស-
ត្តោជនសម្មយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាច្ឆតិញទូយា
តីណិ ។ សត្តោជនវិញយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច សត្តោជន-
វិញយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាច្ឆតិញទូយា ឯតំ ។
សត្តោជនសម្មយុត្តកា សត្តោជនវិញយុត្តកា ធម្មំ
បដិច្ច សត្តោជនវិញយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាច្ឆតិ-
ញទូយា សត្តោជនសម្មយុត្តោ ចទ្ធេ ច មហាក្កតេ
ត បដិច្ច ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ សម្ពិទ្ធី ។

[៣១] ហតុយា នវ អាច្ឆណោ ច អាច្ឆតិយា
មកា អនន្តរេ ច សមនន្តរេ ឆ សហាណតេ នវ អត្តា-
បន្លោ ច វិស្សយេ នវ ឧបវិស្សយេ ច បុរាណតេ ច
អាសេវនេ ច កម្មេ នវ វិហារេ ឯតំ អាហារេ នវ

អាស្រ័យ ក្រុមំ វិសេប្រកថាវោយសាញាជនៈផនិ ខ្លវមិ វិសេ
ប្រាសចាកសាញាជនំ នពិ ទើបតីតទ្បិធិ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គី
ខន្ធត អាស្រ័យ ក្រុមំ វិសេប្រកថាវោយខន្ធតៈផនិ ខ្លវហហាជន
ខ្លវខន្ធគ ។ . . ។

[៣២] ធម្មំ វិសេប្រកថាវោយសាញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្លវមិ
វិសេប្រកថាវោយសាញាជនំ ទើបតីតទ្បិធិ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គី
មានវាៈ ក ។ ធម្មំ វិសេប្រាសចាកសាញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្លវមិ
វិសេប្រាសចាកសាញាជនំ ទើបតីតទ្បិធិ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គី
មានវាៈ ខ ។ ធម្មំ វិសេប្រាសចាកសាញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្លវមិ
វិសេប្រកថាវោយសាញាជនៈផនិ ខ្លវមិ វិសេប្រាសចាកសាញាជនៈ
ផនិ ទើបតីតទ្បិធិ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គី ចិត្តសម្មដ្ឋានេ អាស្រ័យ
ខ្លវកខន្ធគ វិសេប្រកថាវោយសាញាជនៈផនិ ខ្លវកខន្ធគផនិ ។
សេចក្តីបំប្រែ ។

[៣៣] ក្រុមំ វិសេប្រកថាវោយសាញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្លវមិ
វិសេប្រកថាវោយសាញាជនំ ទើបតីតទ្បិធិ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គី
មានវាៈ ក ។ ធម្មំ វិសេប្រាសចាកសាញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្លវមិ
វិសេប្រាសចាកសាញាជនំ ទើបតីតទ្បិធិ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គី
មានវាៈ ខ ។ ធម្មំ វិសេប្រាសចាកសាញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្លវមិ
វិសេប្រកថាវោយសាញាជនៈផនិ ខ្លវមិ វិសេប្រាសចាកសាញាជនៈ
ផនិ ទើបតីតទ្បិធិ ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គី ចិត្តសម្មដ្ឋានេ អាស្រ័យ
ខ្លវកខន្ធគ វិសេប្រកថាវោយសាញាជនៈផនិ ខ្លវកខន្ធគផនិ ។
សេចក្តីបំប្រែ ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមទុកប្បដ្ឋានំ

សាញាជនសម្បយុត្តំ ឯកំ ខុទ្ទកុ វត្ថុកុ បច្ចយោ
 តាយា ខុទ្ទា ទ្វេ ខទ្ទេ . . . ឧទ្ធចុសហតតំ ឯកំ
 ខុទ្ធកុ ហេហកុ បច្ចយោ តាយា ខុទ្ទា ទ្វេ ខទ្ទេ
 . . . ។ សាញាជនសម្បយុត្តកុ សាញាជនវិច្ឆយុ
 យុត្តកុ ធម្មំ បច្ចយោ សាញាជនវិច្ឆយុត្តា ធម្មោ
 ឧប្បដ្ឋិតំ អាម្មណប្បច្ចយា ឧទ្ធចុសហតតា ខទ្ទេ
 វត្ថុកុ បច្ចយោ ឧទ្ធចុសហតតា ហេហក ។
 សាញាជនសម្បយុត្តកុ សាញាជនវិច្ឆយុត្តកុ ធម្មំ
 បច្ចយោ សាញាជនសម្បយុត្តា ធម្មោ សាញាជនវិច្ឆយុ
 យុត្តា ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតំ អាម្មណប្បច្ចយា ឧទ្ធចុស
 ហតតំ ឯកំ ខុទ្ធកុ វត្ថុកុ បច្ចយោ តាយា ខុទ្ទា
 ហេហក ធម្មោ ទ្វេ ខទ្ទេ . . . ។

[៣៨] សាញាជនសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយោ សា
 ញាជនសម្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បដ្ឋិតំ អនិច្ចតិប្បច្ច
 យា ។ អវិច្ចតប្បច្ចយោ ។

[៣៩] ហេតុយា ធម៌ អាម្មណ ធម៌ អនិច្ចតិ
 យា ធម៌ សត្វតុ ធម៌ វិចារេន ឯកំ ពហារេ ធម៌
 អវិច្ចតេ ធម៌ ។

អភិធម្មបិដក អនុណាមទុកប្បដ្ឋានំ

ខុទ្ធកុ តីវវិជ្ជក វិនិខុទ្ធក វេសប្រកបដោយសាញាជនៈផង វិនិវត្តផង
 វិនិខុទ្ធក . . . ខុទ្ធកុ តីវវិជ្ជក វិនិខុទ្ធក វេសប្រច្រៀងដោយខុទ្ធច្នះផង
 វិនិវាហាៈផង វិនិខុទ្ធក . . . ។ ធម៌ វេសប្រាសហកសាញាជនៈ តីវ
 វិជ្ជក វិនិធម៌ វេសប្រកបដោយសាញាជនៈផង វិនិធម៌ វេសប្រាស
 ហកសាញាជនៈផង ទើបតើនឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ គឺ ហេតុ
 វេសប្រច្រៀងដោយខុទ្ធច្នះ តីវវិជ្ជក វិនិវត្តខុទ្ធក វេសប្រច្រៀងដោយខុទ្ធច្នះផង
 វិនិវត្តផង ។ ធម៌ វេសប្រកបដោយសាញាជនៈក្តី ធម៌ វេសប្រាស
 ហកសាញាជនៈក្តី តីវវិជ្ជក វិនិធម៌ វេសប្រកបដោយសាញាជនៈផង
 វិនិធម៌ វេសប្រាសហកសាញាជនៈផង ទើបតើនឡើង ព្រោះអាម្ម
 ណប្បច្ច័យ គឺ ខុទ្ធកុក្តី ហេតុក្តី តីវវិជ្ជក វិនិខុទ្ធក វេស
 ប្រច្រៀងដោយខុទ្ធច្នះផង វិនិវត្តផង វិនិខុទ្ធក . . . ។

[៣៧] ធម៌ វេសប្រកបដោយសាញាជនៈ តីវវិជ្ជក វិនិធម៌
 វេសប្រកបដោយសាញាជនៈ ទើបតើនឡើង ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ ។
 ព្រោះអាម្មណប្បច្ច័យ ។

[៣៨] ក្នុងវិច្ឆប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិច្ឆប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ក្នុងប្បច្ច័យទាំងអស់ សុទ្ធ
 តែមានវារៈ ៧ ក្នុងវិច្ឆប្បច្ច័យ មានវារៈ ១ ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិច្ឆប្បច្ច័យ មានវារៈ ៧ ។

អភិធម្មវិហារ អនុណាមមុក្ខប្បដ្ឋានំ

[២៨] សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តោ ធម្មោ សាធូន្តោ-
 ជនិសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បទ្វយេន បទ្ទ-
 យោ សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តោ ចទ្ទេ វេទ្ទេ សាធូន្តោ-
 ជនិសម្បយុត្តោ ទទ្ទា វប្បដ្ឋន្តិ ។ ទ្វលំ កាតត្ថំ
 សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តោ ចទ្ទេ អាត្ត សាធូន្តោជនិសម្ប-
 យុត្តោ ទទ្ទា ធម វោរយា ធម វប្បដ្ឋន្តិ ។ ម្ពលំ
 កាតត្ថំ សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តោ ចទ្ទេ អាត្ត ទទ្ទទ្ទ-
 សាមាសោ ទទ្ទា ត វោរយា ធម វប្បដ្ឋន្តិ ។
 សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តោ ធម្មោ សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បទ្វយេន បទ្ទយោ ទានំ ទទ្ទា
 សិរិទំ . . . វុទ្ធាសាសកម្មំ . . . តំ បទ្ទេត្តតំ ពុទ្ធ
 សុតិស្តោ ធិ មទ្ទេវត្តតិ ឈានា វុដ្ឋហិទ្ធា យានំ មទ្ទ-
 េវល្លតំ វារិយោ មត្តា វុដ្ឋហិទ្ធា មត្តំ មទ្ទេវត្តត្ថំ ផលំ
 មទ្ទេវត្តត្ថំ ធិទ្ធានំ បទ្ទេវត្តត្ថំ ធិទ្ធានំ វោត្រកុស្ស
 ភោណនស្ស មត្តស្ស ផលស្ស អាវម្មណយ អាម្មណា-
 ប្បទ្វយេន បទ្ទយោ វារិយោ សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តោ
 វារិទេ តិវិលេសេ មទ្ទេវត្តត្ថំ វិក្កម្ពិទេ តិវិលេសេ
 មទ្ទេវត្តត្ថំ មុទ្ទេ សុតុណាចិណ្ណោ តិវិលេសេ ជាទិដ្ឋិ
 ទក្កំ . . . វត្ថំ . . . សាធូន្តោជនិសម្បយុត្តោ ចទ្ទេ ច

អភិធម្មវិហារ អនុណាមមុក្ខប្បដ្ឋានំ

[២៨] ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសាញាជនៈ ជាបច្ច័យ វៃធម៌
 ដែលប្រកថាដោយសាញាជនៈ ដោយការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពួកទទ្ទ ដែល
 ប្រកថាដោយសាញាជនៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ទ្រព្យកទ្ទ ដែល
 ប្រកថាដោយសាញាជនៈ ។ ម្ពល បណ្ឌិត ធម្មវិទូ ពួកទទ្ទ
 ដែលប្រាសចាកសាញាជនៈ ភោយាភ្នំ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ទ្រ
 ពួកទទ្ទ ដែលប្រកថាដោយសាញាជនៈ ។ ម្ពល បណ្ឌិត ធម្មវិទូ ពួក
 ទទ្ទ ដែលប្រកថាដោយទទ្ទទ្ទភ្នំ ភោយាភ្នំ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា
 ទ្រព្យកទ្ទ ដែលប្រកថាដោយសាញាជនៈ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សាញាជនៈ ជាបច្ច័យ វៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសាញាជនៈ ដោយ
 ការម្មណប្បច្ច័យ គឺ ពុទ្ធស ទ្វ ទ្រព្យកទ្ទ ទ្រព្យកទ្ទ . . . ទ្រព្យកទ្ទ ម-
 កម្ម . . . វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ ដែល
 ទ្រព្យកទ្ទ ហើយ ក្នុងកាលមុន ចេញ តិវិលេស វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ
 ពួកប្រាសវាយ ចេញ តិវិមត្ត វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ
 វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ ព្រៃវិទ្ធាន ជាបច្ច័យ វៃធម្មក្រកូ វេទ្ទា
 មត្ត ផល ធិតិកាវិចារណា ដោយការម្មណប្បច្ច័យ ពួកប្រាសវាយ
 វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ ដែលលេងហើយ ជាតិលេសដែលប្រាស
 ចាកសាញាជនៈ វិចារណា ទ្រព្យកទ្ទ ដែលសន្តិកសន្តិហើយ
 ដឹង ទ្រព្យកទ្ទ ដែលទ្រព្យកទ្ទ ក្នុងកាលមុន ទ្រព្យក . . .
 ទ្រព្យក . . . ឃើញច្បាស់ ទ្រព្យកទ្ទ ដែលប្រាសចាកសាញាជនៈ ដឹង

សាញោជនវិប្បយុត្តោ ខុទ្ទ ធម្មោ មោហាត្វ អាវុត្ត ទុទ្ធច-
 សហពណ ខុទ្ទា ធម្មោ មោហា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 សាញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សាញោជនវិប្បយុត្តោ ធម្ម-
 ចណ្ណ សាញោជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាវុណ-
 វ្យាណយេន មន្ទយោ ទុទ្ធចសហពណ ខុទ្ទ ធម្មោ មោ-
 ហាត្វ អាវុត្ត សាញោជនវិប្បយុត្តោ ខុទ្ទា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 មូលំ កាតត្ថំ ទុទ្ធចសហពណ ខុទ្ទ ធម្មោ មោហាត្វ
 អាវុត្ត សាញោជនវិប្បយុត្តោ ខុទ្ទា ធម្មោ មោហា ធម្ម-
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ មូលំ កាតត្ថំ ទុទ្ធចសហពណ ខុទ្ទ ធម្មោ
 មោហាត្វ អាវុត្ត ទុទ្ធចសហពណ ខុទ្ទា ធម្មោ មោហា
 ធម្ម ឧប្បជ្ឈន្តិ ។

[៤៧] សាញោជនសម្បយុត្តោ ធម្មោ សាញោជ-
 នសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អាវុណវ្យាណយេន មន្ទយោ
 អាវុណវ្យាណវិបតិ សហពណវិបតិ ។ អាវុណវ្យាណវិបតិ
 វាតំ . . . និដ្ឋិ . . . កុំ កាត្វា អស្សនេតិ វាតិទុតិ
 តំ កុំ កាត្វា វាតា ទុប្បជ្ឈន្តិ និដ្ឋិ ទុប្បជ្ឈន្តិ ។ សហ-
 ពណវិបតិ សាញោជនសម្បយុត្តាវិបតិ សម្បយុត្ត-
 កាវំ ខុទ្ទាវំ អាវុណវ្យាណយេន មន្ទយោ ។ សាញោជ-
 នសម្បយុត្តោ ធម្មោ សាញោជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

ត្ថកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយទុទ្ធច្នះភ្នំ មោហាភ្នំ កើតឡើង ប្រោ-
 ប្រាត្រ ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈផង ខ្ញុំវាហាផង ។
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈភ្នំ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសាញោ-
 ជនៈភ្នំ ជាច្រើន ខែនមិ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈ ដោយកា-
 រយ្យណប្បច្ច័យ គឺ ត្ថកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈ កើតឡើង
 ។ ប្រោប្រាត្រ ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយទុទ្ធច្នះភ្នំ ខ្ញុំវាហាផង ។
 មូល បណ្ឌិត ធម្មៈច្រើន៖ ត្ថកខន្ធ ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈភ្នំ
 មោហាភ្នំ កើតឡើង ប្រោប្រាត្រ ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយ
 ទុទ្ធច្នះភ្នំ ខ្ញុំវាហាផង ។ មូល បណ្ឌិត ធម្មៈច្រើន៖ ត្ថកខន្ធ
 ដែលប្រឡំដោយទុទ្ធច្នះភ្នំ មោហាភ្នំ កើតឡើង ប្រោប្រាត្រ ខ្ញុំ
 ត្ថកខន្ធ ដែលប្រឡំដោយទុទ្ធច្នះភ្នំ ខ្ញុំវាហាផង ។

[៤៧] ធម៌ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈ ជាច្រើន ខែនមិ
 ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈ ដោយអវិបតិច្ច័យ កាន់ដល់ការម្ម-
 ណាភិបតិ ខែនិសហពណភិបតិ ។ អាវុណវ្យាណវិបតិ គឺ ខ្ញុំវាតៈ . . .
 ខ្ញុំវាតៈ . . . បុគ្គល ធ្វើ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រេកអរ រីករាយ កតៈ
 កើតឡើង ប្រោប្រាត្រ ខ្ញុំធម៌នោះ ឲ្យជាទីគោរព ចំនុំ កើតឡើង ។
 វិសហពណភិបតិ គឺ អវិបតិធម៌ ដែលប្រកបដោយសាញោជនៈ ជា
 ច្រើន ខែនត្ថកសម្បយុត្តកុទ្ធ ដោយអវិបតិច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រ-
 កបដោយសាញោជនៈ ជាច្រើន ខែនមិ ដែលប្រាសចាកសាញោជនៈ

អធិបតិប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ សហជាតានិបតិ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តានិបតិ ចិន្តាសមុដ្ឋានានិ រូបានិ អធិ-
 រតិប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្ត-
 ានោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សៈ ធម្មស្ស អធិរតិប្ប-
 ច្ច័យេន បច្ចុយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្ត-
 សហជាតានិបតិ សញ្ញាជនសម្បយុត្តានិបតិ សម្ប-
 យុត្តកានិ ១ ច្ចានិ ចិន្តាសមុដ្ឋានានិ រូបានិ អធិ-
 រតិប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្ត-
 ានោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សៈ ធម្មស្ស អធិរតិប្ប-
 ច្ច័យេន បច្ចុយោ ។ អារម្មណានិបតិ សហជាតានិបតិ ។
 អារម្មណានិបតិ ទានិ ធម្មា សិលំ . . . ខោសថ-
 កម្មំ . . . តំ តិវុំ កត្តា បច្ចុវេក្ខតិ បុត្តេ សុខំ ភ្នំតានិ
 . . . លកខា វុឌ្ឍិវិញ្ញា . . . អរិយា មគ្គា . . . ជលំ . . .
 ចិន្ធានំ . . . ចិន្ធានំ កាត្រកុស្សំ វេទានស្ស មគ្គស្ស
 ជលស្ស អធិរតិប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ ។ សហជា-
 តានិបតិ សញ្ញាជនសម្បយុត្តានិបតិ សម្បយុត្តកានិ
 ១ ច្ចានិ ចិន្តាសមុដ្ឋានានិ រូបានិ អធិរតិប្បច្ច័យេន
 បច្ចុយោ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តានោ ធម្មា សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តស្សៈ ធម្មស្ស អធិរតិប្បច្ច័យេន បច្ចុយោ

ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានជលំសហជាតានិបតិ គឺ អធិបតិបតិ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តកចិន្តាសមុដ្ឋានិ ដោយអធិ-
 បតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តក
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈជនិ ខែត្តក ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ជនិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បានជលំសហជាតានិបតិ គឺ អធិបតិបតិ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តកសម្បយុត្តកក្ខន្ធនិ ខែ
 ត្តកចិន្តាសមុដ្ឋានិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តក ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយ
 អធិបតិប្បច្ច័យ បានជលំអារម្មណានិបតិ ចិន្តាសហជាតានិបតិ ។ អារម្ម-
 ណានិបតិ គឺ បុគ្គល ឱ្យ ខ្ញុំខាន ខ្ញុំសិល . . . ខ្ញុំខុះកុសាថកប្ប
 . . . ធ្វើ ខ្ញុំកុសលនោះ ឱ្យជាទីសោយ ហើយនិចារណា ខ្ញុំ
 ខ្ញុំកុសល ដែលភ្ជាប់សន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អំពី
 លាន . . . ខ្ញុំគ្រូអោយៈ (ចេញ) កំរើក្នុង . . . ខ្ញុំជល . . . ខ្ញុំព្រះ
 ខំគ្នាន . . . ឯព្រះខំគ្នាន ជាបច្ច័យ វេទានក្រកុំ វេទានៈ មគ្គ ចិន្តាជល
 ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ឯសហជាតានិបតិ គឺ អធិបតិបតិ ដែលប្រាស
 ចាកសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ខែត្តកសម្បយុត្តកក្ខន្ធនិ ខែត្តកចិន្តាសមុដ្ឋា-
 និ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យ ខែត្តក ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ

សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ ជាញា សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ
 ធម្មស្ម ឧបទិស្សយច្បងយេន បទ្ធាយោ ធម៌ ។ សញ្ញា-
 ណាមញ្ញាណន បទ្ធាយោ ធម៌ ។ អត្ថាមញ្ញាណយេន
 បទ្ធាយោ ធម៌ ។ ឧបទិស្សយច្បងយេន បទ្ធាយោ ធម៌ ។

(៧៧) សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ ជាញា សញ្ញា-
 ជនសម្បជញ្ញាណ ធម្មស្ម ឧបទិស្សយច្បងយេន
 បទ្ធាយោ ណាមញ្ញាណឧបទិស្សយោ អនន្តរឧបទិស្សយោ
 បកក្ខន្ធផលស្សយោ ។ ២ ។ បកក្ខន្ធផលស្សយោ
 សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ ជាញា សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ
 ធម្មស្ម ឧបទិស្សយច្បងយេន បទ្ធាយោ ។ សញ្ញា-
 ជនសម្បជញ្ញាណ ជាញា សញ្ញាជនវិប្បជញ្ញាណ
 ធម្មស្ម ឧបទិស្សយច្បងយេន បទ្ធាយោ អនន្តរឧ-
 បទិស្សយោ បកក្ខន្ធផលស្សយោ ។ ២ ។ បកក្ខន្ធផ-
 លស្សយោ សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ ជាញា សញ្ញាជន-
 វិប្បជញ្ញាណ ជាញា មហាស្ម ឧបទិស្សយច្បង-
 យេន បទ្ធាយោ ។ សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ ជាញា
 សញ្ញាជនសម្បជញ្ញាណ ធម្មស្ម ឧបទិស្សយច្បងយេន
 បទ្ធាយោ ធម្មស្ម ឧបទិស្សយច្បងយេន បទ្ធាយោ

ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថា
 ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបទិស្សយច្បងយេន គឺ មានព័រៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ
 ដោយសហព័ក្ខន្ធផលស្សយោ គឺ មានព័រៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថ-
 មញ្ញាណយេន គឺ មានព័រៈ ៦ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឧបទិស្សយច្បងយេន គឺ
 មានព័រៈ ៧ ។

(៧៨) ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ
 ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបទិស្សយច្បងយេន បានដល់កម្ម-
 ណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរឧបទិស្សយោ វិនិច្ឆ័យបទិស្សយោ ។ ២ ។ ឧ-
 បទិស្សយោ គឺ ភ្នកខន្ធ ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ ដោយឧបទិស្សយច្បងយេន ។
 ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថា
 ពាកសញ្ញាជនៈ ដោយឧបទិស្សយច្បងយេន បានដល់អនន្តរឧបទិស្សយោ
 វិនិច្ឆ័យបទិស្សយោ ។ ២ ។ ឧបទិស្សយោ គឺ ភ្នកខន្ធ ដែលប្រ-
 កថាដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាពាកសញ្ញា-
 ជនៈផង វិនិច្ឆ័យផង ដោយឧបទិស្សយច្បងយេន ។ ធម៌ ដែលប្រកថា
 ដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ
 ផង វិនិច្ឆ័យ ដែលប្រកថាពាកសញ្ញាជនៈផង ដោយឧបទិស្សយច្បងយេន

អភិធម្មបិដក អដ្ឋកថាបិដក

អនុត្តរមនិស្សយោ មគកត្តមនិស្សយោ ។ មេ ១ មគកត្ត
 មនិស្សយោ សាឆ្លាជនិស្សយុត្តា ទន្ធា ទន្ធាស-
 យាទនាមំ មន្ទាមំ យោលស្ស ទ ទមនិស្សយម្បត្តាយន
 មន្ទាយោ ។ សាឆ្លាជនិស្សយុត្តា ទន្ធា សាឆ្លាជន-
 ិស្សយុត្តស្ស ទន្ធាស្ស ទមនិស្សយម្បត្តាយន មន្ទាយោ
 អាម្ពន្តមនិស្សយោ អនុត្តរមនិស្សយោ មគកត្តម-
 និស្សយោ ។ មេ ១ មគកត្តមនិស្សយោ សន្តំ ទម-
 និស្សយោ ទានំ ទេតិ ។ មេ ១ សមាទត្តិ ទម្បារទតិ
 សីលំ . . . ។ មេ ១ មន្តំ កាយិកំ សុខំ កាយិកំ
 បុត្តំ សេនាសនំ . . . យោហំ ទមនិស្សយោ ទានំ
 យេតិ ។ មេ ១ សមាទត្តិ ទម្បារទតិ សន្តា ។ មេ ១
 សេនាសនំ ទោយា ម សន្តាយ ។ មេ ១ ធល-
 សមាទត្តិយា ទមនិស្សយម្បត្តាយន មន្ទាយោ ។
 សាឆ្លាជនិស្សយុត្តា ទន្ធា សាឆ្លាជនិស្សយុត្តស្ស
 ទន្ធាស្ស ទមនិស្សយម្បត្តាយន មន្ទាយោ អាម្ពន្ត-
 មនិស្សយោ អនុត្តរមនិស្សយោ មគកត្តមនិស្សយោ
 ។ មេ ១ មគកត្តមនិស្សយោ សន្តំ ទមនិស្សយោ
 ទានំ ទេតិ ទិដ្ឋិ កត្តាតិ សីលំ . . . ។ មេ ១
 មន្តំ កាយិកំ សុខំ ។ មេ ១ សេនាសនំ . . .

អភិធម្មបិដក អដ្ឋកថាបិដក

បាទដល់អនុត្តរមនិស្សយោ និងមគកត្តមនិស្សយោ ។ មេ ១ មគកត្តមនិស្សយោ
 គឺ ទន្ធាទន្ធា ដែលប្រកថាដោយសាឆ្លាជនៈ ជាមន្ទិយ ខែត្តកទន្ធា ដែល
 ប្រឡំដោយទន្ធាផង ខែត្តកទន្ធា ដោយទមនិស្សយម្បត្តិយ ។
 ចម ដែលប្រាសពាកសាឆ្លាជនៈ ជាមន្ទិយ ខែត្តក ដែលប្រាសពាក
 សាឆ្លាជនៈ ដោយទមនិស្សយម្បត្តិយ បាទដល់អាម្ពន្តមនិស្សយោ
 អនុត្តរមនិស្សយោ និងមគកត្តមនិស្សយោ ។ មេ ១ មគកត្តមនិស្សយោ គឺ
 បុត្តល អាស្រ័យ ខ្ញុំសន្តា ហើយឱ្យ ខ្ញុំទាន ។ មេ ១ ក្លាន់សមាទត្តិ
 ទម្បារទតិ ខ្ញុំសីល . . . ។ មេ ១ ខ្ញុំសន្តា កាយិកសុខ
 កាយិកបុត្ត និងសេនាសនៈ . . . បុត្តល អាស្រ័យ ខ្ញុំទាន ហើយ
 ឱ្យ ខ្ញុំទាន ។ មេ ១ ក្លាន់សមាទត្តិ ទម្បារទតិ សន្តា ។ មេ ១
 សេនាសនៈ ខ្ញុំទាន ដោយមន្ទិយ ខែត្តក ។ មេ ១ ខែត្តកសមា-
 ទត្តិ ដោយទមនិស្សយម្បត្តិយ ។ ចម ដែលប្រាសពាកសាឆ្លាជនៈ
 ជាមន្ទិយ ខែត្តក ដែលប្រកថាដោយសាឆ្លាជនៈ ដោយទមនិស្សយ-
 ម្បត្តិយ បាទដល់អាម្ពន្តមនិស្សយោ អនុត្តរមនិស្សយោ និងមគកត្តម-
 និស្សយោ ។ មេ ១ មគកត្តមនិស្សយោ គឺ បុត្តល អាស្រ័យ ខ្ញុំសន្តា
 ហើយខំឡើង ខ្ញុំទាន ប្រកាន់ ខ្ញុំទិដ្ឋិ ខ្ញុំសីល . . . ។ មេ ១
 ខ្ញុំសន្តា ខ្ញុំកាយិកសុខ ។ មេ ១ ខ្ញុំសេនាសនៈ . . .

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

អនន្តរូបនិស្សាយោ មគក្ខត្ថបនិស្សាយោ ។ វេ ។ មគក្ខត្ថបនិស្សាយោ វុទ្ធច្នុសមាគតា ទត្ថា ច មោហេកា ច សាមញ្ញាជនិវ្យយុត្តានំ ទត្ថានំ មោហេកា ច វុទ្ធបនិស្សយឃ្មត្ថយេន ចត្វាយោ ។ សាមញ្ញាជនសម្បយុត្តានំ ក សាមញ្ញាជនិវ្យយុត្តា ច ធម្មា សាមញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ស ច សាមញ្ញាជនិវ្យយុត្តស្ស ក ធម្មស្ស វុទ្ធបនិស្សយឃ្មត្ថយេន ចត្វាយោ អនន្តរូបនិស្សាយោ មគក្ខត្ថបនិស្សាយោ ។ វេ ។ មគក្ខត្ថបនិស្សាយោ វុទ្ធច្នុសមាគតា ទត្ថា ច មោហេកា ច វុទ្ធច្នុសមាគតានំ ទត្ថានំ មោហេកា ច វុទ្ធបនិស្សយឃ្មត្ថយេន ចត្វាយោ ។

(៥២) សាមញ្ញាជនិវ្យយុត្តានំ ធម្មា សាមញ្ញាជនិវ្យយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេវាសឃ្មត្ថយេន ចត្វាយោ អាម្មណបុរេវាសំ វត្ថុបុរេវាសំ ។ អាម្មណបុរេវាសំ ធម្មំ . . . វត្ថុំ អនិច្ចតោ . . . និទ្ទេន ធម្មតា រូបំ ចស្សតិ និទ្ទាយ សោកតាតុយា សន្តំ សុណាតំ រូបាយតនំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ឈន្ទាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេវាសំ ធម្មាយតនំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

បាទដល់អនន្តរូបនិស្សយ ខិនិចក្ខត្ថបនិស្សយ ។ វេ ។ ឯមក្ខត្ថបនិស្សយ គឺ ត្ថកខន្ធដែលច្រឡំដោយវុទ្ធច្នុត្ថិ មោហេត្ថិ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកខន្ធដែលប្រាសចាកសាមញ្ញាជនៈ ខិនិមោហេ ដោយវុទ្ធបនិស្សយឃ្មត្ថយ ។ ធម៌ដែលប្រកបដោយសាមញ្ញាជនៈត្ថិ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសាមញ្ញាជនៈត្ថិ ជាបច្ច័យ ខែតនិដែលប្រកបដោយសាមញ្ញាជនៈ ខិនិធម៌ ដែលប្រាសចាកសាមញ្ញាជនៈ ដោយវុទ្ធបនិស្សយឃ្មត្ថយ បាទដល់អនន្តរូបនិស្សយ ខិនិចក្ខត្ថបនិស្សយ ។ វេ ។ ឯមក្ខត្ថបនិស្សយ គឺ ត្ថកខន្ធដែលច្រឡំដោយវុទ្ធច្នុត្ថិ មោហេត្ថិ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកខន្ធដែលច្រឡំដោយវុទ្ធច្នុត្ថិ ខែតមោហេត្ថិ ដោយវុទ្ធបនិស្សយឃ្មត្ថយ ។

(៥២) ធម៌ ដែលប្រាសចាកសាមញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ខែតនិ ដែលប្រាសចាកសាមញ្ញាជនៈ ដោយបុរេវាសឃ្មត្ថយ បាទដល់អាម្មណបុរេវាស ខិនិវត្ថុបុរេវាស ។ អាម្មណបុរេវាស គឺ ត្ថុចក្ក . . . ត្ថុវិក្ក ជាតិទៈព្យិនី . . . បុគ្គល យេញ្ញត្ថុវិច្ឆេដោយទិក្ខចក្ក ក្នុ ត្ថុវិស្សេតិ ដោយទិក្ខុសាគតាតុ ប្រាយគនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែតក្កវិញ្ញាណ ដោជ្ឈន្ទាយគនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែតាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរេវាស គឺ ចក្កាយគនៈ (ជាបច្ច័យ) ខែតក្កវិញ្ញាណ

កាយយន្ត កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ សញ្ញាជន-
វិញ្ញយុត្តានំ ឧទ្ធានំ មោហស្ស ព បុរោហិតប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ ។ សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តោ ធម្មោ
សញ្ញាជនសម្បជញ្ញស្ស ធម្មស្ស បុរោហិតប្បច្ចុយេន
បច្ចុយោ អាម្មណបុរោហិតំ វត្ថុបុរោហិតំ ។ អាម្មណ-
បុរោហិតំ ធម្មំ . . . វត្ថុំ អស្សាមតិ អភិទទ្ធាតិ តំ
អាម្មំ ពាលា . . . លោកនស្មំ ឧប្បជ្ឈតិ ។ វត្ថុបុរោហិតំ
វត្ថុ សញ្ញាជនសម្បជញ្ញត្តានំ ឧទ្ធានំ បុរោហិតប្បច្ច-
យេន បច្ចុយោ ។ សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តោ ធម្មោ
សញ្ញាជនសម្បជញ្ញស្ស ធម្មសញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តស្ស
ធម្មស្ស បុរោហិតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ អាម្ម-
ណបុរោហិតំ វត្ថុបុរោហិតំ ។ អាម្មណបុរោហិតំ
ធម្មំ . . . វត្ថុំ អាម្មំ ឧទ្ធច្ចសហគតា ឧទ្ធា ធម មោហោ
ព ឧប្បជ្ឈតិ វត្ថុ ឧទ្ធច្ចសហគតានំ ឧទ្ធានំ មោហស្ស
ធម បុរោហិតប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ ។

[៨៣] សញ្ញាជនសម្បជញ្ញត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជន-
វិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស បញ្ញាជនប្បច្ចុយេន បច្ចុយោ
បញ្ញាជន សញ្ញាជនសម្បជញ្ញត្តោ ឧទ្ធា បុរោហិតស្ស

កាយយន្តៈ (ជាច្រើន) នៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាច្រើន នៃតួនាទី
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជន-ផង នៃមោហ-ផង ដោយបុរោហិតប្បច្ចុយ ។
ធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលប្រកថ
ដោយសញ្ញាជនៈ ដោយបុរោហិតប្បច្ចុយ បានដល់អាម្មណបុរោហិត
មិននៃបុរោហិត ។ អាម្មណបុរោហិត គឺ ខ្ញុំចក្ក . . . តួនាទី
ប្រកថ កាយ មិននៃ ពនៈ ប្រាម្ម ខ្ញុំវត្ថុនោះ . . . មោហ-
នស្ស កើតឡើង ។ វត្ថុបុរោហិត គឺ វត្ថុ ជាច្រើន នៃតួនា
ទី ដែលប្រកថដោយសញ្ញាជនៈ ដោយបុរោហិតប្បច្ចុយ ។ ធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន នៃធម៌ ដែលប្រកថដោយ
សញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ
បុរោហិតប្បច្ចុយ បានដល់អាម្មណបុរោហិត មិននៃបុរោហិត ។ អា-
ម្មណបុរោហិត គឺ ខ្ញុំចក្ក . . . តួនាទី ដែលប្រឡំដោយខ្ពុច្ចុក្កិ
មោហក្កិ កើតឡើង ប្រាម្មប្រាម្ម ខ្ញុំវត្ថុ វត្ថុ ជាច្រើន នៃតួនាទី
ដែលប្រឡំដោយខ្ពុច្ចុក្កិ ផង នៃមោហ-ផង ដោយបុរោហិតប្បច្ចុយ ។

[៨៣] ធម៌ ដែលប្រកថដោយសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន នៃធម៌
ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ដោយបុរោហិតប្បច្ចុយ បានដល់បញ្ញា-
វិប គឺ តួនាទី ដែលប្រកថដោយសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន នៃកាយនៃ

ឥវស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បដូរយេន បច្ឆយោ ។
 សក្កោជនិវ្យយុត្តោ ចន្ទោ សក្កោជនិវ្យយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដូរយេន បច្ឆយោ បច្ឆាជាតា
 សក្កោជនិវ្យយុត្តោ ទន្ទោ ច ហោរោ ច បុរោជាតស្ស
 ឥវស្ស កាយស្ស បច្ឆាជាតប្បដូរយេន បច្ឆយោ ។
 សក្កោជនសម្បយុត្តោ ច សក្កោជនិវ្យយុត្តោ ច
 ធម្មា សក្កោជនិវ្យយុត្តស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដូ
 រយេន បច្ឆយោ បច្ឆាជាតា ធម្មត្ថសហគនា ទន្ទា
 ច ហោរោ ច បុរោជាតស្ស ឥវស្ស កាយស្ស
 បច្ឆាជាតប្បដូរយេន បច្ឆយោ ។

[៩៤] សក្កោជនសម្បយុត្តោ ចន្ទោ សក្កោជន-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កាយសម្បដូរយេន បច្ឆយោ
 ច វាវដ្ឋជាតិ វុត្តាធម្មំ ធម្មំ ។

[៩៥] សក្កោជនសម្បយុត្តោ ចន្ទោ សក្កោ-
 ជនសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ
 សក្កោជនសម្បយុត្តោ ចន្ទោ សក្កោជនសម្បយុត្តោ-
 ជំ ទន្ទោ កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ ។ សក្កោជន-
 សម្បយុត្តោ ចន្ទោ សក្កោជនិវ្យយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 កម្មប្បដូរយេន បច្ឆយោ សហជាតា ជាតាទណិកា ។

ដែលភីកមុន ដោយបច្ឆាជាតប្បដូរ ។ ធម៌ ដែលប្រាសចាកសក្កោ-
 ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសក្កោជនៈ ដោយបច្ឆាជាត-
 ប្បដូរ បានដល់បច្ឆាជាត នី ត្ថកន្ត ដែលប្រាសចាកសក្កោជនៈក្តី
 រោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលភីកមុន ដោយបច្ឆាជាតប្ប-
 ដូរ ។ ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសក្កោជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រាសចាក
 សក្កោជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសក្កោជនៈ ដោយ
 បច្ឆាជាតប្បដូរ បានដល់បច្ឆាជាត នី ត្ថកន្ត ដែលប្រកថាដោយ
 ទុច្ចក្តី រោហៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃកាយនេះ ដែលភីកមុន ដោយបច្ឆា-
 ជាតប្បដូរ ។

[៩៦] ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសក្កោជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ដែលប្រកថាដោយសក្កោជនៈ ដោយការសម្បដូរ គឺ រោហៈ ។
 កាលិវាលក្តី កាលចក្ខុក្តី ទិដ្ឋានិទេ ។

[៩៧] ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសក្កោជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម៌ ដែលប្រកថាដោយសក្កោជនៈ ដោយកម្មប្បដូរ គឺ រោគនា
 ដែលប្រកថាដោយសក្កោជនៈ ជាបច្ច័យ នៃត្ថកន្ត ដែលប្រកថា
 ដោយសក្កោជនៈ ដោយកម្មប្បដូរ ។ ធម៌ ដែលប្រកថាដោយ
 សក្កោជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ដែលប្រាសចាកសក្កោជនៈ
 ដោយកម្មប្បដូរ បានដល់សចាជាត និទីនានាទណិកៈ ។

សហជន សញ្ញាជនសម្បជន ទេសនា ចិត្តសម្បជន-
 រោង រូង កម្មប្បជន មន្ទយោ ធុន្ទសហគតា
 ទេសនា វេយស្ស ចិត្តសម្បជន រូង កម្ម-
 ប្បជន មន្ទយោ ។ យាទាទណីកា សញ្ញាជន-
 សម្បជន ទេសនា វិចារកា ទន្ទា កដត្តា ម-
 រូង កម្មប្បជន មន្ទយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 ជន ទេសនា សញ្ញាជនសម្បជនស្ស ម សញ្ញាជន-
 វិញ្ញយុត្តស្ស ម ធុន្ទស្ស កម្មប្បជន មន្ទយោ
 សញ្ញាជនសម្បជន ទេសនា សម្បជនកា ទន្ទា ច-
 ិត្តសម្បជន រូង កម្មប្បជន មន្ទយោ
 ធុន្ទសហគតា ទេសនា សម្បជនកា ទន្ទា វេ-
 យស្ស ម ចិត្តសម្បជន រូង កម្មប្បជន
 មន្ទយោ ។ សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្ត ទេសនា សញ្ញាជន-
 វិញ្ញយុត្តស្ស ធុន្ទស្ស កម្មប្បជន មន្ទយោ សហ-
 គតា យាទាទណីកា ។ សហគតា សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្ត
 ទេសនា សម្បជនកា ទន្ទា ចិត្តសម្បជន រូង
 កម្មប្បជន មន្ទយោ មនិសេដ្ឋិត្តលោ . . . ។
 យាទាទណីកា សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្ត ទេសនា វិចារកា
 ទន្ទា កដត្តា ម រូង កម្មប្បជន មន្ទយោ ។

សហគតា គឺ ទេសនា ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន ជាប់ដោយ
 ខែត្តកចិត្តសម្បជន ដោយកម្មប្បជន ទេសនា ដែលប្រឡំដោយ
 ធុន្ទៈ ជាប់ដោយ វិចារកា ខែត្តកចិត្តសម្បជន ដោយកម្ម-
 ប្បជន ។ ឯតាទណីកា គឺ ទេសនា ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន
 ជាប់ដោយ ខែត្តកវិចារកា ខែត្តកជន្មប្បជន ដោយកម្មប្បជន ។ ធុន្ទ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន ជាប់ដោយ ខែត្ត ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជន ខែត្ត ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន ដោយកម្ម-
 ប្បជន គឺ ទេសនា ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជន ជាប់ដោយ ខែត្ត
 សម្បជនកា ខែត្តកចិត្តសម្បជន ដោយកម្មប្បជន ទេសនា
 ដែលប្រឡំដោយធុន្ទៈ ជាប់ដោយ ខែត្តសម្បជនកា វេយស្ស
 គឺ ខែត្តកចិត្តសម្បជន ដោយកម្មប្បជន ។ ធុន្ទ ដែលប្រកប
 ពាកសញ្ញាជន ជាប់ដោយ ខែត្ត ដែលប្រកបពាកសញ្ញាជន ដោយ
 កម្មប្បជន បានដល់សហគតា ខែត្តតាទណីកា ។ សហគតា ទេសនា
 ដែលប្រកបពាកសញ្ញាជន ជាប់ដោយ ខែត្តសម្បជនកា ខែ
 ត្តកចិត្តសម្បជន ដោយកម្មប្បជន ក្នុងទណវិចារកា . . . ។
 ឯតាទណីកា គឺ ទេសនា ដែលប្រកបពាកសញ្ញាជន ជាប់ដោយ
 ខែត្តកវិចារកា ខែត្តកជន្មប្បជន ដោយកម្មប្បជន ។

(៥៦) សាញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិចារកាញ្ញច្ឆ័យេន មច្ឆយោ
យតំ ។

(៥៧) សាញ្ញាជនសម្មយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជ-
នសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស កាលារាញ្ញច្ឆ័យេន មច្ឆយោ
តត្តាវិ ។ កម្មិយម្បត្ត័យេន មច្ឆយោ តត្តាវិ ។
ណាមច្ឆ័យេន មច្ឆយោ តត្តាវិ ។ មត្តម្បត្ត័យេន មច្ឆ-
យោ តត្តាវិ ។ សម្មយុត្តម្បត្ត័យេន មច្ឆយោ ធម្ម ។

(៥៨) សាញ្ញាជនសម្មយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តញ្ញច្ឆ័យេន មច្ឆយោ
សហជាតំ មច្ឆាជាតំ ។ សម្ពិគ្គំ ។ សញ្ញាជនវិញ្ញ-
យុត្តោ ធម្មោ សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញ-
យុត្តម្បត្ត័យេន មច្ឆយោ សហជាតំ មច្ឆាជាតំ មច្ឆាជា-
តំ ។ សម្ពិគ្គំ ។ សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តោ ធម្មោ សញ្ញា-
ជនសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តម្បត្ត័យេន មច្ឆ-
យោ មច្ឆាជាតំ វត្ថុ សាញ្ញាជនសម្មយុត្តានំ ទច្ចានំ

(៥៦) ធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ជាប់ជួយ វៃ
ធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ដោយវិញ្ញយុត្ត័យ គឺ មាន
ព័រៈ ១ ។

(៥៧) ធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ជាប់ជួយ វៃ
ធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ដោយកាលារាញ្ញ័យ គឺ មាន
ព័រៈ ២ ។ ជាប់ជួយ ដោយកម្មិយម្បត្ត័យ គឺ មានព័រៈ ២ ។ ជាប់ជួយ
ដោយណាមច្ឆ័យ គឺ មានព័រៈ ២ ។ ជាប់ជួយ ដោយមត្តម្បត្ត័យ
គឺ មានព័រៈ ២ ។ ជាប់ជួយ ដោយសម្មយុត្តម្បត្ត័យ គឺ មាន
ព័រៈ ៦ ។

(៥៨) ធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ជាប់ជួយ វៃធម៌
វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ដោយវិញ្ញយុត្ត័យ បានដល់សហ-
ជាត គឺវិចារកា ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ ធម៌ វេលព្រាសពាស
សញ្ញាជនៈ ជាប់ជួយ វៃធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ដោយ
វិញ្ញយុត្ត័យ បានដល់សហជាត មច្ឆាជាត គឺវិចារកា ។ សេចក្តី
បំប្រែញ ។ ធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ជាប់ជួយ វៃ
ធម៌ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ ដោយវិញ្ញយុត្ត័យ បានដល់
មច្ឆាជាត គឺ វត្ថុ ជាប់ជួយ វៃព័រៈ ១ វេលព្រាសពាសសញ្ញាជនៈ

វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។ សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តា
 ធម្មា សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សៈ ធម្មា សញ្ញាជនវិញ្ញ-
 យុត្តស្សៈ ធម្មស្សៈ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ(១)
 ម្យោជានំ វត្ថុ ឧទ្ធច្ចុសហនតានំ ទទ្ធានំ មោហស្ស
 ធរ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មា សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តោ ធម្មា សញ្ញាជន-
 វិញ្ញយុត្តស្សៈ ធម្មស្សៈ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ
 សហជានំ បញ្ញាជានំ ។ សច្ចំត្ថំ ។

[៩៧] សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ធម្មា សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្សៈ ធម្មស្សៈ អត្ថប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ
 ជានំ បដិច្ចសនិសំ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ធម្មា
 សញ្ញាជនវិញ្ញយុត្តស្សៈ ធម្មស្សៈ អត្ថប្បដ្ឋយេន បទ្ធា-
 យោ សហជានំ បញ្ញាជានំ ។ សហជានា សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តា ទទ្ធា ចិញ្ចុសម្មជានានំ រូបានំ អត្ថប្បដ្ឋ-
 យេន បទ្ធាយោ ឧទ្ធច្ចុសហនតា ទទ្ធា មោហស្ស
 ចិញ្ចុសម្មជានានក្ក រូបានំ អត្ថប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។
 បញ្ញាជានា សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ទទ្ធា ម្យោជានស្ស
 វេសស្ស កាយស្ស អត្ថប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។

១ ធម្ម. ធម្មោវ វត្ថុនំ វិស្សតិ ។

ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ធម្មិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ
 នៃធម្មិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម្មិ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈផង ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាន គឺ វត្ថុ ជា
 បច្ច័យ នៃភូតទទ្ធា ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈផង នៃមោហាផង ដោយ
 វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន ។ ធម្មិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម្មិ ដែល
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម្មិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាន គឺ បញ្ញាជាន ។
 សេចក្តីបំប្រុង ។

[៩៨] ធម្មិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម្មិ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន គឺ ខាងលើ ១ ដូច
 គ្នាគឺបដិច្ចការដែរ ។ ធម្មិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 ធម្មិ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន បានដល់សហជាន
 គឺ បញ្ញាជាន ។ ឯសហជាន គឺ ភូតទទ្ធា ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ ជាបច្ច័យ នៃភូតចិញ្ចុសម្មជានានក្ក ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន ភូតទទ្ធា
 ដែលប្រឡំដោយឧទ្ធច្ចុៈ ជាបច្ច័យ នៃមោហាផង នៃភូតចិញ្ចុសម្មជានានក្ក
 ផង ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន ។ បញ្ញាជាន គឺ ភូតទទ្ធា ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃកាយានៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថប្បដ្ឋយេន ។

សាញាជនសម្បយុត្តា ធានា សាញាជនសម្ប-
 យុត្តស្ស ៦ សាញាជនវិប្បយុត្តស្ស ៣ ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន សញ្ញាជនសម្បយុត្តា
 ដរោ ១ ធានំ តិណ្ណាភ្នំ ១ ធានំ តិក្កសម្មាសាទក្ស
 រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន ១ ធានំ . . .
 ឧត្តរុសហានោ ដរោ ១ ធានំ តិណ្ណាភ្នំ ១ ធានំ
 យោវស្ស ៣ តិក្កសម្មាសាទក្ស រូបាណំ អត្ថិប្បច្ច-
 យេន បច្ចយេន ១ ធានំ . . . ៧ សញ្ញាជន-
 វិប្បយុត្តា ធានា សាញាជនវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន សហជាតំ បុរោហិតំ បច្ចា-
 ណតិ រាហាវំ វត្តិយំ ។ សន្តិកំ ។ វិទ្យាវនេត្តំ ។
 សាញាជនវិប្បយុត្តា ធានា សាញាជនសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន សហជាតំ បុរោហិតំ ។
 សហជាតោ ឧត្តរុសហានោ គោយោ សម្បយុត្ត-
 តាណំ ១ ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន ។ បុរោហិតំ
 ធម្មំ . . . វត្តំ អស្សាវនេតិ អភិធម្មតិ តំ អារត្ត
 វាតា . . . យោវស្សំ ឧប្បន្នតិ វត្តំ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តាណំ ១ ធានំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយេន ។

ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន ខែនមិ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង ខែនមិ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈផង ដោយ
 អត្ថិប្បច្ចយេន គឺ ១១១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន ខែ
 ១១៣ ផង ខែនកុច្ឆិក្កសម្មាសាទក្សផង ដោយអត្ថិប្បច្ចយេន ១១៦ . . .
 ១១១ ដែលប្រឡងដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាច្រើន ខែ១១៣ ផង ខែនោហៈផង
 ខែនកុច្ឆិក្កសម្មាសាទក្សផង ដោយអត្ថិប្បច្ចយេន ១១៦ . . . ។ ធម៌ ដែល
 ប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន ខែនមិ ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ
 ដោយអត្ថិប្បច្ចយេន បានដល់សហជាត បុរោហិត បច្ចាណិក រាហាវ
 វត្តិវត្តិយ ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ បណ្ឌិត ធម្មិក្ខុវិទ្យាវនេត្តិ ។ ធម៌
 ដែលប្រាសចាកសញ្ញាជនៈ ជាច្រើន ខែនមិ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ចយេន បានដល់សហជាត វិនិបុរោហិត ។
 សហជាត គឺ ហោហៈ ដែលប្រឡងដោយឧទ្ធច្ចៈ ជាច្រើន ខែ
 កុកសម្បយុត្តកក្ក ដោយអត្ថិប្បច្ចយេន ។ បុរោហិត គឺ ខ្ញុំចក្ក
 . . . ខ្ញុំវិក្ក បុក្កល ក្រោកា វិកាយ កកៈ
 . . . ប្រាញ ខ្ញុំវិក្កាវនេត្តិ ខោវស្ស កើតឡើង វិក្ក ជាច្រើន
 ខែនក១១ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអត្ថិប្បច្ចយេន ។

[៦២] ចោទយក ទៅ ទោស្តរណ ទៅ សត្វត្ត ទៅ ទោសិកតេ ទៅ ទោសិកតេ ទៅ ។

[៦៣] ហេតុប្បដូយា ទោស្តរណ ទ ។ សន្តិភ័ ។ ... ទសមទន្តរ ទ ទអក្ខបញ្ញេ ទ្វេ ទន្តិមនិស្សរេយ ទ ។ សន្តិភ័ ។ ... ទអន្ត ទ ទសម្បយុត្តេ ទ្វេ ទវិប្បយុត្តេ ទីណា ទោទន្តិយា ទ ទោសិកតេ ទ ។

[៦៤] ទោទតុប្បដូយា ទោស្តរណ ទៅ ... ទទិ ទទិយោ ទទ្ប ទទុលោមទោទិ ទទណិទទ្ធាទិ ... ទទិកតេ ទទ ។

សន្តិមេសម្បយុត្តេ ទិដ្ឋិទិ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកេ

បដិច្ចវារ

[៦៥] សញ្ញាជនោក្ខរ សញ្ញាជនិយក្ខ ទម្ព ទដិច្ច សញ្ញាជនោទៅ សញ្ញាជនិយោ ទ ទស្ត

[៦៦] ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ទ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ទ ក្នុងបដិច្ចទាំងអស់ សុទ្ធតែទានវារ ទ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ទ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ទ ។

[៦៧] ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ប្រាមហកុប្បដូយ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។ ... ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។ ... ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។ ... ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ។ សេចក្តីបំប្លែង ។ ... ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ៦ ។

[៦៨] ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ទ ... ប្រាមហកុប្បដូយ ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ទ អនុលោមទុក បណ្ឌិត កុប្បដូយ ... ក្នុងនោហកុប្បដូយ ទានវារ ទ ។

ចប់ សន្តិមេសម្បយុត្តេ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនិយទុកេ

បដិច្ចវារ

[៦៩] អទិ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ អស្រ័យ ទ្ធិទទិ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សញ្ញាជនៈ

ហេតុឡធូយា សន្តោជនិយោវោតោសន្តោជន
 ខន្ធ បដិទ្ធ សន្តោជនា ។ សន្តោជនិយោវោតោ
 តសន្តោជនំ ធម្មំ បដិទ្ធ សន្តោជនោវោសន្តោ
 ជនិយោត សន្តោជនិយោវោតោសន្តោជនា ធម
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុឡធូយា សន្តោជនិយោវោ
 ហេតុសន្តោជនំ ឯកំ ទន្ធ បដិទ្ធ នាយោ ទន្ធ
 សន្តោជនា ត និក្ខមមុដ្ឋានក្ស រូបំ រដ្ឋ ទន្ធ . . . ។
 សន្តោជនោវោសន្តោជនិយោសន្តោជនិយោវោ
 តោសន្តោជនក្ស ធម្មំ បដិទ្ធ សន្តោជនោវោ
 សន្តោជនិយោត ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុឡធូយា
 កាមភពិតសន្តោជនក្ស កម្មយុត្តោកេ ០ ទន្ធ បដិទ្ធ
 ធម្មំសន្តោជនំ អវិជ្ជាសន្តោជនំ ធម្មំ ។ សន្តោ
 ជនោវោសន្តោជនិយោសន្តោជនិយោវោតោសន
 ្តោជនក្ស ធម្មំ បដិទ្ធ សន្តោជនិយោវោតោស
 ន្តោជនា ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុឡធូយា សន្តោ
 ជនិយោវោតោសន្តោជនំ ឯកំ ទន្ធក្ស សន្តោ
 ជន ធម បដិទ្ធ នាយោ ទន្ធ និក្ខមមុដ្ឋានក្ស រូបំ

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ភូតសន្តោជនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំភ្នកខន្ធ ជា
 ប្រយោជន៍ដល់សន្តោជនៈ តែមិនមែនជាសន្តោជនៈ ។ ធម៌ ជា
 សន្តោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍ដល់សន្តោជនៈក្តី ធម៌ ជាប្រយោជន៍
 ដល់សន្តោជនៈ តែមិនមែនជាសន្តោជនៈក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជា
 ប្រយោជន៍ដល់សន្តោជនៈ តែមិនមែនជាសន្តោជនៈ ទើបក៏តទ្បើន
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ខន្ធកក្តី ភូតសន្តោជនៈក្តី ចិត្តសម្បជ្ឈន្តប្ប
 ក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទ ជាប្រយោជន៍ដល់សន្តោជនៈ តែមិនមែនជា
 សន្តោជនៈ ខ្ញុំខន្ធទ . . . ។ ធម៌ ជាសន្តោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់សន្តោជនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាសន្តោជនៈ ទាំងជាប្រយោជន៍
 ដល់សន្តោជន ធម៌ ខ្ញុំធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សន្តោជនៈ តែមិន
 មែនជាសន្តោជន ធម៌ ទើបក៏តទ្បើន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ ទំដុ
 សន្តោជនៈក្តី អវិជ្ជាសន្តោជនៈក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំកាមភពិតសន្តោជនៈធម៌
 ខ្ញុំភូតសម្បយុត្តកុដ្ឋន៍ ចក្កៈ ។ ធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សន្តោ
 ជនៈ តែមិនមែនជាសន្តោជនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាសន្តោជនៈ ទាំង
 ជាប្រយោជន៍ដល់សន្តោជនៈធម៌ ខ្ញុំធម៌ ជាប្រយោជន៍ដល់សន្តោជនៈ
 តែមិនមែនជាសន្តោជនៈធម៌ ទើបក៏តទ្បើន ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ
 ខន្ធកក្តី ចិត្តសម្បជ្ឈន្តប្បក្តី កាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធទ ដែលជាប្រយោជន៍
 ដល់សន្តោជនៈ តែមិនមែនជាសន្តោជនៈធម៌ ខ្ញុំភូតសន្តោជនៈធម៌

អភិធម្មតិកា អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ លោមសញ្ញាជនោ ទេឡា
 ទុក្ខដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ សញ្ញាជនេ វដិទ្ធ សម្ប-
 យុត្តកា ទទ្ធា ។ សញ្ញាជនស្លោក សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តកា ធម្មំ វដិទ្ធ សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ លោម-
 សញ្ញាជនោ ធម ទេឡា ទុក្ខដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ កាម-
 ភវសញ្ញាជនំ វដិទ្ធ វដិទ្ធិសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញា-
 ជនំ សម្បយុត្តកា វ ទទ្ធា ។ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តស្លោក លោមសញ្ញាជនំ ធម្មំ វដិទ្ធ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តោចេវ លោមសញ្ញាជនោ ទេឡា ទុក្ខដ្ឋតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្លោក លោមសញ្ញា-
 ជនំ វដិទ្ធ វដិទ្ធិ ករយោ ទទ្ធា ទ្វេ ទទ្វេ . . . ។
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្លោក លោមសញ្ញាជនំ ធម្មំ វដិទ្ធ
 សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ ទេឡា ទុក្ខ-
 ដ្ឋតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ លោម-
 សញ្ញាជនោ ទទ្វេ វដិទ្ធ សញ្ញាជនោ ។ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្លោក លោមសញ្ញាជនំ ធម្មំ វដិទ្ធ
 សញ្ញាជនោចេវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចេវ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោចេវ លោមសញ្ញាជនោ ធម ទេឡា

ជាសញ្ញាជនៈ ព័ន្ធភ្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ រឿបរកិកៈឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ភូតសម្បយុត្តកក្កដ អាស្រ័យ ខ្ញុំភូតសញ្ញាជនៈ ។
 ធមិ ជាសញ្ញាជនៈ ព័ន្ធភ្រកថាដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធមិ ប្រកថា
 ដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ជា
 សញ្ញាជនៈ ព័ន្ធភ្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ រឿបរកិកៈឡើង ព្រោះហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ វដិទ្ធិសញ្ញាជនៈក្តី អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្តី ភូតសម្បយុត្តកក្កដ
 ក្តី អាស្រ័យ ខ្ញុំកាមភវសញ្ញាជនៈ ។ ធមិ ប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ រឿបរកិកៈឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ទទ្ធា កាស្រ័យ ខ្ញុំទទ្ធា ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈ ខ្ញុំទទ្ធា ៦ . . . ។ ធមិ ជាសញ្ញាជនៈ ព័ន្ធភ្រកថា
 ដោយសញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ តែមិន
 មែនជាសញ្ញាជនៈ រឿបរកិកៈឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ភូត
 សញ្ញាជនៈ អាស្រ័យ ខ្ញុំភូតទទ្ធា ដែលប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ។ ធមិ ជាសញ្ញាជនៈ ព័ន្ធភ្រកថាដោយ
 សញ្ញាជនៈក្តី ធមិ ប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី
 អាស្រ័យ ខ្ញុំធមិ ប្រកថាដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កៈ បដិច្ចវិញ

ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កោ-
 រោចសញ្ញាជនំ ឯកំ ខន្ធំ បដិច្ច តេយា ខត្តា
 សញ្ញាជនា វ ទ្វេ ខាទ្ធ . . . ។ សញ្ញាជនៈត្ថ-
 វ សញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កំ សញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កោ-
 រោចសញ្ញាជនក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនៈតោចវ
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុ-
 ប្បដូយា តោ បរាគសញ្ញាជនក្កំ សម្បយុត្តក្កោ ធម
 ខាទ្ធ បដិច្ច និម្មិតសញ្ញាជនំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនំ ធម្មំ ។
 សញ្ញាជនក្កោវ សញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កំ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តក្កោវ រោចសញ្ញាជនក្កំ ធម្មំ បដិច្ច
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចវ រោចសញ្ញាជនោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូយា សញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កោវ-
 រោចសញ្ញាជនំ ឯកំ ខត្តក្កំ សញ្ញាជន វ បដិច្ច
 តេយា ខត្តា ទ្វេ ខាទ្ធ . . . ។ សញ្ញាជនៈត្ថោវ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តក្កំ សញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កោវ រោច
 សញ្ញាជនក្កំ ធម្មំ បដិច្ច សញ្ញាជនៈតោចវ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តោច សញ្ញាជនសម្បយុត្តោចវ រោច-
 សញ្ញាជនោ ធម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូយា

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តក្កៈ បដិច្ចវិញ

ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ គឺ ខន្ធកក្កំ ត្ថកសញ្ញាជនៈក្កំ
 កាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធខ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈ ខ្ញុំខន្ធខ . . . ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ខំនិប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ខំនិប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង ខ្ញុំធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជា
 សញ្ញាជនៈផង ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ គឺ និម្មិតសញ្ញា-
 ជនៈក្កំ អវិជ្ជាសញ្ញាជនៈក្កំ កាស្រ័យ ខ្ញុំភាវណាសញ្ញាជនៈផង
 ខ្ញុំត្ថកសម្បយុត្តក្កន្តផង ចក្កៈ ។ ធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ខំនិប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈផង ខ្ញុំធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែន
 ជាសញ្ញាជនៈផង ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ គឺ ខន្ធក
 កាស្រ័យ ខ្ញុំខន្ធខ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញា-
 ជនៈផង ខ្ញុំត្ថកសញ្ញាជនៈផង ខ្ញុំខន្ធខ . . . ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
 ខំនិប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្កំ ធម៌ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្កំ កាស្រ័យ ខ្ញុំធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ខំនិ
 ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ទើបតើការឡើង ព្រោះហេតុប្បដូយ

សាត្រោជនសម្បយុត្តោត្ថោ ពោចសត្រោជនំ ឯតំ
 ទទ្ធកុ កាមភកសាត្រោជនកុ បដិច្ច តាយា ទត្ថា
 បដ្ឋសាត្រោជនំ អវិជ្ជាសាត្រោជនំ ទ្វេ ទទ្វេ . . .
 ចត្តំ ។

(៦៧) ហេតុយា ឈ អាម្មណោ ឈ អធិប-
 តំណ ឈ សាត្រុត្ថ ឈ តត្ថេ ឈ អាហារ ឈ
 អវិចារេ ឈ ។

(៦៨) សាត្រោជនត្ថោ សាត្រោជនសម្បយុត្តកុ
 ធម្មំ បដិច្ច សាត្រោជនោចេសាត្រោជនសម្បយុត្តា-
 ច ធម្មា ទម្បដ្ឋតំ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិសាត្រោ-
 ជនំ បដិច្ច អវិជ្ជាសាត្រោជនំ ។ សាត្រោជនសម្ប-
 យុត្តោត្ថោ ពោចសាត្រោជនំ ធម្មំ បដិច្ច សាត្រោជ-
 នោត្ថ សាត្រោជនសម្បយុត្តាច ធម្មា ទម្បដ្ឋតំ
 នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិសាត្រោច ទទ្វេ បដិច្ច វិចិ-
 តិក្ខាសាត្រោតោ ហោហា ។ សាត្រោជនត្ថោ សាត្រោ-
 ជនសម្បយុត្តកុ សាត្រោជនសម្បយុត្តោត្ថោ ពោច-
 សាត្រោជនកុ ធម្មំ បដិច្ច សាត្រោជនោចេសាត្រោ-
 ជនសម្បយុត្តាច ធម្មា ទម្បដ្ឋតំ នហេតុប្បដ្ឋយា

តី ទទ្ធកុ ត្ថំ ចិដ្ឋិសាត្រោជនៈត្ថំ អវិជ្ជាសាត្រោជនៈត្ថំ កាស្រ័យ ទ្ធា
 ទទ្ធកុ ប្រកថោយសាត្រោជនៈ តែមិនមែនជាសាត្រោជនៈផង ទ្ធា
 កាមភកសាត្រោជនៈផង ទ្ធាទទ្ធកុ . . . ចត្តុ ។

(៦៧) ក្រីចេតុប្បដ្ឋយ ពនពៈ ។ ក្រីកាម្មណប្បដ្ឋយ
 ពនពៈ ។ ក្រីកាចិបចិប្បដ្ឋយ ពនពៈ ។ ក្រីបដ្ឋយចំនីអស់ សុទ្ធ
 តែពនពៈ ។ ក្រីកេតុប្បដ្ឋយ ពនពៈ ។ ក្រីកាហោប្បដ្ឋយ ពន
 ពៈ ។ ក្រីកាតតុប្បដ្ឋយ ពនពៈ ។ ។

(៦៨) ធម៌ ជាសាត្រោជនៈ ចំនីប្រកថោយសាត្រោជនៈ កា-
 ស្រ័យ ទ្ធាធម៌ ជាសាត្រោជនៈ ចំនីប្រកថោយសាត្រោជនៈ ទើប
 កើតឡើង ត្រោនោហេតុប្បដ្ឋយ តី អវិជ្ជាសាត្រោជនៈ កាស្រ័យ ទ្ធាវិចិ-
 តិក្ខាសាត្រោជនៈ ។ ធម៌ ជាសាត្រោជនៈ ចំនីប្រកថោយសាត្រោជនៈ
 កាស្រ័យ ទ្ធាធម៌ ប្រកថោយសាត្រោជនៈ តែមិនមែនជាសាត្រោជនៈ
 ទើបកើតឡើង ត្រោនោហេតុប្បដ្ឋយ តី ហោហា ដែលប្រដ្ឋដោយ
 វិចិត្តិកា កាស្រ័យ ទ្ធាទទ្ធកុ ដែលប្រដ្ឋដោយវិចិត្តិកា ។ ធម៌ ជា
 សាត្រោជនៈ ចំនីប្រកថោយសាត្រោជនៈ កាស្រ័យទ្ធាធម៌ ជាសាត្រោ-
 ជនៈ ចំនីប្រកថោយសាត្រោជនៈផង ទ្ធាធម៌ ប្រកថោយសាត្រោជនៈ
 តែមិនមែនជាសាត្រោជនៈផង ទើបកើតឡើង ត្រោនោហេតុប្បដ្ឋយ

ហេតុធម្មត្ថយោ មច្ចយោ ។ សញ្ញាជិគោតេសញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តាន ធានា សញ្ញាជនសម្បយុតេសញ្ញាជិ-
 កសម្បយុត្តស្សីន សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សីនេវោច-
 សញ្ញាជនស្សីន ធម្មស្សី ហេតុធម្មត្ថយោ មច្ចយោ
 កាមភពសញ្ញាជនំ^(១) ធិដ្ឋិសញ្ញាជនស្សី អភិដ្ឋា-
 សញ្ញាជនស្សី សម្បយុត្តកានេត្វ ខត្វានំ ហេតុធម្មត្ថ-
 យោ មច្ចយោ ។

[៧០] សញ្ញាជិគោតេសញ្ញាជនសម្បយុត្តា-
 ធានា សញ្ញាជនស្សីនេសញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សី-
 ធម្មស្សី អរម្មណធម្មត្ថយោ មច្ចយោ សញ្ញាជិ-
 យោ អរម្ម សញ្ញាជនា ឧប្បជ្ជន្តំ ។ មូលំ កាតត្ថំ
 សញ្ញាជនេ អរម្ម សញ្ញាជនសម្បយុត្តនេវោច-
 សញ្ញាជនា ខត្វា ឧប្បជ្ជន្តំ ។ មូលំ កាតត្ថំ
 សញ្ញាជនេ អរម្ម សញ្ញាជនា ន សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តា ម ខត្វា ឧប្បជ្ជន្តំ ។ សញ្ញាជន-
 សម្បយុត្តនេវោចសញ្ញាជនា ធានា សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តស្សីនេវោចសញ្ញាជនស្សី ធម្មស្សី

១ ម. កាមភពសញ្ញាជនា ។

ហេយហេតុធម្មត្ថយ ។ ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ តំវិប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យ ខែ១៦ ជាសញ្ញាជនៈ តំវិប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ខែ ១៦
 ធម៌ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ហេយហេ-
 តុធម្មត្ថយ គឺ កាមភពសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ ខែ១៦ ជាសញ្ញាជនៈ ធិត
 វេជាសញ្ញាជនៈ ខែ១៦ ជាសម្បយុត្តកម្មត្ថយ ដោយហេតុធម្មត្ថយ ។

[៧១] ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ តំវិប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ជា
 បច្ច័យ ខែ១៦ ជាសញ្ញាជនៈ តំវិប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ហេយ
 កាម្មណបច្ច័យ គឺ ភូតសញ្ញាជនៈ ប្រាត្ត ខ្ញុំភូតសញ្ញាជនៈ
 ចើបក៏តាទៀត ។ មូល បណ្ឌិត ធម្មវិជ្ជាចុះ ភូតន្ត ប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ប្រាត្ត ខ្ញុំភូតសញ្ញាជនៈ
 ចើបក៏តាទៀត ។ មូល បណ្ឌិត ធម្មវិជ្ជាចុះ ភូតសញ្ញាជនៈ ភ្នំ ភូតន្ត
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ភ្នំ ប្រាត្ត ខ្ញុំភូតសញ្ញាជនៈ ចើបក៏ត
 ទៀត ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ
 ជាបច្ច័យ ខែ១៦ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក បញ្ជាក់ពេ

អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្ត-
 ទេវនោសញ្ញាជនេ ខន្ធ អាម្ម សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តាទេវនោសញ្ញាជនា ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សញ្ញា-
 ជនសម្បយុត្តាទេវនោសញ្ញាជនោ ធម្មា សញ្ញា-
 ជនស្សទេវសញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សន ធម្មស្ស អា-
 ម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្បយុត្តទេវ-
 នោសញ្ញាជនេ ខន្ធ អាម្ម សញ្ញាជនា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តិ ។ សញ្ញាជនសម្បយុត្តាទេវនោសញ្ញាជនោ
 ធម្មា សញ្ញាជនស្សទេវសញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សន
 សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សនទេវ នោសញ្ញាជនស្សន
 ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តទេវនោសញ្ញាជនេ ខន្ធ អាម្ម សញ្ញាជនា
 ច សញ្ញាជនសម្បយុត្តា ច ខន្ធ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ សញ្ញា-
 ជនោទេវសញ្ញាជនសម្បយុត្តេន សញ្ញាជនសម្ប-
 យុត្តាទេវនោសញ្ញាជនោ ច ធម្មា សញ្ញាជនស្ស-
 ទេវសញ្ញាជនសម្បយុត្តស្សន ធម្មស្ស អាម្មណាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ តីណិ ។

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តទុក បញ្ជាក់ពេ

ដោយអាម្មណាប្បច្ចយេន គឺ ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ប្រាម្ម ឬពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ ដែលប្រកប
 ដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជា
 សញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយអាម្មណាប្បច្ចយេន គឺ
 ពួកសញ្ញាជនៈ ប្រាម្ម ឬពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែ
 មិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។ ធម៌ ដែលប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ នៃធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ
 ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈផង នៃធម៌ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ
 តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈផង ដោយអាម្មណាប្បច្ចយេន គឺ ពួកសញ្ញា-
 ជនៈក្តី ពួកខន្ធ ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ប្រាម្ម ឬពួកខន្ធ
 ដែលប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈ ទើបកើតឡើង ។
 ធម៌ ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក្តី ធម៌ ដែលប្រ-
 កបដោយសញ្ញាជនៈ តែមិនមែនជាសញ្ញាជនៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃធម៌
 ជាសញ្ញាជនៈ ទាំងប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ ដោយ អាម្មណាប្បច្ចយេន
 គឺ មាតិកា ៣ ។

[៧២] សាញាដោយសេសសន្តោដនសម្បយុត្តោច
 ដោយ សន្តោដនស្ស្រេវ សន្តោដនសម្បយុត្តស្ស្រេវ
 ធម្មស្ស អនិច្ចត្តយោ ធម្មយោ អាម្មណានិច្ចត្ត
 តិណំ ។ សន្តោដនសម្បយុត្តោច លោសន្តោដន
 ដោយ សន្តោដនសម្បយុត្តស្ស្រេវ លោសន្តោដ-
 ធម្មស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចត្តយោ ធម្មយោ អាម្ម-
 ណានិច្ចត្ត សហជាតានិច្ចត្ត តិណំ ។ ឥហស្ស តិស្សិ
 អន្តាស្ស អន្តាណានិច្ចត្តិ សហជាតានិច្ចត្តិ កា-
 តត្តា ។ សន្តោដនោច សន្តោដនសម្បយុត្តោច
 សន្តោដនសម្បយុត្តោច លោសន្តោដនោ ធម្ម
 សន្តោដនស្ស្រេវ សន្តោដនសម្បយុត្តស្ស្រេវ ធម្មស្ស
 អនិច្ចត្តយោ ធម្មយោ អាម្មណានិច្ចត្ត តិណំ ។

[៧៣] សាញាដោយសេសសន្តោដនសម្បយុត្តោ-
 ច ដោយ សន្តោដនស្ស្រេវ សន្តោដនសម្បយុត្តស្ស្រេវ
 ធម្មស្ស អនុត្តរយុត្តយោ ធម្មយោ ច ធម្ម-
 តាករណំ វិភជនា ធម្មិ អាម្មណាសនិសា ។
 សមនុត្តរយុត្តយោ ធម្មយោ ច ។ សហជាតយុត្ត-
 យោ ធម្មយោ ច ។ អន្តាមន្តរយុត្តយោ ធម្មយោ

[៧៤] ធម៌ ជាសន្តោដនៈ ព័ន្ធប្រកបដោយសន្តោដនៈ ជា
 បច្ច័យ ខែធម៌ ជាសន្តោដនៈ ព័ន្ធប្រកបដោយសន្តោដនៈ ដោយ
 អនិច្ចត្តយោ បានដល់ការម្មណានិច្ចត្ត គឺ មានវិញ្ញាណ ៣ ។ ធម៌
 ដែលប្រកបដោយសន្តោដនៈ តែមិនមែនជាសន្តោដនៈ ជាបច្ច័យ ខែ
 ធម៌ ដែលប្រកបដោយសន្តោដនៈ តែមិនមែនជាសន្តោដនៈ ដោយ
 អនិច្ចត្តយោ បានដល់ការម្មណានិច្ចត្ត ខនិសហជាតានិច្ចត្ត គឺ
 មានវិញ្ញាណ ៣ ។ ការម្មណានិច្ចត្តិ សហជាតានិច្ចត្តិ បណ្ឌិត ធម្មិ
 ធ្វើ ក្នុងបញ្ញាព័ន្ធិ ៣ ខេត្តផ្សេងៗ ធម៌ ជាសន្តោដនៈ ព័ន្ធប្រកប
 ដោយសន្តោដនៈ ធម៌ ដែលប្រកបដោយសន្តោដនៈ តែមិនមែន
 ជាសន្តោដនៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាសន្តោដនៈ ព័ន្ធប្រកប
 ដោយសន្តោដនៈ ដោយអនិច្ចត្តយោ បានដល់ការម្មណានិច្ចត្ត គឺ
 មានវិញ្ញាណ ៣ ។

[៧៥] ធម៌ ជាសន្តោដនៈ ព័ន្ធប្រកបដោយសន្តោដនៈ ជា
 បច្ច័យ ខែធម៌ ជាសន្តោដនៈ ព័ន្ធប្រកបដោយសន្តោដនៈ ដោយ
 អនុត្តរយុត្តយោ គឺ មានវិញ្ញាណ ៧ មិនមានការភ្ជួរភ្ជួរភ្ជួរភ្ជួរ ព័ន្ធការ
 ចែក តិមិនមាន ដូចគ្នានឹងការម្មណាបច្ច័យដែរ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សមនុត្តរយុត្តយោ គឺ មានវិញ្ញាណ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសហជា-
 តយុត្តយោ គឺ មានវិញ្ញាណ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអនុត្តរយុត្តយោ

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ត្រុក បញ្ជាក់

១៧ ។ វិស្សយស្សច្ឆាយន បច្ចយោ ១៧ ។ ឧប-
វិស្សយស្សច្ឆាយន បច្ចយោ ១៧ វារាជ្ជណាយន
ណាតត្ថ ។ វាសេវនប្បច្ឆយន បច្ចយោ ១៧ ។

[៧២] សញ្ញាជនសម្បយុត្តៈ ១៧ ខេត្តសញ្ញា-
យោ ធម្មា សញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ត្រុក ១៧ ខេត្ត-
សញ្ញាជនស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បច្ឆាយន បច្ចយោ
តិណំ ។ អាចារ្យប្បច្ឆយន បច្ចយោ តិណំ ។
ឥន្ទ្រិយប្បច្ឆយន បច្ចយោ តិណំ ។ ណនប្បច្ឆ-
យន បច្ចយោ តិណំ ។ បក្កប្បច្ឆយន បច្ឆយោ
១៧ ។ សម្បយុត្តប្បច្ឆាយន បច្ចយោ ១៧ ។ វិប្បយុត្ត-
ប្បច្ឆយន បច្ចយោ ១៧ ។ អត្ថិប្បច្ឆយន បច្ឆយោ
១៧ ។ ធម្មិប្បច្ឆយន បច្ចយោ ១៧ ។ វិភត្តប្បច្ឆយន
បច្ឆយោ ១៧ ។ អវិភត្តប្បច្ឆយន បច្ឆយោ ១៧ ។

[៧៤] ខេត្តយោ តិណំ វារាជ្ជណាយន ១៧ អចិបតិ-
យោ ១៧ អនន្តរា ១៧ សមនន្តរា ១៧ សហជានេ ១៧

សញ្ញាជនសញ្ញាជនសម្បយុត្តស្ត្រុក បញ្ជាក់

គី មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយខិស្សយប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។
ជាបច្ច័យ ដោយឧបខិស្សយប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ (បច្ច័យ ពាំនិទ្ធកាយ)
បច្ឆិក ធម្មិវុទ្ធិ ដោយអាម្មណនិយចុះ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាសា-
នប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។

[៧២] បដិ វេសប្រកថដោយសញ្ញាជនៈ វេសិខែនដា
សញ្ញាជនៈ ជាបច្ច័យ វែនចិ វេសប្រកថដោយសញ្ញាជនៈ វេ
សិខែនដាសញ្ញាជនៈ ដោយកម្មប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។ ជា
បច្ច័យ ដោយកថាប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
ឥន្ទ្រិយប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយណនប្បច្ឆ័យ គី
មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយបក្កប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។
ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយវិប្បយុត្តប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្ថិប្បច្ឆ័យ
គី មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយធម្មិប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។
ជាបច្ច័យ ដោយវិភត្តប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
អវិភត្តប្បច្ឆ័យ គី មានារា ៧ ។

[៧៤] ក្នុងវេសប្បច្ឆ័យ មានារា ៧ ក្នុងអាម្មណប្បច្ឆ័យ មាន
ារា ៧ ក្នុងវេសិប្បច្ឆ័យ មានារា ៧ ក្នុងធម្មិប្បច្ឆ័យ មានារា ៧
ក្នុងសមប្បច្ឆ័យ មានារា ៧ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បច្ឆ័យ មានារា ៧

អនាមរោ ឈ ធិស្សាយ ឈ ឧបទិស្សយេ ឈ
 រោសេវេ ឈ កក្ខេ តិណិ អាហារេ តិណិ
 វត្តិយេ តិណិ លាមេ តិណិ មាត្ត ឈ សម្ម-
 យុត្ត ឈ អត្ថិយា ឈ ទត្ថិយា ឈ វិគតេ ឈ
 វរិកាម ឈ ។

[៧៦] សន្តោជនោ ឈ សន្តោជនសម្មយុត្តោ ឈ

ឈ ឈ សន្តោជនស្ត ឈ សន្តោជនសម្មយុត្តស្ត ឈ
 ឈ ឈ រោល្លណាម្បត្តយេ ឈ មច្ចុយោ សហោតម្ប-
 ត្តយេ ឈ មច្ចុយោ ឧបទិស្សយម្បត្តយេ ឈ មច្ចុយោ ។
 សម្ពិទ្ធិ ។ វរិ ឈ បញ្ញា កោត្តា តិស្សាយ
 បដេសុ បរិវត្តត្តា ធាតាទណិកា ទត្ថិ ។

[៧៧] ចាហុយា ឈ ឧអាម្ពុលោ ឈ សត្វត្ត

ឈ ចោរវិគតេ ឈ ។

ក្នុងអារម្ភប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ក្នុងទិស្សយប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ក្នុង
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ក្នុងការសាវនប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ
 ក្នុងសប្បដ្ឋយ មានវិរៈ ឈ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មានវិរៈ ឈ ក្នុងវត្ត-
 យប្បដ្ឋយ មានវិរៈ ឈ ក្នុងលាមប្បដ្ឋយ មានវិរៈ ឈ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយ
 មានវិរៈ វ ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ក្នុងអត្ថប្បដ្ឋយ មាន
 វិរៈ វ ក្នុងទត្តប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ក្នុងវិគតប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ក្នុង
 វរិកប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ។

[៧៦] ធិ ជាសន្តោជនៈ ព័ន្ធភ្រកថាដោយសន្តោជនៈ ជា

បដ្ឋយ ទែបចិ ធិសន្តោជនៈ ព័ន្ធភ្រកថាដោយសន្តោជនៈ ដោយ
 ការម្ពុល្លប្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយសហោតម្បដ្ឋយ ជាបដ្ឋយ ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ ។ សេតក្កិវប្បដ្ឋ ។ បញ្ញាព័ន្ធវ បណ្ឌិត
 គប្បិទ្ធិ ហិរិទេនុរ (បដ្ឋយព័ន្ធគ្រាយ) បណ្ឌិត គប្បិទ្ធិវប្រច្រូល
 ក្នុងបទព័ន្ធវ ឯនាខាទណិកៈ មិនមានឡើយ ។

[៧៧] ក្នុងទោហុយប្បដ្ឋយ មានវិរៈ វ ក្នុងទោម្ពុល្លប្បដ្ឋយ

មានវិរៈ វ ក្នុងសត្វយវរិកសំ សុត្តិកមានវិរៈ វ ក្នុងចោរវិគតប្បដ្ឋយ
 មានវិរៈ វ ។

លោក អសត្តាសត្តា អណាគ្គតា ។ សាស្ត្រាជនីវិប្ប-
 យុត្តំ អសាស្តាជនីយំ ធម្មំ អនិច្ច សាស្ត្រាជនីវិប្ប-
 យុត្តោ អសាស្តាជនីយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ លោកុប្ប-
 ទូយោ សាស្ត្រាជនីវិប្បយុត្តំ អសាស្តាជនីយំ ឯកំ ។ ច្ចុ
 អនិច្ច តយោ ។ ទត្ថា ទេ ។ ទត្ថ ។ . . ។ សាស្ត្រាជន-
 ីវិប្បយុត្តំ អសាស្តាជនីយំ ធម្មំ . . . ។ ទេ បញ្ញា កា-
 រាទូ ។ វិចី ពុតំ ច្ចុឡានុវត្តោ លោកិយទុក-
 សនិសំ មិញ្ញាធាតាវណំ ។

សាស្ត្រាជនីវិប្បយុត្តសាស្ត្រាជនីយទុក មិច្ឆិកំ ។

ឱទ្ធិទុកំ

បដិច្ចវិញ

[៨០] តន្តំ ធម្មំ បដិច្ច កត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ
 លោកុប្បទូយោ សីលត្ថតមវាសំ កាយកន្តំ បដិច្ច
 អភិជ្ឈា កាយកន្តោ អភិជ្ឈា កាយកន្តំ បដិច្ច សីលត្ថ-
 តមវាសោ កាយកន្តោ វិនិស្សត្តិកិវិសំ កាយកន្តំ
 បដិច្ច អភិជ្ឈា កាយកន្តោ អភិជ្ឈា កាយកន្តំ បដិច្ច
 វិនិស្សត្តិកិវិសោ កាយកន្តោ ។ តន្តំ ធម្មំ បដិច្ច

ដកថដល់ត្ថកអសត្តាសត្ត វិនិច្ឆ័យហត្ថក ។ ធម៌ ដែលប្រាស
 ចាកសាស្ត្រាជនៈ ព័ន្ធមិនជាប្រយោជន៍ដល់សាស្ត្រាជនៈ កាស្រីយ ខ្ញុំ
 ធម៌ ដែលប្រាសចាកសាស្ត្រាជនៈ ព័ន្ធមិនជាប្រយោជន៍ដល់សាស្ត្រា-
 ជនៈ រើបេក្ខកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ ទន្ធត កាស្រីយ ខ្ញុំទន្ធត
 ដែលប្រាសចាកសាស្ត្រាជនៈ ព័ន្ធមិនជាប្រយោជន៍ដល់សាស្ត្រាជនៈ ខ្ញុំ
 ទន្ធត . . . ។ ខ្ញុំធម៌ ដែលប្រាសចាកសាស្ត្រាជនៈ ព័ន្ធមិនជា
 ប្រយោជន៍ដល់សាស្ត្រាជនៈ . . . ។ បញ្ញា ព័ន្ធត បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើដំនើរ ។ ទុកទេ ដូចព័ន្ធលោកិយទុកៈ គួរច្បងទុកៈ
 ដែរ មិនមានការធ្វើឱ្យផ្សេង ។ គួរ ។

ចំ សាស្ត្រាជនីវិប្បយុត្តសាស្ត្រាជនីយទុក ។

ឱទ្ធិទុកៈ

បដិច្ចវិញ

[៨១] គន្ធបដិ (ធម៌ជាគ្រឿងដាក់ក្រុង) កាស្រីយ ខ្ញុំគន្ធប-
 ធម៌ រើបេក្ខកឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ គឺ អភិជ្ឈាកាយកន្តៈ កាស្រីយ
 ខ្ញុំសីលត្ថតមវាសកាយកន្តៈ សីលត្ថតមវាសកាយកន្តៈ កាស្រីយ
 ខ្ញុំអភិជ្ឈាកាយកន្តៈ អភិជ្ឈាកាយកន្តៈ កាស្រីយ ខ្ញុំវិនិស្សត្តិកិវិស-
 កាយកន្តៈ (កាយកន្តៈ គឺសេចក្តីប្រកាន់ព័ន្ធ ព័ន្ធមិនជាប្រយោជន៍) វិនិ-
 ស្សត្តិកិវិសកាយកន្តៈ កាស្រីយ ខ្ញុំអភិជ្ឈាកាយកន្តៈ (រើបេក្ខ
 ឡើង) ។ រោគន្ធបដិ (ធម៌ មិនមែនជាគ្រឿងដាក់ក្រុង) កាស្រីយ

ឥន្ទ្រវង្ស បដិវត្តន៍

កាលណា ឆមាស ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា កន្លែ បដិវត្ត
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ឧប្បា ចំគុសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ។ កន្លែ ឆម្ម
 បដិវត្ត កន្លែ ក លោកន្លែ ក ឆម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ
 ប្បទូយា សីលត្ថកមហានាសំ កាយតន្តំ បដិវត្ត អភិជ្ឈា
 កាយតន្តំ សម្មឧប្បត្តកា ក ឧប្បា ចំគុសមុដ្ឋានក្ស
 រូបំ កន្លែ ។ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត ហេតុន្លែ ឆម្ម
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា លោកន្លែ ឯកំ ខន្ធ បដិវត្ត
 កាយ ឧប្បា កន្លែ ចំគុសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ឆម្ម ។ ឆម្ម
 អភិជ្ឈា កាយ ឧប្បា បដិវត្ត កន្លែ កន្លែ បដិវត្ត ឧប្បា
 ឯកំ អយានត្ថំ . . . ។ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត កន្លែ
 ឆម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា លោកន្លែ ឧប្បា បដិវត្ត
 កន្លែ ។ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត កន្លែ ក លោកន្លែ ក
 ឆម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា លោកន្លែ ឯកំ ខន្ធ បដិវត្ត
 កាយ ឧប្បា កន្លែ ក ចំគុសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ឆម្ម . . . ។
 កន្លែ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត កន្លែ ឆម្ម ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា សីលត្ថកមហានាសំ កាយតន្តំ សម្ម
 ឧប្បត្តកា ក ឧប្បា បដិវត្ត អភិជ្ឈា កាយតន្តំ ឯកំ ។

ឥន្ទ្រវង្ស បដិវត្តន៍

ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា ឆម្ម ឧប្បា ចំគុសមុដ្ឋានក្ស
 រូបំ កន្លែ ។ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត ហេតុន្លែ ឆម្ម
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា លោកន្លែ ឯកំ ខន្ធ បដិវត្ត
 កាយ ឧប្បា កន្លែ ចំគុសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ឆម្ម ។ ឆម្ម
 អភិជ្ឈា កាយ ឧប្បា បដិវត្ត កន្លែ កន្លែ បដិវត្ត ឧប្បា
 ឯកំ អយានត្ថំ . . . ។ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត កន្លែ
 ឆម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា លោកន្លែ ឧប្បា បដិវត្ត
 កន្លែ ។ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត កន្លែ ក លោកន្លែ ក
 ឆម្ម ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា លោកន្លែ ឯកំ ខន្ធ បដិវត្ត
 កាយ ឧប្បា កន្លែ ក ចំគុសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ឆម្ម . . . ។
 កន្លែ លោកន្លែ ឆម្ម បដិវត្ត កន្លែ ឆម្ម ឧប្បជ្ជតិ
 ហេតុប្បទូយា សីលត្ថកមហានាសំ កាយតន្តំ សម្ម
 ឧប្បត្តកា ក ឧប្បា បដិវត្ត អភិជ្ឈា កាយតន្តំ ឯកំ ។

កត្តញ្ច ហោតត្តញ្ច ធម្មំ មដិច្ច ហោតត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បព្វយា ហោតត្តំ ឯកំ ទទ្ធក្ខ ករោ ធម
 មដិច្ច តយោ ទត្តា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ ទ្វេ ទទ្ធវេ
 ... ។ កត្តញ្ច ហោតត្តញ្ច ធម្មំ មដិច្ច តត្តោ ធម
 ហោតត្តោ ធម ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បព្វយា ហោតត្តំ
 ឯកំ ទទ្ធក្ខ សីលទ្ធកមហសាសាសយកត្តញ្ច មដិច្ច
 តយោ ទត្តា មតិវិញ្ញាណយកត្តោ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ
 ទ្វេ ទទ្ធវេ ... មតិវិញ្ញាណយកត្តោ ។ អាម្មណប្បព្វយា
 អវិភាស្យត្តយោ ។

[៨៤] ហោតយា ធម៌ អាម្មណា ធម៌ អធិប-
 តំយា ធម៌ សទ្ធក្ខ ធម៌ វិចារេត ឯកំ អាម្មណ
 ធម៌ អវិភាស ធម៌ ។

[៨៥] ហោតត្តំ ធម្មំ មដិច្ច ហោតត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បព្វយា ហេតុត្តំ ហោតត្តំ ឯកំ
 ទទ្ធក្ខ មដិច្ច តយោ ទត្តា ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ រូបំ ទ្វេ
 ទទ្ធវេ ... អហេតុកម្មនិស្សិទ្ធិ យាវ អសញ្ញាសត្តា
 វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ទទ្ធក្ខសហតតោ ទទ្ធវេ មដិច្ច
 វិចិត្តិញ្ញាសហតតោ ទទ្ធក្ខសហតតោ ហោហោ ។

ហោតត្តមិ កាស្រ័យ ទ្ធិវាតត្តមិផលំ ទ្ធិវាតត្តមិផលំ វេយភិកាទ្ធិវិ
 ព្រោះហេតុប្បព្វយា គឺ ទទ្ធក្ខ ផលំ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ កាស្រ័យ ទ្ធិ
 ទទ្ធក្ខ មិនមែនជាគន្លង ទ្ធិវាតត្តមិផលំ ទ្ធិវាតត្តមិ . . . (វេយ
 ភិកាទ្ធិវិ) ។ កត្តចំក្ខ ហោតត្តមិផលំ កាស្រ័យ ទ្ធិវាតត្តមិផលំ
 ទ្ធិវាតត្តមិផលំ វេយភិកាទ្ធិវិ ព្រោះហេតុប្បព្វយា គឺ ទទ្ធក្ខ ផលំ
 អភិវិញ្ញាណកម្មផលំ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ កាស្រ័យ ទ្ធិវាតត្តមិ មិនមែនជា
 គន្លង ទ្ធិវាតត្តមិផលំ ទ្ធិវាតត្តមិផលំ ទ្ធិវាតត្តមិ . . . (វេយ
 ភិកាទ្ធិវិ មតិវិញ្ញាណយកត្តោ) ទ្ធិវាតត្តមិផលំ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។
 ព្រោះអាម្មណប្បព្វយា ព្រោះអវិភាសប្បព្វយា ។

[៨៦] ក្នុងហេតុប្បព្វយា មានការ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បព្វយា
 មានការ ៧ ក្នុងអវិភាសប្បព្វយា មានការ ៧ ក្នុងច្បងតាំងអស់ សុទ្ធតែ
 មានការ ៧ ក្នុងវិចារេតប្បព្វយា មានការ ១ ក្នុងហេតុប្បព្វយា មាន
 ការ ៧ ក្នុងអវិភាសប្បព្វយា មានការ ៧ ។

[៨៧] ហោតត្តមិ កាស្រ័យ ទ្ធិវាតត្តមិ វេយភិកាទ្ធិវិ
 ព្រោះហេតុប្បព្វយា គឺ ទទ្ធក្ខ ផលំ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ខ កាស្រ័យ ទ្ធិ
 ទទ្ធក្ខ មិនមែនជាគន្លង ហេតុត្តំ ទ្ធិវាតត្តមិ . . . ហេតុប្បព្វ-
 សត្តិ ព្រោះអវិភាសប្បព្វយា ហោហោ វិចិត្តិញ្ញាណយកត្តោ
 ប្រកបដោយទទ្ធក្ខ កាស្រ័យ ទ្ធិវាតត្តមិ វិចិត្តិញ្ញាណយកត្តោ
 ប្រកបដោយទទ្ធក្ខ (វេយភិកាទ្ធិវិ) ។

[៧៤] តង់ ធម្មំ បដិច្ច លោកៈត្តា ធម្មោ ឧប្បៈ
 តំ ធម្មាប្បណាប្បច្ចយោ តទ្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 ។ លោកៈតង់ ធម្មំ បដិច្ច លោកៈត្តា ធម្មោ ឧប្បៈ
 តំ ធម្មាប្បណាប្បច្ចយោ លោកៈត្តោ ទទ្ធិ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 បំ បដិសន្ធិ យាវ វសន្តិសត្តា ។ តទ្ធិត្ថ លោ-
 កៈតង់ ធម្មំ បដិច្ច លោកៈត្តា ធម្មោ ឧប្បៈ
 តំ ធម្មាប្បណាប្បច្ចយោ តទ្ធិ ច សម្បយុត្តៈតា ត ទទ្ធិ បដិច្ច
 ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូមំ ។ សន្ធិត្តំ ។ ឧដិបតិប្បច្ចយោ
 យាវ ។ ឧវេទន្តាប្បច្ចយោ តិណិ ។ ឧសមមន្តាប្បច្ចយោ
 តិណិ ។ ឧវត្តមត្តាប្បច្ចយោ តិណិ ។ ឧទមនិស្ស-
 យេប្បច្ចយោ តិណិ ។

[៧៥] តង់ ធម្មំ បដិច្ច តៈត្តា ធម្មោ ឧប្បៈ
 តំ ធម្មាប្បណាប្បច្ចយោ អរូប ឥន្ទៈសត្វាតិវិវេសំ កាយ-
 តង់ បដិច្ច អភិជ្ឈា កាយតៈត្តា អភិជ្ឈា កាយតង់
 បដិច្ច ឥន្ទៈសត្វាតិវិវេសោ កាយតៈត្តា ។ អរូប
 ឥវិលត្វតមរាមាសោ ធម្មំ ឯវំ ឯវ មន្ត្តៈ កាយត្តា ។
 ឧវត្តមត្តាប្បច្ចយោ ឯវ ។ ឧវេទន្តាប្បច្ចយោ ឯវ ។
 ឧតម្បប្បច្ចយោ តិណិ ។ ឯវិតាតប្បច្ចយោ ឯវ ។

[៧៦] គោត្តន្តមិ កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តមិ វេចិកៈត្តា ព្រោះ
 ឧវេទន្តាប្បច្ចយោ គី ចិត្តសមុដ្ឋាន្ត កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តន្តៈ (វេច
 ក៏ត្តា) ។ គោត្តន្តមិ កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តន្តមិ វេចិកៈត្តា ព្រោះ
 ឧវេទន្តាប្បច្ចយោ គី ចិត្តសមុដ្ឋាន្ត បដិសន្ធិ វេចិកៈត្តា
 អសត្តសត្វ កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តន្ត មិវាចន្តន្តៈ (វេចិកៈត្តា) ។
 គោត្តន្តមិ កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តន្តមិវាចន្តន្ត វេចិកៈត្តា
 ព្រោះឧវេទន្តាប្បច្ចយោ គី ចិត្តសមុដ្ឋាន្ត កាស្រ័យ ទ្ធិ
 ត្តន្តន្តន្ត ទ្ធិត្តន្តសម្បយុត្តក្កន្តន្ត (វេចិកៈត្តា) ។ សេចក្តី
 បំប្រែត្រា ។ ព្រោះឧវេទន្តាប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។ ព្រោះឧវេទន្ត-
 ប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។ ព្រោះឧសមមន្តាប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។
 ព្រោះឧវត្តមត្តាប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។ ព្រោះឧទមនិស្សយេប្បច្ចយោ
 មានវាៈ ៧ ។

[៧៧] គោត្តន្តមិ កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តន្តមិ វេចិកៈត្តា ព្រោះ
 ឧវេទន្តាប្បច្ចយោ គី អភិជ្ឈាកាយន្តៈ កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តន្តន្ត ឯវេស-
 កាយន្តៈ ឯវេសត្វាតិវេសកាយន្តៈ កាស្រ័យ ទ្ធិត្តន្តន្តន្ត ឯវេស-
 កាយន្ត្ត (វេចិកៈត្តា) ។ ក្នុងអរូប មិនមានសីលត្វតមរាមាសោ
 ប្រសូតាំង ៧ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងៈឧវេទន្តៈ ។ ព្រោះឧវត្តមត្តា-
 ប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។ ព្រោះឧវេទន្តាប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។
 ព្រោះឧសមមន្តាប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។ ព្រោះឧវត្តមត្តាប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។
 ព្រោះឧទមនិស្សយេប្បច្ចយោ មានវាៈ ៧ ។

នេហោហោប្បដ្ឋាយា ឯតំ ។ នេត្រ្រិយេប្បដ្ឋាយា ឯតំ ។
 នេណេនប្បដ្ឋាយា ឯតំ ។ នេមន្តប្បដ្ឋាយា ឯតំ ។
 នេសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយា តិណំ ។ នេវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយា នេ ។
 ពោនត្តិប្បដ្ឋាយា តិណំ ។ ពោវិកតប្បដ្ឋាយា តិណំ ។

[៧៦] នេហេតុយា ឯតំ នេអាម្មណេ តិណំ
 នេវិបតិយា នេ នេនន្តេ តិណំ នេសមន្តេ
 តិណំ នេមន្តេ តិណំ នេមន្តេ តិណំ
 នេបុរោហិតេ នេ នេបុរោហិតេ នេ នេវិកតេ នេ
 នេកេម្មេ តិណំ នេវិកតេ នេ នេហោហោ ឯតំ
 នេត្រ្រិយេ ឯតំ នេណេនេ ឯតំ នេមន្តេ ឯតំ
 នេសម្បយុត្តេ តិណំ នេវិប្បយុត្តេ នេ ពោនត្តិយា
 តិណំ ពោវិកតេ តិណំ ។

[៧៧] ហេតុប្បដ្ឋាយា នេអាម្មណេ តិណំ ...
 នេវិបតិយា នេ ឯតំ កណេនត្ថំ ។

[៧៨] នេហេតុប្បដ្ឋាយា អាម្មណេ ឯតំ ...
 នេនន្តេ ឯតំ អវិកតេ ឯតំ ។

ក្រោះនេហោហោប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១ ។ ក្រោះនេត្រ្រិយេប្បដ្ឋាយា ពាន
 ពៈ ១ ។ ក្រោះនេណេនប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១ ។ ក្រោះនេមន្តប្បដ្ឋាយា
 ពានពៈ ១ ។ ក្រោះនេសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ។ ក្រោះនេវិប្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៤ ។ ក្រោះពោនត្តិប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ។ ក្រោះ
 ពោវិកតប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ។

[៧៦] ក្រោះនេហេតុប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១ ក្រោះនេអាម្មណេប្បដ្ឋាយា
 ពានពៈ ៣ ក្រោះនេវិបតិប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៤ ក្រោះនេមន្តប្បដ្ឋាយា
 ពានពៈ ៣ ក្រោះនេសមន្តប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ក្រោះនេមន្តេប្បដ្ឋាយា
 ពានពៈ ៣ ក្រោះនេមន្តេប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ក្រោះនេវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយា
 ពានពៈ ៤ ក្រោះនេវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៤ ក្រោះនេពោនត្តិប្បដ្ឋាយា
 ពានពៈ ៤ ក្រោះនេពោវិកតប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ក្រោះនេហោហោប្បដ្ឋាយា
 ពានពៈ ១ ក្រោះនេត្រ្រិយេប្បដ្ឋាយា ពាន
 ពៈ ១ ក្រោះនេណេនប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១ ក្រោះនេមន្តប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១
 ក្រោះនេសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ក្រោះនេវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៤
 ក្រោះពោនត្តិប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ក្រោះពោវិកតប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ។

[៧៧] ក្រោះនេអាម្មណេប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៣ ក្រោះនេវិបតិប្បដ្ឋាយា
 ... ក្រោះនេមន្តេប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៤ ក្រោះនេមន្តេប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ៤ ។

[៧៨] ក្រោះនេហេតុប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១ ក្រោះនេអាម្មណេប្បដ្ឋាយា
 ... ក្រោះនេមន្តេប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១ ក្រោះនេវិបតិប្បដ្ឋាយា ពានពៈ ១ ។

បញ្ញាវិវា

(៧៤) គេត្រា គេត្រា គុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ គត្តា ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ
 គត្តាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ គេត្រា គេត្រា
 លោកុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ គត្តា
 ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ បដ្ឋាណំ ធិត្តសមុដ្ឋាណាណត្ថ
 ដ្ឋាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ គេត្រា គេត្រា
 កុដ្ឋស្ស ច លោកុដ្ឋស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ គត្តា ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ
 បដ្ឋាណំ គត្តាណត្ថ ធិត្តសមុដ្ឋាណាណត្ថ ដ្ឋាណំ ហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ លោកុដ្ឋា គេត្រា លោ-
 កុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ លោ-
 កុដ្ឋា ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ បដ្ឋាណំ ធិត្តសមុដ្ឋា-
 ណាណត្ថ ដ្ឋាណំ ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដិសន្ធិ ។
 លោកុដ្ឋា គេត្រា គុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ លោកុដ្ឋា ហេតុ សម្មយុត្តកាណំ គត្តាណំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ លោកុដ្ឋា គេត្រា គុដ្ឋស្ស
 ច លោកុដ្ឋស្ស ច ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ

បញ្ញាវិវា

(៧៥) គុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី
 ភូតាហតុ ជាគុដ្ឋ ជាបច្ច័យ វៃសម្មយុត្តកុដ្ឋមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។
 គុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃវោគុដ្ឋមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភូតាហតុ
 ជាគុដ្ឋ ជាបច្ច័យ វៃភូតសម្មយុត្តកុដ្ឋមិ វៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាណុបដ្ឋ
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ គុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិ វៃវោគុដ្ឋមិ
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភូតាហតុ ជាគុដ្ឋ ជាបច្ច័យ វៃភូត
 សម្មយុត្តកុដ្ឋមិ វៃភូតគុដ្ឋមិ វៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាណុបដ្ឋ ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន ។ លោកុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃវោគុដ្ឋមិ ដោយហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន គី ភូតាហតុ មិនមែនជាគុដ្ឋ ជាបច្ច័យ វៃភូតសម្មយុត្តកុដ្ឋ
 មិ វៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាណុបដ្ឋ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន បដិសន្ធិ ។ លោ-
 កុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភូតាហតុ មិនមែន
 ជាគុដ្ឋ ជាបច្ច័យ វៃភូតសម្មយុត្តកុដ្ឋមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ លោ-
 កុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិ វៃវោគុដ្ឋមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន

ហេតុត្រា ហេតុ សម្បយុត្តកាចំ ទន្ធានំ តត្តាធាតុ
 ចិត្តសមុប្បាយនេត្ត រូតានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។
 កយោ ក ហេតុត្រា ច ធម្មា តត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ តត្តា ធម ហេតុត្រា ច ហេតុ
 សម្បយុត្តកាចំ តត្តានំ ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។
 កយោ ក ហេតុត្រា ច ធម្មា ហេតុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ តត្តា ធម ហេតុត្រា ធម ហេតុ
 សម្បយុត្តកាចំ ទន្ធានំ ចិត្តសមុប្បាយនេត្ត រូតានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។ តត្តា ធម ហេតុត្រា ធម
 ធម្មា តត្តស្ស ធម ហេតុត្តស្ស ធម ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋ-
 យេន មច្ចយោ តត្តា ធម ហេតុត្រា ច ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកាចំ ទន្ធានំ តត្តាធាតុ ចិត្តសមុប្បាយនេត្ត រូតានំ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ។

(៧៦) តត្តា ធម្មា តត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្ម-
 ណប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ កត្ត អាវុត្ត តត្តា ធម្ម-
 ដ្ឋន្តិ ។ មូលំ កាតត្តំ តត្តេ អាវុត្ត ហេតុត្រា ទន្ធា
 ធម្មដ្ឋន្តិ ។ មូលំ កាតត្តំ តត្តេ អាវុត្ត តត្តា ធម
 សម្បយុត្តកា ធម ទន្ធា ធម្មដ្ឋន្តិ ។ ហេតុត្រា ធម្មា
 ហេតុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ

គី ភូតហេតុ មិនមែនជានោះ ជាប់ជួយ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តផង
 នៃពួកនោះផង នៃពួកចិត្តសមុប្បាយនេត្តផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ គន្ធមមិ
 ភ្នំ ហេតុនៃមិភ្នំ ជាប់ជួយ នៃគន្ធមមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភូត
 ហេតុ ជាគន្ធមមិ ជាហេតុនៃមិ ជាប់ជួយ នៃពួកសម្បយុត្តកត្ត
 ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។ គន្ធមមិភ្នំ ហេតុនៃមិភ្នំ ជាប់ជួយ នៃគន្ធមមិ
 មមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភូតហេតុ ជាគន្ធមមិ ជាហេតុនៃមិមមិ
 ជាប់ជួយ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តផង នៃពួកចិត្តសមុប្បាយនេត្តផង ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋយេន ។ គន្ធមមិភ្នំ ហេតុនៃមិភ្នំ ជាប់ជួយ នៃគន្ធមមិមមិ
 នៃហេតុនៃមិមមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន គី ភូតហេតុ ជាគន្ធមមិ ជាហេ-
 តុនៃមិ ជាប់ជួយ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តផង នៃពួកនោះផង នៃពួក
 ចិត្តសមុប្បាយនេត្តផង ដោយហេតុប្បដ្ឋយេន ។

(៧៦) គន្ធមមិ ជាប់ជួយ នៃគន្ធមមិ ដោយការមូលហេតុ-
 ប្បដ្ឋយេន គី ភូតគន្ធម កើតឡើង ព្រោះប្រាណ មូលកត្តា ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ភូតគន្ធម មិនមែនជាគន្ធម កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាណ មូលកត្តា ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើផងចុះ ភូតគន្ធម
 ភ្នំ ភូតសម្បយុត្តកត្តភ្នំ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ មូលកត្តា ។
 ហេតុនៃមិ ជាប់ជួយ នៃហេតុនៃមិ ដោយការមូលហេតុប្បដ្ឋយេន

ភោជនំ . . . វិញ្ញាណំ . . . វេទនាសាដកាវុំ . . . តំ មច្ចុ-
 បេក្ខនិ មុទ្រេ ឥន្ទ្រិណ្ណាចំ ឥច្ចុបេក្ខនិ ឈានេ វុំដ្ឋហិក្ខា
 ឈានំ ឥច្ចុបេក្ខនិ វារិយា មត្តា វុំដ្ឋហិក្ខា មត្តំ មច្ចុ-
 បេក្ខន្តំ ថលំ ឥច្ចុបេក្ខន្តំ ធិត្វាចំ មច្ចុបេក្ខន្តំ ធិត្វាចំ
 កោត្រកុស្ស កេហោទស្ស មត្តស្ស ផលស្ស អាវុំដ្ឋហិយ
 រោម្មណប្បដ្ឋាយេន ឥច្ចុយោ អវិយោ យោគទ្ធលោ មហំទេ
 កិរិយោសា . . . វិញ្ញាណំ តិរិយោសា ឥច្ចុបេក្ខន្តិ មុទ្រេ
 . . . ចតុំ . . . វត្តំ យោគទ្ធលោ ទទ្ធលោ មច្ចុបេក្ខនោ . . .
 យេមេស្ស ធម្មជ្ជនិ ធិត្វេន ចតុណ រូបំ មស្សនិ
 ធិត្វាយ រសោគនាគុយា សង្កំ សុណាតិ យោគោហិ-
 យញ្ញាលោន យោគទ្ធលិក្ខសមន្តិស្ស ធិត្តំ យោគាតិ
 រាគាសានញ្ញាយតំ វិញ្ញាណញ្ញាយតំ ឥន្ទ្រិណ្ណា-
 តិញ្ញាយតំ យេវសញ្ញាណសញ្ញាយតំ រូបា-
 យតំ មត្តវិញ្ញាណស្ស យោដ្ឋញ្ញាយតំ កាយវិញ្ញា-
 ណស្ស យោគទ្ធលោ ឥត្តា ឥន្ទ្រិណ្ណាណស្ស យោគោហិ-
 យញ្ញាណស្ស មុទ្រេធិតិកាទុស្សនិញ្ញាណស្ស យោ-
 កាម្មមកញ្ញាណស្ស អនាគតំសញ្ញាណស្ស អាវុំដ្ឋហិយ
 រោម្មណប្បដ្ឋាយេន មច្ចុយោ វ យោគទ្ធលោ ធម្មោ

ភី ខ្លឹមខ . . . ខ្លឹមិល . . . ខ្លឹមិចាសចកម្ម . . . មុត្តល
 ភិចារណា ខ្លឹមិលកម្មនា ភិចារណា ខ្លឹមិកុសលកម្ម វិល
 បាមស្ស្យុកល្លោយ ក្នុងិកាលមុន ចេញ កំរិយោន ហើយភិចា-
 រណា ខ្លឹមិលន ខ្លឹមិលនិយ ចេញ កំរិមត្ត ហើយភិចារណា
 ខ្លឹមិកុ ភិចារណា ខ្លឹមិល ភិចារណា ខ្លឹមិកុទិក្ខា ឯក្រមិក្ខា
 ជាច្រើយ វៃគោម្មត្ត យោនៈ មត្ត ថល ធិតិកាភិចារណា យោយ
 កាយ្មណប្បដ្ឋាយ ខ្លឹមិលនិយ (ភិចារណា) ខ្លឹមិកុភិលស ធិតិមេ
 តំគន្ធៈ វៃគោម្មត្ត ហើយ . . . ភិចារណា ខ្លឹមិកុភិលស
 វៃគោម្មត្តកំសន្តិហើយ ក្នុងិកាលមុន . . . ខ្លឹមិកុ . . .
 ខ្លឹមិកុ ខ្លឹមិកុន ធិតិមេតំគន្ធៈ តាមិក្ខា . . . រោមេស្ស
 កេហោទ្រី មត្តល យើញ ខ្លឹមិល យោមិកុកុ កុន្តសំរោដ្ឋ
 យោមិកុសាគន្ធ ធិតិ ខ្លឹមិកុ រោមេស្ស កុក្រមិក្ខា យោមិកុ
 ធិតិមេតំគន្ធៈ យោយោគោយញ្ញាណ រាគាសានញ្ញាយតៈ
 (ជាច្រើយ) វៃគោម្មត្តាយតៈ អភិញ្ញាយតៈ (ជា
 ច្រើយ) វៃគោម្មត្តាយតៈ រូបាយតៈ (ជាច្រើយ) វៃ
 ចតុវិញ្ញាណ យោម្មាយតៈ (ជាច្រើយ) វៃកាយវិញ្ញាណ កុកុន
 ធិតិមេតំគន្ធៈ ជាច្រើយ វៃគោម្មត្តាយតៈ ខ្លឹមិកុវិញ្ញាណ
 យោម្មាយត្តាណ មុទ្រេធិតិកាទុស្សនិញ្ញាណ យោមេមកញ្ញាណ
 ធិតិអនាគតំសញ្ញាណ យោយកាយ្មណប្បដ្ឋាយ វ យោគទ្ធលោ

[៧៧] ចេត្តា ធម្មោ តទ្ធស្ស ធម្មស្ស អធិប-
 តិធម្មប្បយោម មច្ចុយោ និណិ រោម្មណាសនិសា តទ្ធា-
 ណាម្មណា តាតត្វា ។ តោតត្វា ធម្មោ រោ-
 ម្មស្ស ធម្មស្ស អធិបតិធម្មច្ចុយោម មច្ចុយោ អាម្ម-
 ណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ពាន់
 ... សីលំ ... ឧចោសថកម្មំ ... បុត្រេ ... ណោតា ...
 ហិយោ មន្តា ... ផលំ ... ជិញ្ជាធំ ... ជិញ្ជាធំ តោត្រ-
 កុស្ស តោតោនស្ស មត្តស្ស មលស្ស អធិបតិធម្មច្ចុ-
 យោម មច្ចុយោ មត្តំ ... វត្តំ ... តោតទ្ធី ទទ្ធី តុំ
 តោត្វា រស្សាមេតិ អភិធម្មតិ តំ តុំ តត្វា រតោ
 ឧប្បដ្ឋតិ មិច្ឆិ ឧប្បដ្ឋតិ ។ សហជាតាធិបតិ
 យោតទ្ធាធិបតិ សម្មយុត្តកាតំ ទទ្ធាធំ ចិត្តសម្មដ្ឋា-
 យោតទ្ធា ទ្ធាតំ អធិបតិធម្មច្ចុយោម មច្ចុយោ ។ តោ-
 តត្វា ធម្មោ តទ្ធស្ស ធម្មស្ស អធិបតិធម្មច្ចុយោម
 មច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាម្ម-
 ណាធិបតិ ពាន់ ... សីលំ ... ឧចោសថកម្មំ
 ... បុត្រេ សុតិណាធំ ... ណោតា ... មត្តំ ...
 វត្តំ ... តោតទ្ធី ទទ្ធី តុំ តត្វា តំ អស្សាមេតិ

[៧៧] អនុធម្មិ ជាបច្ច័យ វិននន្តមិ ដោយអធិបតិធម្មច្ច័យ
 គឺ ចានិវេន ប្រវិចារស្ថានីយិកាម្មណាម្មច្ច័យ មានអាម្មណាធិបតិ តា-
 រោ ដែលមណ្ឌិក មហិទ្ធិ ។ តោតទ្ធី ជាបច្ច័យ វិននន្តមិ
 ដោយអធិបតិធម្មច្ច័យ បានដល់អាម្មណាធិបតិ និសីសាជាតាធិបតិ ។
 អាម្មណាធិបតិ គឺ ទ្រវាទ ... ទ្រសីល ... ទ្រវិទុសថ-
 កម្ម ... ភ្នំកាលមុន ... អំណិយាទ ... ភ្នំត្រាវោយៈ
 អំណិយាទ ... ទ្រវិល ... ទ្រវិល្លាមិញ្ចាទ ... ចិត្រាវិញ្ចាទ ជាបច្ច័យ
 វិននន្តមិ វេទនា មត្ត និសីសា ដោយអធិបតិធម្មច្ច័យ ទ្រវិល្លា ...
 ទ្រវិល្លា ... ម្លី ទ្រវិល្លាទទ្ធី មិទិមេតាទ្ធី ទ្រវិល្លាវិសារា ហើយ
 ត្រេកាវ វិសាយ ពតៈ តើតទ្រវិ មិទ្ធី តើតទ្រវិ ត្រេកាវ ទ្រវិទុ
 តោវ ទ្រវិល្លាវិសារា ។ មិទិមេតាទ្ធី គឺ អធិបតិ មិទិមេតា
 ទ្ធី ជាបច្ច័យ វិននន្តមិ ត្រេកាវ ត្រេកាវ ត្រេកាវ ត្រេកាវ ត្រេកាវ
 ដោយអធិបតិធម្មច្ច័យ ។ តោតទ្ធី ជាបច្ច័យ វិននន្តមិ ដោយ
 អធិបតិធម្មច្ច័យ បានដល់អាម្មណាធិបតិ និសីសាជាតាធិបតិ ។ អាម្ម-
 ណាធិបតិ គឺ ទ្រវាទ ... ទ្រសីល ... ទ្រវិទុសថកម្ម ... ដែល
 សន្សំល្អហើយ ភ្នំកាលមុន ... អំណិយាទ ... ទ្រវិល្លា ... ទ្រ-
 វិល្លា ... ម្លី ទ្រវិល្លាទទ្ធី មិទិមេតាទ្ធី ទ្រវិល្លាវិសារា ហើយត្រេកាវ

អតិច្ឆន្តិ តំ តុំ តត្ថា រាតោ ឧប្បជ្ជនិ ជិដ្ឋិ
 ឧប្បជ្ជនិ ។ សហជានាតិបតិ រោតន្តានិបតិ តន្តានំ
 អតិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ គោតត្ថា ធម្មា
 តត្ថស្ស ០ រោតតត្ថស្ស ០ ធម្មស្ស អតិបតិប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ រាម្មណាតិបតិ សហជានាតិបតិ ។ អាម្ម-
 ណាតិបតិ តានំ . . . រោតតត្ថ ទាត្ថ តុំ តត្ថា
 អស្សយេតិ អតិច្ឆន្តិ តំ តុំ តត្ថា តត្ថា ០
 សម្បយុត្តតោ ០ ទត្ថា ឧប្បជ្ជនិ ។ សហជានាតិបតិ
 រោតតត្ថានិបតិ សម្បយុត្តតានំ ទត្ថានំ តត្ថាទត្ថ ជិត្ត-
 សម្បត្តាតាទត្ថ រូតានំ អតិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 តត្ថោ ០ រោតតត្ថោ ០ ទត្ថោ តត្ថស្ស ធម្មស្ស អតិ-
 បតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អាម្មណាតិបតិ តីណិ ។

[៧៧] តត្ថោ ធម្មា តត្ថស្ស ធម្មស្ស អនត្ត-
 រម្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា តត្ថា បត្តិ-
 មាតំ បត្តិមាតំ តត្ថានំ អនត្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 តត្ថោ ធម្មា រោតតត្ថស្ស ធម្មស្ស អនត្តរម្បច្ចយេន
 បច្ចយោ បុរិមា បុរិមា តត្ថា បត្តិមាតំ បត្តិមាតំ រោ-
 តត្ថានំ ទត្ថានំ អនត្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ តត្ថា វិជ្ជា-
 នស្ស អនត្តរម្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ តត្ថោ ធម្មា

វិកាយ ចំពោះខ្លួនខ្លះ រកៈ ក្រីករឡើង ជិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ
 ខ្លួនខ្លួនខ្លះ ឱ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជានាតិបតិ គឺ អតិបតិ មិន
 មែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថៈ ដោយអតិបតិប្បច្ច័យ ។ រោតត្ថ-
 លិ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថៈ ខែត្ថោតត្ថលិ ដោយអតិបតិប្បច្ច័យ
 បានផលរោតត្ថលិ គឺ សហជានាតិបតិ ។ អាម្មណាតិបតិ គឺ
 ខ្លួនខ្លះ . . . ធ្វើ ឱ្យត្រូវគន្ថ មិនមែនជាគន្ថៈ ឱ្យជាទីគោរព
 ដោយក្រុមរកៈ វិកាយ ត្រូវគន្ថក្តី ត្រូវសម្បយុត្តក្តី ក្រីករឡើង
 ព្រោះធ្វើ ខ្លួនខ្លួនខ្លះ ឱ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជានាតិបតិ គឺ
 អតិបតិ មិនមែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកសម្បយុត្តក្តី ខែត្ថក
 គន្ថៈផង មែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកសម្បយុត្តក្តី ខែត្ថក
 គន្ថៈផង មែនជាគន្ថៈ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកសម្បយុត្តក្តី ដោយអតិបតិប្បច្ច័យ ។ គន្ថកម្តី
 រោតត្ថកម្តី ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថ ដោយអតិបតិប្បច្ច័យ បានផល
 រោតត្ថលិ គឺ ហេតុវិបាក ។

[៧៨] គន្ថកម្តី ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថ ដោយអនត្តរម្បច្ច័យ គឺ
 ត្រូវគន្ថៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថៈ ក្រោយ ។ ដោយអនត្តរម្ប-
 ច្ច័យ ។ គន្ថកម្តី ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថកម្តី ដោយអនត្តរម្បច្ច័យ គឺ ត្រូវ
 គន្ថៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថ មិនមែនជាគន្ថៈ ក្រោយ ។ ដោយអនត្ត-
 រម្បច្ច័យ ត្រូវគន្ថៈ ជាបច្ច័យ ខែត្ថកគន្ថ ដោយអនត្តរម្បច្ច័យ ។ គន្ថកម្តី

កត្តស្ស ច ខោកត្តស្ស ច ធម្មស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋយេន
 បទ្កយោ បុរិមា ធុរិមា កត្តា បដ្ឋិហានំ បដ្ឋិហានំ កត្តានំ
 សាម្បយុត្តកាណេត្យ ខត្តានំ អនន្តរាប្បដ្ឋយេន កត្តយោ ។
 ខោកត្តោ ធម្មោ ខោកត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋ-
 យេន បទ្កយោ តីណិ ទ្វេ អាវដ្ឋថា កាតត្តា បវេ-
 យោ ធន្តិ ។ កត្តា ច ខោកត្តោ ច ធម្មា កត្តស្ស
 ធម្មស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បទ្កយោ តីណិ ឯកម្បិ
 វុដ្ឋានំ កាតត្តំ មាជ្ឈេ ។ កត្តា ធម្មោ កត្តស្ស
 ធម្មស្ស សមនន្តរាប្បដ្ឋយេន បទ្កយោ ខេ ។ សមា-
 យាមប្បដ្ឋយេន បទ្កយោ ខេ ។ អត្តបន្តាប្បដ្ឋយេន
 បទ្កយោ ខេ ។ ចិន្ទយប្បដ្ឋយេន បទ្កយោ ខេ ។

(៧៧) កត្តា ធម្មា កត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បដ្ឋយេន បទ្កយោ អាម្មណ្យបទិស្សយោ អនន្តរ-
 បទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ ខេ ។ បកត្តបទិស្ស-
 យោ កត្តា កត្តានំ . . . តីណិ ។ ខោកត្តោ ធម្មោ
 ខោកត្តស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បទ្កយោ
 អាម្មណ្យបទិស្សយោ អនន្តរាបទិស្សយោ បកត្តបទិ-
 ស្សយោ ។ ខេ ។ បកត្តបទិស្សយោ សត្តំ ឧបទិស្ស-
 យោ ខេនំ ខេនិ ។ ខេ ។ ខេនំ ខេនិ ខេនិ ខេនិ ខេនិ ខេនិ ខេនិ

ជាបច្ច័យ ខៃកត្តនិមិត្តិ ខៃខោកត្តនិមិត្តិ ដោយអនន្តរាប្បដ្ឋយេន គឺ
 កត្តនិមិត្តិ បុទ ។ ជាបច្ច័យ ខៃកត្តនិមិត្តិ ក្រោយខេនិ ខៃកត្តស្សយុត្ត-
 កត្តនិមិត្តិ ដោយអនន្តរាប្បដ្ឋយេន ។ ខោកត្តនិមិត្តិ ជាបច្ច័យ ខៃខោកត្តនិមិត្តិ
 ដោយអនន្តរាប្បដ្ឋយេន គឺ មានវិរា ព្យ កាវតីនី វិរយោនិ បណ្ឌិត
 ឧប្បិដ្ឋិច្ចៈ វិរយោនិមិ មិមនាម ។ កត្តនិមិត្តិ ខោកត្តនិមិត្តិ ជា
 បច្ច័យ ខៃកត្តនិមិត្តិ ដោយអនន្តរាប្បដ្ឋយេន គឺ មានវិរា ព្យ វុដ្ឋានិ ខ
 បណ្ឌិត ឧប្បិដ្ឋិ កតិវិរយោនិកត្តាល ។ កត្តនិមិត្តិ ជាបច្ច័យ ខៃកត្ត-
 និមិត្តិ ដោយសមនន្តរាប្បដ្ឋយេន គឺ មានវិរា ខេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 សមាមាប្បដ្ឋយេន គឺ មានវិរា ខេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តបន្តា-
 ប្បដ្ឋយេន គឺ មានវិរា ខេ ។ ជាបច្ច័យ ដោយចិន្ទយប្បដ្ឋយេន
 គឺ មានវិរា ខេ ។

(៧៧) កត្តនិមិត្តិ ជាបច្ច័យ ខៃកត្តនិមិត្តិ ដោយឧបទិស្សយប្ប-
 ដ្ឋយេន បទ្កយោ អាម្មណ្យបទិស្សយោ អនន្តរាបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ
 ។ ខេ ។ បកត្តបទិស្សយោ គឺ កត្តនិមិត្តិ (ជាបច្ច័យ) ខៃកត្តនិមិត្តិ . . .
 មានវិរា ព្យ ។ ខោកត្តនិមិត្តិ ជាបច្ច័យ ខៃខោកត្តនិមិត្តិ ដោយឧប-
 ទិស្សយប្បដ្ឋយេន បទ្កយោ អាម្មណ្យបទិស្សយោ អនន្តរាបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ
 ។ ខេ ។ បកត្តបទិស្សយោ គឺ បុគ្គល កាស្រ័យ
 ក្រសួង ហើយឱ្យ ក្រសួង ។ ខេ ។ ជំនឿនី ក្រសួង ក្រសួង ក្រសួង ក្រសួង

សីលំ . . . ១ មេ ១ សេនាសនំ ឧបទិស្សយ ទានំ
 មេតំ ១ មេ ១ សង្ឃំ ភិក្ខុតំ សទ្ធា ១ មេ ១ សេនា-
 សនំ សម្រាយ ១ មេ ១ ផលសមាបត្តិយោ ឧបទិស្ស-
 យប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ១ លោកញោ ច ឆ្មា កុដ្ឋស្ស
 ឧដ្ឋស្ស ឧបទិស្សយប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ អាម្មណ្ណ-
 បទិស្សយោ កនទ្ធក្ខបទិស្សយោ មកកត្តបទិស្សយោ
 ១ មេ ១ មកកត្តបទិស្សយោ សទ្ធាំ ឧបទិស្សយ ទានំ
 ជិយ្យតំ ធិដ្ឋិ កត្តាតំ សីលំ . . . ១ មេ ១ សេនាសនំ
 ឧបទិស្សយ ទានំ មាទតំ ១ មេ ១ សង្ឃំ ភិក្ខុតំ
 សទ្ធា ១ មេ ១ សេនាសនំ កុដ្ឋស្ស ១ មេ ១ បទ្ធា-
 យោ ឧបទិស្សយប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ១ លោកញោ
 ឆ្មោ កុដ្ឋស្ស ច លោកុដ្ឋស្ស ច ឆ្មាស្ស ឧបទិស្ស-
 យប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ អាម្មណ្ណបទិស្សយោ កនទ្ធក-
 ត្តបទិស្សយោ មកកត្តបទិស្សយោ ១ មេ ១ មកកត្តប-
 ទិស្សយោ សទ្ធាំ ឧបទិស្សយ ទានំ ជិយ្យតំ ធិដ្ឋិ
 កត្តាតំ សីលំ . . . ១ មេ ១ សេនាសនំ ឧបទិស្សយ
 ទានំ មាទតំ ១ មេ ១ សង្ឃំ ភិក្ខុតំ សទ្ធា ១ មេ ១
 សេនាសនំ កត្តាតំ សម្បយុត្តកានណ្ណ ទទ្ធាតំ ឧបទិស្ស-
 យប្បទ្ធាយេន បទ្ធាយោ ១ លោកញោ ច ឆ្មា

ត្រូវសីល . . . ១ មេ ១ បុគ្គល អាស្រ័យ ត្រូវសេនាសនៈ ហើយ
 ឲ្យ ត្រូវទាន ១ មេ ១ បំបែក ត្រូវសង្ឃ សទ្ធា ១ មេ ១ សេនាសនៈ
 (ជាបច្ច័យ) ខែសទ្ធា ១ មេ ១ ជាបច្ច័យ ខែផលសមាបត្តិ ដោយឧប-
 ទិស្សយប្បទ្ធាយ ១ លោកុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ ខែកុដ្ឋមិ ដោយឧបទិស្ស-
 យប្បទ្ធាយ បាមដល់អាម្មណ្ណបទិស្សយ កនទ្ធក្ខបទិស្សយ ធិបកក្ខប-
 ទិស្សយ ១ មេ ១ ធិបកក្ខបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ត្រូវសទ្ធា
 ហើយជំរឿន ត្រូវទានៈ ប្រកាទំ ត្រូវទិដ្ឋិ ត្រូវសីល . . . ១ មេ ១
 អាស្រ័យ ត្រូវសេនាសនៈ ហើយសម្រាប់ ត្រូវសក្ក ១ មេ ១ បំបែក
 ត្រូវសង្ឃ សទ្ធា ១ មេ ១ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ ខែភកៈ ១ មេ ១
 ខែសមត្តិប្រាជ្ញា ដោយឧបទិស្សយប្បទ្ធាយ ១ លោកុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ
 ខែកុដ្ឋមិផល ខែលោកុដ្ឋមិផល ដោយឧបទិស្សយប្បទ្ធាយ បាមដល់
 អាម្មណ្ណបទិស្សយ កនទ្ធក្ខបទិស្សយ ធិបកក្ខបទិស្សយ ១ មេ ១ ធិ-
 បកក្ខបទិស្សយ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ត្រូវសទ្ធា ហើយជំរឿន ត្រូវ
 ទានៈ ប្រកាទំ ត្រូវទិដ្ឋិ ត្រូវសីល . . . ១ មេ ១ អាស្រ័យ ត្រូវ
 សេនាសនៈ ហើយសម្រាប់ ត្រូវសក្ក ១ មេ ១ បំបែក ត្រូវសង្ឃ
 សទ្ធា ១ មេ ១ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ ខែភក្កត្តៈផល ត្រូវសម្ប-
 យុត្តក្ខត្តផល ដោយឧបទិស្សយប្បទ្ធាយ ១ កុដ្ឋមិក្ខំ ខែលោកុដ្ឋមិក្ខំ

កន្តស្ស ធម្មស្ស ចរណីស្សយេ ប្បច្ចយេន មច្ចយោ
អាម្មណ្ណមនិស្សយោ អនន្តរមនិស្សយោ មគគ្គម-
និស្សយោ ។ មេ ។ មគគ្គមនិស្សយោ វិណិ អាម្ម-
ណោ ធម្មយេន កាតត្វា ។

[១០០] គោតន្តោ ធម្មោ លោកន្តស្ស ធម្មស្ស
បុរោសាតប្បច្ចយេន មច្ចយោ អាម្មណ្ណបុរោសាតំ វត្ថុ-
បុរោសាតំ ។ អាម្មណ្ណបុរោសាតំ ចត្តំ . . . វត្ថុ អនិច្ច-
យោ . . . គោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ទិវ្វេន ធម្មតោ រូបំ
មស្សតិ ទិវ្វាយ សោតនាតុយា សន្តំ សុណាតិ
រូបាយននំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជន្តាយននំ កាយ-
វិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរោសាតំ ធម្មតាយននំ ធម្មវិញ្ញា-
ណស្ស កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ គោ-
តន្តោ មច្ចនំ បុរោសាតប្បច្ចយេន មច្ចយោ ។ គោ-
តន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ធម្មស្ស បុរោសាតប្បច្ចយេន
មច្ចយោ អាម្មណ្ណបុរោសាតំ វត្ថុបុរោសាតំ ។ អាម្ម-
ណ្ណបុរោសាតំ ចត្តំ . . . វត្ថុ អស្សនេតិ វេទិន្ធាតិ តិ
អាត្ត វគោ ឧប្បជ្ជតិ ទិវ្វេ ឧប្បជ្ជតិ ។ មេ ។ គោម-
នស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរោសាតំ វត្ថុ តន្តានំ បុរោសាត-
ប្បច្ចយេន មច្ចយោ ។ គោតន្តោ ធម្មោ កន្តស្ស ច

ជាប់ថ្វីយ ខែនន្តមិ ដោយឧបនិស្សយប្បច្ចីយ បាទដល់ការធម្មណ្ណប-
និស្សីយ អនន្តរមនិស្សីយ មិនមកគូបនិស្សីយ ។ មេ ។ ឯមគគ្គមនិស្សីយ
បាទដល់វារៈតាំង ៣ ថ្ងៃលម្អិត គប្បីថ្វី ដោយខ័យធូល់ការធម្ម-
ណប្បច្ចីយវេរ ។

[១០១] គោតន្តមិ ជាប់ថ្វីយ ខែនន្តមិ ដោយបុរោសា-
តប្បច្ចីយ បាទដល់ការធម្មណ្ណបុរោសាត មិនវិភយុរោសាត ។ អាម្មណ្ណ-
បុរោសាត គឺ ខ្ញុំចក្ក . . . ខ្ញុំវិក្ក ជាមិនឡើយ . . . គោមនស្ស
កើតឡើង (បុគ្គល) ឃើញ ខ្ញុំរូប ដោយខ័ន្ធចក្ក ឬ ខ្ញុំសិរិឡើង
ដោយខ័ន្ធសាតនាតុ រូបាយននៈ (ជាប់ថ្វីយ) ខែចក្កវិញ្ញាណ ដោយធម្ម-
យននៈ (ជាប់ថ្វីយ) ខែកាយវិញ្ញាណ ។ ឯវត្ថុបុរោសាត គឺ ចក្ក-
យននៈ (ជាប់ថ្វីយ) ខែចក្កវិញ្ញាណ កាយាយននៈ (ជាប់ថ្វីយ) ខែ
កាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាប់ថ្វីយ ខែត្ថុកខន្ធ មិនមែនជានន្តៈ ដោយ
បុរោសាតប្បច្ចីយ ។ គោតន្តមិ ជាប់ថ្វីយ ខែនន្តមិ ដោយបុរោសា-
តប្បច្ចីយ បាទដល់ការធម្មណ្ណបុរោសាត មិនវិភយុរោសាត ។ អាម្មណ្ណ-
បុរោសាត គឺ វត្ថុ បុគ្គល ខ្ញុំចក្ក . . . គ្រួសារ វិភយ ចំពោះ
វត្ថុ កងៈ កើតឡើង ទិវ្វេ កើតឡើង គ្រោត្រោត្ត ខ្ញុំវិក្កនាទា
។ មេ ។ គោមនស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរោសាត គឺ វត្ថុ ជា
ប់ថ្វីយ ខែត្ថុកខន្ធ ដោយបុរោសាតប្បច្ចីយ ។ គោតន្តមិ ជាប់ថ្វីយ

លោកគ្មាន ឬ ធម្មស្ស ឬ បុរេជានប្បដ្ឋយេន ឬ បដ្ឋយោ
 ណាមួយឬ បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាមត្តណបុរេជានំ
 ពក្កំ . . . វត្ថុ អាមត្តនេតិ អភិទន្ធាតិ តំ អាមត្ត វាគ
 ធម្មដ្ឋតិ ធិដ្ឋ . . . ។ បេ ។ យោមទស្សំ ធម្មដ្ឋតិ កត្តា
 ច សម្បយុត្តកា ធម ទត្តា ធម្មដ្ឋតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ
 វត្ថុ កត្តានំ សម្បយុត្តកាធម្ម ទត្តានំ បុរេជានប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ បដ្ឋានាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 តិណំ ។ អាសវនប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ល ។

[១០១] លោកត្រា ធម្មោ លោកគ្មាន ឬ ធម្មស្ស
 ធម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជានា យាទាទណិកា ។
 សហជានា លោកត្រា លោកតា សម្បយុត្តកានំ ទត្តានំ
 ចិត្តសម្មដ្ឋានាធម្ម រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
 យាទាទណិកា លោកត្រា លោកតា វិហាកានំ ទត្តានំ
 ករត្តា ធម រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ លោ-
 កត្រា ធម្មោ គុណស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ លោកត្រា លោកតា សម្បយុត្តកានំ ទត្តានំ កម្ម-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ លោកត្រា ធម្មោ គុណស្ស ធម

ខែកន្ថមិផនិ ខែនាគន្ថមិផនិ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 ណាមួយឬ បុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាមត្តណបុរេជានំ គឺ បុគ្គល ឬ វត្ថុ
 . . . គ្រោយ វិចយេ ចំពោះវត្ថុ ប្រាជ្ញា ឬ វត្ថុនោះ ពន្ធៈ
 កើតឡើង ចំដួ . . . ។ បេ ។ យោមទស្សំ កើតឡើង ពួកកន្ថុគី
 ពួកសម្បយុត្តកន្ថុគី កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជានំ គឺ វត្ថុ ជាច្រើន
 ខែពួកកន្ថុផនិ ខែពួកសម្បយុត្តកន្ថុផនិ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន ។
 ជាច្រើន ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន គឺ មានពៈ ៧ ។ ជាច្រើន
 ដោយអាសវនប្បដ្ឋយេន គឺ មានពៈ ៧ ។

[១០២] លោកគ្មាន ជាច្រើន ខែនាគន្ថមិ ដោយកម្មប្ប-
 ដ្ឋយេន បដ្ឋយោ សហជានា ឯនិវាទនាណិកា ។ សហជានា គឺ
 លោកតា មិនមែនជាគុណៈ ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្តកន្ថុផនិ ខែពួក
 ចិត្តសម្មដ្ឋានាធម្មផនិ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ ឯនាទាទណិកា គឺ លោក-
 តា មិនមែនជាគុណៈ ជាច្រើន ខែពួកវិហាកន្ថុផនិ ខែពួកករត្តារូ-
 ផនិ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ លោកគ្មាន ជាច្រើន ខែកន្ថុផនិ ដោយ
 កម្មប្បដ្ឋយេន គឺ លោកតា មិនមែនជាគុណៈ ជាច្រើន ខែពួកសម្បយុត្ត-
 កន្ថុ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ លោកគ្មាន ជាច្រើន ខែកន្ថុផនិ

អំពីធម្មបទិក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

លោកទុក្ខស្ស ធម្មស្ស កាម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ
 លោកទ្រា លោកា សម្មយុត្តកាណំ ទទ្ធានំ តទ្ធានក្ខ
 វិក្កុសម្មដ្ឋានានក្ខ រូតានំ កម្មវ្យាគយេន ធម្មាយា ។
 លោកទ្រា ធម្មា លោកទុក្ខស្ស ធម្មស្ស វិចារកម្មវ្យាគយេន
 បច្ចុយោ ធម្មំ ។ ភាហារម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ តីណំ ។
 វិជ្ជិយម្មវ្យាគយេន ធម្មាយោ តីណំ ។ ឈានម្មវ្យា
 គយេន ធម្មាយោ តីណំ ។ មត្តម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ
 ល ។ សម្មយុត្តកម្មវ្យាគយេន ធម្មាយោ ល ។

(១១២) កទ្រា ធម្មា លោកទុក្ខស្ស ធម្មស្ស វិជ្ជយុត្ត
 ម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ សហជានំ បច្ឆាជានិ ។
 សន្និទ្ធី ។ លោកទ្រា ធម្មា លោកទុក្ខស្ស ធម្មស្ស
 វិជ្ជយុត្តម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ សហជានំ បច្ឆាជានិ
 បច្ឆាជានំ ។ សន្និទ្ធី ។ លោកទ្រា ធម្មា កុក្ខស្ស
 ធម្មស្ស វិជ្ជយុត្តម្មវ្យាគយេន ធម្មាយោ បុរោជានំ វិក្កុ
 កទ្ធានំ វិជ្ជយុត្តម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ ។ លោកទ្រា
 ធម្មា កុក្ខស្ស ធម្ម លោកទុក្ខស្ស ធម្ម ធម្មស្ស វិជ្ជយុត្ត
 ម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ បុរោជានំ វិក្កុ តទ្ធានំ សម្មយុ
 ត្តកាណក្ខ ទទ្ធានំ វិជ្ជយុត្តម្មវ្យាគយេន បច្ចុយោ ។
 កទ្រា ធម្ម លោកទ្រា ធម្មា លោកទុក្ខស្ស ធម្មស្ស

អំពីធម្មបទិក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

វិទោនាគន្ធមិជ្ជិ ដោយកម្មប្បវ្វ័យ ភិ រោគា និនិមេត្តាគន្ធិ ជាបច្ច័យ
 វិនិក្ខេបសម្មយុត្តកក្ខន្ធមិ វិនិក្ខេបគន្ធិ វិនិក្ខេបសម្មយុត្តកក្ខន្ធមិ
 ដោយកម្មប្បវ្វ័យ ។ នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យ វិនិក្ខេបគន្ធមិ ដោយ
 វិបាកប្បវ្វ័យ ភិ មានវិរៈ ១ ។ ជាបច្ច័យ ដោយភាហារប្បវ្វ័យ
 មានវិរៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិជ្ជិយប្បវ្វ័យ មានវិរៈ ៣ ។
 ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បវ្វ័យ មានវិរៈ ៣ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
 មត្តប្បវ្វ័យ មានវិរៈ ៧ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្មយុត្តប្បវ្វ័យ មាន
 វិរៈ ៧ ។

(១១២) គន្ធមិ ជាបច្ច័យ វិនិក្ខេបគន្ធមិ ដោយវិជ្ជយុត្ត
 ប្បវ្វ័យ បុរោជានំ សហជានំ និវបច្ឆាជានំ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ នោ
 គន្ធមិ ជាបច្ច័យ វិនិក្ខេបគន្ធមិ ដោយវិជ្ជយុត្តប្បវ្វ័យ បុរោជានំ
 សហជានំ បុរោជានំ និវបច្ឆាជានំ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ នោគន្ធមិ
 ជាបច្ច័យ វិនិក្ខេបគន្ធមិ ដោយវិជ្ជយុត្តប្បវ្វ័យ បុរោជានំ ភិ វិក្កុ
 ជាបច្ច័យ វិនិក្ខេបគន្ធិ ដោយវិជ្ជយុត្តប្បវ្វ័យ ។ នោគន្ធមិ ជាបច្ច័យ
 វិនិក្ខេបគន្ធមិ វិនិក្ខេបគន្ធមិ ដោយវិជ្ជយុត្តប្បវ្វ័យ បុរោជានំ ភិ វិក្កុ
 ជាបច្ច័យ វិនិក្ខេបគន្ធិ វិនិក្ខេបសម្មយុត្តកក្ខន្ធមិ ដោយ
 វិជ្ជយុត្តប្បវ្វ័យ ។ គន្ធមិក្ខុ នោគន្ធមិក្ខុ ជាបច្ច័យ វិនិក្ខេបគន្ធមិ

វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សង្កតំ ។

(១៥៧) កម្ពុជា ធម្មា គុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ ឯកំ បដិច្ចសនិសំ ។ កម្ពុជា ធម្មា លោកុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ សហជាតា កម្ពុជា សម្បយុត្តកាណំ មន្តរាណំ ចិត្តសម្មាសាទន្ធករាណំ អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ ។ បញ្ញាជាតា កម្ពុជា បុរោហិតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ ។ កម្ពុជា ធម្មា កុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ ឯកំ បដិច្ចសនិសំ ។ លោកម្ពុជា ធម្មា លោកុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរោហិតំ បញ្ញាជាតំ អាណាវំ ក្រិយ័យំ ។ សង្កតំ ។ លោកម្ពុជា ធម្មា គុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរោហិតំ ។ សហជាតា លោកម្ពុជា កម្ពុជា កម្ពុជា អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ ។ បុរោហិតំ កតំ ... វត្តំ វស្សាធម៌ អភិទន្ធិតំ តំ វារក្ខ លោក ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ ។ ល ។ វត្ត កម្ពុជា អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ ។ លោកម្ពុជា ធម្មា គុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អត្តិប្បដ្ឋានេន បច្ចុយោ ។

ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាយ បុរោហិតំ សហជាតំ ធិដិបញ្ញាជាតំ ។ សេចក្តី បំប្រាញ ។

(១៥៨) គុដ្ឋបិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ គិ ហនវរៈ ១ ប្រវិហលន្តានិធិបដិច្ចការវិសេ ។ គុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគោកគុដ្ឋមិ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ បុរោហិតំ សហជាតំ ។ សហជាតំ គិ ភ្នកគុដ្ឋ ជាបច្ច័យ វៃភ្នកសម្បយុត្តកុដ្ឋមិ វៃភ្នក ចិត្តសម្មាសាទន្ធករណំ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ ។ ឧបញ្ញាជាតំ គិ ភ្នកគុដ្ឋ ជា បច្ច័យ វៃកាយាទវិជលកើតបុរោ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ ។ គុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិធិ វៃគោកគុដ្ឋមិធិ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ គិ ហនវរៈ ១ ប្រវិហលន្តានិធិបដិច្ចការវិសេ ។ លោកគុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគោកគុដ្ឋ មិ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ បុរោហិតំ បុរោហិតំ អាណា វិធិវត្តិយំ ។ សេចក្តីបំប្រាញ ។ លោកគុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ បុរោហិតំ ធិដិបុរោហិតំ ។ សហជាតំ គិ ភ្នកគុដ្ឋ ធិដិបុរោហិតុៈ ជាបច្ច័យ វៃភ្នកគុដ្ឋ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ ។ បុរោហិតំ គិ ខ្លិចកុ ... ក្រេតកា វិភាយ ចំពោះភ្ន ភកៈ ភើតាឡើង ចំដី ភើតាឡើង ប្រោសប្រាណ ខ្លិចកុ ភោរ ។ ល ។ វត្ត ជាបច្ច័យ វៃភ្នកគុដ្ឋ ដោយអត្តិប្បដ្ឋាយ ។ លោកគុដ្ឋមិ ជាបច្ច័យ វៃគុដ្ឋមិធិ វៃគោកគុដ្ឋមិធិ

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុកប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបិដក អនុលោម បច្ចុប្បន្នយេន បច្ចុប្បន្នយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។
 សហជាតោ លោកន្តោ ឋានោ ខត្តោ វិនិច្ឆ័យំ ខត្តោនំ
 ខត្តោនំ ធិត្តសមុដ្ឋានោនំ ប្រចានំ អភិធម្មប្បដ្ឋានេន
 បច្ចុប្បន្នយោ ។ បុរេជាតំ ធីត្តំ . . . វត្តំ អស្សាទតិ
 អភិធម្មបិដក វិ អារត្ត កត្តា ធម សម្មយុត្តការ ធម ខត្តា
 ធម្មដ្ឋង្គិ វត្ត កត្តានំ សម្មយុត្តការ នៃ ខត្តានំ
 អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បច្ចុប្បន្នយោ ។ កត្តោ ធម លោកន្តោ ធម ធម្មា
 ធម្មស្ស ធម្មស្ស អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បច្ចុប្បន្នយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ សីលទូតបរាណសា កាយ-
 កត្តា ធម សម្មយុត្តការ ធម ខត្តា អភិធម្មប្បដ្ឋានេន ធម្មស្ស
 អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បច្ចុប្បន្នយោ ធីត្តំ ។ សហជាតោ សី-
 លទូតបរាណសា កាយកត្តោ ធម វត្ត ធម អភិធម្មប្បដ្ឋានេន
 ធម្មស្ស អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បច្ចុប្បន្នយោ ធីត្តំ ។ កត្តោ ធម
 លោកន្តោ ធម ធម្មា លោកន្តស្ស ធម្មស្ស អភិធម្មប្ប-
 ដ្ឋានេន បច្ចុប្បន្នយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចុប្បន្នយោ កា-
 ហារំ វត្តិយំ ។ សហជាតោ លោកន្តោ ឋានោ ខត្តោ
 ធម កត្តា ធម វិនិច្ឆ័យំ ខត្តានំ ធិត្តសមុដ្ឋានោនំ ប្រចានំ
 អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បច្ចុប្បន្នយោ ទ្វេ ខត្ត . . . សហជាតោ កត្តា
 ធម វត្ត ធម លោកន្តានំ ខត្តានំ អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បច្ចុប្បន្នយោ

អភិធម្មបិដក អនុលោមបុកប្បដ្ឋាន

ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន បុរេជាតិសហជាតំ ខិតិបុរេជាតំ ។ សហជាតំ
 គឺ ខត្ត ១ មិនមែនជាគន្លឹះ ជាប់ច្រើន ៧ ខត្ត ១ ១ ផង ខែត្តកន្លះផង
 ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋានប្រដង ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន ។ ធិត្តសមុដ្ឋាន គឺ ធិត្ត
 . . . ក្រែកអរ កែកយ ចំរោងក្រ ក្នុងគន្លឹះ ក្នុងសម្បយុត្តកក្នុង
 កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ធិត្តនោះ វត្ត ជាប់ច្រើន ខែត្តកន្លះផង
 ខែត្តកសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន ។ កន្លងមិត្តិ នៅកន្លងមិត្តិ
 ជាប់ច្រើន ខែត្តកន្លងមិត្តិ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន បុរេជាតិសហជាតំ ខិតិបុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតំ គឺ សីលទូតបរាណសាយកន្លះផង សម្បយុត្ត-
 កក្នុងផង ជាប់ច្រើន ខែត្តកស្សកាយកន្លះ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន (បណ្ឌិត
 ធម្មវិញ្ញ) ឲ្យក៏ចក្កៈផងចុះ ។ សហជាតំ គឺ សីលទូតបរាណសាយ-
 កន្លះផង វត្តផង ជាប់ច្រើន ខែត្តកស្សកាយកន្លះ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន
 (បណ្ឌិត ធម្មវិញ្ញ) ឲ្យក៏ចក្កៈផងចុះ ។ កន្លងមិត្តិ នៅកន្លងមិត្តិ
 ជាប់ច្រើន ខែត្តកន្លងមិត្តិ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន បុរេ-
 ជាតំ បច្ចុប្បន្នយោ កាយ ខិតិវត្តិយំ ។ សហជាតំ គឺ ខត្ត ១
 មិនមែនជាគន្លឹះ ក្នុងគន្លឹះ ជាប់ច្រើន ខែត្ត ១ ១ ផង ខែត្តកចិត្តស-
 មុដ្ឋានប្រដង ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន ខត្ត ២ . . . សហជាតំ គឺ ក្នុងគន្លឹះ
 ផង វត្តផង ជាប់ច្រើន ខែត្តកខត្ត មិនមែនជាគន្លឹះ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាន

សហជានា តន្តា ឬ បរោក្ខតា ឬ ជំនួសមុជ្ជាតា ឬ ឬ រូកាចំ អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ បញ្ជាជានា តន្តា ឬ សម្បយុត្តកា ឬ បច្ចា ឬ បុរេយាតស្ស ឬ ឥស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ បញ្ជាជានា តន្តា ឬ តាតដ្ឋិក្កិ ឬ តាហារេ ឬ ឥស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ បញ្ជាជានា តន្តា ឬ រូមដីត្រៃយេន តាតក្កានាចំ អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ ។ តន្តា ឬ តោតន្តា ឬ តន្តា តន្តស្ស ឬ តោតន្តស្ស ឬ តន្តស្ស អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជានំ ឬ រូមយាតំ ។ សហជានា តោតន្តា ឬ តោតន្តា ឬ តោតន្តា ឬ សីលត្ថបរាសោ កាយតន្តា ឬ តន្តា ឬ តន្តា ឬ អតិដ្ឋា កាយតន្តស្ស ឬ ជំនួសមុជ្ជាតា ឬ រូកាចំ អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ តន្តា ។ សហជានា សីលត្ថបរាសោ កាយតន្តា ឬ តន្តា ឬ អតិដ្ឋា កាយតន្តស្ស ឬ សម្បយុត្តកា ឬ តន្តា ឬ អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ តន្តា ។

[១០២] ហេតុយោ ឯវ រាម្មណោ ឯវ សត្តត្ត ឯវ ធម្មតិស្សយេ ឯវ បុរេយាត ឥណំ បញ្ជាជានេ

សហជានំ ឬ ត្តកត្តុផនំ ត្តកបហាត្តកផនំ ជាបច្ច័យ ខែត្តកចិច្ចសម្បយុត្ត ដោយអត្ថិប្បដ្ឋានយេន ។ បញ្ជាជានំ ឬ ត្តកត្តុផនំ ត្តកសម្បយុត្តកត្តុផនំ ជាបច្ច័យ ខែបុរេយាតនាយានេ ដោយ អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បញ្ជាជានំ ឬ ត្តកត្តុផនំ តាតដ្ឋិក្កិយាតនេ ជាបច្ច័យ ខែតាយានេ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋានយេន បញ្ជាជានំ ឬ ត្តកត្តុផនំ រូមដីត្រៃយេន ជាបច្ច័យ ខែត្តកដ្ឋិក្កិយេន ដោយអត្ថិប្បដ្ឋានយេន ។ តន្តា ឬ តោតន្តា ឬ តន្តា ឬ តន្តស្ស ឬ តោតន្តស្ស ឬ តន្តស្ស អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ សហជានំ ឬ រូមយាតំ ។ សហជានា តោតន្តា ឬ តោតន្តា ឬ តោតន្តា ឬ សីលត្ថបរាសោ កាយតន្តា ឬ តន្តា ឬ តន្តា ឬ អតិដ្ឋា កាយតន្តស្ស ឬ ជំនួសមុជ្ជាតា ឬ រូកាចំ អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ តន្តា ។ សហជានា សីលត្ថបរាសោ កាយតន្តា ឬ តន្តា ឬ អតិដ្ឋា កាយតន្តស្ស ឬ សម្បយុត្តកា ឬ តន្តា ឬ អត្ថិប្បដ្ឋានយេន បច្ចុយោ តន្តា ។

[១០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាន តាតន្តា ឬ ក្នុងកាយស្សយេន តាតន្តា ឬ ក្នុងបច្ច័យចំណែក សុខត្រៃតាតន្តា ឬ ក្នុងធម្មតិស្សយេន តាតន្តា ឬ ក្នុងបុរេយាតប្បដ្ឋាន តាតន្តា ឬ ក្នុងបុរេយាតប្បដ្ឋាន តាតន្តា ឬ ក្នុងបញ្ជាជានប្បដ្ឋាន

អភិធម្មបំណែង អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

តីណំ វាសេវិណេ ធនំ កតេយ្យ តីណំ វិចារេនា ឯកំ
អណាម តីណំ វគ្គិយេ តីណំ ឈានេ តីណំ បត្តេ
ធនំ សច្ចយុត្តេ ធនំ វិប្បយុត្តេ ចត្វា អត្ថិយា ធនំ
ធម្មិយោ ធនំ វិភាគ ធនំ អវិភាគ ធនំ ។

[១០៧] កត្តោ ធម្មោ កុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណញ្ចក្កយេន បច្ឆាយោ សហជាតប្បក្កយេន បច្ចុ-
យោ ឧបទិស្សយប្បក្កយេន ចច្ឆយោ ។ កត្តោ
ធម្មោ ធម្មោ កុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាម្មណញ្ចក្កយេន បច្ចុ-
យោ សហជាតប្បក្កយេន បច្ឆាយោ ឧបទិស្សយប្បក្ក-
យេន បច្ឆាយោ បច្ឆាជាតប្បក្កយេន បច្ឆយោ ។
កត្តោ ធម្មោ កុដ្ឋស្ស ធម្មោ កុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អា-
រម្មណញ្ចក្កយេន បច្ឆយោ សហជាតប្បក្កយេន បច្ចុ-
យោ ឧបទិស្សយប្បក្កយេន ចច្ឆយោ ។ ធម្មោ
ធម្មោ ធម្មោ កុដ្ឋស្ស ធម្មស្ស អាម្មណញ្ចក្កយេន បច្ចុ-
យោ សហជាតប្បក្កយេន ចច្ឆយោ ឧបទិស្សយប្បក្ក-
យេន បច្ឆាយោ បុរេជាតប្បក្កយេន បច្ឆាយោ បច្ឆាជា-
តប្បក្កយេន បច្ឆយោ កុដ្ឋប្បក្កយេន បច្ឆយោ អា-
ហារប្បក្កយេន ចច្ឆយោ វគ្គិយប្បក្កយេន បច្ឆយោ ។

អភិធម្មបំណែង អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

មានវាៈ ព កុដ្ឋិកាសេវប្បក្កយេន មានវាៈ ៧ កុដ្ឋិកម្មប្បក្កយេន មាន
វាៈ ព កុដ្ឋិវិបាកប្បក្កយេន មានវាៈ ១ កុដ្ឋិកាហារប្បក្កយេន មានវាៈ ព
កុដ្ឋិវគ្គិយប្បក្កយេន មានវាៈ ព កុដ្ឋិកាយាប្បក្កយេន មានវាៈ ព កុដ្ឋិ
មន្តប្បក្កយេន មានវាៈ ៧ កុដ្ឋិសម្មយុត្តប្បក្កយេន មានវាៈ ៧ កុដ្ឋិវិច្ឆុ-
យុត្តប្បក្កយេន មានវាៈ ៧ កុដ្ឋិកត្តិប្បក្កយេន មានវាៈ ៧ កុដ្ឋិមន្តប្បក្កយេន
មានវាៈ ៧ កុដ្ឋិវិភាគប្បក្កយេន មានវាៈ ៧ កុដ្ឋិវិភាគប្បក្កយេន មានវាៈ ៧ ។

[១០៨] គុដ្ឋធម្មិ វាបច្ច័យ វិនគុដ្ឋធម្មិ វោយការម្មណប្បក្កយេន ជា
ច្ច័យ វោយសហជាតប្បក្កយេន ជាច្ច័យ វោយឧបទិស្សយប្បក្កយេន ។
គុដ្ឋធម្មិ វាបច្ច័យ វិនគុដ្ឋធម្មិ វោយការម្មណប្បក្កយេន ជាច្ច័យ
វោយសហជាតប្បក្កយេន ជាច្ច័យ វោយឧបទិស្សយប្បក្កយេន ជាច្ច័យ
វោយបច្ឆាជាតប្បក្កយេន ។ គុដ្ឋធម្មិ វាបច្ច័យ វិនគុដ្ឋធម្មិ វិនគោ-
គុដ្ឋធម្មិ វោយការម្មណប្បក្កយេន ជាច្ច័យ វោយសហជាតប្បក្កយេន
ជាច្ច័យ វោយឧបទិស្សយប្បក្កយេន ។ គោគុដ្ឋធម្មិ ជាច្ច័យ វិន-
គោគុដ្ឋធម្មិ វោយការម្មណប្បក្កយេន ជាច្ច័យ វោយសហជាតប្បក្កយេន
ជាច្ច័យ វោយឧបទិស្សយប្បក្កយេន ជាច្ច័យ វោយបុរេជាតប្បក្កយេន
ជាច្ច័យ វោយបច្ឆាជាតប្បក្កយេន ជាច្ច័យ វោយកុដ្ឋប្បក្កយេន ជា
ច្ច័យ វោយកាហារប្បក្កយេន ជាច្ច័យ វោយវគ្គិយប្បក្កយេន ។

[១០៩] ហេតុប្បដ្ឋយា នវាមាឡាណា នវ ។
សង្ខតំ ។ . . . នសមនន្តរា នវ នអញ្ញាមញ្ញោ តំណី
នធម្មនិស្សយេ នវ សត្វត្ថ នវ នមត្តេ នវ នសម្ម-
យុត្តេ តំណី នវិប្បយុត្តេ នវ លោនតិយោ នវ លោ-
វិតតោ នវ ។

[១១០] នហេតុប្បដ្ឋយា វាមាឡាណា នវ . . .
វាជិមតិយោ នវ អនុលោមបដនាធិ វិវិធីស្តាធិ កា-
តត្វាធិ . . . អវិតតោ នវ ។

កន្ថុតំ ធិដ្ឋិតំ ។

កន្ថុនិយទុកំ

បដិច្ចវិវាទេ

[១១៧] កន្ថុនិយំ ធម្មំ បដិច្ច កន្ថុនិយោ នម្មោ
ធម្មជ្ឈតិ ។ ហេតុប្បដ្ឋយា កន្ថុនិយំ ដកំ ចង្កំ . . . ។
សង្ខតំ ។ យថា ចូឡន្តរុទុកេ លោកិយទុកំ ឃវំ
វិភជិតតំ ធិន្ទាណករណំ ។

កន្ថុនិយទុកំ ធិដ្ឋិតំ ។

[១១៧] កុន្តិការម្មណប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ វ ព្រោះហេតុប្ប-
ដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ . . . កុន្តិសមមន្តរាប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ វ
កុន្តិអញ្ញាមញ្ញាប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ ញ កុន្តិឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ វ
ប្បស វ កុន្តិបច្ច័យចាំនិរាសំ សុទ្ធាវិកមាទវាវៈ វ កុន្តិមន្តប្បដ្ឋយ មាទ
វាវៈ វ កុន្តិសម្មយុត្តប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ ញ កុន្តិវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ
មាទវាវៈ វ កុន្តិលោនតិប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ វ កុន្តិសាវិតតប្បដ្ឋយ
មាទវាវៈ វ ។

[១១៧] កុន្តិការម្មណប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ វ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
. . . . កុន្តិអតិបតិប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ វ អនុលោមបដចាំនិទ្យាយ បណ្ឌិត
គប្បីធ្វើ ច្បាប់ច្បាណី . . . កុន្តិអវិតតប្បដ្ឋយ មាទវាវៈ វ ។

ចប់ ១៤១១ ។

កន្ថុនិយទុកៈ

បដិច្ចវិវាទៈ

[១១៧] កន្ថុនិយមិ (ធម្មិ ដែលគូរដល់គន្លះ) អាស្រ័យ
នូវកន្ថុនិយមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ឧទ្ធច ជាគន្ល
និយៈ . . . ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ លោកិយទុកៈ កុន្តិចូឡន្តរុទុកៈ
យ៉ាងណា បណ្ឌិត គប្បីចែកវិលក យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការច្នៃឱ្យ
ផ្សេង ។ គ្មាន ។

ចប់ កន្ថុនិយទុកៈ ។

គន្ថសម្បយុត្តទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

(១១១) គន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា គន្ថសម្បយុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច នាយា ទត្វា ទ្វេ ទាន្ថេ . . . ។

គន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា គន្ថសម្បយុត្តោ ទាន្ថេ បដិច្ច ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ រូបំ ចិត្តិកតវិប្បយុត្តាលោកសាពាគាត ទាន្ថេ បដិច្ច លោកោ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ រូបំ លោមនស្សសាពាគាត ទាន្ថេ បដិច្ច បដិយំ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ រូបំ ។

គន្ថសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថសម្បយុត្តោ ឆ គន្ថវិប្បយុត្តោ ឆ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បទូយា គន្ថសម្បយុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច នាយា ទត្វា ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ រូបំ ទ្វេ ទាន្ថេ . . . ចិត្តិកតវិប្បយុត្តាលោកសាពាគាត ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច នាយា ទត្វា លោកោ ឆ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ រូបំ ទ្វេ ទាន្ថេ . . . លោមនស្សសាពាគាត ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច នាយា ទត្វា បដិយន្ត ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ រូបំ ទ្វេ ទាន្ថេ . . . ឆ គន្ថវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច

គន្ថសម្បយុត្តទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

(១១១ | គន្ថសម្បយុត្តធម្មំ (ធម្មំ វេសប្រកបាយោយគន្ថៈ) អស្រ័យ ទ្ធិគន្ថសម្បយុត្តធម្មំ វេសកើតាច្ឆិកំ ក្រោមហេតុប្បទ្ធិយ គី ខន្ធិ កាស្រ័យ ទ្ធិខន្ធិ ឆ ពាគន្ថសម្បយុត្ត ទ្ធិខន្ធិ ឆ . . . ។

គន្ថវិប្បយុត្តធម្មំ អស្រ័យ ទ្ធិគន្ថសម្បយុត្តធម្មំ វេសកើតាច្ឆិកំ ក្រោមហេតុប្បទ្ធិយ គី ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ អស្រ័យ ទ្ធិគន្ថសម្បយុត្តកន្ថ លោកតិ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ អស្រ័យ ទ្ធិគន្ថខន្ធិ វេសប្រាសពាគាច្ឆិកំ វេសប្រកបាយោយលោក បដិយន្តិ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ អស្រ័យ ទ្ធិគន្ថខន្ធិ វេសប្រកបាយោយលោមនស្ស ។ ក្នុងគន្ថសម្បយុត្តធម្មំ ក្នុងគន្ថវិប្បយុត្តធម្មំ អស្រ័យ ទ្ធិគន្ថសម្បយុត្តធម្មំ វេសកើតាច្ឆិកំ ក្រោមហេតុប្បទ្ធិយ គី ខន្ធិ កា ធម្មំ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ ធម្មំ អស្រ័យ ទ្ធិខន្ធិ ឆ វេសប្រកបាយោយគន្ថៈ ទ្ធិខន្ធិ ឆ . . . ខន្ធិ កា ធម្មំ លោកាធម្មំ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ អស្រ័យ ទ្ធិខន្ធិ ឆ វេសប្រាសពាគាច្ឆិកំវេសប្រកបាយោយលោក ទ្ធិខន្ធិ ឆ . . . ខន្ធិ កា ធម្មំ បដិយន្តិ ចិត្តសមុប្បាទន្ធិ អស្រ័យ ទ្ធិខន្ធិ ឆ វេសប្រកបាយោយលោមនស្ស ទ្ធិខន្ធិ ឆ . . . ។ គន្ថវិប្បយុត្តធម្មំ អស្រ័យ

តន្ត្រីវិញ្ញយុត្តុ ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តន្ត្រី-
 វិញ្ញយុត្តុ ឯកំ ខន្ធិ បដិច្ច នយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋា-
 នន្ធិ រូបំ ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ធម្មិកតវិញ្ញយុត្តុ លោកិ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិយំ បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ
 រូតំ បដិសន្ធិកុណោ ខន្ធិ បដិច្ច . . . ។ សន្ធិត្តំ ។
 តន្ត្រីវិញ្ញយុត្តុ ធម្មំ បដិច្ច តន្ត្រីសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មិកតវិញ្ញយុត្តុ លោកិ បដិច្ច
 សម្បយុត្តកា ខន្ធា បដិយំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ខន្ធា ។ តន្ត្រីវិញ្ញយុត្តុ ធម្មំ បដិច្ច តន្ត្រីសម្បយុត្តោ
 ត តន្ត្រីវិញ្ញយុត្តោ ធម្មំ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ធម្មិកតវិញ្ញយុត្តុ លោកិ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ខន្ធា
 ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធិ រូតំ បដិយំ បដិច្ច សម្បយុត្តកា
 ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធិ រូបំ ។ តន្ត្រីសម្បយុត្តកា
 តន្ត្រីវិញ្ញយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច តន្ត្រីសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មិកតវិញ្ញយុត្តុ លោកសហ-
 កតំ ឯកំ ខន្ធិ លោកតា បដិច្ច នយោ ខន្ធា ទ្វេ
 ខន្ធទ្វេ . . . លោមនស្សសហកតំ ឯកំ ខន្ធិ បដិយតា
 បដិច្ច នយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធទ្វេ . . . ។ តន្ត្រីសម្បយុត្តកា
 តន្ត្រីវិញ្ញយុត្តកា ធម្មំ បដិច្ច តន្ត្រីវិញ្ញយុត្តោ ធម្មោ

ទ្រវត្តវិញ្ញយុត្តកមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធិ តា ផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធិ អស្រ័យ ទ្រវត្ត ខ ដែលព្រាសពាក្យខ្លះ ទ្រវត្ត ២
 . . . ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធិ អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៣ ដែលព្រាសពាក្យខ្លះ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានន្ធិ អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៤ អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៥ ក្នុងខណៈ
 រំលងសន្ធិ . . . ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ តន្ត្រីសម្បយុត្តកមិ អស្រ័យ ទ្រ
 វត្តវិញ្ញយុត្តកមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ តន្ត្រីសម្បយុត្ត-
 កក្ក អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៣ ដែលព្រាសពាក្យខ្លះ តន្ត្រីសម្បយុត្តកក្ក
 អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៤ ។ តន្ត្រីតន្ត្រីសម្បយុត្តកក្ក តន្ត្រីតន្ត្រីសម្បយុត្តកក្ក
 អស្រ័យ ទ្រវត្តវិញ្ញយុត្តកមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 តន្ត្រីសម្បយុត្តកក្កផង ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធិ អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៣ ដែល
 ព្រាសពាក្យខ្លះ តន្ត្រីសម្បយុត្តកក្កផង ចិត្តសមុដ្ឋានន្ធិ អស្រ័យ
 ទ្រវត្ត ៤ ។ តន្ត្រីសម្បយុត្តកមិ អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៥ តន្ត្រីសម្បយុត្តកមិផង
 ទ្រវត្តវិញ្ញយុត្តកមិផង ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធិ តា
 អស្រ័យ ទ្រវត្ត ១ ដែលព្រាសពាក្យខ្លះព្រាសពាក្យខ្លះ ទ្រ
 វត្ត ២ ។ . . . ខន្ធិ តា អស្រ័យ ទ្រវត្ត ១ ដែលព្រ-
 ាសពាក្យខ្លះព្រាសពាក្យខ្លះ ទ្រវត្ត ២ ។ . . ។ តន្ត្រី-
 វិញ្ញយុត្តកមិ អស្រ័យ ទ្រវត្ត ៥ តន្ត្រីសម្បយុត្តកមិផង ទ្រវត្តវិញ្ញយុត្តកមិផង

អាម្មណប្បដ្ឋាយោ ធិដ្ឋិតតវិម្សយុត្តណោ ភស្កហាភតំ ឯតំ
 មង្គំ បដិទ្ធិ តាយោ មទ្ធា លោកោ ធ ទ្វេ មទ្វេ . . .
 យោមទស្សសហាភតំ ឯតំ មង្គំ បដិទ្ធិ តាយោ មទ្ធា
 បដិបេក្ស ម្លេ មទ្វេ . . . ។ តទ្ធាវិម្សយុត្តំ ធម្មំ បដិទ្ធិ
 កត្តវិម្សយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បដ្ឋាយោ
 កត្តវិម្សយុត្តំ ឯតំ មង្គំ បដិទ្ធិ តាយោ មទ្ធា ទ្វេ មទ្វេ . . .
 បដិសាទ្ធិត្ថុណោ វង្គំ បដិទ្ធិ មទ្ធា ។ តទ្ធាវិម្សយុត្តំ ធម្មំ
 បដិទ្ធិ កត្តសម្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណ-
 ប្បដ្ឋាយោ ធិដ្ឋិតតវិម្សយុត្តំ លោកំ បដិទ្ធិ សម្បយុត្តកា
 មទ្ធា បដិយំ បដិទ្ធិ សម្បយុត្តកា មទ្ធា ។ តទ្ធាវិម្ស-
 យុត្តកា តទ្ធាវិម្សយុត្តកា ធម្មំ បដិទ្ធិ កត្តសម្បយុត្តោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ អាម្មណប្បដ្ឋាយោ ធិដ្ឋិតតវិម្សយុត្ត-
 ណោ ភស្កហាភតំ ឯតំ មង្គំ បដិទ្ធិ តាយោ មទ្ធា ទ្វេ មទ្វេ . . .
 យោមទស្សសហាភតំ ឯតំ មង្គំ បដិទ្ធិ តាយោ
 មទ្ធា ទ្វេ មទ្វេ . . . យោមទស្សសហាភតំ ឯតំ មង្គំ បដិទ្ធិ
 បដិបេក្ស បដិទ្ធិ តាយោ មទ្ធា ទ្វេ មទ្វេ . . . ។
 សទ្ធិត្តំ ។

[១០២] ហេតុយោ ធរ អាម្មណោ ធ អដិបតិយោ
 ធរ អទទ្ធា ធ សមទទ្ធា ធ សហាជាតេ ធរ

ក្រោយអាម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ មង្គ ព ផល លោកៈផល កាស្រីយ
 ម្លេ មទ្វេ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិក្រែកចាដាយលាភៈ ម្លេ មទ្វេ ២ . . .
 មង្គ ព ផល បដិយៈផល កាស្រីយ ម្លេ មទ្វេ ១ ដែលប្រកបដាយ
 យោមទស្ស ម្លេ មទ្វេ ២ . . . ។ តទ្ធាវិម្សយុត្តកមិ កាស្រីយ ម្លេ មទ្វេ ១ ប្ប-
 យុត្តកមិ បើបេក្សឡើយ ក្រោយអាម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ មង្គ ព កាស្រីយ
 ម្លេ មទ្វេ ១ ដែលប្រាសចាកមទ្វេ ម្លេ មទ្វេ ២ . . . ពួកមទ្វេ កាស្រីយ
 ម្លេ មទ្វេ ក្នុងទណៈវិមលសម្មិ ។ តទ្ធាវិម្សយុត្តកមិ កាស្រីយ ម្លេ មទ្វេ-
 វិម្សយុត្តកមិ បើបេក្សឡើយ ក្រោយអាម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ពួកសម្ប-
 យុត្តកមិ កាស្រីយ ម្លេ លាភៈ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ ពួកសម្បយុត្ត-
 កមិ កាស្រីយ ម្លេ បដិយៈ ។ តទ្ធាវិម្សយុត្តកមិ កាស្រីយ ម្លេ មទ្វេ-
 សម្បយុត្តកមិផល ម្លេ មទ្វេ ១ ប្បយុត្តកមិផល បើបេក្សឡើយ ក្រោយអាម្ម-
 ណប្បដ្ឋាយ គឺ មង្គ ព កាស្រីយ ម្លេ មទ្វេ ១ ដែលប្រាសចាកទិដ្ឋិ
 ក្រែកចាដាយលាភៈផល ម្លេ លាភៈផល ម្លេ មទ្វេ ២ . . . មង្គ ព
 កាស្រីយ ម្លេ មទ្វេ ១ ដែលប្រកបដាយយោមទស្សផល ម្លេ បដិយៈផល
 ម្លេ មទ្វេ ២ . . . ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[១០២] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងអាម្មណប្បដ្ឋាយ
 មានពៈ ៦ ក្នុងអដិបតិប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧ ក្នុងអទទ្ធាប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៦
 ក្នុងសមទទ្ធាប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៦ ក្នុងសហាជាតេប្បដ្ឋាយ មានពៈ ៧

ឧបុរោជាតេ សត្តំ ។ ឧបុរោជាតេ វិគជេន្តេន អន្ធម៌
 មរេមំ កាតត្បំ រូមំ យេត្ត លាត្តតិ មដ្ឋា កាតត្បំ បដិ-
 យេន្ទ អន្ធមេ ធម្មិ ។ ឧបត្ថាជាតេ ទវំ ទវាសេវទេ ទវំ
 ទតម្មេ ធម្មាវំ ទវិចាតេ ទវំ ទវាហារេ ឯកំ ទវន្រ្ទិ-
 យេ ឯកំ ទណ្ឌទេ ឯកំ ទមត្តេ ឯកំ ទសម្ប-
 យេត្ត ភីណិ ទវិប្បយុត្ត ធ ទោធម្មិយា ភីណិ
 ទោវិគតេ ភីណិ ។

[១០៥] ហេតុធម្មិយា ទអាម្មណ ភីណិ . . .

ទអធិបតិយា ទវំ ឯវំ កណោតត្បំ សន្ធិត្តំ . . . ទោវិ-
 គតេ ភីណិ ។

[១០៦] ឧហេតុធម្មិយា អាម្មណ ឯកំ . . .

អវិគតេ ឯកំ ។

សហជាតករោមិ ឯវំ កាតត្ថោ ។

ក្នុងឧបុរោជាតប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៧ ។ បណ្ឌិត កាលវិចារវិលក ក្នុង
 ឧបុរោជាតប្បដ្ឋាយ គប្បីធ្វើ ឲ្យជាអប្រដាបបេ រួច បណ្ឌិត បាន ក្នុង
 ចីណា បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ ក្នុងចំនោះ ក្នុងកាលជាធានិក្រោយ ឯបដិយៈ
 មំទមាន ក្នុងអន្ធមេ ។ ក្នុងឧបត្ថាជាតប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៧ ក្នុង
 ទអាសេវប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៧ ក្នុងឧក្ខប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៦ ក្នុងទវិចា-
 តប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៧ ក្នុងទោហារប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ១ ក្នុងទវន្រ្ទិយប្បដ្ឋាយ
 មានពរៈ ១ ក្នុងទណ្ឌប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ១ ក្នុងទមត្តប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ១
 ក្នុងទសម្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៣ ក្នុងទវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៦
 ក្នុងទោត្តិប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៣ ក្នុងទោវិគតប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៣ ។

[១០៧] ក្នុងទអាម្មណប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៣ ក្រោះហេតុប្បដ្ឋាយ

. . . ក្នុងទអធិបតិប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៧ បណ្ឌិត គប្បីរាប់ យ៉ាងនេះឯង
 សេចក្តីប្រែប្រួល . . . ក្នុងទោវិគតប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ៣ ។

[១០៨] ក្នុងទោហារប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ១ ក្រោះទោហារប្បដ្ឋាយ

. . . ក្នុងទវិគតប្បដ្ឋាយ មានពរៈ ១ ។ ឯសហជាតករៈ បណ្ឌិត
 គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះដែរ ។

ឯសហជាតករៈ បណ្ឌិត គប្បីធ្វើ យ៉ាងនេះចុះ ។

១ ប្បដ្ឋង្គិ ហេតុប្បដ្ឋយោ តត្ថសប្បយុត្តំ ឯតំ ខត្តញ្ច
 វត្ថុញ្ច បច្ចយោ វាយោ ខត្តា ទ្វេ ខត្តេ . . . តត្ថសប្ប-
 យុត្តេ ខត្តេ ព បហាត្ថតេ ព បច្ចយោ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ
 ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហាតតំ ឯតំ ខត្តញ្ច លោកញ្ច
 បច្ចយោ វាយោ ខត្តា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខត្តេ
 . . . ពោមធស្សសហាតតំ ឯតំ ខត្តញ្ច បដិយញ្ច បច្ច-
 យោ វាយោ ខត្តា ចិត្តសម្មដ្ឋានញ្ច រូបំ ទ្វេ ខត្តេ
 . . . ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហាតតំ ឯតំ ខត្តញ្ច វត្ថុ-
 ញ្ច បច្ចយោ វាយោ ខត្តា លោកោ ព ទ្វេ ខត្តេ . . .
 ពោមធស្សសហាតតំ ឯតំ ខត្តញ្ច វត្ថុញ្ច បច្ចយោ
 វាយោ ខត្តា បដិយញ្ច ទ្វេ ខត្តេ . . . ។ សង្កត្តំ ។

[១១៨] ហេតុយោ ធាវ ពោម្មលោ ធាវ អធិប-
 តិយា ធាវ អនន្តេវ ធាវ សមនន្តេវ ធាវ សត្វត្ត ធាវ
 វិចារត ឯតំ អាហារេវ ធាវ អវិតតេ ធាវ ។

ចេហតិកាខ្យំច ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ ធាវ ខត្តញ្ច ភីនិវដ្ឋក ខីនិខត្ត ១
 ដែលប្រកថាដោយខន្តៈផង ខីនិវត្តផង ខីនិខត្ត ២ . . . ចិត្តសម្មដ្ឋានប្ប
 ភីនិវដ្ឋក ខីនិវត្តគន្ថសប្បយុត្តកន្ថផង ខីនិវត្តកមហាភូតផង ខត្តញ្ច
 ផង ចិត្តសម្មដ្ឋានប្បផង ភីនិវដ្ឋក ខីនិខត្ត ១ ដែលប្រកថាដោយរោកៈ
 ត្រៃប្រាសទានទំដ្ឋិផង ខីនិវលោកៈផង ខីនិខត្ត ២ . . . ខត្តញ្ច ផង
 ចិត្តសម្មដ្ឋានប្បផង ភីនិវដ្ឋក ខីនិខត្ត ១ ដែលប្រកថាដោយពាមស្សផង
 ខីនិវដិយៈផង ខីនិខត្ត ២ . . . ខត្តញ្ច ផង រោកៈផង ភីនិវដ្ឋក
 ខីនិខត្ត ១ ដែលប្រកថាដោយរោកៈត្រៃប្រាសទានទំដ្ឋិផង ខីនិវត្តផង
 ខីនិខត្ត ២ . . . ខត្តញ្ច ផង បដិយៈផង ភីនិវដ្ឋក ខីនិខត្ត ១ ដែល
 ប្រកថាដោយពាមស្សផង ខីនិវត្តផង ខីនិខត្ត ២ . . . ។ សេចក្តី
 បំប្រញ ។

[១១៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការប្រយោប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងកិច្ចបក្សប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងចច្ចយទាំងអស់ សុទ្ធត្រៃ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៧ ក្នុងអវិតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

កន្លះប្បយុត្តទុក សំសង្កាត

[១២១] ហេតុប្បទូយា ហេតុប្បទូយា ភីណិ ...
ហេតុប្បទូយា ហេ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

[១២២] ហេតុប្បទូយា ហេតុប្បទូយា ឯវំ ...
អវិលកេ ឯវំ ។

និស្សយវិកេចិ បទូយវិកសនិសោ ។

សំសង្កាត

[១២៣] កន្លះប្បយុត្ត ធម៌ សំសង្កាត កន្លះ
ប្បយុត្តា ធម៌ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បទូយា កន្លះ
ប្បយុត្ត ឯវំ ឧប្ប សំសង្កាត កាយោ ទត្ថា ទ្វេ
ទទ្ធ ... ។ កន្លះប្បយុត្ត ធម៌ សំសង្កាត កន្លះប្ប-
យុត្តា ធម៌ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បទូយា និដ្ឋិតតវិប្ប-
យុត្តលោកសហគតំ^(១) ឧប្ប សំសង្កាត លោកោ លោ-
កស្សសហគតំ ឧប្ប សំសង្កាត បដិយំ ។ កន្លះប្ប-
យុត្ត ធម៌ សំសង្កាត កន្លះប្បយុត្តា ឧ កន្លះប្ប-
យុត្តា ឧ ធម៌ ឧប្បជ្ជិតិ ហេតុប្បទូយា និដ្ឋិតតវិប្ប-
យុត្តលោកសហគតំ ឯវំ ឧប្ប សំសង្កាត កាយោ ទត្ថា
លោកោ ឧ ទ្វេ ទទ្ធ ... ។ តាមធម៌ស្សសហគតំ ឯវំ
ឧប្ប សំសង្កាត កាយោ ទត្ថា បដិយត្ថ ទ្វេ ទទ្ធ ... ។

១ ម. ទំដ្ឋិតវិប្បយុត្ត លោកសហគតេ ។

កន្លះប្បយុត្តទុក សំសង្កាត

[១២១] កន្លះប្បយុត្ត ហេតុប្បទូយា ហេតុប្បទូយា ភីណិ ...
ហេតុប្បទូយា ហេ ឯវំ កណោតត្ថំ ។

[១២២] កន្លះប្បយុត្ត ហេតុប្បទូយា ហេតុប្បទូយា ឯវំ ...
អវិលកេ ឯវំ ។

និស្សយវិកេចិ បទូយវិកសនិសោ ។

សំសង្កាត

[១២៣] កន្លះប្បយុត្ត ធម៌ ប្រឡំ និដ្ឋិតកន្លះប្បយុត្ត ធម៌ រើប
តើតទ្វិដ ព្រោះហេតុប្បទូយា គី ឧប្ប ព្រឡំ ធម៌ ឧប្ប ១ ដែល
ប្រកបដោយកន្លះ ធម៌ ឧប្ប ២ ... ។ កន្លះប្បយុត្ត ធម៌ ប្រឡំ ធម៌ កន្លះ
ប្បយុត្ត ធម៌ រើបតើតទ្វិដ ព្រោះហេតុប្បទូយា គី លោកោ ប្រឡំ
និដ្ឋិតកន្លះ ដែលប្រកបដោយលោកោវិកប្រាសហកន្លះ បដិយៈ ប្រឡំ
និដ្ឋិតកន្លះ ដែលប្រកបដោយតាមធម៌ ។ កន្លះប្បយុត្ត ធម៌ ក្តី
កន្លះប្បយុត្ត ធម៌ ប្រឡំ និដ្ឋិតកន្លះប្បយុត្ត ធម៌ រើបតើតទ្វិដ ព្រោះ
ហេតុប្បទូយា គី ឧប្ប ព្រឡំ និដ្ឋិត ១ ដែលប្រកប
ដោយលោកោវិកប្រាសហកន្លះ ធម៌ ឧប្ប ២ ... ។ ឧប្ប ព្រឡំ ធម៌
ឧប្ប ១ ដែលប្រកបដោយតាមធម៌ ធម៌ ឧប្ប ២ ... ។

កន្លិប្បយុត្តមិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្លិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កន្លិប្បយុត្តំ ឯតំ ខន្ធំ សំ-
 សដ្ឋា តាយោ ខន្ធា ទ្វេ ខន្ធេ . . . បដិសន្ធិ ។ កន្លិ-
 ប្បយុត្តមិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្លិសប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ធម្មិកកម្មប្បយុត្តំ លោកំ សំសដ្ឋា
 សប្បយុត្តោ ខន្ធា បដិយំ សំសដ្ឋា សប្បយុត្តោ
 ឧប្ប ។ កន្លិសប្បយុត្តោ កន្លិប្បយុត្តោ ធម្មំ សំ-
 សដ្ឋោ កន្លិសប្បយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយា ធម្មិកកម្មប្បយុត្តោ លោកសហគតំ ឯតំ ខន្ធក
 លោកេតុ សំសដ្ឋា តាយោ ខន្ធក ទ្វេ ខន្ធេ . . . លោ-
 កសប្បសហគតំ ឯតំ ខន្ធក បដិយេតុ សំសដ្ឋា
 តាយោ ខន្ធក ទ្វេ ខន្ធេ . . . ។ សន្តិភ្នំ ។

[១២៤] ហេតុយោ ធម អាយុលោ ធម អនិបតិយោ
 ធម សត្វត្ថ ធម វិហារោ ឯតំ អាយោ ធម វាវិកោ ធម ។

[១២៥] កន្លិប្បយុត្តមិ ធម្មំ សំសដ្ឋោ កន្លិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ធម ហេតុប្បដ្ឋយោ អហេតុកំ
 កន្លិប្បយុត្តំ . . . អហេតុកយុតិសន្ធិសុខលោ វិចិកិច្ចា-
 សហគតោ ឧត្តម្មសហគតោ ខន្ធេ សំសដ្ឋោ វិចិកិច្ចា-
 សហគតោ ឧត្តម្មសហគតោ ហោយោ ។ សន្តិភ្នំ ។

កន្លិប្បយុត្តមិ ប្រឡំ ធម្មិកកម្មប្បយុត្តមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធក ប្រឡំ ធម្មិកកម្ម ១ ដែលព្រាសចាកខន្ធៈ ធម្មិ
 កកម្ម ២ . . . បដិសន្ធិ ។ កន្លិសប្បយុត្តមិ ប្រឡំ ធម្មិកកម្មប្បយុត្តមិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ កូសប្បយុត្តកកម្ម ប្រឡំ ធម្មិ
 លោកៈ ដែលព្រាសចាកខន្ធិ កូសប្បយុត្តកកម្ម ប្រឡំ ធម្មិបដិយៈ ។
 កន្លិសប្បយុត្តមិ ប្រឡំ ធម្មិកកម្មប្បយុត្តមិ ធម្មិ ធម្មិកកម្មប្បយុត្តមិ ធម្មិ
 ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធក ប្រឡំ ធម្មិកកម្ម ១
 ដែលព្រាសដោយលោកៈ ដែលព្រាសចាកខន្ធិ ធម្មិ លោកៈ ធម្មិ ធម្មិ
 ខន្ធក ២ . . . ខន្ធក ប្រឡំ ធម្មិកកម្ម ១ ដែលព្រាសដោយពាច-
 នស្សដិ ធម្មិបដិយៈ ធម្មិ ធម្មិ ២ . . . ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១២៦] កុន្តិហេតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៦ កុន្តិអាយុលោប្បដ្ឋយ
 មានពៈ ៦ កុន្តិអនិបតិប្បដ្ឋយ មានពៈ ៦ កុន្តិប្បយុត្តមិ មានពៈ ៦ កុន្តិវិហារ
 មានពៈ ៦ កុន្តិវិចិកិច្ចាប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ កុន្តិអាយុលោប្បដ្ឋយ មាន
 ពៈ ៦ កុន្តិអនិបតិប្បដ្ឋយ មានពៈ ៦ ។

[១២៧] កន្លិប្បយុត្តមិ ប្រឡំ ធម្មិកកម្មប្បយុត្តមិ ទើបកើត
 ឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ [ធម្មិកកម្ម] ព្រាសចាកខន្ធៈ គឺហេតុកៈ
 . . . ហេតុៈ ដែលព្រាសដោយវិចិកិច្ចា ព្រាសដោយឧត្តម្មៈ ប្រឡំ
 ធម្មិកកម្ម ដែលព្រាសដោយវិចិកិច្ចា ព្រាសដោយឧត្តម្មៈ កុន្តិលោកៈ
 ដែលហេតុប្បដ្ឋយ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

ចិត្តសមុត្តារានំ ព្រហ្មានំ ហេតុច្បង្ខយេន បច្ចយោ
 បិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តុលោកសហគរោ ហេតុ លោកស្ស
 ចិត្តសមុត្តារានំ ព្រហ្មានំ ហេតុច្បង្ខយេន បច្ចយោ
 លោកស្សសហគរោ ហេតុ បដិយស្ស ចិត្តសមុត្តា-
 រានំ ព្រហ្មានំ ហេតុច្បង្ខយេន បច្ចយោ ។ កុដ្ឋសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ កុដ្ឋសម្បយុត្តស្ស ច កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុច្បង្ខយេន បច្ចយោ កុដ្ឋសម្ប-
 យុត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទម្ងានំ ចិត្តសមុត្តា-
 រានំ ព្រហ្មានំ ហេតុច្បង្ខយេន បច្ចយោ តិដ្ឋិតតវិញ្ញ-
 យុត្តលោកសហគរោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទម្ងានំ
 លោកស្ស ច ចិត្តសមុត្តារានំ ព្រហ្មានំ ហេតុច្បង្ខ-
 យេន បច្ចយោ លោកស្សសហគរោ ហេតុ សម្ប-
 យុត្តកានំ ទម្ងានំ បដិយស្ស ច ចិត្តសមុត្តារានំ
 ព្រហ្មានំ ហេតុច្បង្ខយេន បច្ចយោ ។ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តោ
 ធម្មោ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុច្បង្ខយេន កុដ្ឋ-
 យោ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទម្ងានំ
 ចិត្តសមុត្តារានំ ព្រហ្មានំ ហេតុច្បង្ខយេន បច្ចយោ

ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកចិត្តសមុត្តារូប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែល
 ប្រកបដោយលោកវិញ្ញាសចាកទិដ្ឋិ ជាបច្ច័យ ខៃលោកវេន ខៃត្ថក
 ចិត្តសមុត្តារូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយគាម-
 ទស្ស ជាបច្ច័យ ខៃបដិយផង ខៃត្ថកចិត្តសមុត្តារូបផង ដោយ
 ហេតុប្បច្ច័យ ។ កុដ្ឋសម្បយុត្តកមិ ជាបច្ច័យ ខៃកុដ្ឋសម្បយុត្តក-
 មិ ខៃកុដ្ឋវិញ្ញយុត្តកមិផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ត្ថកកុដ្ឋសម្បយុត្ត-
 កមិ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកសម្បយុត្តកកុដ្ឋផង ខៃត្ថកចិត្តសមុត្តារូបផង
 ហេតុ ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកសម្បយុត្តកកុដ្ឋផង ខៃត្ថកចិត្តសមុត្តារូបផង
 ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយលោកវិញ្ញាសចាកទិដ្ឋិ
 ជាបច្ច័យ ខៃត្ថកសម្បយុត្តកកុដ្ឋផង ខៃលោកវេន ខៃត្ថកចិត្តសមុត្តារូ-
 បផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ហេតុ ដែលប្រកបដោយគាមទស្ស ជា
 បច្ច័យ ខៃត្ថកសម្បយុត្តកកុដ្ឋផង ខៃបដិយផង ខៃត្ថកចិត្តសមុត្តារូ-
 បផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តកមិ ជាបច្ច័យ ខៃកុដ្ឋវិញ្ញ-
 យុត្តកមិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ត្ថកកុដ្ឋវិញ្ញយុត្តកហេតុ ជាបច្ច័យ
 ខៃត្ថកសម្បយុត្តកកុដ្ឋផង ខៃត្ថកចិត្តសមុត្តារូបផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ

វិជ្ជិតតវិច្ឆយុត្តោ លោកោ វិគ្គសម្បដ្ឋាតាធំ រូតាធំ
 ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ មដិយំ វិគ្គសម្បដ្ឋាតាធំ
 រូតាធំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ មដិសង្ខំ ។ កន្ទ-
 វិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ កន្ទសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេ-
 តុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ វិជ្ជិតតវិច្ឆយុត្តោ លោកោ
 សម្បយុត្តកាធំ ទដ្ឋាធំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ
 មដិយំ សម្បយុត្តកាធំ ទដ្ឋាធំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន
 មច្ចយោ ។ កន្ទវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ កន្ទសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ វិជ្ជិតតវិច្ឆយុត្តោ
 លោកោ សម្បយុត្តកាធំ ទដ្ឋាធំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន
 មច្ចយោ ។ កន្ទវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ កន្ទសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ វិជ្ជិតតវិច្ឆយុត្តោ
 លោកោ សម្បយុត្តកាធំ ទដ្ឋាធំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន
 មច្ចយោ មដិយំ សម្បយុត្តកាធំ ទដ្ឋាធំ វិគ្គសម្បដ្ឋា-
 យានេត្ត រូតាធំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ ។ កន្ទសម្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ កន្ទវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ កន្ទសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ វិជ្ជិតតវិច្ឆយុត្ត-
 លោកោសហគតោ ហេតុ ធម្មោ ធម្មោ សម្បយុត្តកាធំ
 ទដ្ឋាធំ ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ ពោមនស្សសហ-
 គតោ ហេតុ ធម្មោ មដិយេត្ត សម្បយុត្តកាធំ ទដ្ឋាធំ
 ហេតុប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ ។ កន្ទសម្បយុត្តោ ធម្មោ

លោកៈ វិសេស្ត្រាសពាកវិជ្ជិ ជាច្រើន វិទ្ធកចិត្តសម្បដ្ឋានុប្ប ដោយ
 ហេតុប្បដ្ឋាយ មដិយេ ជាច្រើន វិទ្ធកចិត្តសម្បដ្ឋានុប្ប ដោយហេតុ-
 ប្បដ្ឋាយ ភី មដិសង្ខំ ។ កន្ទវិច្ឆយុត្តមិ ជាច្រើន វិទ្ធកន្ទសម្ប-
 យុត្តមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ភី លោកៈ វិសេស្ត្រាសពាកវិជ្ជិ ជា
 ច្រើន វិទ្ធកសម្បយុត្តកក្ក ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មដិយេ ជាច្រើន
 វិទ្ធកសម្បយុត្តកក្ក ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ កន្ទវិច្ឆយុត្តមិ ជាច្រើន
 វិទ្ធកសម្បយុត្តកក្ក វិទ្ធកវិច្ឆយុត្តមិ ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ
 ភី លោកៈ វិសេស្ត្រាសពាកវិជ្ជិ ជាច្រើន វិទ្ធកសម្បយុត្តកក្ក
 វិទ្ធកចិត្តសម្បដ្ឋានុប្ប ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ មដិយេ ជាច្រើន វិ-
 ទ្ធកសម្បយុត្តកក្ក វិទ្ធកចិត្តសម្បដ្ឋានុប្ប ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។
 កន្ទសម្បយុត្តមិភី កន្ទវិច្ឆយុត្តមិភី ជាច្រើន វិទ្ធកសម្បយុត្តមិ
 ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ភី ហេតុ វិសេស្ត្រាសពាកវិជ្ជិ វិសេស្ត្រាស
 ពាកវិជ្ជិ លោកៈផង ជាច្រើន វិទ្ធកសម្បយុត្តកក្ក ដោយហេ-
 តុប្បដ្ឋាយ ហេតុ វិសេស្ត្រាសពាកវិជ្ជិ មដិយេផង ជា
 ច្រើន វិទ្ធកសម្បយុត្តកក្ក ដោយហេតុប្បដ្ឋាយ ។ កន្ទសម្បយុត្តមិភី

មិច្ឆាឃេ ។ លោកនាយកុយោ ភវន្តំ សុណោនិ ។ ពោឃេយិ-
 យន្តោលោក កត្តវិប្បយុត្តិធម្មសម្ពុត្តិស្ស វិនិច្ឆ័យោធា
 លោក ភវនន្តោយននំ វិន្ទាលោក្ខាយននស្ស អាគិ-
 ត្តោនាយននំ លេសិស្តោនាយននស្ស ព្រុយននំ
 ពោឃិវិញ្ញាណស្ស វេទន្តោយននំ កាយវិន្ទាលោក្ខាយ
 រាជ្ជលោក្ខាយននំ មច្ឆាយោ កត្តវិប្បយុត្តិ មច្ឆា ឥន្ទ្រ-
 វិច្ឆោណស្ស ពោឃេយិយន្តោណស្ស ចុះត្តនិកសា-
 ប្បស្សនិញ្ញាណស្ស យេវា កម្មមនន្តោណស្ស អនាគ-
 នំសញ្ញាណស្ស អាវុត្តាយ រាជ្ជលោក្ខាយននំ មច្ឆ-
 យោ ។ កត្តវិប្បយុត្តិ មច្ឆា កត្តសម្បយុត្តិស្ស
 ច្បស្ស អាវុត្តលោក្ខាយននំ មច្ឆាយោ ពានំ . . .
 ភិវេ . . . ឧបាសនីកម្មំ . . . នំ អស្សនេនិ អភិ-
 ច្ឆនំ នំ រាគ្គ កត្តសម្បយុត្តិ ពោក មច្ឆន្តិ និច្ឆិ
 . . . លោមនស្សំ មច្ឆន្តិ ។ កត្តវិប្បយុត្តិ មច្ឆា
 កត្តសម្បយុត្តិស្ស ម កត្តវិប្បយុត្តិស្ស ក ច្បស្ស
 រាជ្ជលោក្ខាយននំ មច្ឆាយោ មក្កំ . . . វត្តំ . . .
 កត្តវិប្បយុត្តិ មច្ឆា ម លោក្ខាយ មជ្ជិយេវា អាគ្គ
 និច្ឆិតតវិប្បយុត្តិលោក្ខាយននំ មច្ឆា ម លោក ម
 លោមនស្សសមាគមា មច្ឆា ម មជ្ជិយេវា មច្ឆន្តិ

ឲ្យ ខ្លឹមវិប្បយុត្តិ ដោយវិប្បយុត្តិសាគមា ដឹង ម្ល៉ឹងត្រូវ របស់បុគ្គលម្នាក់
 ត្រូវត្រៀមដោយកត្តវិប្បយុត្តិស្ស ដោយពោឃេយិយន្តោណ ភាសា-
 នញ្ញាយននំ (ជាច្រើន) វិនិញ្ញាណញ្ញាយននំ រាគិញ្ញាយននំ
 (ជាច្រើន) វិនិញ្ញាណញ្ញាយននំ ព្រុយននំ (ជាច្រើន) វិនិ
 ច្ឆិត្តោណ វេទន្តោយននំ ជាច្រើន វិនិញ្ញាណ ដោយភា-
 យណប្បវ្វ័យ ពួកកត្តសម្បយុត្តិស្ស ជាច្រើន វិនិយាទិចារណា ឲ្យ
 កត្តវិប្បយុត្តិ ពោឃេយិយន្តោណ បុរោខិណុស្សនិញ្ញាណ យថា-
 ភយមនន្តោណ និវិអនាភិសញ្ញាណ ដោយអាវុត្តលោក្ខាយ ។ កត្ត-
 វិប្បយុត្តិស្ស ជាច្រើន វិនិញ្ញាណប្បវ្វ័យ ដឹង ភាវុត្តលោក្ខាយ ដឹង
 បុគ្គល (០១) ខ្លឹមវិប្ប . . . ខ្លឹមវិប្ប . . . ខ្លឹមវិប្ប . . .
 ត្រេករា វិកាយ និវិកុសលកម្មនា កត្តសម្បយុត្តិស្ស កើតឡើង
 ត្រូវត្រៀម ខ្លឹមវិប្បយុត្តិសាគមា ដោយពោឃេយិយន្តោណ វិនិច្ឆ័យ . . . លោមនស្ស
 កើតឡើង ។ កត្តវិប្បយុត្តិស្ស ជាច្រើន វិនិញ្ញាណប្បវ្វ័យ ដឹង
 វិនិញ្ញាណប្បវ្វ័យ ដោយពោឃេយិយន្តោណ ដឹង ខ្លឹមវិប្ប . . . ខ្លឹមវិប្ប
 . . . ពួកកត្ត ដែលប្រកបដោយលោកិកប្រាសចាកវិនិច្ឆ័យ លោកិក
 ពួកកត្ត ដែលប្រកបដោយពោឃេយិយន្តោណ បដិយេភិ ត្រូវត្រៀម ខ្លឹមវិប្ប
 កត្តវិប្បយុត្តិស្ស ខ្លឹមវិប្បយុត្តិស្ស ខ្លឹមវិប្បយុត្តិស្ស កើតឡើង ។

អភិធម្មចំណាត អនុរោណមុខប្បដ្ឋានំ

កត្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មោ កត្តវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិ-
 មតិវ្យាដ្ឋយេន មច្ចុយោ អាម្មណាតិមតិ សហជាតា-
 តិមតិ ។ អាម្មណាតិមតិ កត្តសម្បយុត្ត ខន្ធ កុំ
 កម្មា ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្ត លោកោ ឧប្បដ្ឋតិ ។ សហ-
 ជាតាតិមតិ កត្តសម្បយុត្តាតិមតិ ធិត្តសម្មដ្ឋាទានំ រូបា-
 តំ អធិមតិវ្យាដ្ឋយេន មច្ចុយោ ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តាលា-
 កសហតតាតិមតិ លោកស្ស ច ធិត្តសម្មដ្ឋាទានញ្ច
 រូបាតំ អធិមតិវ្យាដ្ឋយេន មច្ចុយោ ទោមនស្សសហ-
 តតាតិមតិ មនីយស្ស ច ធិត្តសម្មដ្ឋាទានញ្ច រូបាតំ
 អធិមតិវ្យាដ្ឋយេន មច្ចុយោ ។ កត្តសម្បយុត្តា ធម្មោ
 កត្តសម្បយុត្តស្ស ក កត្តវិញ្ញយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អធិមតិវ្យាដ្ឋយេន មច្ចុយោ អាម្មណាតិមតិ សហជា-
 តាតិមតិ ។ អាម្មណាតិមតិ កត្តសម្បយុត្ត ខន្ធ
 កុំ កម្មា ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តាលោកសហតតា ខត្តា ច
 លោកោ ធី ឧប្បដ្ឋតិ ។ សហជាតាតិមតិ ធិដ្ឋិតតវិញ្ញ-
 យុត្តាលោកសហតតាតិមតិ សម្បយុត្តកាតំ ខត្តាតំ
 លោកស្ស ច ធិត្តសម្មដ្ឋាទានញ្ច រូបាតំ អធិមតិវ្យាដ្ឋ-
 យេន មច្ចុយោ ទោមនស្សសហតតាតិមតិ សម្បយុត្ត-
 កាតំ ខត្តាតំ មនីយស្ស ច ធិត្តសម្មដ្ឋាទានញ្ច រូបាតំ

អភិធម្មចំណាត អនុរោណមុខប្បដ្ឋានំ

កត្តសម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ ខៃកត្តវិញ្ញយុត្តមិ ដោយអធិមតិវ្យាដ្ឋយេន
 បានដល់អាម្មណាតិមតិ ធិនីសហជាតាតិមតិ ។ អាម្មណាតិមតិ គឺ
 លោកោ ដែលប្រាសចាកខិដ្ឋិ ភើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំពួកកត្តសម្ប-
 យុត្តកត្ត ឲ្យជាវិការា ។ ឯសហជាតាតិមតិ គឺ កត្តសម្បយុត្តាតិមតិ
 ជាបច្ច័យ ខៃកត្តចិត្តសម្មដ្ឋានុប្ប ដោយអធិមតិវ្យាដ្ឋយេន ធិដ្ឋិតតវិញ្ញ-
 យុត្តាលោកសហតតាតិមតិ ជាបច្ច័យ ខៃលោកោផនី ខៃកត្តចិត្តសម្មដ្ឋា-
 នុប្បផនី ដោយអធិមតិវ្យាដ្ឋយេន ទោមនស្សសហតតាតិមតិ ជាបច្ច័យ
 ខៃមនីយោផនី ខៃកត្តចិត្តសម្មដ្ឋានុប្បផនី ដោយអធិមតិវ្យាដ្ឋយេន ។ កត្ត-
 សម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ ខៃកត្តសម្បយុត្តកម្មផនី ខៃកត្តវិញ្ញយុត្តមិ
 ផនី ដោយអធិមតិវ្យាដ្ឋយេន បានដល់អាម្មណាតិមតិ ធិនីសហជាតា-
 តិមតិ ។ អាម្មណាតិមតិ គឺ ពួកវិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តាលោកសហតតាកត្ត
 ផនី លោកោផនី ភើតឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំពួកកត្តសម្បយុត្តកត្ត ឲ្យជា
 វិការា ។ ឯសហជាតាតិមតិ គឺ ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តាលោកសហតតាតិ-
 មតិ ជាបច្ច័យ ខៃកត្តសម្បយុត្តកត្តផនី ខៃលោកោផនី ខៃកត្តចិត្តសម្មដ្ឋា-
 នុប្បផនី ដោយអធិមតិវ្យាដ្ឋយេន ទោមនស្សសហតតាតិមតិ ជាបច្ច័យ
 ខៃកត្តសម្បយុត្តកត្តផនី ខៃមនីយោផនី ខៃកត្តចិត្តសម្មដ្ឋានុប្បផនី

គន្ថសម្បយុត្តស្ស បច្ឆាវារា

អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ឆាយោ ។ គន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មោ
 គន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ឆាយោ
 វារាវុណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អាវុណាធិបតិ
 រោធំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកង្កំ . . . តំ កុំ កត្វា
 បច្ឆវេក្ខតិ បុត្រេ សុចិណ្ណាធិ កុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតិ
 លោនា វុដ្ឋហិត្វា លោធំ កុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតិ
 វេយោ មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ កុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតិ ដលំ
 កុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតិ ធិប្បាធំ កុំ កត្វា បច្ឆវេក្ខតិ
 ធិប្បាធំ តោត្រកុស្ស វេណាធិស្ស ធម្មស្ស ដលស្ស
 អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ឆាយោ ចកុំ . . . វត្តំ . . . គន្ថវិប្ប-
 យុត្តេ ទានុ ច លោកត្វា កុំ កត្វា វាស្សាធនតំ អតិ-
 ធនតិ តំ កុំ កត្វា គន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធមោ ឧប្បដ្ឋតិ ។
 សហជាតាធិបតិ គន្ថវិប្បយុត្តាធិបតិ សម្បយុត្តកាធំ
 មត្តាធំ ធិត្តសម្មដ្ឋាណិធន្ធិ វុដ្ឋាធំ អធិបតីប្បច្ចយេន
 បច្ឆាយោ ។ គន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មោ គន្ថសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អធិបតីប្បច្ចយេន បច្ឆាយោ វារាវុណាធិបតិ
 រោធំ . . . សីលំ . . . ឧទោសថកង្កំ . . . បុត្រេ សុ-
 ចិណ្ណាធិ . . . លោនា វុដ្ឋហិត្វា លោធំ . . . ចកុំ . . .

គន្ថសម្បយុត្តស្ស បច្ឆាវារា

ដោយអធិបតីប្បច្ចយេ ។ គន្ថវិប្បយុត្តស្ស ដាវច្ច័យ វៃគន្ថវិប្បយុត្តស្ស
 ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បាធនលំវារាវុណាធិបតិ ធិនិសហជាតាធិបតិ ។
 វារាវុណាធិបតិ គី បុត្តល ខ្ញុំវាន . . . ខ្ញុំសីល . . . ខ្ញុំវិទុ-
 សថកម្ម . . . ធិបារណា ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំវិប្បយុត្តស្ស ដោយអធិបតី
 ដាវច្ច័យ ធិបារណា ព្រោះធ្វើ (ខ្ញុំវិប្បយុត្តស្ស) វៃលខ្ញុំសម្ប
 យេយ ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំវាវិសារា ចេញ អំពីយោន ហើយធ្វើ
 ខ្ញុំវិលន ខ្ញុំវាវិសារា ហើយធិបារណា ខ្ញុំវាត្រូវវាយ ចេញ អំពី
 មគ្គ ហើយធ្វើ ខ្ញុំវិល ខ្ញុំវាវិសារា ហើយធិបារណា ធ្វើ ខ្ញុំវិល
 ខ្ញុំវាវិសារា ហើយធិបារណា ធ្វើ ខ្ញុំវាត្រូវវិប្បយុត្តស្ស ខ្ញុំវាវិសារា
 ហើយធិបារណា ធ្វើ ខ្ញុំវាត្រូវវិប្បយុត្តស្ស ខ្ញុំវាវិសារា
 ហើយធិបារណា ធ្វើ ខ្ញុំវាត្រូវវិប្បយុត្តស្ស ដាវច្ច័យ វៃវាត្រូវ វេទនា មគ្គ
 ធិនិសហ ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ខ្ញុំវិល . . . ខ្ញុំវិល . . . បុត្តល ធ្វើ
 ខ្ញុំវិលគន្ថវិប្បយុត្តស្ស បុណ្យធីនី ខ្ញុំវាវិសារា ហើយព្រះករ
 វិកាយ គន្ថវិប្បយុត្តស្ស តើកឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំវិប្បយុត្តស្ស
 ដោយអធិបតី ខ្ញុំវាវិសារា ។ ធិសហជាតាធិបតិ គី គន្ថវិប្បយុត្ត-
 ស្ស ដាវច្ច័យ វៃគន្ថសម្បយុត្តស្ស វៃគន្ថសម្បយុត្តស្ស ដាវច្ច័យ
 ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ ។ គន្ថវិប្បយុត្តស្ស ដាវច្ច័យ វៃគន្ថសម្បយុត្ត-
 ស្ស ដោយអធិបតីប្បច្ច័យ បាធនលំវារាវុណាធិបតិ គី ខ្ញុំវាន . . .
 ខ្ញុំសីល . . . ខ្ញុំវិទុសថកម្ម . . . វៃលខ្ញុំសម្បយុត្តស្ស ហើយ ក្នុងកាល
 មុន . . . ចេញ អំពីយោន ធិបារណា ខ្ញុំវាយ . . . ខ្ញុំវិល . . .

[១៣២] កន្ថសម្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន វច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា កន្ថសម្បយុត្តា ទន្ធា បច្ឆិមា បច្ឆិមា កន្ថសម្បយុត្តានំ ទន្ធានំ អនន្តាប្បច្ចយេន វច្ឆយោ ។ បូរំ បុច្ឆិមត្ថំ បុរិមា បុរិមា ធិដ្ឋិកកវិប្បយុត្តលោកសហគតា ទន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស ធិដ្ឋិកកវិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន វច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា ធាមនស្សសហគតា ទន្ធា បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស បដិយស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន វច្ឆយោ កន្ថសម្បយុត្តា ទន្ធា វដ្ឋានស្ស អនន្តាប្បច្ចយេន វច្ឆយោ ។ បូរំ បុច្ឆិមត្ថំ បុរិមា បុរិមា ធិដ្ឋិកកវិប្បយុត្តលោកសហគតា ទន្ធា បច្ឆិមា បច្ឆិមា ធិដ្ឋិកកវិប្បយុត្តលោកសហគតានំ ទន្ធានំ លោកស្ស ធាអនន្តាប្បច្ចយេន វច្ឆយោ បុរិមា បុរិមា ធាមនស្សសហគតានំ ទន្ធានំ បដិយស្ស ធា អនន្តាប្បច្ចយេន វច្ឆយោ ។ កន្ថវិប្បយុត្តោ ធម្មោ កន្ថវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

[១៣២] គន្ថសម្បយុត្តកថំ ជាបច្ឆិម វៃគន្ថសម្បយុត្តកថំ ដោយអនន្តាប្បច្ឆិមេ គី ពួកគន្ថសម្បយុត្តកថា មុន ។ ជាបច្ឆិម វៃពួកគន្ថសម្បយុត្តកថា ក្រោយ ។ ដោយអនន្តាប្បច្ឆិមេ ។ មូល បណ្ឌិត ប្រៀស្តផែនចុះ ពួកវិជ្ជិកវិប្បយុត្តលោកសហគតកថា មុន ។ ជាបច្ឆិម វៃវិជ្ជិកវិប្បយុត្តលោក ក្រោយ ។ ដោយអនន្តាប្បច្ឆិមេ ពួកធាមនស្សសហគតកថា មុន ។ ជាបច្ឆិម វៃបដិយ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តាប្បច្ឆិមេ ពួកគន្ថសម្បយុត្តកថា ជាបច្ឆិម វៃវដ្ឋាន ដោយអនន្តាប្បច្ឆិមេ ។ មូល បណ្ឌិត ប្រៀស្តផែនចុះ ពួកវិជ្ជិកវិប្បយុត្តលោកសហគតកថា មុន ។ ជាបច្ឆិម វៃពួកវិជ្ជិកវិប្បយុត្តលោកសហគតកថា ក្រោយផង វៃលោកផង ដោយអនន្តាប្បច្ឆិមេ ពួកធាមនស្សសហគតកថា មុន ។ ជាបច្ឆិម វៃពួកធាមនស្សសហគតកថា ក្រោយផង វៃបដិយផង ជាបច្ឆិម វៃពួកធាមនស្សសហគតកថា ក្រោយផង វៃបដិយផង ដោយអនន្តាប្បច្ឆិមេ ។ គន្ថវិប្បយុត្តកថំ ជាបច្ឆិម វៃគន្ថវិប្បយុត្តកថំ

អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ បុរិមា បុរិមា ធិដ្ឋិតត-
 វិញ្ញយុត្តោ លោកោ ធីដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស ធិដ្ឋិតត-
 វិញ្ញយុត្តស្ស លោកស្ស អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ
 បុរិមំ បុរិមំ លោមនស្សសពាតតំ វដិយំ ធីដ្ឋិមស្ស
 ធីដ្ឋិមស្ស បដិមស្ស អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ
 បុរិមា បុរិមា កន្តវិញ្ញយុត្តា ខន្ធា បដ្ឋិមា បដ្ឋិមា
 កន្តវិញ្ញយុត្តា ខន្ធា អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ
 អនុលោមំ វោត្រកុស្ស ជលសាមាចត្តិយា អនន្តរញ្ញ-
 ច្ចយេន បច្ចុយោ ។ កន្តវិញ្ញយុត្តា ខន្ធា កន្តសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ បុរិមា
 បុរិមា ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តោ លោកោ បដ្ឋិមា បដ្ឋិមា
 ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តា ខន្ធា អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ
 បុរិមំ បុរិមំ វដិយំ ធីដ្ឋិមា បដ្ឋិមា លោមនស្សស-
 ពាតតា ខន្ធា អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ អវិជ្ជតា
 កន្តសម្បយុត្តា ខន្ធា អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ ។
 កន្តវិញ្ញយុត្តា ខន្ធា កន្តសម្បយុត្តស្ស ធម្មសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តរញ្ញច្ចយេន បច្ចុយោ

ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តលោកោ មុន ។ ជាប់ដោយ ខែ
 ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តលោកោ ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន លោមនស្ស-
 សពាតតមិយោ មុន ។ ជាប់ដោយ ខែវដិយោ ក្រោយ ។ ដោយអនន្ត-
 រញ្ញច្ចយេន កន្តវិញ្ញយុត្តកន្ធា មុន ។ ជាប់ដោយ ខែកន្តវិញ្ញយុត្តកន្ធា
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន អនុលោម ជាប់ដោយ ខែវោត្រកុ
 ជលសាមាចត្តិ ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន ។ កន្តវិញ្ញយុត្តធម្ម ជាប់ដោយ
 ខែកន្តសម្បយុត្តធម្ម ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន ធិដ្ឋិតតវិញ្ញយុត្តលោកោ
 មុន ។ ជាប់ដោយ ខែកន្តវិញ្ញយុត្តកន្ធា ក្រោយ ។ ដោយអនន្ត-
 រញ្ញច្ចយេន បដិមោ មុន ។ ជាប់ដោយ ខែលោមនស្សសពាតតកន្ធា
 ក្រោយ ។ ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន អវិជ្ជតោ ជាប់ដោយ ខែកន្តសម្ប-
 យុត្តកន្ធា ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន ។ កន្តវិញ្ញយុត្តធម្ម ជាប់ដោយ ខែ
 កន្តសម្បយុត្តធម្ម ខែកន្តវិញ្ញយុត្តធម្ម ដោយអនន្តរញ្ញច្ចយេន ធិដ្ឋិតត

បុរិមោ បុរិមា និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តោ លោកោ បច្ឆិមា
 បច្ឆិមា និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតានំ ខត្តានំ
 លោកស្ស ធម្មនន្តវប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ បុរិមំ បុរិមំ
 មនិយំ បច្ឆិមា និដ្ឋិតានំ តោធម្មនន្តវប្បច្ចាយេន ខត្តានំ
 បដិយស្ស ធម្មនន្តវប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ
 ពវច្ឆេត និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតានំ ខត្តានំ
 លោកស្ស ធម្មនន្តវប្បច្ចាយេន ខត្តានំ បដិ-
 យស្ស ធម្មនន្តវប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ ។ ឥន្ទ្រ-
 សម្បយុត្តោ ឥន្ទ្រវិប្បយុត្តោ ឥន្ទ្រា ឥន្ទ្រសម្ប-
 យុត្តស្ស ឥន្ទ្រស្ស ឥន្ទ្រវប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ បុរិមោ
 បុរិមា និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ខត្តា ធម្មន-
 ន្តវប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោក-
 សហគតានំ ខត្តានំ ឥន្ទ្រវប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ បុរិមោ
 បុរិមា ធម្មនន្តវប្បច្ចាយេន ខត្តានំ បដិយស្ស បច្ឆិ-
 មា និដ្ឋិតានំ តោធម្មនន្តវប្បច្ចាយេន ខត្តានំ ឥន្ទ្រ-
 វប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ ។ មូលំ មុត្តិកតំ បុរិមោ បុរិមា
 និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតោ ខត្តា ធម្មន-
 ន្តវប្បច្ចាយេន បច្ចុយោ និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តស្ស លោកស្ស

និដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈ មុន ១ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រវិប្បយុត្តលោក-
 សហគតក្នុង ក្រោយ ១ ផង នៃលោកៈផង ដោយឥន្ទ្រវប្បច្ច័យ បដិយៈ
 មុន ១ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រវប្បច្ច័យស្របពេលក្នុង ក្រោយ ១ ផង នៃ
 បដិយៈផង ដោយឥន្ទ្រវប្បច្ច័យ កាត្តនៈ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រវិប្បយុត្ត-
 យុត្តលោកសហគតក្នុងផង នៃលោកៈផង នៃឥន្ទ្រវប្បច្ច័យស្របពេល-
 ក្នុងផង នៃបដិយៈផង ដោយឥន្ទ្រវប្បច្ច័យ ។ ឥន្ទ្រសម្បយុត្តកមិក្ខ
 ឥន្ទ្រវិប្បយុត្តកមិក្ខ ជាបច្ច័យ នៃឥន្ទ្រសម្បយុត្តកមិក្ខ ដោយឥន្ទ្រវប្បច្ច័យ
 អំ ក្នុងនិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុង មុន ១ ផង លោកៈផង ជា
 បច្ច័យ នៃឥន្ទ្រវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុង ក្រោយ ១ ដោយ
 ឥន្ទ្រវប្បច្ច័យ ក្នុងពេលស្របពេលក្នុង មុន ១ ក្តី បដិយៈក្តី ជា
 បច្ច័យ នៃឥន្ទ្រវប្បច្ច័យស្របពេលក្នុង ក្រោយ ១ ដោយឥន្ទ្រវប្បច្ច័យ ។
 មូល បណ្ឌិត ក្រសួងវិនិច្ឆ័យ ក្នុងនិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតក្នុង
 មុន ១ ក្តី លោកៈក្តី ជាបច្ច័យ នៃនិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈ ក្រោយ ១

អនុន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ឬរិមា ឬរិមា រោមនស្ស-
 សហគតា ខត្វា ច បដិយេត្វ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស
 បដិយេស្ស អនុន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ធិដ្ឋិតតវិប្ប-
 យុត្តលោកសហគតា ខត្វា ច លោកោ ច រោមនស្ស-
 សហគតា ខត្វា ច បដិយេត្វ វិជ្ជានស្ស អនុន្តរាប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចុយោ ។ ម្ចល់ ធិដ្ឋិតត្វំ ឬរិមា ឬរិមា
 ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខត្វា ច លោកោ
 ច បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ ធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 កតាណំ ខត្វាណំ លោកស្ស ច អនុន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ឬរិមា ឬរិមា រោមនស្សសហគតា ខត្វា ច
 បដិយេត្វ បច្ឆិមាណំ បច្ឆិមាណំ រោមនស្សសហគតាណំ
 ខត្វាណំ បដិយេស្ស ច អនុន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
 កន្ថសម្បយុត្តោ ទេវតា កន្ថសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 សមនុន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ សហជាតប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ អញ្ញាញប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ទិស្សយប្ប-
 ច្ចយេន បច្ចុយោ ។

ដោយអនុន្តរាប្បច្ចយេន ពួករោមនស្សសហគតានុ មុនៗក្តី បដិយេក្តី
 ជាបច្ច័យ ខែបដិយេ ក្រោយ ។ ដោយអនុន្តរាប្បច្ចយេន ពួកវិជ្ជិត-
 វិប្បយុត្តលោកសហគតានុក្តី លោកក្តី ពួករោមនស្សសហគតានុក្តី
 បដិយេក្តី ជាបច្ច័យ ខែវិជ្ជិតវិប្បយុត្តលោកសហគតានុ មុនៗ
 បច្ចុយោ ក្រសួរជនិច្ច ពួកធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតានុ មុនៗ
 ក្តី លោកក្តី ជាបច្ច័យ ខែធិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតានុ
 ក្រោយ ។ ធីន ខែលោកជនិ ដោយអនុន្តរាប្បច្ចយេន ពួករោមនស្សស-
 ហគតានុ មុនៗក្តី បដិយេក្តី ជាបច្ច័យ ខែពួករោមនស្សសហគតានុ
 ក្រោយ ។ ធីន ខែបដិយេន ដោយអនុន្តរាប្បច្ចយេន ។ កន្ថសម្បយុត្ត-
 ធម៌ ជាបច្ច័យ ខែកន្ថសម្បយុត្តធម៌ ដោយអនុន្តរាប្បច្ចយេន ។ ជា
 បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច្ចយេន ជាបច្ច័យ ដោយអញ្ញាញប្បច្ចយេន ជា
 បច្ច័យ ដោយទិស្សយប្បច្ចយេន ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

លោមនស្សសហគតា ទន្ធា ធម៌ បដិយេត្ត ធិដ្ឋិតតវិច្ឆយុ-
យុត្តុលោកសហគតា ទន្ធា លោកស្ស ធម៌ លោម-
នស្សសហគតា ទន្ធា បដិយេស្ស ធម៌ ឧបចិស្ស-
យច្បូរោ បទ្ធារោ ។

[១៣២] តន្តវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ តន្តវិច្ឆយុត្តស្ស
ធម្មស្ស បុរោជិតច្បូរោយន បទ្ធារោ អាម្មណបុរោជិ-
តំ វត្តបុរោជិតំ ។ អាម្មណបុរោជិតំ ធម្មំ . . . វត្ត
អភិធម្មោ . . . វិចស្សនំ អស្សនេតិ អភិធម្មំ តំ
អាម្ម តន្តវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នំ វិចិត្តិញ្ច . . .
ឧប្បន្នំ . . . លោមនស្សំ ឧប្បន្នំ ធិត្វេន ធម្មតា រូបំ
បស្សតិ ធិត្វាយ វេសាគនាធម្មាយ សន្តំ សុលោតំ រូបា-
យនំ ឧត្តវិញ្ញាណស្ស ដោន្តន្តាយនំ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស ។ វត្តបុរោជិតំ ធម្មោយនំ ឧត្តវិញ្ញាណស្ស
កាយាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត តន្តវិច្ឆយុត្តោ ធិ
ទន្ធា ធិដ្ឋិតតវិច្ឆយុត្តស្ស លោកស្ស ធម៌ បដិយេស្ស
ធម៌ បុរោជិតច្បូរោយន បទ្ធារោ ។ តន្តវិច្ឆយុត្តោ
ធម្មោ តន្តសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរោជិតច្បូរោយន
បទ្ធារោ អាម្មណបុរោជិតំ វត្តបុរោជិតំ ។ អាម្ម-
ណបុរោជិតំ ធម្មំ . . . វត្ត អស្សនេតិ អភិធម្មំ

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

តន្តវេសាគនស្សសហគតុទ្ធី បដិយេត្ត ជាច្បូរ ខែត្តវិច្ឆិតវិច្ឆ-
យុត្តុលោកសហគតុទ្ធី ខែលោកនេ ខែត្តវិច្ឆិតវិច្ឆ-
តុទ្ធី ខែបដិយេត្ត ដោយឧបចិស្សយច្បូរ ។

[១៣២] តន្តវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ តន្តវិច្ឆយុត្តស្ស
ធម្មស្ស បុរោជិតច្បូរោយន បទ្ធារោ អាម្មណ-
បុរោជិតំ វត្តបុរោជិតំ ធម្មំ . . . វត្ត តន្តវិច្ឆ
. . . វត្ត អស្សនេតិ អភិធម្មំ តំ អាម្ម
តន្តវិច្ឆយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បន្នំ វិចិត្តិញ្ច . . .
ឧប្បន្នំ . . . លោមនស្សំ ឧប្បន្នំ ធិត្វេន ធម្មតា រូបំ
បស្សតិ ធិត្វាយ វេសាគនាធម្មាយ សន្តំ សុលោតំ រូបា-
យនំ ឧត្តវិញ្ញាណស្ស ដោន្តន្តាយនំ កាយវិញ្ញា-
ណស្ស ។ វត្តបុរោជិតំ ធម្មោយនំ ឧត្តវិញ្ញាណស្ស
កាយាយនំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ត តន្តវិច្ឆយុត្តោ ធិ
ទន្ធា ធិដ្ឋិតតវិច្ឆយុត្តស្ស លោកស្ស ធម៌ បដិយេស្ស
ធម៌ បុរោជិតច្បូរោយន បទ្ធារោ ។ តន្តវិច្ឆយុត្តោ
ធម្មោ តន្តសម្មយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរោជិតច្បូរោយន
បទ្ធារោ អាម្មណបុរោជិតំ វត្តបុរោជិតំ ។ អាម្ម-
ណបុរោជិតំ ធម្មំ . . . វត្ត អស្សនេតិ អភិធម្មំ

តំ អាវត្ត កន្លះសម្បជញ្ញវេទ កថោ ឧប្បជ្ជតិ និដ្ឋិ . . .
 ។ យេ ។ លោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ
 កន្លះសម្បជញ្ញវេទំ ទន្ធានំ បុរេជានុប្បជ្ជយេន បទ្ធកយោ ។
 កន្លះវិប្បជញ្ញវេទោ ធម្មោ កន្លះសម្បជញ្ញវេទស្ស ធម្មស្ស
 កន្លះវិប្បជញ្ញវេទស្ស ធម្មស្ស បុរេជានុប្បជ្ជយេន បទ្ធកយោ
 វេទស្សលាបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាវត្តលាបុរេជានំ
 ធម្មំ . . . វត្ថុំ វេទស្ស និដ្ឋិកតវិប្បជញ្ញវេទលោកសហ-
 កតា ទន្ធា ត លោកោ ធម្ម លោមទស្សសហកតា
 ទន្ធា ត បដិយេត្វ ឧប្បជ្ជតិ ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ និដ្ឋិ-
 កតវិប្បជញ្ញវេទលោកសហកតានំ ទន្ធានំ លោកស្ស ធម្ម
 លោមទស្សសហកតានំ ទន្ធានំ បដិយេស្ស ធម្ម បុរេ-
 ជានុប្បជ្ជយេន បទ្ធកយោ ។

[១៣៩] កន្លះសម្បជញ្ញវេទោ ធម្មោ កន្លះវិប្បជញ្ញវេទស្ស
 ធម្មស្ស បទ្ធកយោជានុប្បជ្ជយេន បទ្ធកយោ ឯកំ ។ កន្ល-
 ះវិប្បជញ្ញវេទោ ធម្មោ កន្លះវិប្បជញ្ញវេទស្ស ធម្មស្ស បទ្ធកយោ-
 ជានុប្បជ្ជយេន បទ្ធកយោ ឯកំ ។ កន្លះសម្បជញ្ញវេទោ ធម្ម
 កន្លះវិប្បជញ្ញវេទោ ធម្មោ កន្លះវិប្បជញ្ញវេទស្ស ធម្មស្ស

កន្លះសម្បជញ្ញវេទោ កើតឡើង ព្រោះព្រាហ្ម ខ្ញុំធម្មជាតិមានចក្ខុជាដើម
 នោះ វិដ្ឋិ . . . ។ យេ ។ លោមទស្ស កើតឡើង ។ ឯវត្ថុបុរេជានំ គឺ
 វត្ថុ ជាប់ជួយ វៃកន្លះសម្បជញ្ញវេទ ដោយបុរេជានុប្បជ្ជយេន ។ កន្ល-
 ះវិប្បជញ្ញវេទ ជាប់ជួយ វៃកន្លះសម្បជញ្ញវេទ វៃកន្លះវិប្បជញ្ញវេទ
 ដោយបុរេជានុប្បជ្ជយេន បានដល់ការប្រណិប្បដាន ទិវិវត្តបុរេជានំ ។
 វេទស្សលាបុរេជានំ គឺ ក្នុងវិដ្ឋិកតវិប្បជញ្ញវេទលោកសហកតានុដ្ឋិ លោក-
 ក្ខិ ក្នុងលោមទស្សសហកតានុដ្ឋិ បដិយេត្តិ កើតឡើង ព្រោះព្រាហ្ម
 ខ្ញុំចក្ខុ . . . ខ្ញុំវត្ថុ ។ ឯវត្ថុបុរេជានំ គឺ វត្ថុ ជាប់ជួយ វៃកន្លះវិដ្ឋិ-
 កតវិប្បជញ្ញវេទលោកសហកតានុដ្ឋិ វៃលោកស្ស វៃកន្លះលោមទស្ស-
 សហកតានុដ្ឋិ វៃបដិយេន ដោយបុរេជានុប្បជ្ជយេន ។

[១៤០] កន្លះសម្បជញ្ញវេទ ជាប់ជួយ វៃកន្លះវិប្បជញ្ញវេទ
 ដោយបុរេជានុប្បជ្ជយេន គឺ មានវាវៈ ១ ។ កន្លះវិប្បជញ្ញវេទ ជាប់ជួយ
 វៃកន្លះវិប្បជញ្ញវេទ ដោយបុរេជានុប្បជ្ជយេន គឺ មានវាវៈ ១ ។ កន្ល-
 ះសម្បជញ្ញវេទ កន្លះវិប្បជញ្ញវេទ ជាប់ជួយ វៃកន្លះវិប្បជញ្ញវេទ

កាតត្តា ឬ រូបាភិ កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ ។ កត្តសម្បយុត្តា ធម្មោ កត្តសម្បយុត្តស្ត ធម្មោ កត្តវិប្បយុត្តស្ត ធម្មស្ត កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ កត្តសម្បយុត្តា ធម្មោ សម្បយុត្តកាភិ មច្ឆាភិ ចិញ្ចសមុត្តាវាទន្ត រូបាភិ កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ ចិញ្ចិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ធម្មោ សម្បយុត្តកាភិ មច្ឆាភិ លោកស្ស ធម្មសមុត្តាវាទន្ត រូបាភិ កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ ធម្មោ ធម្មស្តសហគតា ធម្មោ សម្បយុត្តកាភិ មច្ឆាភិ រដិយស្ស ធម្មសមុត្តាវាទន្ត រូបាភិ កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ ។ កត្តវិប្បយុត្តា ធម្មោ កត្តវិប្បយុត្តស្ត ធម្មស្ត កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ សហគតា តាវា មណីកា ។ សហគតា កត្តវិប្បយុត្តា ធម្មោ សម្បយុត្តកាភិ មច្ឆាភិ ចិញ្ចសមុត្តាវាទន្ត រូបាភិ កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ ។ តាវាមណីកា កត្តវិប្បយុត្តា ធម្មោ វិចារកាភិ មច្ឆាភិ កតត្តា ធម្មោ កត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ ។

(១៣៨) កត្តវិប្បយុត្តា ធម្មោ កត្តវិប្បយុត្តស្ត ធម្មស្ត វិចារកត្តម្បត្តយេន បច្ឆយោ ឯកំ ។

ខៃត្តកកដត្តាប្បដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ កត្តសម្បយុត្តសមិ ជាបច្ច័យ ខៃត្តសម្បយុត្តសមិដនី ខៃត្តវិប្បយុត្តសមិដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ កត្តសម្បយុត្តាចកតា ជាបច្ច័យ ខៃត្តសម្បយុត្តកត្តដនី ខៃត្តកចិញ្ចសមុត្តាប្បដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ចិញ្ចិកតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ចកតា ជាបច្ច័យ ខៃត្តកសម្បយុត្តកត្តដនី ខៃលោកាដនី ខៃត្តកចិញ្ចសមុត្តាប្បដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ខោមមស្សសហគតាចកតា ជាបច្ច័យ ខៃត្តកសម្បយុត្តកត្តដនី ខៃបដិយាដនី ខៃត្តកចិញ្ចសមុត្តាប្បដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ កត្តវិប្បយុត្តសមិ ជាបច្ច័យ ខៃត្តវិប្បយុត្តសមិ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាទដល់សហគតា និងវាវាទណៈ ។ សហគតា គឺ កត្តវិប្បយុត្តាចកតា ជាបច្ច័យ ខៃត្តកសម្បយុត្តកត្តដនី ខៃត្តកចិញ្ចសមុត្តាប្បដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯតាវាមណីកា គឺ កត្តវិប្បយុត្តាចកតា ជាបច្ច័យ ខៃត្តកវិចារកត្តដនី ខៃត្តកកដត្តាប្បដនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

(១៣៩) កត្តវិប្បយុត្តសមិ ជាបច្ច័យ ខៃត្តវិប្បយុត្តសមិ ដោយ វិចារកម្មប្បច្ច័យ គឺ ហនវាៈ ១ ។

[១៣៧] កត្តសម្បយុត្តន្តោ ធម្មោ កត្តសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ ធម្មានិ ។ ភិក្ខុវិញ្ញយុត្តន្តន្តយេន មច្ចាយោ ធម្មានិ ។ ឈានប្បដ្ឋាយេន មច្ចាយោ ធម្មានិ ។ មត្តប្បដ្ឋាយេន មច្ចាយោ ធម្មានិ ។ សម្បយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ ធម ។

[១៣៨] កត្តសម្បយុត្តន្តោ ធម្មោ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ សហជានំ មច្ចាយោ ។ សុដ្ឋិតំ វិភង្គន្តំ ។ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តោ ធម្មោ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ សហជានំ មច្ចាយោ ។ សុដ្ឋិតំ ។ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តោ ធម្មោ កត្តសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ មច្ចាយោ មច្ចាយោ វត្ថុ កត្តសម្បយុត្តន្តនំ មច្ចាយោ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ ។ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តោ ធម្មោ កត្តសម្បយុត្តន្តស្ស ធម កត្តវិញ្ញយុត្តន្តស្ស ធម ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ មច្ចាយោ វត្ថុ វិជ្ជិតករវិញ្ញយុត្តន្តលោកសហគតានំ មច្ចាយោ លោកស្ស ធម លោកស្សសហគតានំ មច្ចាយោ មជ្ឈិមស្ស ធម វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចាយោ ។ កត្តសម្បយុត្តន្តោ ធម

[១៣៩] កត្តសម្បយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ ខែនន្តសម្បយុត្តនិ ដោយភាពារម្មច្ច័យ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវត្ថុវិញ្ញយុត្តន្តនិ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឈានប្បដ្ឋាននិ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយមត្តប្បដ្ឋាននិ គឺ មានវារៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បដ្ឋាននិ គឺ មានវារៈ ២ ។

[១៤០] កត្តសម្បយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ ខែនន្តវិញ្ញយុត្តន្តនិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាននិ បានផលសហគត វិភង្គបច្ចាជាន ។ សេចក្តីបំប្រុង មណ្ឌិត ត្រូវចែកផងដែរ ។ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ ខែនន្តវិញ្ញយុត្តន្តនិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាននិ បានផលសហគត មុរោគ វិភង្គបច្ចាជាន ។ សេចក្តីបំប្រុង ។ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ ខែនន្តសម្បយុត្តន្តនិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាននិ បានផលមុរោគ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខែនន្តកត្តសម្បយុត្តន្តនិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាននិ ។ កត្តវិញ្ញយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ ខែនន្តសម្បយុត្តន្តនិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាននិ បានផលមុរោគ គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខែនន្តវិជ្ជិតករវិញ្ញយុត្តន្តនិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាននិ ខែនន្តលោកសហគតនិ ខែនន្តលោកស្ស ខែនន្តលោកស្សសហគតនិ ខែនន្តមជ្ឈិមស្ស ខែនន្តវិញ្ញយុត្តន្តនិ ខែនន្តសម្បយុត្តន្តនិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋាននិ ។ កត្តសម្បយុត្តន្តនិ គឺ

អភិធម្មប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ឆាជាតំ
 ពណ្ណាវំ វគ្គិយំ ។ សន្តិក្កំ វិភេទិតំ ។ ឥន្ទវិប្ប-
 យុត្តោ ធម្មោ ឥន្ទសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អភិធម្មប្ប-
 យេន មច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តោ លោកោ សម្បយុត្តកាណំ ទព្វាណំ
 អភិធម្មប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ រោមនស្សសាពាតតំ មដ័យំ
 សម្បយុត្តកាណំ ទព្វាណំ អភិធម្មប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ ។
 បុរេជាតំ ធម្មំ ... វគ្គំ មស្សននេតិ អតិទត្ថតិ តិ ល-
 ភ្ក ឥន្ទសម្បយុត្តោ ពរោ ... ទិដ្ឋិ ... រោមនស្សំ
 ទប្បដ្ឋតំ វគ្គំ ឥន្ទសម្បយុត្តកាណំ ទព្វាណំ អភិធម្មប្ប-
 យេន មច្ចយោ ។ ឥន្ទវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ឥន្ទសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម ឥន្ទវិប្បយុត្តស្ស ធម ធម្មស្ស អភិធម្មប្ប-
 យេន មច្ចយោ សហជាតំ បុរេជាតំ ។ សហជាតោ
 ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តោ លោកោ សម្បយុត្តកាណំ ទព្វាណំ
 ធម្មសម្មដ្ឋាបាណេ ព្វាណំ អភិធម្មប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ

ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ បាទដល់សហជាត បុរេជាត បច្ឆាជាត អណាវ
 និងវគ្គិយ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ចល្លោក ត្រូវចែកជំពូក ។ ឥន្ទវិប្ប-
 យុត្តនមិ ជាបច្ច័យ វៃឥន្ទសម្បយុត្តនមិ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ បាទ
 ដល់សហជាត និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈ
 ជាបច្ច័យ វៃឥន្ទសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ រោមនស្សស-
 ាពាតតវិមៈ ជាបច្ច័យ វៃឥន្ទសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ ។
 ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល ប្រកាស រិកាយ ទីតិច្ចុ ... ទីតិវត្ថុ ឥន្ទ-
 សម្បយុត្តកក្កន្ធ ... ទិដ្ឋិ ... រោមនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញ
 នវវត្ថុ មានចក្ខុជាដើមនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យ វៃឥន្ទឥន្ទសម្បយុត្តកក្កន្ធ
 ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ ។ ឥន្ទវិប្បយុត្តនមិ ជាបច្ច័យ វៃឥន្ទសម្បយុត្តនមិ
 ជន វៃឥន្ទវិប្បយុត្តនមិជន ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ បាទដល់សហជាត
 និងបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកៈ ជាបច្ច័យ
 វៃឥន្ទសម្បយុត្តកក្កន្ធជន វៃឥន្ទធម្មសម្មដ្ឋាប្បដ្ឋជន ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ

អភិធម្មប័ណ្ណ កុសលមទ្សកប្បដ្ឋានំ

សហជាតិ កុសលមទ្សយុត្តា ខន្ធ ធម្មោត្តតា ច
 ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន មច្ចយោ សហ-
 ជាតា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធ ធម-
 លោកោ ច ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 មច្ចយោ សហជាតា ទោមនស្សសហគតា ខន្ធ ធម-
 មនិយេត្ថ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទំ រូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន មច្ច-
 យោ ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហគតា ខន្ធ ធម្ម ធម្ម
 លោកស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន មច្ចយោ ទោមនស្សសហ-
 គតា ខន្ធ ធម្ម ធម្ម ធម្ម មនិយេស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 មច្ចយោ ។ មច្ចជាតា ទិដ្ឋិតតវិប្បយុត្តលោកសហ-
 គតា ខន្ធ ធម្ម ធម្ម ធម្ម ទោមនស្សសហគតា ខន្ធ
 ធម្ម មនិយេត្ថ បុរោជាតស្ស ឥមស្ស កាយស្ស អត្ថិប្ប-
 ច្ចយេន មច្ចយោ មច្ចជាតា កុសលមទ្សយុត្តា ខន្ធ ធម-
 គតាឡើង្គីរោ អាហារោ ច ឥមស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន មច្ចយោ មច្ចជាតា កុសលមទ្សយុត្តា
 ខន្ធ ធម្ម រូបនិវិក្ខិទ្ធិយេត្ថ កាមត្តារូបាទំ អត្ថិប្បច្ចយេន
 មច្ចយោ ។ កុសលមទ្សយុត្តា ច កុសលមទ្សយុត្តោ ច
 ធម្ម កុសលមទ្សយុត្តស្ស ច កុសលមទ្សយុត្តស្ស ច ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន មច្ចយោ សហជាតិ បុរោជាតំ ។

អភិធម្មប័ណ្ណ កុសលមទ្សកប្បដ្ឋានំ

សហជាតិ គឺ ពួកកុសលមទ្សយុត្តកុដ្ឋន៍ ពួកមហាកុដ្ឋន៍ ជាច្រើន ខែ
 ពួកចិត្តសមុដ្ឋាប្ប ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ សហជាតិ គឺ ពួកទិដ្ឋិតវិប្ប-
 យុត្តលោកសហគតកុដ្ឋន៍ លោកវេទិ ជាច្រើន ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋា-
 ប្ប ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ សហជាតិ គឺ ពួកទោមនស្សសហគតកុដ្ឋ-
 ន៍ ធមិយវេទិ ជាច្រើន ខែពួកចិត្តសមុដ្ឋាប្ប ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ
 ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោកសហគតកុដ្ឋន៍ វេទន៍ ជាច្រើន ខែលោកៈ
 ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ ពួកទោមនស្សសហគតកុដ្ឋន៍ វេទន៍ ជាច្រើន ខែ
 មនិយៈ ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ ។ ឯមច្ចជាតិ គឺ ពួកទិដ្ឋិតវិប្បយុត្តលោ-
 កសហគតកុដ្ឋន៍ លោកវេទិ ពួកទោមនស្សសហគតកុដ្ឋន៍ មនិយៈ
 ន៍ ជាច្រើន ខែកាយទេ ដែលវេទិមុន ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ មច្ច-
 ជាតិ គឺ ពួកកុសលមទ្សយុត្តកុដ្ឋន៍ ករាជ្យិកិកហារវេទិ ជាច្រើន ខែ
 កាយទេ ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ មច្ចជាតិ គឺ ពួកកុសលមទ្សយុត្តកុដ្ឋន៍
 ប្រណិវិក្ខិទ្ធិយេន៍ ជាច្រើន ខែពួកកត្តកុដ្ឋ ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ ។ គុ-
 សមទ្សយុត្តមិក្ខិ គុសិប្បយុត្តមិក្ខិ ជាច្រើន ខែកុសលមទ្សយុត្តមិក្ខិ ខែ
 គុសិប្បយុត្តមិក្ខិ ដោយអត្ថិប្បច្ចយេ បានដល់សហជាតិ និវបុរោជាតិ។

វិញ្ញយុត្ត ចរា អត្ថិយា នវ នត្ថិយា នវ វិគតេ នវ
អវិគតេ នវ ។

[១៤៣] កុដ្ឋសម្បយុត្តា នឿន កុដ្ឋសម្បយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អាម្ពណប្បទ្វយេន បទ្វយោ សហជាតប្បទ្វ-
យេន បទ្វយោ ឧបទិស្សយប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។
កុដ្ឋសម្បយុត្តា នឿន កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស អា-
ម្ពណប្បទ្វយេន បទ្វយោ សហជាតប្បទ្វយេន បទ្វ-
យោ ឧបទិស្សយប្បទ្វយេន បទ្វយោ បញ្ញាជាតប្ប-
ទ្វយេន បទ្វយោ កក្កប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ កុដ្ឋ-
សម្បយុត្តា នឿន កុដ្ឋសម្បយុត្តស្ស ធឪ កុដ្ឋវិញ្ញ-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បទ្វយេន បទ្វយោ
សហជាតប្បទ្វយេន កុដ្ឋយោ ឧបទិស្សយប្បទ្វយេន
បទ្វយោ ។ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តា នឿន កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តស្ស
ធម្មស្ស អាម្ពណប្បទ្វយេន បទ្វយោ សហជាតប្បទ្វ-
យេន បទ្វយោ ឧបទិស្សយប្បទ្វយេន បទ្វយោ មុរ-
ជាតប្បទ្វយេន បទ្វយោ បញ្ញាជាតប្បទ្វយេន បទ្វយោ
កក្កប្បទ្វយេន បទ្វយោ អាមារប្បទ្វយេន បទ្វយោ
វិទ្រិយប្បទ្វយេន បទ្វយោ ។ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តា នឿន

កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តស្ស បាណិវៈ ថ កុដ្ឋកត្តិប្បទ្វយេន បាណិវៈ វ កុដ្ឋ
ឧត្តិប្បទ្វយេន បាណិវៈ វ កុដ្ឋវិគតប្បទ្វយេន បាណិវៈ វ កុដ្ឋអវិគតប្បទ្វយេន
បាណិវៈ វ ។

[១៤៣] កុដ្ឋសម្បយុត្តសមិ ជាបទ្វិយ វៃកុដ្ឋសម្បយុត្តសមិ
ដោយអាម្ពណប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយសហជាតប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ
ដោយឧបទិស្សយប្បទ្វិយ ។ កុដ្ឋសម្បយុត្តសមិ ជាបទ្វិយ វៃកុដ្ឋ-
វិញ្ញយុត្តសមិ ដោយអាម្ពណប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយសហជាតប្បទ្វិយ
ជាបទ្វិយ ដោយឧបទិស្សយប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយបញ្ញាជាតប្បទ្វិយ
ជាបទ្វិយ ដោយកក្កប្បទ្វិយ ។ កុដ្ឋសម្បយុត្តសមិ ជាបទ្វិយ វៃកុដ្ឋ-
សម្បយុត្តសមិ វៃកុដ្ឋវិញ្ញយុត្តសមិ វៃកុដ្ឋវិញ្ញយុត្តសមិ ដោយអាម្ពណប្បទ្វិយ ជា
បទ្វិយ ដោយសហជាតប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយឧបទិស្សយប្ប-
ទ្វិយ ។ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តសមិ ជាបទ្វិយ វៃកុដ្ឋវិញ្ញយុត្តសមិ ដោយអាម្ព-
ណប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយសហជាតប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយ
ឧបទិស្សយប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយមុរជាតប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយ
បញ្ញាជាតប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយកក្កប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយអា-
មារប្បទ្វិយ ជាបទ្វិយ ដោយវិទ្រិយប្បទ្វិយ ។ កុដ្ឋវិញ្ញយុត្តសមិ

សិល្បត្ថមណសិ ភោយនន្តំ បដិដ្ឋ អភិជ្ឈកាយ-
 បរុណ អភិជ្ឈកាយនន្តំ បដិដ្ឋ សិល្បត្ថមណសាសា-
 កាយនន្តា ឥសិសត្វានិខិវេសិ ភោយនន្តំ បដិដ្ឋ អ-
 ភិជ្ឈ ភោយនន្តោ អភិជ្ឈ ភោយនន្តំ បដិដ្ឋ ឥសិសត្វា-
 កិរិយេសេ ភោយនន្តោ ។ កន្លះភ្នៅកន្លងខ្លះយុវ ធម្ម័
 អដិដ្ឋ កន្លងខ្លះយុវ កន្លងខ្លះយុវ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយេ កន្លង បដិដ្ឋ សម្មយុត្តកា ។ ធម្ម័ ធម្ម-
 យុត្តកា ធម្ម័ ។ កន្លងខ្លះយុវ ធម្ម័ បដិដ្ឋ
 កន្លងខ្លះយុវ កន្លងខ្លះយុវ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយេ ។

បដិដ្ឋករោធិ សហជាតករោធិ បទ្ធករោធិ
 ធិស្សយករោធិ សិស្សករោធិ សម្មយុត្ត-
 ករោធិ កន្លងខ្លះយុវ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយេ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(១២២) កន្លងខ្លះយុវ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយេ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយេ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជ-
 តុប្បជ្ជយេ ហេតុ សម្មយុត្តកា ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយេ ធម្ម័
 ឧប្បជ្ជតិ ។ ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយេ ។

អភិជ្ឈកាយនន្តៈ កាស្រ័យ ខ្លួនសិល្បត្ថមណសកាយនន្តៈ សិល្បត្ថម-
 ណសកាយនន្តៈ កាស្រ័យ ខ្លួនអភិជ្ឈកាយនន្តៈ អភិជ្ឈកាយនន្តៈ
 កាស្រ័យ ខ្លួនឥសិសត្វានិខិវេសកាយនន្តៈ ឥសិសត្វានិខិវេសកាយនន្តៈ
 កាស្រ័យ ខ្លួនអភិជ្ឈកាយនន្តៈ ។ ធម្ម័ ជាតន្តខ្លះយុវ ជាតន្តខ្លះ
 កាស្រ័យ ខ្លួនធម្ម័ ជាតន្តខ្លះយុវ ជាតន្តខ្លះយុវ រោចកិកាខ្លួន ព្រោះ
 ហេតុប្បជ្ជយេ គឺ ខ្លួនសម្មយុត្តកា ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេ-
 តុប្បជ្ជយេ ។ ធម្ម័ ជាតន្តខ្លះយុវ ជាតន្តខ្លះយុវ ធម្ម័ ជាតន្ត-
 ខ្លះយុវ ជាតន្តខ្លះយុវ កាស្រ័យ ខ្លួនធម្ម័ ជាតន្តខ្លះយុវ
 រោចកិកាខ្លួន ព្រោះហេតុប្បជ្ជយេ ។

បដិដ្ឋករោធិ សហជាតករោធិ បទ្ធករោធិ ធិស្សយករោធិ
 សិស្សករោធិ សម្មយុត្តករោធិ កន្លងខ្លះយុវ ធម្ម័
 ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយេ ។ ធម្ម័ ។

បញ្ញាវិញ្ញា

(១២៣) ធម្ម័ ជាតន្តខ្លះយុវ ជាតន្តខ្លះយុវ ជាតន្តខ្លះយុវ
 ជាតន្តខ្លះយុវ ជាតន្តខ្លះយុវ រោចកិកាខ្លួន គឺ ខ្លួនសម្មយុត្តកា ជាតន្តខ្លះយុវ
 រោចកិកាខ្លួន ព្រោះហេតុប្បជ្ជយេ ។ ធម្ម័ ជាតន្ត ។
 ធម្ម័ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បជ្ជយេ យុវ ធម្ម័ ។

(១២៧) ខេត្តាចេវតន្តនិយោទ ខេត្តា គន្ធស្សៈ-
 ចេវតន្តនិយស្សន្ត ធម្មស្ស ភាវធម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ គន្ធិ វាវត្ត គន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្ចល់ បុត្តិគត្វំ
 គាប្ប វាវត្ត គន្ធិយោចេវតោនគន្ធា គន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ម្ចល់ បុត្តិគត្វំ គន្ធិ វាវត្ត គន្ធា ច សម្មុយុត្តកា ច
 មន្តា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ គន្ធិយោចេវតោនគន្ធា ខេត្តា
 គន្ធិយស្សៈចេវតោនគន្ធស្ស ធម្មស្ស ភាវធម្មណ-
 ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ណាមំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថ-
 កម្មំ . . . តំ បដ្ឋវេក្ខតំ បុត្រេ សុចិណ្ណានិ . . . លាមំ
 . . . អវិយា វោត្រតំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ វេណាមំ បដ្ឋវេក្ខន្តិ
 បរិវេន កិលេសេ . . . វិក្ខម្ហំវេ កិលេសេ បដ្ឋវេក្ខន្តិ
 បុត្រេ សម្មុយុត្តិ កិលេសេ វាជន្តិ តក្កំ . . . វត្តំ . . .
 គន្ធិយេវតោនគន្ធា គន្ធា អនិទ្ធតោ . . . គោម-
 នស្សំ ឧប្បជ្ឈតំ តិរិច្ឆន ធម្មុលា រូមំ មស្សតំ មិច្ឆាយ
 សោតនាគុយា សាធំ សុណាតិ ។ សត្វំ វិជ្ជាវេតត្វំ ។
 ភាវជ្ជតាយ ភាវធម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ គន្ធិ-
 យោចេវតោនគន្ធា ខេត្តា គន្ធស្សៈចេវ គន្ធិយស្សៈ-
 ច ធម្មស្ស ភាវធម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ណាមំ . . .

(១២៧) ធមិ ជាតន្តៈតាំងជាតន្តនិយៈ ជាបច្ច័យ ខែនមិ ជា
 តន្តៈតាំងជាតន្តនិយៈ ដោយការប្បណប្បដ្ឋយ គឺ តួតន្តៈ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាជ្ញា ឡើងតួតន្តៈ ។ ម្ចល បណ្ឌិត ត្រូវស្សាវេនិច្ឆៈ តួត
 ន្ត ជាតន្តនិយៈតាំងជាតន្តៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ឡើងតួតន្តៈ ។
 ម្ចល បណ្ឌិត ត្រូវស្សាវេនិច្ឆៈ តួតន្តៈក្តី តួតសម្បយុត្តកន្តក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ឡើងតួតន្តៈ ។ ធមិ ជាតន្តនិយៈតាំងជាតន្តៈ
 ជាបច្ច័យ ខែនមិ ជាតន្តនិយៈតាំងជាតន្តៈ ដោយការប្បណប្បដ្ឋយ
 គឺ បុគ្គល ឡើង . . . ឡើង . . . ឡើងបរិវេន . . .
 ពិចារណា ឡើងប្រធានពានិវេននោះ (ឡើងតួតន្តៈ) ដែលខ្លួន
 សន្សំហើយ ក្នុងកាលបុន . . . ឡើង . . . តួតព្រះអរិយៈ
 ពិចារណា ឡើងត្រូវ ពិចារណា ឡើងពានៈ ឡើងកិលេស ដែល
 ខ្លួនលះបង់ហើយ . . . ពិចារណា ឡើងកិលេស ដែលខ្លួនសង្កត់
 សង្កិនហើយ ដឹង ឡើងកិលេស ដែលខ្លួនពារឡើងហើយ ក្នុងកាល
 មុន ឡើង . . . ឡើង . . . ឡើងខ្លួន ជាតន្តនិយៈតាំងជាតន្តៈ
 ភាវធម្មណប្បដ្ឋយ . . . គោមនស្ស កើតឡើង បុគ្គល ឃើញ ម្ចល
 ដោយចិត្តចក្ក ឬ ឡើងសំឡេង ដោយចិត្តៈសាតពក្ក ។ ច្រតាំងកសំ
 បណ្ឌិត ឧប្បវិទ្ធិស្សាវេនិច្ឆៈ ។ ជាបច្ច័យ ខែនស្រាវត្រាវ ដោយ
 ការប្បណប្បដ្ឋយ ។ ធមិ ជាតន្តនិយៈតាំងជាតន្តៈ ជាបច្ច័យ ខែ
 នមិ ជាតន្តតាំងជាតន្តនិយៈ ដោយការប្បណប្បដ្ឋយ គឺ ឡើង . . .

កន្លងខ្លះយុវ ចេញវារៈ

សីលវ . . . ទោសដក់កម្ម កថា វំ អស្សាទេតិ អភិ-
 ទទ្ធាតិ តំ អារត្ត រកេន ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ . . . វិចិត្តា . . .
 ទទ្ធាតិ . . . ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ បុព្វេ សុខិណ្ណាធិ . . .
 រកេនា វុដ្ឋហិត្វា ណាធិ . . . ធម្មំ . . . វត្ថុ . . . កន្លង-
 យោទវោទកន្លង ទទ្ធា អស្សាទេតិ អភិទទ្ធាតិ តំ អារត្ត
 រកេន ឧប្បជ្ជតិ ធិដ្ឋិ . . . ទោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ។ កន្លង-
 យោទវោទកន្លង ធម្មោ កន្លងស្សៈទវកន្លងយស្សៈ
 កន្លងយស្សៈទវ ទោមទស្សំ ទ ធម្មស្ស អារត្តណា-
 ប្បជ្ជាយទ ធម្មយោ ធាធិ . . . សីលវ . . . ទោសដក់កម្ម
 . . . បុព្វេ សុខិណ្ណាធិ . . . រកេនា វុដ្ឋហិត្វា ណាធិ
 . . . ធម្មំ . . . វត្ថុ . . . កន្លងយោទវោទកន្លង ទទ្ធា
 អស្សាទេតិ អភិទទ្ធាតិ តំ អារត្ត កន្លង ម សប្បយុត្ត-
 កា ម ទទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ ។ ឃីវ ឥតវេច តិណិ វិគ្គា-
 រកថា អារត្ត កាតថា ។

ឥមម្ហិ ធុរកេន លោកុត្តរំ ធម្មំ កន្លងកុត្តសមិសំ
 វិគ្គាទាតេរណំ កន្លងយត្ថំ ធិយោមកថំ ។

មេត្ត ទវ មត្តា កាតថា ។
 កន្លងខ្លះយុវ ធិដ្ឋិ ។

ខ្លឹមស . . . បុគ្គល ធ្វើ ខ្លឹមទោសដកម្ម ហើយក្រេកអរ រែកយ
 ធិដ្ឋិកុសលកម្មនោះ រកៈ កើតឡើង ធិដ្ឋិ . . . វិចិត្តា . . . ទទ្ធាតិ
 . . . ទោមទស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាស្រ្ត ខ្លឹមកុសលកម្មនោះ (ខ្លឹមកុសល)
 ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលបុរ . . . ចេញ អំពីយាន
 ខ្លឹមយាន . . . ខ្លឹមកុ . . . ខ្លឹមកុ . . . ក្រេកអរ រែកយ ចំពោះ
 កន្លង ជាគន្លងយៈចាំងជាខោន្តៈ រកៈ កើតឡើង ធិដ្ឋិ . . .
 ទោមទស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាស្រ្ត ខ្លឹមកុសល មានយានជាដើម
 នោះ ។ ធម្មំ ជាគន្លងយៈចាំងជាខោន្តៈ ជាបច្ច័យ វិចិត្ត ជាគន្លង
 ចាំងជាគន្លងយៈផង វិចិត្ត ជាគន្លងយៈចាំងជាខោន្តៈផង ដោយ
 ការប្រយោជន៍យុវ គឺ ខ្លឹមទោស . . . ខ្លឹមស . . . ខ្លឹមទោសដកម្ម
 . . . (ខ្លឹមកុសល) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលបុរ . . . ចេញ
 អំពីយាន ខ្លឹមយាន . . . ខ្លឹមកុ . . . ខ្លឹមកុ . . . បុគ្គល
 ក្រេកអរ រែកយ ធិដ្ឋិកន្លង ជាគន្លងយៈចាំងជាខោន្តៈ កន្លង
 ផង កុសលមួយក្នុងកន្លង កើតឡើង ព្រោះប្រាស្រ្ត ខ្លឹមកុសល
 មានជាដើមនោះ ។ រកៈចាំង ព្រះក្រិះខេ បណ្ឌិត ធម្មិទ្ធិវិស្ណុ
 ប្រាស្រ្តធ្វើ យ៉ាងនេះផងចុះ ។

លោកុត្តា មិនមាន ក្នុងខ្លួននេះទេ កែបណ្ឌិត ក្រៅពីលោក
 ជាគន្លងយៈប្រហែលគ្នាធិដ្ឋិកុសលនោះ មិនមានការធ្វើឡើង
 គ្នាទេ ។ ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ បណ្ឌិត ក្រៅធ្វើឱ្យជាបញ្ហា ៧ ។
 ចប់ កន្លងខ្លះយុវ ។

បូលំ កាតត្ថំ កត្តសម្បយុត្តិយេវ លោកកត្ត ទាត្ត
 អាត្ត កត្តា ច កត្តសម្បយុត្តា ច ទត្តា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ឯវំ ឥន្ទរេច័ តិណំ មត្តា កាតត្តា ។ អាត្តណសទិ-
 សាយេវ អនិមតិយាមិ អនន្តរេច័ ឧបទិស្សាយមិ ។
 វិហរដ្ឋា(១) នត្ថិ ។

[១៩៦] រោតុយោ ឯវំ អាម្ពាលោ ឯវំ អនិមតិ-
 យោ ឯវំ អនន្តរេ ឯវំ សមនន្តរេ ឯវំ សមាសាត ឯវំ
 អតាមតោ ឯវំ ទិស្សាយេ ឯវំ ឧបទិស្សាយេ ឯវំ អា-
 សេវា ឯវំ កាត្ត តិណំ ទណ្ឌោ តិណំ ឥន្ទ្រិយេ
 តិណំ លាណេ តិណំ មត្តេ ឯវំ សម្បយុត្តេ ឯវំ អត្ថិ-
 យា ឯវំ ទត្ថិយា ឯវំ វិហរេត ឯវំ អវិហរេត ឯវំ ។

១. ឯវំ វិហរេតំ ទិស្សា ។

មួយ បណ្ឌិត ក្រៅផ្លូវផ្សេង ពួកគ្នា ពួកគ្នា សម្បយុត្តិ កើត
 ឡើង ព្រោះក្រាវ ទូក្រាវ ជាគ្នា សម្បយុត្តិ ទាំងនោះ គ្នា ។
 បញ្ញាវា ទាំង ព្រោះ បណ្ឌិត អប្បិវ្វិ យ៉ាងនោះ ។
 ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យក្តី ក្នុងអនន្តរ្បច្ច័យក្តី ក្នុងឧបទិស្សយច្ច័យក្តី
 ប្រវោសន្តា ទាំង អាម្ពាលច្ច័យវិដេ ។ កាវិចក (ឱប្បដ្ឋន្តិ វិចារេ វេ
 ទៀត) បិទមា ១១ ។

[១៩៦] ក្នុងរោតុប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងអាម្ពាលប្បច្ច័យ
 មានវា ៧ ក្នុងអធិបតិប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងអនន្តរ្បច្ច័យ មាន
 វា ៧ ក្នុងសមនន្តរ្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងសមាសាតប្បច្ច័យ
 មានវា ៧ ក្នុងអតាមតាប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងទិស្សយច្ច័យ
 មានវា ៧ ក្នុងឧបទិស្សយច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងកាសវិនប្បច្ច័យ
 មានវា ៧ ក្នុងកម្មប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងអាហារប្បច្ច័យ មាន
 វា ៧ ក្នុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងយាទប្បច្ច័យ មាន
 វា ៧ ក្នុងមត្តប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងសម្បយុត្តប្បច្ច័យ មាន
 វា ៧ ក្នុងអតិប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងទត្ថិប្បច្ច័យ មានវា ៧
 ក្នុងវិភតប្បច្ច័យ មានវា ៧ ក្នុងវិភតប្បច្ច័យ មានវា ៧ ។

ឧបាយកលកោដ្ឋកទុក្ខំ បដិច្ចវិវា

អន្តរិយោ បច្ចុយំ ។ ឯវេទកស្ស តិណំ តិណំ
កាតត្វា ។ អាខ្មណត្វ លោកេតត្វ ឧបទិស្ស-
យត្វ ធនស្សិមិ មរិវត្តតត្វំ ។ ឯវំ បញ្ញាភិរោមិ សត្វំ
កាតត្វំ ។

ឧត្តត្ថសម្បយ្យទុក្ខំ ឥន្ទិកំ ។

គន្ថវិប្បយ្យត្ថត្ថនិយទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

(១៨៧) គន្ថវិប្បយ្យត្ថំ គន្ថនិយំ ធម្មំ បដិច្ច គន្ថ-
វិប្បយ្យត្ថោ គន្ថនិយោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បទូយា
គន្ថវិប្បយ្យត្ថំ គន្ថនិយំ ឯកំ ទុក្ខំ បដិច្ច ករហា មន្តា
ចិត្តសម្មដ្ឋានត្វ រូមំ ទ្វេ ទាទ្ធ... បដិសន្ធិត្តុលោ-
ឯកំ មហាក្ខតំ... ។ មេ ។ យេដា ច្ចុឡន្តៈទុកេ លោ-
កំយទុកំ ឯវំ វិគ្គារេតត្វំ ចិញ្ញាណករណំ ។

គន្ថវិប្បយ្យត្ថនិយទុក្ខំ ឥន្ទិកំ ។

ឧបាយកលកោដ្ឋកទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

(១៨៨) ឧបាយកលកោដ្ឋកទុក្ខំ... យោកំ ធម្មំ បដិច្ច

ឧបាយកលកោដ្ឋកទុក្ខំ បដិច្ចវិវា

អន្តរិយោ បច្ចុយំ ។ ឯវេទកស្ស តិណំ តិណំ
កាតត្វា ។ អាខ្មណត្វ លោកេតត្វ ឧបទិស្ស-
យត្វ ធនស្សិមិ មរិវត្តតត្វំ ។ ឯវំ បញ្ញាភិរោមិ សត្វំ
កាតត្វំ ។

ឧត្តត្ថសម្បយ្យទុក្ខំ ឥន្ទិកំ ។

គន្ថវិប្បយ្យត្ថត្ថនិយទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

(១៨៧) គន្ថវិប្បយ្យត្ថនិយំ (ធម្មំ វេលព្រាសចៈកន្ថៈ) ធម្មំ
គន្ថនិយនិយំ (ធម្មំវេលត្ថវេលកន្ថៈ) កាស្រីយ ឧវគន្ថវិប្បយ្យត្ថនិយំ
ធម្មំគន្ថនិយនិយំ រទិចកិកាទ្បិកំ ប្រោរហេតុប្បទូយ តិ ទ្វេ តា ធម្មំ
ចិត្តសម្មដ្ឋានប្រថង កាស្រីយ ឧវទ្វេ ១ វេលជាគន្ថវិប្បយ្យត្ថនិយំគន្ថ-
និយៈ ឧវទ្វេ ២ ... ក្នុងបដិសន្ធិក្នុងលោកៈ មហាក្ខត ១ ... ។ មេ ។
លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងច្បង្កាទុក្ខៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត ក្រូច្យនិស្សា យ៉ាង
នោះចុះ មិនមានការធ្វើឲ្យជ្រុល ។ គ្មាន ។

ឯ គន្ថវិប្បយ្យត្ថនិយទុក្ខំ ។

ឧបាយកលកោដ្ឋកទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

(១៨៨) កាស្រីយ ឧវគន្ថនិយនិយំ ... យោកនិយំ កាស្រីយ

អភិធម្មវិញ្ញាណ អនុរោមបុព្វប្បដ្ឋាន

ឃោត្តរោ ធម្មោ ទុច្ឆម្បតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។ ទ្វេចិ
ឃោត្តរោ ធម្មោ កាត្ថត្ថសនិសា វិញ្ញាណានុរោមោ ។

ទយយោកោត្តរុតំ វិញ្ញំ ។

នីវរណទុក្ខំ

បដិច្ចារិពោ

[១៧៧] ជីវណំ ធម្មំ មនិច្ច ជីវរណោ ធម្មោ
ឃោត្តរោ ធម្មោ ទុច្ឆម្បតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ កាត្ថត្ថជីវណំ មនិច្ច មនិ-
ច្ចជីវណំ ទុច្ឆម្បតិ អវិជ្ជាជីវណំ កាត្ថត្ថជី-
វណំ មនិច្ច ទុច្ឆម្បតិ អវិជ្ជាជីវណំ ក្យា-
ណាជីវណំ មនិច្ច មនិច្ចជីវណំ ទុច្ឆម្បតិ
អវិជ្ជាជីវណំ ក្យាណាជីវណំ មនិច្ច ទុច្ឆម្បតិ
អវិជ្ជាជីវណំ ក្យាណាជីវណំ មនិច្ច មនិច្ចម្ប-
តិ ទុច្ឆម្បតិ កុត្តម្បតិ អវិជ្ជាជីវណំ
ក្យាណាជីវណំ មនិច្ច ទុច្ឆម្បតិ កុត្តម្ប-
តិ អវិជ្ជាជីវណំ វិភិក្ខិច្ឆាជីវណំ មនិច្ច
ទុច្ឆម្បតិ ទុច្ឆម្បតិ មនិច្ច អវិជ្ជាជីវណំ ។
ជីវណំ ធម្មំ មនិច្ច ធម្មោជីវរណោ ធម្មោ ទុច្ឆម្បតិ

ឡិយោគធម្មំ ទើបតីកខ្សឹម ប្រោសោតុប្បដ្ឋយោ ។ ធម្មាត្ថកៈ វិនិ-
តិវ (១៧) ដូចគ្នាដឹង ឃោត្តរោ កាត្ថត្ថជីវណំ មនិច្ច កាត្ថត្ថជីវណំ ។ ១២ ។

តំ ឃោត្តរោកោត្តរុតុត្ថ ។

នីវរណទុក្ខំ

បដិច្ចារិពោ

[១៧៨] ជីវណធម្មំ (ធម្មោត្ថវ្យៀនិកវគ្គំ) កាស្រីយ ខុវ
នីវរណធម្មិ ទើបតីកខ្សឹម ប្រោសោតុប្បដ្ឋយោ គី មនិច្ចជីវណោ
ទុច្ឆម្បតិ មនិច្ចជីវណោ កាស្រីយ ខុវកាបច្ឆម្បតិ ទុច្ឆ-
ម្បតិ មនិច្ចជីវណោ កាស្រីយ ខុវកាបច្ឆម្បតិ មនិច្ចជីវ-
ណោ ទុច្ឆម្បតិ មនិច្ចជីវណោ កាស្រីយ ខុវក្យាណាជីវណោ
ទុច្ឆម្បតិ មនិច្ចជីវណោ កាស្រីយ ខុវក្យាណាជីវណោ មនិច្ច-
ម្បតិ ទុច្ឆម្បតិ កុត្តម្បតិ មនិច្ចជីវណោ កាស្រីយ
ខុវក្យាណាជីវណោ ទុច្ឆម្បតិ កុត្តម្បតិ មនិច្ចជីវណោ
កាស្រីយ ខុវក្យាណាជីវណោ ទុច្ឆម្បតិ កាស្រីយ ខុវវិចិក្ខិច្ឆាជីវ-
ណោ អវិជ្ជាជីវណោ កាស្រីយ ខុវទុច្ឆម្បតិ ។ ។ ខោនីវរណធម្មិ
(ធម្មមិនមែនជាត្រៀនិកវគ្គំ) កាស្រីយ ខុវនីវរណធម្មិ ទើបតីកខ្សឹម

និរោធចក្រ បង្កើត

ហេតុប្បដូណ លោកិយោ បដិច្ច សម្បយុត្តកា ទត្ថា
 វិក្កសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ។ និរោធិ ធម្មំ បដិច្ច និរោធិ
 ក លោកិយោ វ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូណ
 កាមច្ឆន្តនិរោធិ បដិច្ច វិនិមិត្តនិរោធិ ឧទ្ធច្ឆនិរោធិ
 អវិជ្ជានិរោធិ សម្បយុត្តកា វ ទត្ថា វិក្កសមុដ្ឋានក្ស
 រូបំ ចត្តំ ។ លោកិយោ ធម្មំ បដិច្ច លោកិយោ
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូណ លោកិយោ វិក្កំ ទត្ថំ
 បដិច្ច តយោ ទត្ថា វិក្កសមុដ្ឋានំ រូបំ បដិសន្ធិ ។
 លោកិយោ ធម្មំ បដិច្ច និរោធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ហេតុប្បដូណ លោកិយោ វ ទត្ថ បដិច្ច និរោធិ ។
 លោកិយោ ធម្មំ បដិច្ច និរោធិ វ លោកិយោ ធម
 ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូណ លោកិយោ វិក្កំ
 ទត្ថំ បដិច្ច តយោ ទត្ថា និរោធិ វ វិក្កសមុដ្ឋា-
 នក្ស រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ . . . ។ និរោធិក្ស លោកិយោក្ស
 ធម្មំ បដិច្ច និរោធិ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្ប-
 ដូណ កាមច្ឆន្តនិរោធិក្ស សម្បយុត្តកា វ ទទ្វេ
 បដិច្ច វិនិមិត្តនិរោធិ ឧទ្ធច្ឆនិរោធិ អវិជ្ជានិរោធិ
 ចត្តំ ។ និរោធិក្ស លោកិយោក្ស ធម្មំ បដិច្ច
 លោកិយោ ធម្មា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដូណ

និរោធចក្រ បង្កើត

ព្រោះហេតុប្បដូណ គឺ ពួកសម្បយុត្តក្នុងផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 កាស្រ័យ ខ្លះពួកនិរោធិ ។ និរោធិមិក្កិ លោកិយោធមិក្កិ កា-
 ស្រ័យ ខ្លះនិរោធិធមិ លើបក្កិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ គឺ ថ្មីនៃខ្ល-
 និរោធិផង ឧទ្ធច្ឆនិរោធិផង អវិជ្ជានិរោធិផង ពួកសម្បយុត្តក្នុងផង
 ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង កាស្រ័យ ខ្លះកាមច្ឆន្តនិរោធិ បណ្ឌិត ត្រូវ
 ធ្វើ ឲ្យដាច់ក្នុងផងចុះ ។ លោកិយោធមិ កាស្រ័យ ខ្លះលោកិយោធមិ
 លើបក្កិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ គឺ ខ្ពង់ កា និងចិត្តសមុដ្ឋានរូប
 កាស្រ័យ ខ្លះលោកិយោក្នុង ១ បដិសន្ធិ ។ និរោធិមិ កាស្រ័យ
 ខ្លះលោកិយោធមិ លើបក្កិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ គឺ ពួកនិរោធិ
 កាស្រ័យ ខ្លះពួកលោកិយោក្នុង ។ និរោធិមិក្កិ លោកិ-
 យោធមិក្កិ កាស្រ័យ ខ្លះលោកិយោធមិ លើបក្កិកាឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បដូណ គឺ ខ្ពង់ កា ផង ពួកនិរោធិផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផង
 កាស្រ័យ ខ្លះលោកិយោក្នុង ១ ខ្លះខ្ពង់ ៦ . . . ។ និរោធិមិ កាស្រ័យ
 ខ្លះនិរោធិផង ខ្លះលោកិយោធមិផង លើបក្កិកាឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដូណ គឺ ថ្មីនៃខ្លនិរោធិ ឧទ្ធច្ឆនិរោធិ និងអវិជ្ជានិរោធិ
 កាស្រ័យ ខ្លះកាមច្ឆន្តនិរោធិផង ខ្លះពួកសម្បយុត្តក្នុងផង (បណ្ឌិត
 ត្រូវធ្វើ) ឲ្យដាច់ក្នុងផងចុះ ។ លោកិយោធមិ កាស្រ័យ ខ្លះនិ-
 រោធិមិផង ខ្លះលោកិយោធមិផង លើបក្កិកាឡើង ព្រោះហេតុប្បដូណ

នោនីវរណំ ឯកំ ខត្តញ្ច វិវរណាញ បដិច្ច តយោ
 មន្ទា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ . . . ។ វិវរណាញ
 នោនីវរណាញ ធម្មំ បដិច្ច វិវរណា ត នោនីវរណា
 ត ធម្មា ឧប្បន្តន្តំ ហេតុប្បច្ចយា នោនីវរណំ ឯកំ
 ខត្តញ្ច កាមច្ឆន្តវិវរណាញ បដិច្ច តយោ ខត្តា បីដ-
 មិច្ឆវិវរណំ ឧត្តច្ឆវិវរណំ អវិជ្ជាវិវរណំ ទ្វេ ខទ្វេ . . .
 កត្តា ។ សន្តិកំ ។

(១៦៤) ហេតុយោ ធា អាម្មលោ ធា អធិប-
 តិយោ ធា អនន្តរេ ធា សមនន្តរេ ធា សត្វត្ត ធា
 វិលាតេ ឯកំ អាហារេ ធា អវិការេ ធា ។

(១៦៥) វិវរណំ ធម្មំ បដិច្ច វិវរណា ធម្មា
 ឧប្បន្តន្តំ នហេតុប្បច្ចយា វិចិត្តិត្តាវិវរណំ បដិច្ច អ-
 វិជ្ជាវិវរណំ ឧត្តច្ឆវិវរណំ បដិច្ច អវិជ្ជាវិវរណំ ។ នោ-
 នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច នោនីវរណា ធម្មា ឧប្បន្តន្តំ
 នហេតុប្បច្ចយា អហេតុតំ នោនីវរណំ ឯកំ ខត្ត
 បដិច្ច តយោ ខត្តា ចិត្តសមុដ្ឋានញ រូបំ ទ្វេ ខទ្វេ
 . . . អហេតុកម្មជិសន្តិ យាវ អសញ្ញាសត្តា ។ នោ-
 នីវរណំ ធម្មំ បដិច្ច វិវរណា ធម្មា ឧប្បន្តន្តំ

តិ ខត្តញ្ច ផនំ ចិត្តសមុដ្ឋានញផនំ កាស្រ័យ ទ្រវនាវិវរណាក្ខន្ធទ ផនំ
 ទ្រវិវរណាផនំ ទ្រវខន្ធនំ . . . ។ វិវរណាធមិក្កំ នោនីវរណធមិក្កំ កា-
 ស្រ័យ ទ្រវិវរណធមិផនំ ទ្រវនាវិវរណធមិផនំ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
 ហេតុប្បច្ច័យ តិ ខត្តញ្ច បីដមិច្ឆវិវរណា ឧត្តច្ឆវិវរណា ខិតិវិជ្ជា-
 នីវរណា កាស្រ័យ ទ្រវនាវិវរណាក្ខន្ធទ ផនំ ទ្រវកម្មច្ឆន្តវិវរណាផនំ ទ្រវ
 ខន្ធនំ . . . (បណ្ឌិត ព្រះភ្នំ) ទ្រវជាចក្កផនិច្ឆុះ ។ សេចក្តីបំប្រែច្បា ។

(១៦៦) ក្នុងហេតុប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានព្រះ ៧ ក្នុងនិច្ចេយ្យប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងវេទនាប្បច្ច័យ មាន
 ព្រះ ៧ ក្នុងសមនន្តប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ក្នុងច្រើយទាំងអស់ ស្រដៀងនាម
 ព្រះ ៧ ក្នុងវិបុលប្បច្ច័យ មានព្រះ ១ ក្នុងសាហារប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧
 ក្នុងវិភិក្ខវប្បច្ច័យ មានព្រះ ៧ ។

(១៦៧) វិវរណាធមិ កាស្រ័យ ទ្រវិវរណធមិ ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បច្ច័យ តិ អវិជ្ជាវិវរណា កាស្រ័យ ទ្រវិចិត្តិត្តាវិវរណា
 អវិជ្ជាវិវរណា កាស្រ័យ ទ្រវខត្តវិវរណា ។ នោនីវរណធមិ កា-
 ស្រ័យ ទ្រវនាវិវរណធមិ ទើបកើតឡើង ព្រោះនោះហេតុប្បច្ច័យ តិ
 ខត្តញ្ច ផនំ ចិត្តសមុដ្ឋានញផនំ កាស្រ័យ ទ្រវនាវិវរណាក្ខន្ធទ ជា
 អហេតុកៈ ទ្រវខន្ធនំ . . . តំនីតិអហេតុកម្មជិសន្តិ រហូតដល់ពួក
 អសញ្ញាសត្វ ។ វិវរណាធមិ កាស្រ័យ ទ្រវនាវិវរណធមិ ទើបកើតឡើង

នាហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តាសោតោ ឧទ្ធច្ចសោតោ
 ទទ្ធពង្ស អវិជ្ជាវិវាណំ ។ វិវាណាត្ថ ោវិវា-
 ណាត្ថ ធម្មំ ធម្មិច្ច វិវាណា ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នាហេ-
 តុប្បដ្ឋយា វិចិត្តាវិវាណាត្ថ សម្មយុត្តកោ ធម្ម ទទ្ធព-
 ង្ស អវិជ្ជាវិវាណំ ឧទ្ធច្ចវិវាណាត្ថ សម្មយុត្តកោ
 ធម្ម ទទ្ធពង្ស អវិជ្ជាវិវាណំ ។

[១៦២] វិវាណំ ធម្មំ ធម្មិច្ច ោវិវាណា ធម្មោ
 ឧប្បន្នតិ នាហេតុប្បដ្ឋយា វិវាណា ធម្មិច្ច វិជ្ជាស-
 ម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ ោវិវាណំ ធម្មំ ធម្មិច្ច ោវិវាណា
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នាហេតុប្បដ្ឋយា ោវិវាណា ទទ្ធព-
 ង្ស វិជ្ជាសម្មដ្ឋានំ រូបំ ោវ អសញ្ញាសន្តា ។ វិវា-
 ណាត្ថ ោវិវាណាត្ថ ធម្មំ ធម្មិច្ច ោវិវាណា
 ធម្មោ ឧប្បន្នតិ នាហេតុប្បដ្ឋយា វិវាណា ធម្ម
 សម្មយុត្តកោ ធម្ម ទទ្ធពង្ស វិជ្ជាសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។
 សន្តិកំ ។ នអចំបតិប្បដ្ឋយា នអនន្តាប្បដ្ឋយា នស
 មនន្តាប្បដ្ឋយា នអញ្ញាប្បដ្ឋយា នឧបទិស្សយ
 ប្បដ្ឋយា ។

ប្រោទោហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជាវិវាណា អាស្រ័យ ឡូក្ខខន្ធ ដែល
 ប្រកបដោយវិចិត្តា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ច ។ វិវាណាធមិ អាស្រ័យ
 ឡូវិវាណាធមិវង ឡូវាវិវាណាធមិវង ទើបកើតឡើង ប្រោទោហេតុ-
 ប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជាវិវាណា អាស្រ័យ ឡូវិចិត្តាវិវាណាវង ឡូក្ខ
 សម្មយុត្តក្ខន្ធវង អវិជ្ជាវិវាណា អាស្រ័យ ឡូឧទ្ធច្ចវិវាណាវង ឡូ
 ភ្នកសម្មយុត្តក្ខន្ធវង ។

[១៦៦] ោវិវាណាធមិ អាស្រ័យ ឡូវិវាណាធមិ ទើបកើត
 ឡើង ប្រោទោហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិជ្ជាសម្មដ្ឋានំ អាស្រ័យ ឡូភ្នក
 វិវាណា ។ ោវិវាណាធមិ អាស្រ័យ ឡូវាវិវាណាធមិ ទើបកើត
 ឡើង ប្រោទោហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិជ្ជាសម្មដ្ឋានំ អាស្រ័យ ឡូ
 ក្ខន្ធវាវិវាណាភ្នក ហេតុផលភ្នកអសញ្ញាសន្តា ។ ោវិវាណាធមិ អា-
 ស្រ័យ ឡូវិវាណាធមិវង ឡូវាវិវាណាធមិវង ទើបកើតឡើង ប្រោ-
 ទោហេតុប្បដ្ឋយ គឺ វិជ្ជាសម្មដ្ឋានំ អាស្រ័យ ឡូក្ខវិវាណាវង
 ឡូភ្នកសម្មយុត្តក្ខន្ធវង ។ សេចក្តីបំប្រែច្នៃ ។ ប្រោទោអធិបតិប្ប-
 ដ្ឋយ ប្រោទោអន្តាប្បដ្ឋយ ប្រោទោសមនន្តាប្បដ្ឋយ ប្រោទោអញ្ញាប្ប-
 ដ្ឋយ ប្រោទោឧបទិស្សយប្បដ្ឋយ ។

ទ្វេ ខទ្វេ ... ដីវរណោ ច សម្បយុត្តតោ ច ខទ្វេ
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ដីវរណោ ច មហាក្ខតោ ច
 បដិច្ច ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ ដីវរណាញ ដោដីវរណាញ
 ធម្មំ បដិច្ច ដីវរណោ ច ដោដីវរណោ ច ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ នបុរេជាតប្បដ្ឋយា អរូបេ ដោដីវរណំ ឯកំ
 ខទ្វេញ កាមច្ចន្តដីវរណាញ បដិច្ច តយោ ខទ្វេ បីន-
 មិច្ឆដីវរណំ ឧទ្ធច្ចដីវរណំ អវិជ្ជាដីវរណំ ចក្កំ ។
 សង្ខតំ ។

[១៦៤] នហេតុយា ធន្តារិ នអារម្មណេ តីណិ
 នអធិបតិយា នវ នអនន្តរេ តីណិ នសមនន្តរេ តីណិ
 នអញ្ញាមញ្ញោ តីណិ នឧបនិស្សយេ តីណិ នបុរេជាតេ
 នវ នបច្ឆាជាតេ នវ នអាសេវនេ នវ នកម្មេ តីណិ
 នវិចារកេ នវ នអាហារេ ឯកំ នឥន្ទ្រិយេ ឯកំ ន-
 យារេ ឯកំ នមត្តេ ឯកំ នសម្បយុត្តេ តីណិ នវិប្ប-
 យុត្តេ នវ ដោនត្តិយា តីណិ ដោវតតេ តីណិ ។

[១៦៥] ហេតុប្បដ្ឋយា នអារម្មណេ តីណិ...
 នអធិបតិយា នវ ។ សង្ខតំ ។

នូវខន្ធ ២ ... ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវត្ថកនិរណៈផង នូវ
 ត្ថកសម្បយុត្តកក្ខន្ធផង ចិត្តសមុដ្ឋានរូប អាស្រ័យ នូវត្ថកនិរណៈផង
 នូវត្ថកមហាក្ខតផង ។ និរណធម៌ក្តី នោនិរណធម៌ក្តី អាស្រ័យ
 នូវនិរណធម៌ផង នូវនោនិរណធម៌ផង ទើបកើតឡើង ព្រោះនបុរេជា-
 តប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធ ៣ បីនមិច្ឆនិរណៈ ឧទ្ធច្ចនិរណៈ និងអវិជ្ជានិរណៈ
 អាស្រ័យ នូវនោនិរណក្ខន្ធ ១ ផង នូវកាមច្ចន្តនិរណៈផង ក្នុងអរូប
 (បណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ) ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

[១៦៤] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអារម្មណប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៣ ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអនន្តប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនសមនន្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនអញ្ញាមញ្ញប្បដ្ឋយ មាន
 វារៈ ៣ ក្នុងនឧបនិស្សយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនបុរេជាតប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនបច្ឆាជាតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនអាសេវនប្បដ្ឋយ
 មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិចារកិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧
 ក្នុងនអាហារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុង
 នយារប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនសម្ប-
 យុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនោនត្តិ-
 ប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ក្នុងនោវតតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ។

[១៦៥] ក្នុងនហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៣ ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ... ក្នុងនអធិបតិប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។ សេចក្តីបំប្រញ ។

និរណទុក បច្ចយោ

ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កាមច្ឆន្ទនិរណាញ សម្មយុត្ត-
 ោ ៥ ទទ្ធ មច្ឆយា វិនិច្ឆន្ទនិរណំ ឧទ្ធច្ឆនិរណំ
 អវិជ្ជានិរណំ ចក្កំ កាមច្ឆន្ទនិរណាញ វត្តុញ មច្ឆ-
 យា វិនិច្ឆន្ទនិរណំ អវិជ្ជានិរណំ ចក្កំ ។ និរ-
 ណាញ លោនិរណាញ ចម្មំ មច្ឆយោ លោនិរណា
 យោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយោ លោនិរណំ ឯតំ
 មច្ឆន្ទ និរណោ ៥ មច្ឆយោ កាយោ ទទ្ធា ចិត្តស-
 មុដ្ឋានំ ភូមំ ទ្វេ ទទ្ធា . . . និរណោ ៥ វត្តុញ
 មច្ឆយោ សម្មយុត្តកា ទទ្ធា និរណោ ៥ សម្មយុត្ត-
 ោ ៥ ទទ្ធ មច្ឆយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ភូមំ និរណោ
 ៥ មហាក្កេត ៥ មច្ឆយោ ចិត្តសមុដ្ឋានំ ភូមិ ។ និ-
 រណាញ លោនិរណាញ ចម្មំ មច្ឆយោ និរណោ ៥
 លោនិរណោ ៥ ទទ្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ លោ-
 និរណំ ឯតំ ទទ្ធា កាមច្ឆន្ទនិរណាញ មច្ឆយោ
 កាយោ ទទ្ធា វិនិច្ឆន្ទនិរណំ ឧទ្ធច្ឆនិរណំ អវិជ្ជានិរ-
 ណំ ទ្វេ ទទ្ធា . . . ចក្កំ កាមច្ឆន្ទនិរណាញ វត្តុញ
 មច្ឆយោ វិនិច្ឆន្ទនិរណំ ឧទ្ធច្ឆនិរណំ អវិជ្ជានិរណំ
 សម្មយុត្តកា ៥ ទទ្ធា ចក្កំ ។ សម្មិក្ខំ ។

និរណទុក បច្ចយោ

វេចក្កេតឡើង ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បីឧប្បនិរណោ ឧទ្ធច្ឆនិរណោ
 និងអវិជ្ជានិរណោ ពិនិវដ្តក និងកាមច្ឆន្ទនិរណោផង និងភូតសម្មយុត្ត-
 កក្កដង បណ្ឌិត ក្រូច្ចី ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ បីឧប្បនិរណោ និង
 អវិជ្ជានិរណោ ពិនិវដ្តក និងកាមច្ឆន្ទនិរណោផង បរិវត្តផង បណ្ឌិត
 ក្រូច្ចី ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ លោនិរណាធម៌ ពិនិវដ្តក និងនិរណា-
 ធម៌ផង និងលោនិរណាធម៌ផង វេចក្កេតឡើង ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 ទទ្ធា ៥ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានំ ពិនិវដ្តក និងលោនិរណាក្នុងទ ផង
 និងភូតនិរណោផង និងទទ្ធា ៥ . . . ភូតសម្មយុត្តកក្នុង ពិនិវដ្តក
 និងភូតនិរណោផង និងវត្តុផង ចិត្តសមុដ្ឋានំ ពិនិវដ្តក និងភូតនិរ-
 ណោផង និងភូតសម្មយុត្តកក្នុងផង ចិត្តសមុដ្ឋានំ ពិនិវដ្តក និង
 ភូតនិរណោផង និងភូតហេតុផង ។ និរណាធម៌ក្តី លោនិរណា-
 ធម៌ក្តី ពិនិវដ្តក និងនិរណាធម៌ផង និងលោនិរណាធម៌ផង វេច
 កេតឡើង ក្រោមហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ធា ៥ បីឧប្បនិរណោ ឧទ្ធច្ឆ-
 និរណោ និងអវិជ្ជានិរណោ ពិនិវដ្តក និងលោនិរណាក្នុងទ ផង និង
 កាមច្ឆន្ទនិរណោផង និងទទ្ធា ៥ . . . បណ្ឌិត ក្រូច្ចី ឲ្យជា
 ចក្កៈផងចុះ បីឧប្បនិរណោ ឧទ្ធច្ឆនិរណោ អវិជ្ជានិរណោ និងភូត
 សម្មយុត្តកក្នុង ពិនិវដ្តក និងកាមច្ឆន្ទនិរណោផង និងវត្តុផង បណ្ឌិត
 ក្រូច្ចី ឲ្យជាចក្កៈផងចុះ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

[១៦៨] ហោតុយា ធា រាវប្បណោ ធា សត្វត្ថ
ធា វិហារេត ឯតំ អវិកតេ ធា ។

[១៦៩] ចីវរណំ ធម្មំ បទ្ធកយា ធិវរណោ ធម្មោ
ទុប្បជ្ជតិ ធមោតុប្បទ្ធកយា វិចីកិត្តាធិវរណំ បទ្ធកយា
អវិជ្ជាធិវរណំ ទុទ្ធក្ខធិវរណំ តត្ថយា អវិជ្ជាធិវរណំ ។
ហោធិវរណំ ធម្មំ បទ្ធកយា ហោធិវរណោ ធម្មោ ទុប្ប-
ជ្ជតិ ធមោតុប្បទ្ធកយា អហោតុកំ ហោធិវរណំ ឯកំ
ទម្ងំ បទ្ធកយា តាយា ទន្ធា ចិត្តសាមុដ្ឋានេត្វ រូមិ ទ្វេ
ទទ្វេ . . . យាវ អសញ្ញាសត្តា វត្ថុ បទ្ធកយា អហោតុកា
ហោធិវរណា ទន្ធា ។ ហោធិវរណំ ធម្មំ បទ្ធកយា ធិ-
វរណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ ធមោតុប្បទ្ធកយា វិចីកិត្តា-
សហតតេ ទុទ្ធក្ខសហតតេ ទទ្វេ បទ្ធកយា អវិជ្ជាធិ-
វរណំ វត្ថុ បទ្ធកយា អវិជ្ជាធិវរណំ ។ ចីវរណេត្វ ហោ-
ធិវរណេត្វ ធម្មំ បទ្ធកយា ធិវរណោ ធម្មោ ទុប្បជ្ជតិ
ធមោតុប្បទ្ធកយា វិចីកិត្តាធិវរណេត្វ សម្បទ្បត្តាកេ ច
ទទ្វេ បទ្ធកយា អវិជ្ជាធិវរណំ ទុទ្ធក្ខធិវរណេត្វ សម្ប-
យត្តាកេ ទទ្វេ ត បទ្ធកយា អវិជ្ជាធិវរណំ វិចីកិត្តា-
ធិវរណេត្វ វត្ថុត្វ បទ្ធកយា អវិជ្ជាធិវរណំ ទុទ្ធក្ខធិវរ-
ណេត្វ វត្ថុត្វ បទ្ធកយា អវិជ្ជាធិវរណំ ។ សង្កត្តំ ។

[១៦៧] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវាវ ៧ ក្នុងការប្រណិប្បដ្ឋាយ
មានវាវ ៧ ក្នុងបទ្ធកយាពិនិត្យសំ សុខវិភាគមានវាវ ៧ ក្នុងវិបាកប្ប-
ដ្ឋាយ មានវាវ ១ ក្នុងអវិភាគប្បដ្ឋាយ មានវាវ ៧ ។

[១៦៨] វិវរណេត្វ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ ទើបកើត
ឡើង ព្រោះហោតុប្បដ្ឋាយ គឺ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវិចី-
ភិក្ខុវិវរណៈ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវិចីក្ខុវិវរណៈ ។ ហោវិវរ-
ណេត្វ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុ-
ប្បដ្ឋាយ គឺ ទទ្ធក ធាតុ ចិត្តសាមុដ្ឋានប្រដិ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ
ណក្ខន្ធទ ដំរាវចាក្កៈ ធិវិវរណេត្វ . . . ហេតុផលក្នុងអសញ្ញាសត្វ
ក្នុងហោវិវរណក្ខន្ធទ ដំរាវចាក្កៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ ។ វិវរណេត្វ
ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ ទើបកើតឡើង ព្រោះហោតុប្បដ្ឋាយ គឺ
អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ ដែលប្រកបដោយវិចីកិត្តា ប្រកប
ដោយទុទ្ធក្ខៈ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ ។ វិវរណេត្វ ពិនិ-
វដ្តក ធិវិវរណេត្វ ធិវិវរណេត្វ ធិវិវរណេត្វ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
ហោតុប្បដ្ឋាយ គឺ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវិចីកិត្តាវិវរណេត្វ
ធិវិវរណេត្វ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ ធិវិវរណេត្វ
ធិវិវរណេត្វ ធិវិវរណេត្វ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ
ធិវិវរណេត្វ ធិវិវរណេត្វ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ
ធិវិវរណេត្វ ធិវិវរណេត្វ អវិជ្ជាវិវរណៈ ពិនិវដ្តក ធិវិវរណេត្វ
ធិវិវរណេត្វ ធិវិវរណេត្វ ។ សេចក្តីបំប្រែប្រួល ។

សិល្បជ្ជិវិវរ

[១៧៣] វិវរណំ នង្គំ សំសរដ្ឋោ វិវរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ។ ហេតុប្បដ្ឋយា កាមចត្តន្តវិវរណំ សំ-
សរដ្ឋំ ជីវិតន្តវិវរណំ ឧទ្ធច្ឆវិវរណំ អវិជ្ជាវិវរណំ
កត្តំ សាត្រំ វិវរណំ វិជ្ជារោតត្តំ ។

[១៧៤] ហេតុយា នវ អារម្មណោ នវ សត្វត្ត
នវ វិវរោតេ ឯកំ អវិវរោតេ នវ ។

[១៧៥] វិវរណំ នង្គំ សំសរដ្ឋោ វិវរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តន្តវិវរណំ
សំសរដ្ឋំ អវិជ្ជាវិវរណំ ឧប្បន្តវិវរណំ សំសរដ្ឋំ អវិជ្ជា-
វិវរណំ ។ សន្តិក្កំ ។

[១៧៦] នហេតុយា នត្តារិ ទអធិដតិយោ នវ
នប្បវេទិតេ នវ នប្បដ្ឋាវេទិតេ នវ នសាសេវិទេ នវ
នកម្មេ វិណំ នវិចារិតេ នវ នណនេ ឯកំ ន-
អត្តេ ឯកំ នវិប្បយុត្តេ នវ ។

ឯវំ ឥតវេ ប្រេ កណាណាមិ
សម្បយុត្តកំរោមិ កាតត្វា ។

សិល្បជ្ជិវិវរ

[១៧៧] វិវរណធមិ លាយឡំ នីវិវរណធមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ជីវិតន្តវិវរណៈ ឧទ្ធច្ឆវិវរណៈ អវិជ្ជាវិវរណៈ
លាយឡំ នីវិតាមន្តន្តវិវរណៈ បណ្ឌិត ក្រៅធ្វើ ច្យងាចក្កៈថេនិច្ចៈ
វិវរណៈតាំងអស់ បណ្ឌិត ក្រៅច្យងាស្តារថេនិច្ចៈ ។

[១៧៨] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងការប្រណិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងបច្ច័យតាំងអស់ សុទ្ធិវិវរណវារៈ ៧ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ១ ក្នុងអវិវរណប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

[១៧៩] វិវរណធមិ លាយឡំ នីវិវរណធមិ ទើបកើតឡើង
ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ អវិជ្ជាវិវរណៈ លាយឡំ នីវិចិត្តន្តវិវរណៈ
អវិជ្ជាវិវរណៈ លាយឡំ នីវិឧទ្ធច្ឆវិវរណៈ ។ សេចក្តីបំប្រែប្រួល ។

[១៨០] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៤ ក្នុងនអនិច្ចតិប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនប្បវេទិតប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនប្បដ្ឋាវេទិតប្បដ្ឋយ
មានវារៈ ៧ ក្នុងនសាសេវិទប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មាន
វារៈ ៣ ក្នុងនវិបាកប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ក្នុងនណនប្បដ្ឋយ មានវារៈ
១ ក្នុងនមត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ១ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវារៈ ៧ ។

ការកប់កិយោនិ ដវិមតិទេក្តី សម្បយុត្តកំរោមិ

បណ្ឌិត ក្រៅធ្វើ យ៉ាងនេះថេនិច្ចៈ ។

[១៧៧] ខីវរណា ធម្មោ ខីវរណាស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណាម្បច្ចយេន មច្ចយោ ខីវរណា អាត្ត ខីវរ-
 ណា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្ពលំ មុច្ឆិតតំ ខីវរណា អាត្ត
 ខោខីវរណា ទទ្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ម្ពលំ មុច្ឆិតតំ ខីវរ-
 ណោ អាត្ត ខីវរណា ច សម្មយុទ្ធតោ ច ទទ្ធា
 ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ខោខីវរណា ធម្មោ ខោខីវរណាស្ស
 ធម្មស្ស អាម្ពណាម្បច្ចយេន មច្ចយោ ខាធំ ... សីលំ
 ... ទោសាដកម្មំ ... តំ មច្ចវេក្ខតំ តំ មស្សនេតិ
 បរិវត្តតំ តំ អាត្ត ទិដ្ឋិ ឧប្បជ្ឈតិ យោមទស្សំ ឧប្ប-
 ជ្ឈតិ មុទ្ធេ សុចិណ្ណាទិ ... យាពា វុដ្ឋហិត្វា យាធំ
 ... អរិយោ មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ ... ផលំ ... ខិត្តានំ
 ... ខិត្តានំ កោត្រកុស្ស កោមទស្ស បត្តស្ស ផលស្ស
 អាវុដ្ឋនាយ អាម្ពណាម្បច្ចយេន មច្ចយោ អរិយោ យោ-
 ខីវរណា មហិទេ តិលេសេ(១) មច្ចវេក្ខន្តិ វិត្តម្ពិតេ
 តិលេសេ ... មុទ្ធេ សុដ្ឋានិណ្ណោ ... មត្តំ ... វិត្តំ
 ខោខីវរណា ទទ្ធេ អចិទ្ធកោ ... យោមទស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ

១ ឧ. ខោខីវរណំ បរិវត្តិយសំ ។

[១៧៨] ខីវរណា ជាបច្ច័យ ខែខីវរណា ដោយការម្ពណា-
 ម្បច្ច័យ គឺ ភូតខីវរណា កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំភូតខីវរណា ។
 មូល ចណ្ឌិក គប្បីស្មារផនិច្ចះ ភូតខោខីវរណាក្នុង កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាជ្ញា ខ្ញុំភូតខីវរណា ។ មូល ចណ្ឌិក គប្បីស្មារផនិច្ចះ ភូតខីវរណា
 ក្តី ភូត មោឃយុក្កកក្នុងក្តី កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំភូតខីវរណា ។
 ខោខីវរណា ជាបច្ច័យ ខែខោខីវរណា ដោយការម្ពណាម្ប-
 ច្ច័យ គឺ បុគ្គល ខ្ញុំទាម ... ខ្ញុំសីល ... ខ្ញុំទោសាដកម្ម
 ... ភិចារណា ខ្ញុំកុសលកម្មនោះ ត្រេកទេវ រិកាយ និងកុសល-
 កម្មនោះ ទិដ្ឋិ កើតឡើង យោមទស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា
 ខ្ញុំកុសលកម្មនោះ ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... បុគ្គល
 ចេញ រំពឹងយាទ ខ្ញុំយោទ ... ភូតព្រះអោយ ចេញ រំពឹងមត្ត
 ខ្ញុំបុគ្គ ... ខ្ញុំផល ... ខ្ញុំខិត្តាន ... ខិត្តាន ជាបច្ច័យ ខែ
 កោត្រកុ កោទាម មត្ត ផល និងអាវុដ្ឋនៈ ដោយការម្ពណាម្ប-
 ច្ច័យ ភូតព្រះអោយ ភិចារណា ខ្ញុំភូតខោខីវរណាក្តីលេស ដែលខ្លួន
 លេងហើយ ខ្ញុំភូតតិលេស ដែលខ្លួនសន្សំសន្តិទេហើយ ... (ខ្ញុំ
 កងអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន ... ខ្ញុំចក្ខុ ... ខ្ញុំវិក្ក
 ខ្ញុំភូតខោខីវរណាក្នុង ជាបិទឡើង ... យោមទស្ស កើតឡើង

និរណ្តមៈ ចញ្ចាវៈ

មិទ្ធន ធម្មតា រូបំ បស្សតិ និទ្ធាយ សោភណ្ណ-
 យា សន្តំ សុលាភិ ខេតោវិយញ្ញាលោន ខេតិវិ-
 លាវិភូសមន្តិស្ស ចិន្តំ ជាតិ អាភាសាធន្ធាយតំ
 វិញ្ញាលាញ្ញាយតទស្ស អាភិញ្ញាយតំ ខេតិសញ្ញា-
 យាសញ្ញាយតទស្ស រូបាយតំ ធម្មវិញ្ញាលាស្ស
 វេទ្ធាយតំ កាយវិញ្ញាលាស្ស ខេតិវិលា ទត្ថ
 វិញ្ញាលាស្ស ខេតោវិយញ្ញាលាស្ស បុគ្គលិក-
 សាទុស្សតិញ្ញាលាស្ស យថាធម្មមកញ្ញាលាស្ស អ-
 នាតតិសញ្ញាលាស្ស អាវុដ្ឋាយ អាវុដ្ឋលាធម្មត្វយេន
 ធម្មយោ ។ ខេតិវិលា ធម្មោ វិវិលាស្ស ធម្មស្ស
 អាម្មលាធម្មត្វយេន ធម្មយោ នាទំ . . . សីលំ . . .
 ឧបោសថកម្មំ . . . បុត្រេ សុចិណ្ណាទិ . . . លោទំ . . .
 ធម្មំ . . . វត្ថុំ . . . ខេតិវិលា ទទេ អស្សាទេតិ វតិ-
 ទទ្ធតិ តំ អាត្ត វតោ ឧប្បជ្ជតិ និទ្ធិ . . . វិចិត្តា
 . . . ឧប្បជ្ជំ . . . តោមលស្សំ ឧប្បជ្ជតំ ។ ខេតិវិលា
 ធម្មោ វិវិលាស្ស ច ខេតិវិលាស្ស ច ធម្មស្ស
 អាម្មលាធម្មត្វយេន ធម្មយោ នាទំ . . . សីលំ . . .
 ឧបោសថកម្មំ . . . បុត្រេ សុចិណ្ណាទិ . . . លោទា . . .

និរណ្តមៈ ចញ្ចាវៈ

បុគ្គល យេញ ឧត្ថម ដោយទិក្ខុចក្ក ព្វ ឧត្ថវិរៈឡេន ដោយទិ-
 សោភណ្ណ វិនិ ឧត្ថិក្ខ វៃបុគ្គល អ្នកប្រកបដោយៈខាទិវិលាចិន្ត
 ដោយខេតោវិយញ្ញាលា ភាសាសញ្ញាយតទៈ (ជាប់ជួយ) វៃ
 វិញ្ញាលាញ្ញាយតទៈ ភាសិញ្ញាយតទៈ (ជាប់ជួយ) វៃខេតិសញ្ញា-
 សញ្ញាយតទៈ រូបាយតទៈ (ជាប់ជួយ) វៃធម្មវិញ្ញាលា វេទ្ធាយតទៈ
 (ជាប់ជួយ) វៃកាយវិញ្ញាលា ព្វកៈខាទិវិលាក្ខន្ធ ជាប់ជួយ វៃ
 ភិយាភិចារណា ឧត្ថវិទិន្ធាណា ខេតោវិយញ្ញាលា បុត្រេនិក-
 ទុស្សតិញ្ញាលា យថាធម្មមកញ្ញាលា និវិសាតតិសញ្ញាលា ដោយក-
 ម្មលាធម្មត្វយ ។ ខេតិវិលាធមិ ជាប់ជួយ វៃខេតិវិលាធមិ ដោយ
 អាម្មលាធម្មត្វយ គឺ ឧត្ថវាទ . . . ឧត្ថវិល . . . ឧត្ថវិបុស-
 កម្ម . . . (ឧត្ថវិក្ខវិល) វៃលទ្ធកសឡិវេយ ក្នុងកាលបុន . . . ឧត្ថ
 លាទ . . . ឧត្ថវក្ក . . . ឧត្ថវិក . . . ឧត្ថវក្កខាទិវិលាក្ខន្ធ ប្រកាស
 វិកាយ ពនៈ ភេតៈឡើន ទិដ្ឋិ . . . វិចិត្តា . . . ឧទ្ធច្វៈ . . .
 ភោមលស្ស កើតឡើន ព្រោះប្រាណ ឧត្ថវិក្កុះខា ។ ខេតិវិលាធមិ
 ជាប់ជួយ វៃខេតិវិលាធមិវិនិ វៃខេតិវិលាធមិវិនិ ដោយអាម្មលាធម្ម-
 ត្វយ គឺ ឧត្ថវាទ . . . ឧត្ថវិល . . . ឧត្ថវិបុសកម្ម . . . (ឧត្ថ
 វិក្កវិល) វៃលទ្ធកសឡិវេយ ក្នុងកាលបុន . . . ភិយាភិ . . .

ចក្កំ . . . វត្ថុ . . . ចោដីវណោ ទទ្ធិ អស្សនេតិ អភិ.
ចន្ទតិ តំ វារត្ត ដីវណោ ធម្មសម្មយុត្តកា ធម្ម
ទយ្យដ្ឋង្គិ ។ ដីវណោ ធម្ម ចោដីវណោ ធម្ម ធម្មា ដីវ-
ណោស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាម្បត្ថយេន បច្ចុយោ តិណិ
អាវត្ត កាតត្វា ។

[១៧៧] ដីវណោ ធម្មា ដីវណោស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិម្បត្ថយេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ ដីវណោ
កុំ កត្វា ដីវណោ ទយ្យដ្ឋង្គិ ។ តិណិ អាម្មណាស-
ទិសំ ។ ចោដីវណោ ធម្មា ចោដីវណោស្ស ធម្មស្ស
អធិបតិម្បត្ថយេន បច្ចុយោ អាម្មណាធិបតិ សម-
ជាតានិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ធានិ . . . ភីលំ . . .
ធមោសដកង្កំ កត្វា តំ កុំ កត្វា បច្ចុវេត្តតិ
អស្សនេតិ អភិចន្ទតិ តំ កុំ កត្វា វារតោ ទយ្យដ្ឋង្គិ
ធិដ្ឋិ ទយ្យដ្ឋង្គិ មុទ្ធិ សុតិណ្ណានិ . . . ណវំតា . . .
វរិយោ ឧត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ . . . ផលំ . . . ធិត្វានំ . . .
ធិត្វានំ តោត្រត្តស្ស វេតាធស្ស មត្តស្ស ផលស្ស
អធិបតិម្បត្ថយេន បច្ចុយោ ចក្កំ . . . វត្ថុ . . . ចោ-
ដីវណោ ទទ្ធិ កុំ កត្វា អស្សនេតិ អភិចន្ទតិ
តំ កុំ កត្វា វារតោ ទយ្យដ្ឋង្គិ ធិដ្ឋិ ទយ្យដ្ឋង្គិ ។

ន្តវចក្កុ . . . ន្តវត្ថុ . . . ន្តវនាទីវណោក្ខន្ធិ ត្រេកអរ វិភពយ ភូត
នីវណោផនិ ភូតសម្មយុត្តកុដ្ឋង្គិ កើតឡើង ព្រោះព្រាហ្ម ន្តវហតុ
នោះ ។ នីវណោចចិត្តិ វនានីវណោចចិត្តិ ជាបច្ច័យ ខែនីវណោធមិ
ដោយអាម្មណាប្បច្ច័យ គឺ វារ ព្រ បណិក ធម្មប្រាណត្ថេផនិច្ចរ ។

[១៧៧] នីវណោធមិ ជាបច្ច័យ ខែនីវណោធមិ ដោយអធិបតិ-
ប្បច្ច័យ បាទផលំអាម្មណាធិបតិ គឺ ភូតនីវណោ កើតឡើង ព្រោះ
ធ្វើ ន្តវភូតនីវណោ ឲ្យជាទិវគារោ ។ វារ វារិ ព្រ ប្រវេលាភូតនី
អាម្មណាប្បច្ច័យវារ ។ ចោនីវណោធមិ ជាបច្ច័យ ខែនានីវណោធមិ
ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាទផលំអាម្មណាធិបតិ ធិនិសហជាតានិបតិ ។
អាម្មណាធិបតិ គឺ បុគ្គល ន្តវភាទ . . . ន្តវសីល . . . ធ្វើ ន្តវទេ-
សថកម្ម ហើយធ្វើ ន្តវវារិវនោះ ឲ្យជាទិវគារោ ហើយវិចារណា
ត្រេកអរ វិភពយ វគៈ កើតឡើង ខ័ដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ន្តវ
តំវេតានា ឲ្យជាទិវគារោ ន្តវភូតនីវណោ វិលច្ចូនសន្សំហើយ ក្នុងកាល
មុខ . . . អភិធម្ម . . . ភូតព្រះអរិយេ រេញ អភិមន្ត ន្តវមន្ត . . .
ន្តវផល . . . ន្តវ ភាទ . . . ធិត្វាន ជាបច្ច័យ ខែតាត្រត្ត វេ-
ភាទ មន្ត ធិនិផល ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ន្តវចក្កុ . . . ន្តវវត្ថុ . . .
ត្រេកអរ វិភពយ ព្រោះធ្វើ ន្តវភូតនីវណោក្ខន្ធិ ឲ្យជាទិវគារោ វគៈ
កើតឡើង ខ័ដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ន្តវហតុនោះ ឲ្យជាទិវគារោ ។

និរោធិយោ បញ្ញាវិហារ

សហជាតាធិបតិ តោនិវរណាធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ
 មន្ទានំ ចិត្តសមុដ្ឋាបាទន្ទ រូបានំ អធិបតិប្បន្ទយេន
 មន្ទាយោ ។ តោនិវរណា ធម្មោ និវរណស្ស ធម្មស្ស
 អធិបតិប្បន្ទយេន មន្ទាយោ អាម្មណាធិបតិ សហជា-
 តាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ តានំ . . . សីលំ . . .
 ឧបោសាដិកម្មំ . . . បុត្រេ . . . ឈាតា . . . ចក្កំ . . . វត្ថុ
 . . . តោនិវរណា មន្ទ កុំ កត្វា អស្សនេនិ អតិ-
 បន្តិ តំ កុំ កត្វា កតោ ឧប្បជ្ឈនិ ធិដ្ឋិ ឧប្ប-
 ជ្ឈនិ ។ សហជាតាធិបតិ តោនិវរណាធិបតិ សម្បយុត្ត-
 កាធិ និវរណាធិ អធិបតិប្បន្ទយេន មន្ទាយោ ។ តោ-
 និវរណា ធម្មោ និវរណស្ស ម តោនិវរណស្ស ម
 ធម្មស្ស អធិបតិប្បន្ទយេន មន្ទាយោ អាម្មណាធិបតិ
 សហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ តានំ . . . សី-
 លំ . . . ឧបោសាដិកម្មំ . . . បុត្រេ . . . ឈាតា . . . ចក្កំ
 . . . វត្ថុ . . . តោនិវរណា មន្ទ កុំ កត្វា អស្សនេនិ
 អតិបន្តិ តំ កុំ កត្វា និវរណា ម សម្បយុត្តកា
 ម មន្ទ ឧប្បជ្ឈនិ ។ សហជាតាធិបតិ តោនិវរណា-
 ធិបតិ សម្បយុត្តកាធិ មន្ទានំ និវរណា ធម្មោ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋាបាទន្ទ រូបានំ អធិបតិប្បន្ទយេន មន្ទាយោ ។

និរោធិយោ បញ្ញាវិហារ

ឯសហជាតាធិបតិ ភី តោនិវរណាធិបតិ ជាច្រើន ខែត្តកសប្ប-
 យុត្តកក្កុដនិ ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋាន្ទុដនិ ដោយអធិបតិប្បន្ទយេន ។ តោ-
 និវរណាធិបតិ ជាច្រើន ខែនិវរណាធិបតិ ដោយអធិបតិប្បន្ទយេន បានដល់
 អាម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ភី ខ្ញុំទាន
 . . . ខ្ញុំសីល . . . ខ្ញុំឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អភិ
 ឈាន . . . ខ្ញុំចក្ក . . . ខ្ញុំវត្ថុ . . . ក្រេតអា កែរាយ ក្រោម
 ធ្វើ ខ្ញុំពួកតោនិវរណក្កុដ ខ្ញុំជាទីតារា កត្វា កើតឡើង ចំដួ កើត
 ឡើង ក្រោមធ្វើ ខ្ញុំហេតុនោះ ខ្ញុំជាទីតារា ។ ឯសហជាតាធិបតិ
 ភី តោនិវរណាធិបតិ ជាច្រើន ខែត្តកសប្បយុត្តកនិវរណា ដោយ
 អធិបតិប្បន្ទយេន ។ តោនិវរណាធិបតិ ជាច្រើន ខែនិវរណាធិបតិ
 ខែតោនិវរណាធិបតិ ដោយអធិបតិប្បន្ទយេន បានដល់អាម្មណាធិបតិ
 និងសហជាតាធិបតិ ។ អាម្មណាធិបតិ ភី ខ្ញុំទាន . . . ខ្ញុំ
 សីល . . . ខ្ញុំឧបោសថកម្ម . . . ក្នុងកាលមុន . . . អភិឈាន . . .
 ខ្ញុំចក្ក . . . ខ្ញុំវត្ថុ . . . បុគ្គល ក្រេតអា កែរាយ ក្រោមធ្វើ ខ្ញុំ
 ពួកតោនិវរណក្កុដ ខ្ញុំជាទីតារា ក្នុងនិវរណាភី ក្នុងសម្បយុត្តកក្កុដ
 ភី កើតឡើង ក្រោមធ្វើ ខ្ញុំហេតុនោះ ខ្ញុំជាទីតារា ។ ឯសហ-
 ជាតាធិបតិ ភី តោនិវរណាធិបតិ ជាច្រើន ខែត្តកសប្បយុត្តកក្កុដនិ
 ខែត្តកនិវរណាធិបតិ ខែត្តកចិត្តសមុដ្ឋាន្ទុដនិ ដោយអធិបតិប្បន្ទយេន ។

អភិធម្មចំណីនេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និវរណា ច នោនិវរណា ច ធម្មា និវរណស្ស
ធម្មស្ស អនិចគម្បត្តយេន មច្ចយោ អាមម្មណាធិបតិ
តិណំ កោមម្មណាធិបតិយេវ ។

[១៧១] និវរណា ធម្មា និវរណស្ស ធម្មស្ស
អនុលោមទុកប្បដ្ឋានយេន មច្ចយោ បុរិមា បុរិមា និវរណា មច្ចិ-
ណំ មច្ចិណំ និវរណំ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានយេន មច្ច-
យោ ។ មូលំ មុច្ចិកត្ថំ បុរិមា បុរិមា និវរណា
មច្ចិណំ មច្ចិណំ នោនិវរណំ ឧត្តា អនុលោមទុកប្បដ្ឋា-
នយេន មច្ចយោ និវរណា វុដ្ឋហន្តស្ស អនុលោមទុកប្បដ្ឋា-
នយេន ។ មូលំ មុច្ចិកត្ថំ ។ បុរិមា បុរិមា និវរណា
មច្ចិណំ មច្ចិណំ និវរណំ សម្មយុត្តកាមត្ត
ឧត្តា អនុលោមទុកប្បដ្ឋានយេន មច្ចយោ ។ នោនិវរណា
ធម្មា នោនិវរណស្ស ធម្មស្ស អនុលោមទុកប្បដ្ឋានយេន
មច្ចយោ បុរិមា បុរិមា នោនិវរណា ឧត្តា មច្ចិណំ
មច្ចិណំ នោនិវរណំ ឧត្តា អនុលោមទុកប្បដ្ឋានយេន មច្ច-
យោ និវរណា វុដ្ឋហន្តស្ស វេសសញ្ញា វេសសញ្ញាយកំ
សេសសមាបត្តិយា អនុលោមទុកប្បដ្ឋានយេន មច្ចយោ ។ មូលា-
និ មុច្ចិកត្តា ។ បុរិមា បុរិមា នោនិវរណា ឧត្តា មច្ចិ-
ណំ មច្ចិណំ និវរណំ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានយេន មច្ចយោ

អភិធម្មចំណីនេ អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

និវរណាធម្មិកំ នោនិវរណាធម្មិកំ ជាបច្ច័យ នៃនិវរណាធម្មិ ដោយ
អនិចគម្បត្តយេន ពុទ្ធសម្មាសម្ពុទ្ធិនិវរណា វេទនា វេទនា វេទនា វេទនា
ធម្មិកំ ធម្មិកំ ធម្មិកំ ។

[១៧២] និវរណាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនិវរណាធម្មិ ដោយអនុ-
លោមទុកប្បដ្ឋាន គឺ ភ្នកនិវរណា មុន ជាបច្ច័យ នៃភ្នកនិវរណា ក្រោយ
ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ។ មូល បណ្ឌិត ធម្មិកត្តា ភ្នកនិវរណា
មុន ជាបច្ច័យ នៃភ្នកនិវរណា ក្រោយ ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន
ភ្នកនិវរណា ជាបច្ច័យ នៃវេទនា ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ។ មូល
បណ្ឌិត ធម្មិកត្តា ភ្នកនិវរណា មុន ជាបច្ច័យ នៃភ្នកនិវ-
រណា ក្រោយ ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ។
នោនិវរណាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនោនិវរណាធម្មិ ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន គឺ
ភ្នកនិវរណា មុន ជាបច្ច័យ នៃភ្នកនិវរណា ក្រោយ ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន
ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន វេសសញ្ញា វេសសញ្ញាយកំ វេសសញ្ញា វេសសញ្ញាយកំ
វេសសញ្ញា វេសសញ្ញាយកំ ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ។
មូល បណ្ឌិត ធម្មិកត្តា ភ្នកនិវរណា មុន ជាបច្ច័យ នៃភ្នកនិវរណា ក្រោយ
ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ដោយអនុលោមទុកប្បដ្ឋាន ។

និរណ្តបុព្វេ បញ្ញាវិបាក

អាវុដ្ឋាន ជីវណាជំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បុរិសោ បុរិសោ នោជីវណា ខត្តា បច្ឆិមាជំ បច្ឆិមាជំ
 ជីវណាជំ សម្មយុត្តកា ទត្តា ខត្តាជំ អនន្តរាប្បច្ច-
 យេន បច្ចយោ អាវុដ្ឋាន ជីវណាជំ សម្មយុត្តកា-
 ទត្តា ខត្តាជំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ជីវណា
 ជំ នោជីវណោ ជំ ខត្តា ជីវណាស្ស ទត្តស្ស
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បុរិសោ បុរិសោ ជីវណា
 ជំ សម្មយុត្តកា ជំ ខត្តា បច្ឆិមាជំ បច្ឆិមាជំ ជីវ-
 ណាជំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បូលាធិ បុច្ឆិ-
 មាជំ ។ បុរិសោ បុរិសោ ជីវណា ជំ សម្មយុត្តកា
 ជំ ខត្តា បច្ឆិមាជំ បច្ឆិមាជំ នោជីវណាជំ ខត្តាជំ
 អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ជីវណា ជំ សម្មយុត្តកា
 ជំ ខត្តា វុដ្ឋានស្ស អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។
 បុរិសោ បុរិសោ ជីវណា ជំ សម្មយុត្តកា ជំ ខត្តា
 បច្ឆិមាជំ បច្ឆិមាជំ ជីវណា ទត្តា សម្មយុត្តកា ទត្តា
 ខត្តាជំ អនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ជីវណា
 ជំ នោជីវណោ ជំ ខត្តា ជីវណាស្ស ទត្តស្ស សអនន្តរាប្បច្ចយេន បច្ច-
 យោ សមាធាតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ អត្តាបញ្ញាប្បច្ចយេន
 បច្ចយោ វិស្សយប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

និរណ្តបុព្វេ បញ្ញាវិបាក

អាវុដ្ឋាន ជាបច្ច័យ នៃភូតនិរណៈ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ ភូត
 នោនិរណ្តក្នុង មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃភូតនិរណៈ ក្រោយៗផង
 នៃភូតសម្មយុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ អាវុដ្ឋាន ជាបច្ច័យ
 នៃភូតនិរណ្តក្នុងផង នៃភូតសម្មយុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។
 និរណ្តធម៌ក្តី នោនិរណ្តធម៌ក្តី ជាបច្ច័យ នៃនិរណ្តធម៌ ដោយ
 អនន្តរាប្បច្ច័យ គឺ ភូតនិរណ្តក្នុង មុន ។ ភូតសម្មយុត្តកក្នុងផង
 ជាបច្ច័យ នៃភូតនិរណ្ត ក្រោយៗ ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ មូល
 ព័ន្ធគ្រាម ចណ្ឌិត គប្បីស្វាវេទិច្ឆា ។ ភូតនិរណ្ត មុន ក្តី ភូត
 សម្មយុត្តកក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃភូតនោនិរណ្តក្នុង ក្រោយៗ ដោយ
 អនន្តរាប្បច្ច័យ ភូតនិរណ្តក្នុងក្តី ភូតសម្មយុត្តកក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃ
 វុដ្ឋាន ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ ភូតនិរណ្ត មុន ក្តី ភូតសម្ម-
 យុត្តកក្នុងក្តី ជាបច្ច័យ នៃភូតនិរណ្ត ក្រោយៗផង នៃភូតសម្ម-
 យុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរាប្បច្ច័យ ។ និរណ្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃ
 និរណ្តធម៌ ដោយសអនន្តរាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសមាធាតុប្បច្ច័យ
 ជាបច្ច័យ ដោយអត្តាបញ្ញាប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយវិស្សយប្បច្ច័យ ។

អភិធម្មចំណីព អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

[១៧១] ជីវកាលោ ធាត្ថោ ជីវកាលាស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បត្ថយេន មត្តយោ ករម្មណ្ឌបទិស្សយោ
 អនុត្តរមទិស្សយោ បតត្ថមទិស្សយោ ។ បេ ។ មតត-
 ត្ថមទិស្សយោ ជីវកាលាចិ តិណំ ។ តោជីវកាលា
 ធាត្ថោ តោជីវកាលាស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បត្ថ-
 យេន មត្តយោ ករម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនុត្តរមទិស្ស-
 យោ មតត្ថមទិស្សយោ ។ បេ ។ មតត្ថមទិស្សយោ
 សង្ឃំ ឧបទិស្សយ តានំ ទេតំ សីលំ . . . ឧបោស-
 វកត្តំ . . . ណាមំ ឧប្បនេតិ វិបស្សនំ . . . មត្តិ
 . . . វារិញ្ញំ . . . សមាបត្តិ ឧប្បនេតិ តានំ វិប្ប-
 តិ ធិដ្ឋិ តត្តាតិ សីលំ ។ បេ ។ មត្តំ . . . ភតិ
 យោសំ មោហំ មាទំ ធិដ្ឋិ មត្តំ កាយិកំ សុទំ
 កាយិកំ ធុត្តំ . . . សេពាសនំ ឧបទិស្សយ តានំ
 ទេតំ ។ បេ ។ សង្ឃំ កិច្ចតិ សុត្វា ។ បេ ។ សេពា-
 សនំ សុត្វាយ ។ បេ ។ មត្តាយ ធិតស្ស ។ បេ ។ មត្ត-
 យោ កាយិកស្ស សុទស្ស កាយិកស្ស ធុត្តស្ស
 មត្តស្ស ឧបទិស្សយប្បត្តយោ ឧបទិស្សយប្បត្ថយេន
 មត្តយោ ។ តោជីវកាលោ ធាត្ថោ ជីវកាលាស្ស ធម្មស្ស

អភិធម្មចំណីព អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

[១៧១] ជីវកាលាចិ ជាបច្ច័យ វៃនិវកាលាចិ ដោយឧបទិស្ស-
 យប្បត្ថយ តុឧវសំកាល្ហណ្ឌបទិស្ស័យ អនុត្តរមទិស្ស័យ ធិតិបតត្ថ-
 មទិស្ស័យ ។ បេ ។ ធិតត្ថមទិស្ស័យ តិ ត្ថតិវិកាលា តានិវ ព ។
 តោជីវកាលាចិ ជាបច្ច័យ វៃនិវកាលាចិ ដោយឧបទិស្សយប្ប-
 ត្ថយ តុឧវសំកាល្ហណ្ឌបទិស្ស័យ អនុត្តរមទិស្ស័យ ធិតិបតត្ថមទិស្ស័យ
 ។ បេ ។ ធិតត្ថមទិស្ស័យ តិ បុគ្គល កស្រីយ ត្ថវសត្វា ហើយឲ្យ
 ត្ថវតាន ត្ថវសីល . . . ត្ថវទុក្ខសមគម្ម . . . ញាតិយាម ធុត្តកិក្ខេវីនិ
 ញាតិវិបស្សនា . . . ញាតិបត្ត . . . ញាតិអភិញ្ញា . . . ញាតិសម-
 បត្តិ ធុត្តកិក្ខេវីនិ វេញ្ញិនិ ត្ថវតាន ប្រកាទំ ត្ថវចិដ្ឋិ ត្ថវសីល ។ បេ ។
 ត្ថវបញ្ញា . . . ម្ហវនៈ ពោសៈ រោហៈ មាខៈ ចិដ្ឋិ សេចក្តីប្រាថ្នា
 កាយិកស្ស ធិតិកាយិកស្ស . . . កស្រីយ ត្ថវសេតាសនៈ ហើយឲ្យ
 ត្ថវតាន ។ បេ ។ បំរែបក ត្ថវសង្ឃ សុត្វា ។ បេ ។ សេពាសនៈ
 ជាបច្ច័យ វៃសុត្វា ។ បេ ។ វៃមត្តា វៃវនៈ ។ បេ ។ វៃ
 សេចក្តីប្រាថ្នា កាយិកស្ស កាយិកស្ស មត្ត ធិតិវិបសមាបត្តិ ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បត្ថយ ។ តោជីវកាលាចិ ជាបច្ច័យ វៃនិវកាលាចិ

និវរណមុក បញ្ញាវិញ

ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ អាម្មណ្យបទិស្ស-
 យោ អនន្តបទិស្សយោ មគត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។
 មគត្តបទិស្សយោ សន្តំ ឧបទិស្សយោ មាធំ ជិយ្យតិ
 ទិដ្ឋិ កត្តាតិ សិលំ . . . ។ មេ ។ សេនាសធំ
 ឧបទិស្សយោ មាណំ មាណតិ ។ មេ ។ សន្តំ កិល្គតិ
 សត្វា ។ មេ ។ សេនាសធំ ភកស្ស ។ មេ ។ មគត្ត-
 យេ ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ ។ មោទិវណា
 មច្ចុយោ និវរណស្ស ម មោទិវណាស្ស ម មច្ចុស្ស
 ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ អាម្មណ្យបទិស្សយោ
 អនន្តបទិស្សយោ មគត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ មគ-
 ត្តបទិស្សយោ សន្តំ ឧបទិស្សយោ មាធំ ជិយ្យតិ
 ទិដ្ឋិ កត្តាតិ សិលំ . . . ។ មេ ។ សេនាសធំ ឧប-
 ទិស្សយោ មាណំ មាណតិ ។ មេ ។ សន្តំ កិល្គតិ សត្វា
 ។ មេ ។ សេនាសធំ និវរណមក្ខ សម្មយុត្តកាមក្ខ
 មក្ខាធំ ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ ។ និវរណ
 ម មោទិវណា ម មច្ចុយោ និវរណស្ស មច្ចុស្ស
 ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ អាម្មណ្យបទិស្ស-
 យោ អនន្តបទិស្សយោ មគត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។

និវរណមុក បញ្ញាវិញ

ដោយឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ អាម្មណ្យបទិស្សយោ
 អនន្តបទិស្សយោ មគត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ មគត្ត-
 បទិស្សយោ សន្តំ ឧបទិស្សយោ មាធំ ជិយ្យតិ
 ទិដ្ឋិ កត្តាតិ សិលំ . . . ។ មេ ។ សេនាសធំ
 ឧបទិស្សយោ មាណំ មាណតិ ។ មេ ។ សន្តំ កិល្គតិ
 សត្វា ។ មេ ។ សេនាសធំ ភកស្ស ។ មេ ។ មគត្ត-
 យេ ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ ។ មោទិវណា
 មច្ចុយោ និវរណស្ស ម មោទិវណាស្ស ម មច្ចុស្ស
 ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ អាម្មណ្យបទិស្សយោ
 អនន្តបទិស្សយោ មគត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។ មគ-
 ត្តបទិស្សយោ សន្តំ ឧបទិស្សយោ មាធំ ជិយ្យតិ
 ទិដ្ឋិ កត្តាតិ សិលំ . . . ។ មេ ។ សេនាសធំ ឧប-
 ទិស្សយោ មាណំ មាណតិ ។ មេ ។ សន្តំ កិល្គតិ សត្វា
 ។ មេ ។ សេនាសធំ និវរណមក្ខ សម្មយុត្តកាមក្ខ
 មក្ខាធំ ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ ។ និវរណ
 ម មោទិវណា ម មច្ចុយោ និវរណស្ស មច្ចុស្ស
 ឧបទិស្សយឃ្យចូយេន មច្ចុយោ អាម្មណ្យបទិស្ស-
 យោ អនន្តបទិស្សយោ មគត្តបទិស្សយោ ។ មេ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

មហាត្រៃបទិស្សយោ ធីវណោ ច សម្បយុត្តកា ច
មហា ធីវណោនំ ទមទិស្សយេឃ្មត្ថយេន បច្ចយោ
តំណិ ។

[១៧២] គោធីវណោ ធម្មោ គោធីវណស្ស
ធម្មស្ស បុរោជាតឃ្មត្ថយេន មច្ចយោ ការម្មណបុរោជាតំ
វត្ថុបុរោជាតំ ។ ការម្មណបុរោជាតំ ចក្កំ . . . វត្ថុ
វារិទ្ធតោ . . . គោមនស្សំ ទម្មត្ថតិ ។ តំណិ ។
បុរោជាតំ ការម្មណសនិសំ កុសលាកុសលស្ស វិក-
រិទ្ធា ។

[១៧៣] ធីវណោ ធម្មោ ធីវណស្ស ធម្មស្ស
មហាជាតឃ្មត្ថយេន មច្ចយោ តំណិ ។ ការសេវន-
ប្បត្ថយេន មច្ចយោ នវ ។

[១៧៤] គោធីវណោ ធម្មោ គោធីវណស្ស
ធម្មស្ស កម្មត្ថត្ថយេន មច្ចយោ សហជាតា បា-
នាទណិកា ។ សហជាតា គោធីវណោ ធម្មតា
សម្បយុត្តកានំ មហានំ ធិត្តសម្មត្ថាបា នព្វ រូបានំ
កម្មត្ថត្ថយេន មច្ចយោ ។ នាបាទណិកា គោធីវ-
ណោ ធម្មតា វិហាកានំ មហានំ ករត្តា ន រូបានំ
កម្មត្ថត្ថយេន មច្ចយោ ។ ម្មណនិ បុតិក្កានំ ។

អភិធម្មបិដក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

ឯចកត្តចខិស្សិយ ភី ភ្នកធីវណោផនំ ភ្នកសម្បយុត្តកត្តផនំ ជាចច្ច័យ
នៃភ្នកធីវណោ ដោយទមទិស្សយេឃ្មត្ថយេ គឺ មានពៈ ៧ ។

[១៧២] គោធីវណោធម៌ ជាចច្ច័យ នៃគោធីវណោធម៌
ដោយបុរោជាតឃ្មត្ថយេ បុរោជាតឃ្មត្ថយេន ធីវត្ថុបុរោជាត ។
ការម្មណបុរោជាត គឺ ម្លវចក្ក . . . ម្លវចក្ក ជាមិនាឡិដ . . . គោម-
នស្ស ភីតាឡិដ ។ មានពៈ ៧ ។ បុរោជាតឃ្មត្ថយេ ប្រហែលគ្នា
នឹងការម្មណប្បត្ថយេវេ បណ្ឌិត គប្បីចែក (គោមពៈ) នៃកុសលនិទ្ទ
អកុសលផនិច្ចះ ។

[១៧៣] ធីវណោធម៌ ជាចច្ច័យ នៃធីវណោធម៌ ដោយមហា-
កម្មត្ថយេ គឺ មានពៈ ៧ ។ ជាចច្ច័យ ដោយការសេវនប្បត្ថយេ គឺ
មានពៈ ៧ ។

[១៧៤] គោធីវណោធម៌ ជាចច្ច័យ នៃគោធីវណោធម៌ ដោយ
កម្មត្ថយេ បុរោជាតឃ្មត្ថយេន ធីវត្ថុបុរោជាត ។ សហជាតា គឺ
គោធីវណោចកតា ជាចច្ច័យ នៃភ្នកសម្បយុត្តកត្តផនំ នៃភ្នកចក្ក-
សម្មត្ថម្មត្ថនិ ដោយកម្មត្ថយេ ។ ឯនាបាទណិកា គឺ គោ-
ធីវណោចកតា ជាចច្ច័យ នៃភ្នកវិហាកត្តផនំ នៃភ្នកករត្តម្មត្ថនិ
ដោយកម្មត្ថយេ ។ ម្មណនិ បុតិក្ក គប្បីស្វែងនិច្ចះ ។

និរណនុកេ បញ្ញាវិក

លោនិវរណា ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ និវរណាណំ
កាម្បប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ លោនិវរណា ចេតនា
សម្បយុត្តកាណំ ទដ្ឋានំ និវរណានត្វ ចិត្តសមុដ្ឋា-
ហានត្វ រូបាណំ កម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៥] លោនិវរណា ធម្មោ លោនិវរណាស្ស
ធម្មស្ស វិភាកប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឯតំ ។ អាហរ-
កម្មច្ចយេន បច្ចយោ ភ័ទ្រ្តិយប្បច្ចយេន បច្ចយោ
លាភប្បច្ចយេន បច្ចយោ មត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សម្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

[១៨៦] និវរណោ ធម្មោ លោនិវរណាស្ស ធម្មស្ស
វិប្បយុត្តប្បច្ចយេន បច្ចយោ សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។
ឯវំ អារសេសា ចត្តាវិ បញ្ញា តោតត្វា ។

[១៨៧] និវរណោ ធម្មោ និវរណាស្ស ធម្មស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ កាមច្ចុទ្ធនិវរណំ ជីនមិទ្ធុ-
និវរណាស្ស ទុទ្ធុនិវរណាស្ស អវិជ្ជានិវរណាស្ស
អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ចត្តំ ។ និវរណោ ធម្មោ
លោនិវរណាស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
សហជាតំ បញ្ញាជាតំ ។ ឯវំ និវរណាម្មាល

លោនិវរណាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃភ្នកសម្បយុត្តកនិវរណៈ ដោយកម្មប្ប-
ច្ច័យ ។ លោនិវរណាចេតនា ជាបច្ច័យ នៃភ្នកសម្បយុត្តកត្តដ្ឋានំ
នៃភ្នកនិវរណៈផង នៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានុប្បដនំ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។

[១៨៥] លោនិវរណាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃលោនិវរណាធម្មិ ដោយ
វិបាកប្បច្ច័យ គឺ មានវិក័ត ។ ជាបច្ច័យ ដោយអាហារប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយភ័ទ្រ្តិយប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយលាភប្បច្ច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយមត្តប្បច្ច័យ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បច្ច័យ ។

[១៨៦] និវរណាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃលោនិវរណាធម្មិ ដោយ
វិប្បយុត្តប្បច្ច័យ បាទដល់សហជាត ចិនបញ្ញាជាត ។ ប្រសូតានំ ៤
ជីវេសេស បណ្ឌិត. ឧប្បិវត្ថិ យ៉ានិវរណៈ ។

[១៨៧] និវរណាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃនិវរណាធម្មិ ដោយអត្ថិ-
ប្បច្ច័យ គឺ កាមច្ចុទ្ធនិវរណៈ ជាបច្ច័យ នៃជីនមិទ្ធុនិវរណៈ ទុទ្ធុនិ-
វរណៈ ចិនអវិជ្ជានិវរណៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បណ្ឌិត. ឧប្បិវត្ថិ ឬ
ជាបក្កៈផងចុះ ។ និវរណាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃលោនិវរណាធម្មិ ដោយ
អត្ថិប្បច្ច័យ បាទដល់សហជាត ចិនបញ្ញាជាត ។ ក្នុងនិវរណម្មាល

និរណទុក បច្ច្រាស

និរណទុក: បច្ច្រាស:

ទ្រ ទ្រា . . . និរណ ច វត្ថុ ច ខោនិរណានំ
 ទ្រានំ អត្ថិប្បន្ទយេន បច្ចយោ និរណ ច សម្ម-
 យុត្តកា ច ទ្រា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូតានំ អត្ថិប្បន្ទ-
 យេន បច្ចយោ និរណ ច មហាក្វកា ច ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានានំ រូតានំ អត្ថិប្បន្ទយេន បច្ចយោ ។ បច្ច្រា-
 យាតា និរណា ច, សម្មយុត្តកា ច ទ្រា បុរោ-
 មស្ស ឥចស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បន្ទយេន បច្ចយោ
 បច្ច្រាយាតា និរណា ច សម្មយុត្តកា ទ្រា ច
 កតតន្ត្រីវិណ កាមារោ ច ឥចស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បន្ទយេន បច្ចយោ បច្ច្រាយាតា និរណា ច
 សម្មយុត្តកា ទ្រា ច រូតនិវត្តិវ្រ្មិយក្វ កតតន្ត្រី-
 វាតំ អត្ថិប្បន្ទយេន បច្ចយោ ។ និរណា ច ខោ-
 និរណា ច ទ្រា និរណស្ស ច ខោនិរណស្ស
 ច ទ្រស្ស អត្ថិប្បន្ទយេន បច្ចយោ សហជាតំ បុរ-
 យាតំ ។ សហជាតោ ខោនិរណា ឃីតោ ទ្រោ
 ច កាបច្ចនុនិរណក្វ វិន្តិច្ឆំ ទ្រានំ ខីនមិទ្ធ-
 និរណស្ស ច ទ្ធច្ចនិរណស្ស អវិជ្ជានិរណស្ស
 ចិត្តសមុដ្ឋានានក្វ រូតានំ អត្ថិប្បន្ទយេន បច្ចយោ

ទ្រ ៦ . . . ភូតនិរណេភី វត្ថុភី ជាបច្ច្រយ ខោនោនិរណក្វ ដោយ
 អត្ថិប្បន្ទយ ភូតនិរណេវេន ភូតសម្មយុត្តក្វនុដេន ជាបច្ច្រយ ខោ
 ភូតចិត្តសមុដ្ឋានេប្ប ដោយអត្ថិប្បន្ទយ ភូតនិរណេភី ភូតមហាក្វភី
 ជាបច្ច្រយ ខោភូតចិត្តសមុដ្ឋានេប្ប ដោយអត្ថិប្បន្ទយ ។ បច្ច្រាយាតា ភី
 ភូតនិរណេវេន ភូតសម្មយុត្តក្វនុដេន ជាបច្ច្រយ ខោកាយេន វិល
 តេនមុន ដោយអត្ថិប្បន្ទយ បច្ច្រាយាតា ភី ភូតនិរណេវេន ភូត
 សម្មយុត្តក្វនុដេន កតតន្ត្រីវិណេវេន ជាបច្ច្រយ ខោកាយេន ដោយ
 អត្ថិប្បន្ទយ បច្ច្រាយាតា ភី ភូតនិរណេវេន ភូតសម្មយុត្តក្វនុដេន រូ-
 តនិវត្តិវ្រ្មិយេវេន ជាបច្ច្រយ ខោភូតតន្ត្រីវ្រ្មិយេ ដោយអត្ថិប្បន្ទយ ។ និរ-
 ណេមិភី ខោនិរណេមិភី ជាបច្ច្រយ ខោនិរណេមិវេន ខោនោ-
 វិណេមិវេន ដោយអត្ថិប្បន្ទយ បុរោមិវេន ខោនិរណេវេន ខោនោ-
 វិណេមិវេន ខោនោនិរណេវេន កាបច្ចនុនិរណេវេន ជា
 បច្ច្រយ ខោទ្ធច្ច ក វេន ខោមិវេននិរណេវេន ខោទ្ធច្ចនិរណេវេន
 ខោនិវត្តិវ្រ្មិយេវេន ខោភូតចិត្តសមុដ្ឋានេវេន ដោយអត្ថិប្បន្ទយ

នោនិវរណោ ធម្មោ និវរណស្ស ច នោនិវរណស្ស
ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ សហ-
ជាតប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុ-
យោ ប្រាជិតប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ ។ និវរណោ ច
នោនិវរណោ ធម្មោ និវរណស្ស ធម្មស្ស អាម្ព-
ណប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ ។ និវរណោ
ច នោនិវរណោ ធម្មោ នោនិវរណស្ស ធម្មស្ស
អាម្ពណប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន
បដ្ឋុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ ប្រាជិត-
ប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ ។ និវរណោ ច នោនិវរណោ ធម្មោ
នោនិវរណស្ស ធម្មោ នោនិវរណស្ស ធម្មស្ស
អាម្ពណប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ សហជាតប្បដ្ឋាយេន
បដ្ឋុយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋុយោ ។

[១៧០] នាហតុយា នវ នរោម្ពណេ នវ ចអ-
និបតិយា នវ សត្វត្ថ នវ បោវិតតេ នវ នោអវិតតេ
នវ ។

[១៧១] ហេតុប្បដ្ឋាយា នអាម្ពណេ ធម្មាវិ ។

នោនិវរណេន ជាបដ្ឋុយ នៃនិវរណេនិវេនី នៃនោនិវរណេនិវេនី ដោយ
ការម្ពណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ ដោយ
ឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ ដោយប្រាជិតប្បដ្ឋាយ ។ និវរណេនិ-
វេនី នោនិវរណេនិវេនី ជាបដ្ឋុយ នៃនិវរណេនិវេនី ដោយការម្ពណប្បដ្ឋាយ
ជាបដ្ឋុយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ ដោយឧបនិស្សយប្ប-
ដ្ឋាយ ។ និវរណេនិវេនី នោនិវរណេនិវេនី ជាបដ្ឋុយ នៃនោនិវរណេនិ-
វេនី ដោយការម្ពណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ
ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ ដោយប្រាជិតប្បដ្ឋាយ ។ និវ-
រណេនិវេនី នោនិវរណេនិវេនី ជាបដ្ឋុយ នៃនិវរណេនិវេនី នៃនោនិវ-
រណេនិវេនី ដោយការម្ពណប្បដ្ឋាយ ជាបដ្ឋុយ ដោយសហជាតប្បដ្ឋាយ
ជាបដ្ឋុយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋាយ ។

[១៧២] ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋាយ នាហតុ ៧ ក្នុងនាម្ពណប្បដ្ឋាយ
នាហតុ ៧ ក្នុងនាម្ពណប្បដ្ឋាយ នាហតុ ៧ ក្នុងបដ្ឋុយនាំនិវេនី សុទ្ធាវិ
នាហតុ ៧ ក្នុងនាវិតប្បដ្ឋាយ នាហតុ ៧ ក្នុងនាវិតប្បដ្ឋាយ នា
នាហតុ ៧ ។

[១៧៣] ក្នុងនាម្ពណប្បដ្ឋាយ នាហតុ ៦ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋាយ ។

[១៧៥] ហេតុយា បញ្ច អាម្មណា ទ្វេ អដិបតិ-
យា បញ្ច ទត្តិយា ទ្វេ វិកតេ ទ្វេ អវិកតេ បញ្ច ។

[១៧៦] វិវាទសម្បយុត្តំ ទម្មំ បដិទ្ធ វិវាទា-
សម្បយុត្តោ ទម្មោ ទម្បជ្ជតិ ទហេតុប្បទ្ធកយា វិចិ-
កិច្ចាសហគរេ ទទ្ធក្ខសហគរេ ទាទ្ធិ បដិទ្ធ អវិជ្ជា-
វិវាទំ ។ វិវាទាវិជ្ជយុត្តំ ទម្មំ បដិទ្ធ វិវាទាវិជ្ជ-
យុត្តោ ទម្មោ ទម្បជ្ជតិ ទហេតុប្បទ្ធកយា អាហេតុតំ
វិវាទាវិជ្ជយុត្តំ ... យាវ អសញ្ញសត្តា ។ សុទ្ធិត្តំ ។

[១៧៧] ទហេតុយា ទ្វេ ទអាម្មណា តិណិ
ទអាណិកតិបរា បញ្ច ទអាទន្តរា បញ្ច ទសាមទន្តរា បញ្ច
ទារាត្រាអាត្រា បញ្ច ទទមទិស្សយេ តិណិ ទម្មវេដិ-
កេ ទត្តាវិ ទបច្ឆាជានេ បញ្ច ទអាសេវានេ បញ្ច
ទតាម្មេ ទ្វេ ទវិហារេ បញ្ច ទអាហារេ ឯកំ ទសុទ្ធិ-
យេ ឯកំ ទអាវានេ ឯកំ ទហេតុ ឯកំ ទសម្ប-
យុត្ត តិណិ ទវិជ្ជយុត្តេ ទ្វេ ទោទត្តិយា តិណិ
ទោវិកតេ តិណិ ។

[១៧៨] ក្នុងហេតុប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងអាម្មណាប្បទ្ធិយ
មានវា: ៦ ក្នុងអនិបតិប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងទត្តិប្បទ្ធិយ មានវា: ៦
ក្នុងវិកតប្បទ្ធិយ មានវា: ៦ ក្នុងអវិកតប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ។

[១៧៩] វិវាទសម្បយុត្តមិ អារ្យសិយ ទ្វេវិវាទសម្បយុត្ត-
មិ ទេហេតិកាទ្វេវិ ព្រោះទោះហេតុប្បទ្ធិយ គឺ អវិជ្ជាវិវាទា: អារ្យសិយ
ទ្វេត្តកទ្ធិ ដែលប្រកថាដោយវិចិកិច្ចា ប្រកថាដោយទទ្ធិច្ឆ: ។ វិវាទ-
វិជ្ជយុត្តមិ អារ្យសិយ ទ្វេវិវាទវិជ្ជយុត្តមិ ទេហេតិកាទ្វេវិ ព្រោះ
ទោះហេតុប្បទ្ធិយ គឺ ជាវិវាទវិជ្ជយុត្ត ជាតាហេតុក. ... ឯកវដស្សត្ត
អសញ្ញសត្ត ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

[១៨០] ក្នុងនោះហេតុប្បទ្ធិយ មានវា: ៦ ក្នុងអាម្មណាប្បទ្ធិយ
មានវា: ៧ ក្នុងនោះអនិបតិប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងនោះទត្តិប្បទ្ធិយ
មានវា: ៥ ក្នុងនោះវិកតប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងនោះអវិកតប្បទ្ធិយ
មានវា: ៥ ក្នុងនោះទត្តិប្បទ្ធិយ មានវា: ៧ ក្នុងនោះវិជ្ជប្បទ្ធិយ
មានវា: ៦ ក្នុងនោះឧបទិស្សប្បទ្ធិយ មានវា: ៧ ក្នុងនោះហេតុប្បទ្ធិយ
មានវា: ៥ ក្នុងនោះបច្ឆាជានប្បទ្ធិយ មានវា: ៥ ក្នុងនោះអាសេវាប្បទ្ធិយ
មានវា: ៥ ក្នុងនោះតាម្មេប្បទ្ធិយ មានវា: ៦ ក្នុងនោះវិហារប្បទ្ធិយ មាន
វា: ៥ ក្នុងនោះអាហារប្បទ្ធិយ មានវា: ១ ក្នុងនោះឯកប្បទ្ធិយ មាន
វា: ១ ក្នុងនោះសម្បយុត្តប្បទ្ធិយ មានវា: ១ ក្នុងនោះវិជ្ជប្បទ្ធិយ មានវា: ១
ក្នុងនោះសម្បយុត្តប្បទ្ធិយ មានវា: ៧ ក្នុងនោះវិជ្ជយុត្តប្បទ្ធិយ មានវា: ៦
ក្នុងនោះទត្តិប្បទ្ធិយ មានវា: ៧ ក្នុងនោះវិកតប្បទ្ធិយ មានវា: ៧ ។

[១៧៨] ហេតុប្បដ្ឋយា អនាម្បណោ តិណិ ...
 នអនិច្ចតិយា បញ្ច នបុរោដានេ ចត្តារិ នកម្មេ ទ្វ
 ទវិចារេត បញ្ច នសម្មយុត្តេ តិណិ ធម៌វិជ្ជយុត្តេ ទ្វ
 លោទតិយា តិណិ ចោវិគាត តិណិ ។

[១៧៩] ឧហេតុប្បដ្ឋយា អនាម្បណោ ទ្វ ។ លេ ។
 ... ធម៌ក្ខ ឯតំ ។ បេ ។ ... អវិគតេ ទ្វ ។
 សហជានិកោចិ ឯតំ កាតតោ ។

បច្ចយវិវា

[២១១] វិវណសម្មយុត្តំ ធម៌ បច្ចយា វិវណ-
 សម្មយុត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា តិណិ ។
 វិវណវិប្បយុត្តំ ធម៌ បច្ចយា វិវណវិប្បយុត្តា ធម្មា
 ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា វិវណវិប្បយុត្តំ ឯតំ ទុំ
 បច្ចយា គយោ ទុត្តា ចិត្តសមុត្តា លក្ខ រូបំ ទ្វ ទ ទ្វ
 ... ធម៌សទ្ធិ ឯតំ មហាភូតំ វត្ថុ បច្ចយា វិវណ-
 វិប្បយុត្តា ទុត្តា ។ វិវណវិប្បយុត្តំ ធម៌ បច្ចយា
 វិវណសម្មយុត្តា ធម្មា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា

[១៧៨] ក្នុងនការម្បណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៧ ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ... ក្នុងនកតិចតិប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៥ ក្នុងនបុរោដានប្បដ្ឋយ មាន
 វាៈ ២ ក្នុងនកម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ក្នុងនវិជ្ជាប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៥
 ក្នុងនសម្មយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២
 ក្នុងនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ក្នុងនវិគាតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ៣ ។

[១៧៩] ក្នុងនការម្បណប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ព្រោះហេតុប្ប-
 ដ្ឋយ ។ លេ ។ ... ក្នុងនម្មប្បដ្ឋយ មានវាៈ ១ ។ បេ ។ ... ក្នុង
 នវិគតប្បដ្ឋយ មានវាៈ ២ ។

ឯសហជានិកោ បច្ចុប្បត ត្រូវត្រូវឱ្យដឹង ១ ទុៈ ។

បច្ចយវិវា

[២១១] វិវណសម្មយុត្តធម៌ វិវិវណ វិវិវណសម្មយុត្ត-
 ធម៌ វេចកិកទ្ធិនិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ នី មានវាៈ ៧ ។ វិវណ-
 វិប្បយុត្តធម៌ វិវិវណ វិវិវណវិប្បយុត្តធម៌ វេចកិកទ្ធិនិ ព្រោះ
 ហេតុប្បដ្ឋយ នី ទុត្ត ៣ ធម៌ ចិត្តសមុត្តា លក្ខ វិវិវណ វិវិវណ ទ
 ជាវិវណវិប្បយុត្ត វិវិវណ ២ ... ធម៌សទ្ធិ ពួកវិវណវិប្បយុត្តក្នុង
 វិវិវណ វិវិវណ ១ វិវិវណ ។ វិវណសម្មយុត្តធម៌ វិវិ-
 វណ វិវិវណវិប្បយុត្តធម៌ វេចកិកទ្ធិនិ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ

[២០០] ហេតុយោ ធរ អារម្មណោ ចត្តារិ អចិប-
ភិយា ធរ អនន្តរេ ចត្តារិ ។ មេ ។ វិទានេត ឯកំ
អវិនេត ធរ ។

[២០២] វិវរណសម្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា វិវរ-
ណសម្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយោ វិចិ-
កំត្រាសហតេត ឧទ្ធចុសហតេត ទទ្ធវ បច្ចយា អ-
វិជ្ជាវិវរណំ ។ វិវរណវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា វិវរណ-
វិប្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយោ អហេ-
តុកំ វិវរណវិប្បយុត្តំ ឯកំ ទទ្ធវ បច្ចយា តាយា
ទទ្ធវា ចិត្តសមុដ្ឋាបន្ធិ រូមំ យាវ អសត្តសត្តា ចត្តា-
យតនំ បច្ចយា ចត្តវិញ្ញាណំ តាយាយតនំ បច្ច-
យោ តាយវិញ្ញាណំ វត្តំ បច្ចយា អហេតុតោ វិវរ-
ណវិប្បយុត្តា ទទ្ធវា ។ វិវរណវិប្បយុត្តំ ធម្មំ បច្ចយា
វិវរណសម្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ នហេតុប្បដ្ឋយោ
វត្តំ បច្ចយា វិចិកំត្រាសហតេតោ ឧទ្ធចុសហតេតោ
តោហោ ។ វិវរណសម្បយុត្តត្វ វិវរណវិប្បយុត្តក្វ
ធម្មំ បច្ចយា វិវរណសម្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ

[២០១] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៧ ក្នុងអារម្មណប្បដ្ឋយោ
មាន៧៖ ២ ក្នុងអចិបភិប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ៧ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋយោ មាន
៧៖ ២ ។ មេ ។ ក្នុងវិបាកប្បដ្ឋយោ មាន៧៖ ១ ក្នុងអវិនេតប្បដ្ឋយោ មាន
៧៖ ៧ ។

[២០២] វិវរណសម្បយុត្តធម៌ គឺនិវដ្តក ទិវិវរណសម្បយុត្ត-
ធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋយោ គឺ អវិជ្ជាវិវរណៈ គឺនិវដ្តក
ទិវិវរណទទ្ធិ ដែលប្រកបដោយវិចិកំត្រា ប្រកបដោយទទ្ធវៈ ។ វិវរណ-
វិប្បយុត្តធម៌ គឺនិវដ្តក ទិវិវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះ
នេះហេតុប្បដ្ឋយោ គឺ ទទ្ធវា ធនំ ចិត្តសមុដ្ឋាបន្ធិ គឺនិវដ្តក ទិវិ
ទទ្ធវ ។ ជាអហេតុកៈ ជាវិវរណវិប្បយុត្ត ផលបដល់ក្នុងអសត្តសត្ត
ចត្តវិញ្ញាណ គឺនិវដ្តក ទិវិចត្តាយតនៈ កាយវិញ្ញាណ គឺនិវដ្តក ទិវិ
កាយាយតនៈ ក្នុងវិវរណវិប្បយុត្តក្នុង ជាអហេតុកៈ គឺនិវដ្តក ទិវិវត្ត ។
វិវរណសម្បយុត្តធម៌ គឺនិវដ្តក ទិវិវរណវិប្បយុត្តធម៌ ទើបកើតឡើង
ព្រោះនេះហេតុប្បដ្ឋយោ គឺ ហេតុៈ ដែលប្រកបដោយវិចិកំត្រា ប្រកប
ដោយទទ្ធវៈ គឺនិវដ្តក ទិវិវត្ត ។ វិវរណសម្បយុត្តធម៌ គឺនិវដ្តក
ទិវិវរណសម្បយុត្តធម៌ធនំ ទិវិវរណវិប្បយុត្តធម៌ធនំ ទើបកើតឡើង

វិវរណសម្បយុត្តរាៈ សំសង្ក្រឹត

នោហតុប្បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ ឧទ្ធចូសហតតេ
ឧទ្ធច ធា វត្តត្ប បច្ចយា វិចិត្តិញ្ញាសហតតេ ឧទ្ធចូ-
សហតតេ ហោហោ ។ សង្កឹត្តំ ។

(២០៣) នោហតុប្បច្ចយា ឧត្តាវិ ឧហាវច្ឆណា តិណិ
។ ឃ ។ ឧប្បាវតាតេ ឧត្តាវិ ឧបច្ឆាវាតេ ឃ ឧហាស-
វេ ឃ ឧត្តាវេ ឧត្តាវិ ឧវិហាតេ ឃ ឧសម្បយុត្ត
តិណិ ឧវិប្បយុត្ត ទ្វេ ឧទ្ធចត្តយា តិណិ ឧហាវតេ
តិណិ ។

ឃ ។ ឧហាវ ទ្វេ ឧទ្ធចឃាវ
ឧសម្បយុត្តយេ តេតត្ថា ។

សំសង្ក្រឹត

(២០៤) វិវរណសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសង្ក្រឹត វិវ-
រណសម្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បត្តិតិ ហេតុប្បច្ចយា ។

(២០៥) ហេតុយា ទ្វេ វេទ្ធិណា ទ្វេ សត្វត្ត
ទ្វេ វិហាកេ ឃតំ វវតតេ ទ្វេ ។

វិវរណសម្បយុត្តរាៈ សំសង្ក្រឹត

ព្រោះនោហតុប្បច្ចយ គឺ ហោហា ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្នៈ ធាវិវត្ត ធាវិវត្ត ដែលប្រកបដោយវិចិត្តិញ្ញា ប្រកប
ដោយឧទ្ធច្នៈផង ធាវិវត្ត ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។

(២០៣) ក្នុងនោហតុប្បច្ចយ មានព្រះ ២ ក្នុងឧហាវច្ឆណាប្បច្ចយ
មានព្រះ ៣ ។ ឃ ។ ក្នុងឧប្បាវតាប្បច្ចយ មានព្រះ ២ ក្នុងឧបច្ឆាវា-
តប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧហាសវាប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧសម្បយុ-
ត្តយ មានព្រះ ២ ក្នុងឧវិហាតប្បច្ចយ មានព្រះ ៧ ក្នុងឧសម្បយុត្ត-
ប្បច្ចយ មានព្រះ ៣ ក្នុងឧវិប្បយុត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ២ ក្នុងឧហាវតេ-
ប្បច្ចយ មានព្រះ ៣ ក្នុងឧហាវតេប្បច្ចយ មានព្រះ ៣ ។

ការព្រះព្រះ ទាំង ២ ព្រះវិវរណតិ ឧសម្បយុត្ត
បច្ចុប្បន្ន ឧប្បាវតិ យំវិវរណតិ ។

សំសង្ក្រឹត

(២០៤) វិវរណសម្បយុត្តមិ ហាយទ្បំ ធាវិវរណសម្ប-
យុត្តមិ ចេបតេតាវិវិ ព្រោះនោហតុប្បច្ចយ ។

(២០៥) ក្នុងនោហតុប្បច្ចយ មានព្រះ ២ ក្នុងឧហាវច្ឆណាប្បច្ចយ មាន
ព្រះ ២ ក្នុងឧបច្ឆាវាប្បច្ចយ មានព្រះ ២ ក្នុងឧហាសវាប្បច្ចយ មាន
ព្រះ ៧ ក្នុងឧសម្បយុត្តប្បច្ចយ មានព្រះ ២ ។

[២០២] ធីវណសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសង្ខោ ធីវណសម្បយុត្តាន្តា ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធមោតុប្បច្ចយោ វិទិតំកំព្រាសហតតោ ឧទ្ធចូសហតតោ មៈទ្ធិ សំសង្ខោ វិទិតំកំព្រាសហតតោ ឧទ្ធចូសហតតោ មោហោ ។
 ធីវណវិប្បយុត្តំ ធម្មំ សំសង្ខោ . . . ។

[២០៣] ធមោតុយោ ទ្វេ ធម្មតិបតិយោ ទ្វេ ធម្មរុយោត ទ្វេ ធម្មរម្ម ទ្វេ ធម្មិទាគោ ទ្វេ ធម្មរាធម ធម្មិ ធម្មត្ត ធម្មំ ធម្មិយុត្តេ ទ្វេ ។

ធម្មំ ឥតោ ទ្វេ ឥណទាធម
 សម្បយុត្តិកិរោធម តាតត្វា ។

បញ្ញាវិហា

[២០៤] ធីវណសម្បយុត្តាន្តា ធម្មោ ធីវណសម្បយុត្តសរុ ធម្មសរុ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ធីវណសម្បយុត្តាន្តា ហេតុ សម្បយុត្តកាចំ មច្ចាចំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលាចំ មុច្ឆិតត្វាចំ ។
 ធីវណសម្បយុត្តាន្តា ហេតុ ចិត្តសម្បដ្ឋាទាចំ រូបាចំ ហេតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ ធីវណសម្បយុត្តាន្តា ហេតុ

[២០៥] ធីវណសម្បយុត្តធមិ លាយខ្សំ ធីវណសម្បយុត្តធមិ ទើបតីតាខ្សំនី ព្រោះនេះហេតុប្បច្ច័យ គឺ មោហា ដែល ប្រកបដោយវិចិត្តិច្ឆា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ានៈ លាយខ្សំ ធីវណសម្ប ដែល ប្រកបដោយវិចិត្តិច្ឆា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ានៈ ។ លាយខ្សំ ធីវណសម្បយុត្តធមិ . . . ។

[២០៧] ក្នុងនេះហេតុប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះធម្មិបតិប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះចារុប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះកម្មប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះវិបាកប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះធម្មិបតិប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះចារុប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះកម្មប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ក្នុងនេះវិបាកប្បច្ច័យ មាន៣៖ ២ ។

សារធម្មំវា គំនិ ២ ព្រះវិទេហ្មី សម្បយុត្តករត្ថិ
 បណ្ឌិត ឥហ្មិស្មិ ច័រិវន្តេច្ា ។

បញ្ញាវិវា

[២០៨] ធីវណសម្បយុត្តធមិ ជាបច្ច័យ នៃធីវណសម្បយុត្តធមិ ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ពួកធីវណសម្បយុត្តហេតុ ជា បច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកត្តុខ ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ មូលាចំនិច្ឆាយ បណ្ឌិត ឥហ្មិស្មិវេទិច្ា ។ ពួកធីវណសម្បយុត្តហេតុ ជាបច្ច័យ នៃ ពួកចិត្តសម្បដ្ឋាទុប្ប ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។ ពួកធីវណសម្បយុត្តហេតុ

សម្បយុត្តកាណំ ទត្ថាណំ ចិត្តសមុដ្ឋាណាទត្ថ រូបាណំ
ហេតុប្បទូយេន បទ្ទាយោ ។ វិវរណវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
វិវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បទូយេន បទ្ទ-
យោ វិវរណវិប្បយុត្តោ ហេតុ សម្បយុត្តកាណំ ទត្ថាណំ
ចិត្តសមុដ្ឋាណាទត្ថ រូបាណំ ហេតុប្បទូយេន បទ្ទាយោ
បដិសន្ធិ ។

[២០៧] វិវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ វិវរណសម្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស អាម្មណាប្បទូយេន បទ្ទាយោ កតំ
អាម្មណេតិ អាម្មណេតិ វំ អាម្មណេតិ វំ វិចិត្តិញ្ចា
ទទ្ធចំ តោមទស្សំ ទប្បន្នតិ ធិដ្ឋិ អាម្មណេតិ អាម្ម-
ណេតិ វំ អាម្មណេតិ វំ វិចិត្តិញ្ចា ទទ្ធចំ តោម-
ទស្សំ ទប្បន្នតិ វិចិត្តិញ្ចា អាម្មណេតិ វិចិត្តិញ្ចា ធិដ្ឋិ ទទ្ធចំ
តោមទស្សំ ទទ្ធចំ អាម្មណេតិ ទទ្ធចំ ទប្បន្នតិ ធិដ្ឋិ . . .
វិចិត្តិញ្ចា ទប្បន្នតិ តោមទស្សំ អាម្មណេតិ តោមទស្សំ
ទប្បន្នតិ ធិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិញ្ចា . . . ទទ្ធចំ ទប្បន្នតិ ។
វិវរណសម្បយុត្តោ ធម្មោ វិវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តកុទ្ធសំ នៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាធិប្បដនំ ដោយ
ហេតុប្បទូយ ។ វិវរណវិប្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិវរណវិប្បយុត្តធម៌
ដោយហេតុប្បទូយ គឺ ភូតវិវរណវិប្បយុត្តកុទ្ធសំ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្ប-
យុត្តកុទ្ធសំ នៃភូតចិត្តសមុដ្ឋាធិប្បដនំ ដោយហេតុប្បទូយ គឺ ជា
បដិសន្ធិ ។

[២០៧] វិវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិវរណវិប្បយុត្ត-
ធម៌ ដោយអាម្មណាប្បទូយ គឺ បុគ្គល ប្រុសអរ រិកាយ ចំរោះកន្ត្រះ
កតំ ធិដ្ឋិ វិចិត្តិញ្ចា ទទ្ធចំ តោមទស្ស តើតាឡើង ប្រោះប្រាណ ឡ
ហេតុតោ ប្រុសអរ រិកាយ ចំរោះកន្ត្រះ កតំ ធិដ្ឋិ វិចិត្តិញ្ចា ទទ្ធចំ
តោមទស្ស តើតាឡើង ប្រោះប្រាណ ឡហេតុតោ វិចិត្តិញ្ចា ធិដ្ឋិ ទទ្ធចំ
តោមទស្ស តើតាឡើង ប្រោះប្រាណ ឡវិចិត្តិញ្ចា ទទ្ធចំ តើតាឡើង
ប្រោះប្រាណ ឡទទ្ធចំ ធិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិញ្ចា តើតាឡើង តោមទស្ស តើត
ឡើង ប្រោះប្រាណ ឡតោមទស្ស ធិដ្ឋិ . . . វិចិត្តិញ្ចា . . . ទទ្ធចំ
តើតាឡើង ។ វិវរណសម្បយុត្តធម៌ ជាបច្ច័យ នៃវិវរណវិប្បយុត្តធម៌

អារម្មណ៍ប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ អវិយា វិវរណសម្ប-
 យុត្ត រហ័ន កំលេសេ(១) បដ្ឋវេត្តន្តំ វិក្កាម្ពិគេ
 កំលេសេ បដ្ឋវេត្តន្តំ បុរិច្ឆ សមុទាចិណ្ណោ កំលេសេ
 ជាចន្តំ វិវរណសម្បយុត្ត ទុរុទ្ធ អនិច្ឆតា ទុក្ខតោ
 វេទត្តតោ វេស្សន្តំ ចេតោមវិយត្តាណោន វិវរណ-
 សម្បយុត្តចិត្តសមន្តិស្សំ ចិត្តំ ជាចាតំ វិវរណសម្ប-
 យុត្តា ទត្ថា វេទន្តិវិច្ឆាណស្សំ ចេតោមវិយត្តាណ-
 ស្ស បុរិច្ឆនិកសាទុស្សនិច្ឆាណស្សំ យេចាតម្មបកត្តា-
 ណស្ស អនាគតសត្តាណស្សំ វេទន្តិវិច្ឆាយ អារម្មណ-
 ប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ វិវរណវិប្បយុត្តោ ចាខ្មា វិ-
 វរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ
 រោធំ . . . សីលំ . . . ទុរោសដកម្មំ . . . តំ បដ្ឋវេត្តន្តិ
 បុត្រេ សុចិណ្ណនិ . . . ណោនា វុដ្ឋហិត្វា ណោធំ . . .
 អវិយា បត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ . . . ផលំ បដ្ឋវេត្តន្តិ
 វិក្កាធំ . . . វិក្កាធំ កេត្រកុស្ស វេទានស្ស មត្តស្ស
 ផលស្ស វេទន្តិវិច្ឆាយ អារម្មណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ
 ចតុំ . . . វត្តំ វិវរណវិប្បយុត្តេ ទុរុទ្ធ អនិច្ឆតា ទុក្ខតោ

១១. វិវរណសម្បយុត្តំ បរិច្ឆិយសំ ។

ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ភ្នកព្រះអរិយៈ ពិចារណា ទូរភ្នកកំលេស
 ជាវិវរណសម្បយុត្ត ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ ពិចារណា ទូរភ្នកកំលេស
 ដែលខ្លួនសន្តិកំសន្តិកាហើយ ដឹង ទូរភ្នកកំលេស ដែលខ្លួនសន្សំហើយ
 ក្នុងកាលមុន ឃើញ ទូរភ្នកវិវរណសម្បយុត្តក្នុង ជាមុនទៀត ជាទុក្ខ
 ជាអនត្តា ដឹង ទូរចិត្ត ខែបុគ្គលដ្ឋកប្រកបដោយវិវរណសម្បយុត្តក្នុង
 ដោយចេតោមវិយត្តាណ ភ្នកវិវរណសម្បយុត្តក្នុង ជាបច្ច័យ ខែការ
 ពិចារណា ទូរវេទន្តិវិច្ឆាណ ចេតោមវិយត្តាណ បុរោចិត្តសាទុស្ស-
 និច្ឆាណ យេចាតម្មបកត្តាណ វិទិសនាគតសត្តាណ ដោយអារម្មណ-
 ប្បដ្ឋាយ ។ វិវរណវិប្បយុត្តចម៌ ជាបច្ច័យ ខែវិវរណវិប្បយុត្តសិ
 ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ទូរចាន . . . ទូរសីល . . . ទូរទុច្ចា-
 សថកម្ម . . . ពិចារណា ទូរវេទន្តិវិច្ឆាណ (ទូរភ្នកកំលេស) ដែលខ្លួនសន្សំ
 ហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ចេញ អភិធម្ម ទូរវេទន្តិ . . .
 ភ្នកព្រះអរិយៈ ចេញ អភិមត្ត ទូរវេទន្តិ . . . ពិចារណា ទូរវេទន្តិ
 ទូរព្រះវិច្ឆាណ . . . ព្រះវិច្ឆាណ ជាបច្ច័យ ខែកិរិយាពិចារណា ទូរវេទន្តិ
 ក្រកូ វេទន្តិ មត្ត វិទិសល ដោយអារម្មណប្បដ្ឋាយ ទូរចិត្ត . . .
 ឃើញច្បាស់ ទូរវេទន្តិ ទូរភ្នកវិវរណវិប្បយុត្តក្នុង ជាមុនទៀត ជាទុក្ខ

អនត្តតោ វិបស្សតិ និព្វាន តត្ថា រា រា បស្សតិ យាវ
រាវត្ថុនាយ ។ និរណវិប្បយុត្តា នន្ទោ និរណសម្ប-
យុត្តស្ស នម្មស្ស អាម្មណាម្បត្ថយេន បច្ចយោ នានំ
... សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... បុព្វ ... យាបា
... ធកុំ ... វត្ថុ ... និរណវិប្បយុត្ត ទាទូ អស្សា-
មេតិ អភិទទ្ធាតិ តំ អាត្ត ធាតោ និដ្ឋំ វិចិត្តច្ឆា ឧម្ពុច្ឆំ
រោអនស្សំ ឧប្បជ្ជតំ ។

[២១១] និរណសម្បយុត្តោ នន្ទោ និរណ-
សម្បយុត្តស្ស នម្មស្ស អាម្មណាម្បត្ថយេន បច្ចយោ
អាម្មណាម្បតិ សហជាតាមិចតិ ។ អាម្មណាម្បតិ
រាតំ តុំ តត្ថា អស្សាមេតិ អភិទទ្ធាតិ តំ តុំ តត្ថា ក-
តោ និដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ។ សហជាតាមិចតិ និរណសម្ប-
យុត្តាមិចតិ និរណសម្បយុត្តានំ មន្ទានំ អាមិចតិប្បត្ថ-
យេន បច្ចយោ ។ និរណសម្បយុត្តា នន្ទោ និរ-
ណវិប្បយុត្តស្ស នម្មស្ស អាម្មណាម្បត្ថយេន បច្ចយោ
សហជាតាមិចតិ និរណសម្បយុត្តាមិចតិ ចិត្តសម្មា-
នាតំ រុតានំ អាមិចតិប្បត្ថយេន អច្ចយោ ។ មូលំ បុច្ឆិ-
តត្ថំ និរណសម្បយុត្តាមិចតិ សម្បយុត្តកានំ មន្ទានំ

ជាអនត្តា ឃើញ ត្រូវ ដោយទំហំទុក ដកយ៉ាងដ៏ដ្ឋាន ។ និរណ-
វិប្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ នៃនិរណសម្បយុត្តមិ ដោយអាម្មណាម្បត្ថិយ
គឺ ទ្រព្យាម ... ទ្រព្យាម ... មូលំ បុច្ឆិ ... មូលំ បុច្ឆិ
មុន ... អតិណាម ... ទ្រព្យាម ... ទ្រព្យាម ... មូលំ បុច្ឆិ
ប្រេតវា រីករាយ ចំពោះអនត្តនិរណវិប្បយុត្តក្នុង ពនៈ ទិដ្ឋិ វិចិត្តច្ឆា
ឧម្ពុច្ឆា រោមនស្ស ភើតាឡើង ប្រោមប្រោម ទ្រព្យាម ។

[២១០] និរណសម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ នៃនិរណសម្បយុត្ត-
មិ ដោយអាមិចតិប្បត្ថិយ បុនដល់អាម្មណាមិចតិ ចិត្តសហជាតាមិ-
ចតិ ។ អាម្មណាមិចតិ គឺ មូលំ ប្រេតវា រីករាយ ប្រោមប្រោម ទ្រ-
ព្យាម ទ្រព្យាម ពនៈ ទិដ្ឋិ ភើតាឡើង ប្រោមប្រោម ទ្រព្យាម
នោះឲ្យជាដំបូង ។ សហជាតាមិចតិ គឺ និរណសម្បយុត្តាមិ-
ចតិ ជាបច្ច័យ នៃនិរណសម្បយុត្តក្នុង ដោយអាមិចតិប្បត្ថិយ ។
និរណសម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ នៃនិរណវិប្បយុត្តមិ ដោយអាមិចតិ-
ប្បត្ថិយ បុនដល់សហជាតាមិចតិ គឺ និរណសម្បយុត្តាមិចតិ ជាបច្ច័យ
នៃនិរណសម្បយុត្តមិ ដោយអាមិចតិប្បត្ថិយ ។ មូលំ បុច្ឆិ តត្ថំ បុច្ឆិ
ដល់និរណសម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ នៃនិរណសម្បយុត្តក្នុងដល់

អភិធម្មចំណែក គុណសមុប្បត្តិ

ចិត្តសមុប្បត្តិ ជា ឧបាសម្ព័ន្ធ រាជិមតិប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។
 ចិវណាវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ចិវណាវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 រាជិមតិប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ អាម្មណាជិមតិ សហជា-
 តាជិមតិ ។ អាម្មណាជិមតិ ឆាន់ . . . សីលំ . . .
 ឧបោសថកម្មំ . . . តំ តវុំ តត្វា មច្ចុវត្តតិ បុព្វ-
 សុភិណ្ណំ . . . ណាតា វុដ្ឋហិត្វា ណាជំ . . . អរិយា
 មណ្ឌ វុដ្ឋហិត្វា មត្តំ តវុំ តត្វា . . . ផលំ . . . ជិក្ខាជំ
 . . . ជិក្ខាជំ តោត្រតុស្ស រាជិមតិប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ផលស្ស
 រាជិមតិប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។ សហជាតាជិមតិ ចិវ-
 ណាវិប្បយុត្តាជិមតិ សម្មយុត្តកាជិ មច្ចាជំ ចិត្តស-
 មុប្បត្តិ ជា ឧបាសម្ព័ន្ធ រាជិមតិប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។
 ចិវណាវិប្បយុត្តោ ធម្មោ ចិវណាវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 រាជិមតិប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ អាម្មណាជិមតិ ឆាន់ . . .
 ។ យេ ។ មុត្ត . . . ណាជំ . . . ចត្តំ . . . វត្តំ . . . ចិវ-
 ណាវិប្បយុត្តោ មច្ចុ តវុំ តត្វា អស្សាទេតិ អភិធម្មតិ
 តំ តវុំ តត្វា រាតោ ជិដ្ឋំ ឧប្បជ្ជតិ ។

អភិធម្មចំណែក គុណសមុប្បត្តិ

នៃគុកចិត្តសមុប្បត្តិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។ និវេណវិប្បយុត្តមិ
 ជាបច្ច័យ នៃនិវេណវិប្បយុត្តមិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយ បានដល់អាម្ម-
 ណាជិមតិ ជិវសហជាតាជិមតិ ។ អាម្មណាជិមតិ គឺ បុគ្គល ខ្ញុំពាន
 . . . ខ្ញុំសីល . . . ខ្ញុំឧបោសថកម្ម . . . ធ្វើ ខ្ញុំវេហតុដារ ឲ្យ
 ជាទីគោរព ហើយពិចារណា (ខ្ញុំពួកអំពើ) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុង
 កាលមុន . . . ចេញ អំពីលាម ខ្ញុំយោន . . . ពួកព្រះវិហារ
 ចេញ អំពីមត្ត ធ្វើ ខ្ញុំវត្ត ឲ្យជាទីគោរព . . . ខ្ញុំផល . . . ខ្ញុំ
 ព្រះខិត្តាន . . . ព្រះខិត្តាន ជាបច្ច័យ នៃតោត្រតុ ពិចារ មត្ត
 និវេណ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។ ជសហជាតាជិមតិ គឺ និវេណវិប្ប-
 យុត្តាជិមតិ ជាបច្ច័យ នៃគុកសម្បយុត្តកុដ្ឋនៃ នៃគុកចិត្តសមុប្បត្តិ
 ដ៏ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយ ។ និវេណវិប្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ នៃនិវេណ-
 សម្បយុត្តមិ ដោយអធិបតិប្បដ្ឋាយ បានដល់អាម្មណាជិមតិ គឺ ខ្ញុំ
 ពាន . . . ។ យេ ។ ក្នុងកាលមុន . . . ខ្ញុំលាម . . . ខ្ញុំចក្ខុ . . .
 ខ្ញុំវត្ត . . . ធ្វើ ខ្ញុំពួកនិវេណវិប្បយុត្តកុដ្ឋ ឲ្យជាទីគោរព ហើយត្រក-
 រា វិភាយ រាតៈ ចំដុំ តើកឡើង ព្រោះធ្វើ ខ្ញុំវេហតុដារ ឲ្យជា
 ទីគោរព ។

[២១០] និរណសម្បយុត្តុក្កា ធម្មោ និរណសម្បយុត្តុក្កាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ បុរិមា បុរិមា និរណសម្បយុត្តុក្កា ទន្ធា បដ្ឋិទានំ បដ្ឋិយានំ និរណសម្បយុត្តុក្កានំ ទន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ ។ ម្ហលំ បដ្ឋិភព្វំ^(៦) និរណសម្បយុត្តុក្កា ទន្ធា វុត្តានស្ស អនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ នន បុរិមា បុរិមា ធម្មំ ។ ម្ហលំ បដ្ឋិភព្វំ បុរិមា បុរិមា និរណាវិប្បយុត្តុក្កា ទន្ធា បដ្ឋិទានំ បដ្ឋិទានំ និរណាវិប្បយុត្តុក្កានំ ទន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ អនុលោមំ មលសមាពត្តំយា អនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ ។ និរណាវិប្បយុត្តុក្កា ធម្មោ និរណសម្បយុត្តុក្កាស្ស ធម្មស្ស អនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ វាវុត្តនា និរណសម្បយុត្តុក្កានំ ទន្ធានំ អនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ ។ និរណសម្បយុត្តុក្កា ធម្មោ និរណសម្បយុត្តុក្កាស្ស ធម្មស្ស សមនន្តរប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ ។ សមាជានប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ អន្តរមត្តប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ និស្សយមប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋានយោ ។

៦ អ. ម្ហលំ បដ្ឋិភព្វំ ។

[២១១] និរណសម្បយុត្តុក្កា ជាបដ្ឋិយ នៃនិរណសម្បយុត្តុក្កា ធម្មំ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋានយេន គឺ ភ្នកនិរណសម្បយុត្តុក្កានុ មុខ ។ ជាបដ្ឋិយ នៃភ្នកនិរណសម្បយុត្តុក្កានុ ព្រាយ ។ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋានយេន ។ ម្ហល បដ្ឋិភព្វំ ធម្មស្ស ធម្មស្ស ភ្នកនិរណសម្បយុត្តុក្កានុ ជាបដ្ឋិយ នៃវត្តានៈ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋានយេន (ឧទ្ធក ព្យ) មុខ ។ ចំណែក ក្នុងនិរណសម្បយុត្តុក្កានុ ម្ហល បដ្ឋិភព្វំ ធម្មស្ស ធម្មស្ស ភ្នកនិរណសម្បយុត្តុក្កានុ មុខ ។ ជាបដ្ឋិយ នៃភ្នកនិរណសម្បយុត្តុក្កានុ ព្រាយ ។ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋានយេន គឺ អនុលោមញ្ញានា ជាបដ្ឋិយ នៃមលសមាពត្តិ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋានយេន ។ និរណាវិប្បយុត្តុក្កា ជាបដ្ឋិយ នៃនិរណសម្បយុត្តុក្កា ដោយអនន្តរប្បដ្ឋានយេន គឺ វាវុត្តនៈ ជាបដ្ឋិយ នៃនិរណសម្បយុត្តុក្កានុ ដោយអនន្តរប្បដ្ឋានយេន ។ និរណសម្បយុត្តុក្កា ជាបដ្ឋិយ នៃនិរណសម្បយុត្តុក្កា ដោយសមនន្តរប្បដ្ឋានយេន ។ ជាបដ្ឋិយ ដោយសមាជានប្បដ្ឋានយេន ។ ជាបដ្ឋិយ ដោយអន្តរមត្តប្បដ្ឋានយេន ។ ជាបដ្ឋិយ ដោយនិស្សយមប្បដ្ឋានយេន ។

និរោធិយុយុត្តន្ត បញ្ចករោ

និរោធិយុយុត្តន្ត ធម្មោ និរោធិយុយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ រាមធម្មន្តបទិស្សយោ
 អនន្តបទិស្សយោ បរកត្តបទិស្សយោ ។ ២ ។ បរកត្ត-
 បទិស្សយោ សង្កំ ឧបទិស្សយោ ធានំ ទេតិ សីលំ ...
 ។ ៣ ។ បង្កំ ... ភក្កិញ្ញំ ... សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ
 សីលំ ... ។ ៤ ។ បង្កំ ... ។ ៥ ។ សេតាសនំ
 ឧបទិស្សយោ ធានំ ទេតិ ។ ៦ ។ សមាបត្តិ ឧប្បា-
 ទេតិ សម្មា ។ ៧ ។ សេតាសនំ សម្មាយ ។ ៨ ។
 បញ្ញាយ បត្តស្ស វេលសមាបត្តិយោ ឧបទិស្សយប្ប-
 ដ្ឋយេន ធម្មយោ ។ និរោធិយុយុត្តន្ត ធម្មោ និរ-
 ោធិយុយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន
 ធម្មយោ រាមធម្មន្តបទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ
 បរកត្តបទិស្សយោ ។ ២ ។ បរកត្តបទិស្សយោ សង្កំ
 ឧបទិស្សយោ ធានំ ទេតិ ធម្មិ កត្តាតិ សីលំ ...
 ។ ៣ ។ បង្កំ ... កាយិកំ ... ។ ៤ ។ សេតាសនំ
 ឧបទិស្សយោ ចាណំ ហេតិ ។ ៥ ។ សង្កំ ភិក្ខុតិ
 សម្មា ។ ៦ ។ សេតាសនំ ភក្កស្ស វោសស្ស
 វោសស្ស វោសស្ស ធម្មិយោ បត្តនាយ ឧបទិស្សយ-
 ប្បដ្ឋយេន ធម្មយោ ។

និរោធិយុយុត្តន្ត បញ្ចករោ

និរោធិយុយុត្តន្ត ជាបច្ច័យ នៃនិរោធិយុយុត្តន្ត ដោយឧបទិស្ស-
 យប្បដ្ឋយោ បានដល់រាមធម្មន្តបទិស្សយោ អនន្តបទិស្សយោ និងបរកត្ត-
 បទិស្សយោ ។ ២ ។ បរកត្តបទិស្សយោ គឺ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្ញុំសព្វ
 ហើយឲ្យ ខ្ញុំមាន ខ្ញុំសីល ... ។ ៣ ។ ញ៉ាំងមក្ត ... ញ៉ាំងអក្កញ្ញា
 ... ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង ខ្ញុំសីល ... ។ ៤ ។ ខ្ញុំបញ្ញា ...
 ។ ៥ ។ បុគ្គល អាស្រ័យ ខ្ញុំសេតាសនៈ ហើយឲ្យ ខ្ញុំមាន ។ ៦ ។
 ញ៉ាំងសមាបត្តិ ឲ្យកើតឡើង សព្វ ។ ៧ ។ សេតាសនៈ (ជាបច្ច័យ)
 នៃសព្វ ។ ៨ ។ ជាបច្ច័យ នៃបញ្ញា មក្ត និងវេលសមាបត្តិ ដោយ
 ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយោ ។ និរោធិយុយុត្តន្ត ជាបច្ច័យ នៃនិរោធិយុយុ-
 ត្តន្ត ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយោ បានដល់រាមធម្មន្តបទិស្សយោ អនន្ត-
 បទិស្សយោ និងបរកត្តបទិស្សយោ ។ ២ ។ បរកត្តបទិស្សយោ គឺ បុគ្គល អា-
 ស្រ័យ ខ្ញុំសព្វ ហើយដំឡើង ខ្ញុំមានៈ ប្រកាន់ ខ្ញុំដឹង ខ្ញុំសីល ...
 ។ ៣ ។ ខ្ញុំបញ្ញា ... កាយិកៈ ... ។ ៤ ។ អាស្រ័យ ខ្ញុំសេតា-
 សនៈ ហើយសម្រាប់ ខ្ញុំសព្វ ។ ៥ ។ បំបែក ខ្ញុំសន្សំ សព្វ ។ ៦ ។
 សេតាសនៈ ជាបច្ច័យ នៃធមៈ ចោសៈ រោហៈ មានៈ ទិដ្ឋិ និង
 សេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបទិស្សយប្បដ្ឋយោ ។

[២១៣] វិវេណវិប្បយុត្តន្តំ ធម្មោ វិវេណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាម្មណាបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណាបុរេជានំ ធម្មំ ... វត្ថុំ អនិច្ចាតោ ធម្មតោ អនិច្ចាតោ វិបស្សនិព័ន្ធល ពក្កុនា រូបំ បស្សនិ វិច្ឆាយ សោគនាគុយា វារម្មំ សុណាតិ រូបាយននំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស រោម្មត្តាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស ។ វត្ថុបុរេជានំ ធម្មាយននំ ធម្មវិញ្ញាណស្ស កាយាយននំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ វិវេណវិប្បយុត្តន្តំ ទទ្ធនំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ វិវេណវិប្បយុត្តន្តំ ធម្មោ វិវេណសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បុរេជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាម្មណាបុរេជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណាបុរេជានំ ធម្មំ ... វត្ថុំ អស្សនមេតិ វតិទទ្ធតិ តំ អាត្តំ វរតា យោសា មោហា ។ វត្ថុបុរេជានំ វត្ថុ វិវេណសម្បយុត្តន្តំ ទទ្ធនំ បុរេជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២១៤] វិវេណសម្បយុត្តន្តំ ធម្មោ វិវេណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បដ្ឋានជានប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទេ ។ អាសវិទប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទេ ។

[២១៥] វិវេណវិប្បយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ វៃវិវេណវិប្បយុត្តន្តនិ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន បុរេជានប្បដ្ឋយេន វិវេណវិប្បយុត្តន្តនិ ។ អាម្មណាបុរេជានំ គី ទ្ធិចក្កំ ... ឃើញច្បាស់ ទ្ធិវត្ថុ ជាដទៃទៀត ជាទ្ធិវត្ថុ ជាដទៃ ឃើញ ទ្ធិវត្ថុ ដោយវត្ថុចក្កំ ឬ ទ្ធិវត្ថុទៀត ដោយវត្ថុសាគពាទុ រូបាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃវត្ថុវិញ្ញាណ រោម្មត្តាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃកាយវិញ្ញាណ ។ វត្ថុបុរេជានំ គី ចត្តាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃវត្ថុវិញ្ញាណ កាយាយននៈ (ជាបច្ច័យ) វៃកាយវិញ្ញាណ វត្ថុ ជាបច្ច័យ វៃវត្ថុវិវេណវិប្បយុត្តន្តនិ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន ។ វិវេណវិប្បយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ វៃវិវេណសម្បយុត្តន្តនិ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន បុរេជានប្បដ្ឋយេន វិវេណវិប្បយុត្តន្តនិ ។ អាម្មណាបុរេជានំ គី ទ្ធិចក្កំ ... ក្រែកអា វិកាយ ជំរោះវត្ថុ វត្ថុ ភាសា មោហា (អភិធម្មបិដក) ក្រែកទ្រាញ ទ្ធិវត្ថុចក្កានា ។ វត្ថុបុរេជានំ គី វត្ថុ ជាបច្ច័យ វៃវត្ថុវិវេណសម្បយុត្តន្តនិ ដោយបុរេជានប្បដ្ឋយេន ។

[២១៦] វិវេណសម្បយុត្តន្តនិ ជាបច្ច័យ វៃវិវេណវិប្បយុត្តន្តនិ ដោយបដ្ឋានជានប្បដ្ឋយេន គី ហនពិរៈ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ កាយវិប្បដ្ឋយេន គី ហនពិរៈ ២ ។

អភិធម្មបិដក គុណសម្បត្តិ

[២១៧] វិវាណសម្បយុត្តោ ធម្មោ វិវាណ-
 វិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ
 សហជាតំ មច្ឆាជាតំ ។ សង្កតំ ។ វិវាណវិញ្ញយុត្តោ
 ធម្មោ វិវាណវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋា-
 នយេន មច្ចុយោ សហជាតំ មច្ឆាជាតំ មច្ឆាជាតំ ។
 សង្កតំ ។ វិវាណវិញ្ញយុត្តោ ធម្មោ វិវាណសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ មុរ-
 ណាតំ វត្ថុ វិវាណសម្បយុត្តានំ ខត្តានំ វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋា-
 នយេន មច្ឆាយោ ។

[២១៨] វិវាណសម្បយុត្តោ ធម្មោ វិវាណ-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វត្ថុប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ វិវា-
 ណសម្បយុត្តោ មរណា ខត្តោ វិញ្ញាណំ ខត្តានំ វត្ថុ-
 ប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។ វិវាណសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 វិវាណវិញ្ញយុត្តស្ស ធម្មស្ស វត្ថុប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ
 សហជាតំ មុរណាតំ មច្ឆាជាតំ ។ សហជាតា វិវា-
 ណសម្បយុត្តា ខត្តា វិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន វត្ថុប្ប-
 ដ្ឋានយេន មច្ឆាយោ ។ មច្ឆាជាតា វិវាណសម្បយុត្តា
 ខត្តា មុរណាតស្ស វិញ្ញយុត្តស្ស កាយស្ស វត្ថុប្បដ្ឋា-
 នយេន មច្ចុយោ ។ វិវាណសម្បយុត្តោ ធម្មោ

អភិធម្មបិដក គុណសម្បត្តិ

[២១៧] វិវាណសម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ វៃវិវាណវិញ្ញយុត្ត-
 មិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បានដល់សហជាតំ និងមច្ឆាជាត ។ សេចក្តី
 បំប្រួញ ។ វិវាណវិញ្ញយុត្តមិ ជាបច្ច័យ វៃវិវាណវិញ្ញយុត្តមិ
 ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បានដល់សហជាត មុរណាត និងមច្ឆាជាត ។
 សេចក្តីបំប្រួញ ។ វិវាណវិញ្ញយុត្តមិ ជាបច្ច័យ វៃវិវាណសម្បយុត្ត-
 មិ ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន បានដល់មុរណាត គឺ វត្ថុ ជាបច្ច័យ វៃ
 ពួកវិវាណសម្បយុត្តក្នុង ដោយវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន ។

[២១៨] វិវាណសម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ វៃវិវាណសម្ប-
 យុត្តមិ ដោយអភិប្បដ្ឋានយេន គឺ ខត្ត ១ ជាវិវាណសម្បយុត្ត ជា
 បច្ច័យ វៃខត្ត ៣ ដោយអភិប្បដ្ឋានយេន ។ វិវាណសម្បយុត្តមិ ជា
 បច្ច័យ វៃវិវាណវិញ្ញយុត្តមិ ដោយអភិប្បដ្ឋានយេន បានដល់សហជាត
 មុរណាត និងមច្ឆាជាត ។ សហជាត គឺ ពួកវិវាណសម្ប-
 យុត្តក្នុង ជាបច្ច័យ វៃពួកវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋានយេន ដោយអភិប្បដ្ឋានយេន ។
 មច្ឆាជាត គឺ ពួកវិវាណសម្បយុត្តក្នុង ជាបច្ច័យ វៃកាយ
 នេះ ដែលកើតមុន ដោយអភិប្បដ្ឋានយេន ។ វិវាណសម្បយុត្តមិ

និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ

និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ
 ធម្មាវិហារ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ និរណសប្បយុត្តស្ស
 ឋានេន ទេវោ តិណ្ណង្គំ ទទ្ធានំ តិគ្គសមុដ្ឋាហនក្ស
 រូរានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ទ្វេ ទទ្ធា ទ្ធិង្គំ ទទ្ធានំ
 អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ
 និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 សមាជាតំ បុរេជាតំ បច្ចុយោ ពហារំ វគ្គិយេ ។
 សង្កំ ។ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ និរណសប្ប
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បុរេជាតំ
 ចម្បំ . . . វត្តំ អស្សាទតិ អតិទទ្ធាតំ តំ អារត្ត ពតោ
 វិជ្ជំ វិចិត្តិក្ខា ឧប្បត្តំ តោមនស្សំ ឧប្បត្តិតំ វត្តំ និរ
 ណសប្បយុត្តស្ស ទទ្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។
 និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មា
 និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុ
 យោ សមាជាតំ បុរេជាតំ ។ សមាជាតោ និរណ
 សប្បយុត្តស្ស ឋានេន ទេវោ ធម្ម វត្តំ ធម្ម តិណ្ណង្គំ
 ទទ្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ទ្វេ ទទ្ធា ធម្ម វត្ត
 ធម្ម ទ្ធិង្គំ ទទ្ធានំ អត្ថប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ និរ
 ណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មា

និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ

ជាច្រើន នៃនិរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ
 អត្ថប្បច្ចយេន គឺ ១១ ១ ជានិរណសប្បយុត្តស្ស ជាច្រើន នៃ១១ ៣ ៧
 នៃភូមិភូមិសមុដ្ឋានុបថនំ ដោយអត្ថប្បច្ចយេន ១១ ២ ជាច្រើន នៃ១១ ២
 ដោយអត្ថប្បច្ចយេន ។ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ នៃនិរណសប្ប
 យុត្តស្ស ដោយអត្ថប្បច្ចយេន បានដល់សមាជាតំ បុរេជាតំ បច្ចុយោ
 ពហារំ និងវគ្គិយេ ។ សេចក្តីចម្រើន ។ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ
 ជាច្រើន នៃនិរណសប្បយុត្តស្ស ដោយអត្ថប្បច្ចយេន បានដល់បុរេជាតំ
 គឺ បុគ្គល ខ្លីច្រើន . . . គ្រួសារ វិហារ ចំណេះដឹង ពត៌ ចិត្ត
 វិចិត្តិក្ខា ឧប្បត្តិក្ខា និងតោមនស្ស តើសេចក្តី គ្រោងប្រាសាទ ខ្លីច្រើន
 គេ វត្ត ជាច្រើន នៃភូមិភូមិសមុដ្ឋានុបថនំ ដោយអត្ថប្បច្ចយេន ។
 និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ នៃនិរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ
 សមាជាតំ គឺ ១១ ១ ជានិរណសប្បយុត្តស្ស វត្ត ៧ ៧ ជាច្រើន នៃ
 ១១ ៣ ដោយអត្ថប្បច្ចយេន ១១ ២ ៧ វត្ត ជាច្រើន នៃ១១ ២
 ដោយអត្ថប្បច្ចយេន ។ និរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ នៃនិរណសប្បយុត្តស្ស ធម្មាវិហារ

និវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ
 សហជាតំ បច្ឆាជាតំ អាហារំ ឥន្ទ្រិយេ ។ សហជាតា
 និវរណសម្បយុត្តា ទទ្ធា ធម មហាក្ខតា ធម ជិត្តស-
 មុត្តាធានំ រូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បច្ឆាជាតា
 និវរណសម្បយុត្តា ទទ្ធា ធម កាតធឿត្តិៈវេ អាហារេ
 ព ឥវស្ស កាយស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ បច្ឆា-
 ជាតោ និវរណសម្បយុត្តា ទទ្ធា ធម រូបដីវិត្តិ្រិយញ្ច
 កាជញ្ញារូបាណំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។

(២១៧) ហេតុយោ ធម្មាវំ អាម្មណោ ធម្មាវំ
 វាណិបតិយោ បញ្ច អនន្តោវ ធម្មាវំ សមទន្តោវ ធម្មាវំ
 សហជាតេ បញ្ច អត្តាមន្តោ ទ្វេ ជិស្សយេ សត្ត
 ទមជិស្សយេ ធម្មាវំ មុរោជាតេ ទ្វេ បច្ឆាជាតេ ទ្វេ
 វាសេវិទេ ទ្វេ កម្មេ ធម្មាវំ វិចារេន វេកំ អាហារេ
 ធម្មាវំ ឥន្ទ្រិយេ ធម្មាវំ លាទេ ធម្មាវំ មត្តេ ធម្មាវំ
 សម្បយុត្តេ ទ្វេ វិប្បយុត្តេ តិណំ អត្ថិយោ សត្ត
 ធម្មិយោ ធម្មាវំ វិកេតេ ធម្មាវំ វាវិកេតេ សត្ត ។

ជាច្ច័យ នៃនិវរណវិប្បយុត្តចមិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ចាសាសហជាត
 បច្ឆាជាត អាហារ ធីន្ទ្រិយេ ។ សហជាត គឺ ភ្នកនិវរណវិប្បយុត្ត-
 ក្នុងផង ភ្នកមហាក្ខតផង ជាច្ច័យ នៃភ្នកវិប្បយុត្តសមុប្បាទរូប ដោយអត្ថិ-
 ប្បច្ច័យ ។ បច្ឆាជាត គឺ ភ្នកនិវរណសម្បយុត្តក្នុងផង កាតធឿត្តិវាហារ
 ផង ជាច្ច័យ នៃកាយនេះ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បច្ឆាជាត គឺ ភ្នក
 និវរណសម្បយុត្តក្នុងផង រូបដីវិត្តិ្រិយេផង ជាច្ច័យ នៃភ្នកកដ្ឋកររូប
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។

[២១៧] ក្រុងហេតុប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងការម្មណប្បច្ច័យ
 មានពីរៈ ៤ ក្រុងអនិបតិប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៥ ក្រុងវេទនាប្បច្ច័យ មាន
 ពីរៈ ៤ ក្រុងសមុទនាប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងសហជាតប្បច្ច័យ មាន
 ពីរៈ ៥ ក្រុងវេទនាប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងវិស្សយប្បច្ច័យ មាន
 ពីរៈ ៧ ក្រុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងមុរោជាតប្បច្ច័យ មាន
 ពីរៈ ៤ ក្រុងបច្ឆាជាតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងកាសាវនប្បច្ច័យ មាន
 ពីរៈ ៤ ក្រុងកម្មប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងវិប្បាយុត្តប្បច្ច័យ មានពីរៈ ១ ក្រុង
 វាហារប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងឥន្ទ្រិយប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុង
 លាទប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងមត្តប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងសម្បយុត្ត-
 ប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងវិប្បយុត្តប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ក្រុងអត្ថិប្បច្ច័យ
 មានពីរៈ ៧ ក្រុងអត្ថិប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤ ក្រុងវិកេតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៤
 ក្រុងវាវិកេតប្បច្ច័យ មានពីរៈ ៧ ។

វិវរណវិប្បយុត្តោ ឆ ធម្មា វិវរណសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស សារជាតប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ ចុវរជាតប្បដ្ឋ-
 យេន មច្ចយោ ។ វិវរណសម្បយុត្តោ ឆ វិវរណ-
 វិប្បយុត្តោ ឆ ធម្មា វិវរណវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 សារជាតប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ មច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន
 វត្ថុយោ អាហារប្បដ្ឋយេន មច្ចយោ គន្ធិយប្បដ្ឋ-
 យេន មច្ចយោ ។

[២២៦ | ធារេតុយោ សត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ សត្តំ
 ធារេតុយោ សត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ សត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ
 សត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ មត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ មត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ
 យេ មត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ សត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ ឆ ឆ
 មត្តំ សត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ មត្តំ ធម្មាប្បិណ្ណោ ឆត្តាវិ
 ធារេតុយោ ឆត្តាវិ ធារេតុយោ សត្តំ ធារេតុយោ
 សត្តំ ធារេតុយោ ឆត្តាវិ ។

វិវរណវិប្បយុត្តស្ស ជាបច្ច័យ នៃវិវរណសម្បយុត្តស្ស ដោយសហ-
 ជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ ។ វិវរណសម្ប-
 យុត្តស្ស វិវរណវិប្បយុត្តស្ស ជាបច្ច័យ នៃវិវរណវិប្បយុត្តស្ស
 ដោយសហជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយបុរេជាតប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ
 ដោយអាហារប្បដ្ឋយ ជាបច្ច័យ ដោយគន្ធិយប្បដ្ឋយ ។

- (២២៦) ក្នុងចេតិយប្បដ្ឋយ មានព្រះ វ ក្នុងការប្បដ្ឋយ
- មានព្រះ វ ក្នុងអតិថិតិប្បដ្ឋយ មានព្រះ វ ក្នុងអនុប្បដ្ឋយ មាន
- ព្រះ វ ក្នុងសមនុប្បដ្ឋយ មានព្រះ វ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋយ មាន
- ព្រះ វ ក្នុងអនាមត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ វ ក្នុងខិត្តយប្បដ្ឋយ មាន
- ព្រះ វ ក្នុងឧបខិត្តយប្បដ្ឋយ មានព្រះ វ ក្នុងបុរេជាតប្បដ្ឋយ
- មានព្រះ ឆ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ វ ក្នុងសម្បយុត្តប្បដ្ឋយ មាន
- ព្រះ វ ក្នុងវិប្បយុត្តប្បដ្ឋយ មានព្រះ ឆ ក្នុងអាហតិប្បដ្ឋយ មាន
- ព្រះ ឆ ក្នុងទោត្តិប្បដ្ឋយ មានព្រះ វ ក្នុងទោតិកប្បដ្ឋយ មាន
- ព្រះ វ ក្នុងទោអវិកប្បដ្ឋយ មានព្រះ ឆ ។

និរោធនិរោធិយទុក បញ្ញាវិកា

[២២២] និរោធិយទុក និរោធិយោច ធម្មោ និរោធិយទុក និរោធិយស្សន ធម្មស្សន អាម្មណៈប្បច្ចយោច វចនយោ និរោធិយ អាម្មណៈ និរោធិយ ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ម្យលំ បុត្តិភត្តំ និរោធិយ អាម្មណៈ និរោធិយោចេវ គោច និរោធិយ មន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ ម្យលំ បុត្តិភត្តំ និរោធិយ អាម្មណៈ និរោធិយ ធម្មស្សន្តកា ច មន្ទា ឧប្បជ្ជន្តិ ។ និរោធិយោចេវ គោចនិរោធិយ ធម្មោ និរោធិយស្សនោច និរោធិយស្សន ធម្មស្សន អាម្មណៈប្បច្ចយោច បច្ចយោ វចនំ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ កក្កា តំ វចនាម្មតិ វស្សនេតិ អភិទន្ធិតិ តំ វចនំ វចនំ វិចិត្តំ វិចិត្តំ ឧទ្ធចំ នោមទស្សំ ឧប្បជ្ជន្តិ មុន្ទ សុចិណ្ណាចិ . . . លាតា អរិយា វោត្រក្កំ បច្ចុវក្កន្តិ វោតាចិ . . . បហិរេ តិលេសេ . . . វិក្កម្ពិកេ តិលេសេ . . . បុត្រេ សមុនាចិណ្ណា . . . ធម្មំ . . . វត្ថុ . . . និរោធិយោចេវ គោចនិរោធិយ មន្ទា អនិទ្ធានា . . . វិបស្សនិ អស្សនេតិ អភិទន្ធិតិ ។ ប ។ នោមទស្សំ . . .

និរោធនិរោធិយទុក បញ្ញាវិកា

[២២២] ធម៌ ជាវិរោធិយទុកនិរោធិយៈ ជាបច្ច័យ វិចិត្តធម៌ ជាវិរោធិយទុកនិរោធិយៈ ដោយការប្រណិប្បត្តិយ គឺ ពួកវិរោធិយៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំពួកវិរោធិយៈ ។ ម្យល បណ្ឌិត ធម្មស្សនេតិចុះ ។ ពួកឧទ្ធចំ ជាវិរោធិយទុកនិរោធិយៈ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំពួកវិរោធិយៈ ។ ម្យល បណ្ឌិត ធម្មស្សនេតិចុះ ពួកវិរោធិយៈ ពួកសម្បយុត្តកុម្មត្តិ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំពួកវិរោធិយៈ ។ ធម៌ ជាវិរោធិយទុកនិរោធិយៈ ជាបច្ច័យ វិចិត្តធម៌ ជាវិរោធិយទុកនិរោធិយៈ ដោយការប្រណិប្បត្តិយ គឺ បុគ្គល ខ្ញុំពួក . . . ខ្ញុំវិល . . . ធ្វើ ខ្ញុំឧបោសថកម្ម ហើយវិចិត្តយោ ខ្ញុំឧបោសថកម្មនោះ ក្រេតអា វិកលយ វចនំ វិចិត្តិយ ឧទ្ធចុះ វិចិត្តេនស្ស កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំវោត្រក្កនោះ (ខ្ញុំពួកវោត្រក្ក) ដែលខ្លួនសន្សំហើយ ក្នុងកាលមុន . . . វិចិត្តយោ ពួកព្រះអរិយៈ វិចិត្តយោ ខ្ញុំវោត្រក្ក ខ្ញុំវោត្រក្ក . . . ខ្ញុំពួកវិលេស ដែលខ្លួនលះបង់ហើយ . . . ខ្ញុំពួកវិលេស ដែលខ្លួនសន្សំសន្សំហើយ . . . ខ្ញុំពួកវិលេស ដែលខ្លួនជក់ឡើងព្រមហើយ ក្នុងកាលមុន . . . ខ្ញុំវត្ថុ . . . ខ្ញុំវត្ថុ . . . ខ្ញុំពួកឧទ្ធចំ ជាវិរោធិយទុកនិរោធិយៈ ជាវិចិត្តឡើង . . . យេញច្បាស់ ក្រេតអា វិកលយ ។ ប ។ នោមទស្ស . . .

វិញ្ញេណ ធម្មត្ថនា ... យោវ អារម្មណ តាវ កាតត្យា ។
 វិវរណិយោវោវ ខានិវរណោ ធម្មោ វិវរណស្សចេវ
 វិវរណិយស្សធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋាយេន បដ្ឋ-
 យោ ពានំ ... សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ... បុព្វ-
 សុចិណ្ណាធិ ... ឈាទា ... ចក្កំ ... វត្ថុំ ...
 វិវរណិយោវោវ ខានិវរណោ ខេទ្ធិ អស្សាធមតិ អភិ-
 ធម្មតំ តំ អារម្ម អារម្ម ធិដ្ឋំ វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចំ ខោ-
 ចនស្សំ ឧប្បដ្ឋតំ ។ វិវរណិយោវោវ ខានិវរណោ
 ធម្មោ វិវរណស្សចេវ វិវរណិយស្សធម្ម វិវរណិយស្ស-
 ចេវ ខានិវរណស្ស ធម្មស្ស អារម្មណប្បដ្ឋាយេន
 បដ្ឋយោ ពានំ ... សីលំ ... ឧបោសថកម្មំ ...
 បុព្វ សុចិណ្ណាធិ ... ឈាទា ... ចក្កំ ... វត្ថុំ ...
 វិវរណិយោវោវ ខានិវរណោ ខេទ្ធិ អស្សាធមតិ អភិ-
 ធម្មតំ តំ អារម្ម វិវរណា ធម្មស្សយុត្តការ ធម ឧទ្ធា
 ឧប្បដ្ឋតំ ។ ឋវំ ឥតវេមិ វិណិ កាតត្យា ។ អា-
 ម្មណសទិសា អនិចតំ ។ បុរោជាតប្បិ អារម្មណស-
 ទិសំ ។ ឧបទិស្សយេមិ លាត្តុត្ថំ ធម កាតត្ថំ ។

ដោយខិត្តចក្ក ... ការខិត្តវិធី (មាន) គ្រឹមណា ចណ្ឌិត ត្រូវធ្វើ
 គ្រឹមណាៈ ។ ធម៌ ជាខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈ ជាបច្ច័យ ខែ
 ធម៌ ជាខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈ ដោយការម្មណប្បដ្ឋាយ គឺ ឡ
 ខាង ... ឡវិល ... ឡវិល ... (ឡវិល) ដែល
 ខ្លួនស្រឡាញ់ ក្នុងកាលបុរ ... កំណើន ... ឡវិល ...
 ឡវិល ... ឡវិល គ្រឹមណា វិញ្ញេណ ចំពោះពួកខ្លួន ជាខិត្តវិធីៈ
 ខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈ ព្រះ ខិត្ត វិចិត្តិច្ឆា ឧទ្ធច្ចៈ ខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈ
 កើតឡើង ប្រោប្រោត្ត ឡវិលខាង ។ ធម៌ ជាខិត្តវិធីៈ
 ខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈ ជាបច្ច័យ ខែធម៌ ជាខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈ
 ធម៌ ខែធម៌ ជាខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈធម៌ ដោយការម្មណប្ប-
 ដ្ឋាយ គឺ ឡវិល ... ឡវិល ... ឡវិល ... (ឡ
 វិល) ដែលខ្លួនស្រឡាញ់ ក្នុងកាលបុរ ... កំណើន ...
 ឡវិល ... ឡវិល ... ឡវិល គ្រឹមណា វិញ្ញេណ ចំពោះពួកខ្លួន
 ជាខិត្តវិធីៈខិត្តវិធីៈ ពួកខិត្តវិធីៈ ពួកសម្បយុត្តកម្ម
 កើតឡើង ប្រោប្រោត្ត ឡវិលខាង ។ ចណ្ឌិត អប្បិធ្វើ ឡវិលខាង
 ព្រះ យ៉ាងខ្លះ ។ ធម៌អប្បិធ្វើ ប្រវិចារណាខិត្តវិធីៈអារម្មណប្បដ្ឋាយ
 ដែរ ។ សូម្បីបុរោជាតប្បិ គឺប្រវិចារណាខិត្តវិធីៈអារម្មណប្បដ្ឋាយដែរ ។
 ចណ្ឌិត មិនត្រូវធ្វើ ឡវិលខាង ក្នុងឧបទិស្សយប្បដ្ឋាយឡើយ ។

និរណនិរណសម្បយុត្តទុក បដិច្ចវិណ

សម្ពិទ្ធិ ។ ឯវំ វិគ្គារោតត្វំ ។ យេថា និរណនិរណនុកំ ឯវំ
មទ្ធវេវត្ថិកា កោតត្វំ ។

និរណនិរណយទុកំ មិទ្ធិតំ ។

និរណនិរណសម្បយុត្តទុកំ

បដិច្ចវិណ

(២២៧) និរណនិរណសម្បយុត្តទុកំ មិទ្ធិ
បដិច្ច និរណនិរណនុកំ និរណសម្បយុត្តោច ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា កាមច្ចន្ធនិរណំ មដិច្ច មិទ្ធិមិទ្ធិ-
និរណំ ឧទ្ធច្ចនិរណំ អវិជ្ជានិរណំ ចក្កំ សទ្ធិមិ ធី-
រណោ កោតត្វំ ។ និរណនិរណសម្បយុត្តទុកំ
មិទ្ធិ បដិច្ច និរណសម្បយុត្តោច ចោចនិរណោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា និរណោ មដិច្ច សម្ប-
យុត្តកា ឧត្តា ។ និរណនិរណសម្បយុត្តទុកំ
មិទ្ធិ បដិច្ច និរណនិរណនុកំ និរណសម្បយុត្តោច និរ-
ណសម្បយុត្តោច ។ និរណនិរណោ ម ធម្មោ ឧប្បជ្ឈតិ
ហេតុប្បដ្ឋយា កាមច្ចន្ធនិរណំ មដិច្ច មិទ្ធិមិទ្ធិនិរណំ
ឧទ្ធច្ចនិរណំ អវិជ្ជានិរណំ សម្បយុត្តកា ម ឧត្តា
ចក្កំ ។ និរណសម្បយុត្តទុកំ ចោចនិរណំ មិទ្ធិ បដិច្ច

និរណនិរណសម្បយុត្តទុកៈ បដិច្ចវិណ

សេចក្តីបំប្រុង ។ បណ្ឌិត សម្បិទ្ធិវិស្វកំ យ៉ាងនេះចុះ ។ និរណ-
នុកៈ យ៉ាងនិរណ បណ្ឌិត សម្បិទ្ធិវិស្វកំ យ៉ាងនេះចុះ ។

ចម្លំ និរណនិរណយទុកំ ។

និរណនិរណសម្បយុត្តទុកៈ

បដិច្ចវិណ

(២២៨) ធម៌ ជា និរណនិរណនិរណសម្បយុត្ត អាស្រ័យ
នូវធម៌ ជា និរណនិរណនិរណសម្បយុត្ត ទើបចិត្តទៀត ព្រោះ
ហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មិទ្ធិមិទ្ធិនិរណៈ ឧទ្ធច្ចនិរណៈ និរណនិរណ-
អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនិរណៈ និរណនិរណសំ បណ្ឌិត សម្បិទ្ធិ
ឲ្យជាចក្កៈជនិច្ចៈ ។ ធម៌ ជា និរណសម្បយុត្ត និរណនិរណ-
អាស្រ័យ នូវធម៌ ជា និរណនិរណនិរណសម្បយុត្ត ទើបចិត្ត
ទៀត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ពួកសម្បយុត្តកច្ចុ អាស្រ័យ នូវពួក
និរណៈ ។ ធម៌ ជា និរណនិរណនិរណសម្បយុត្ត ជា និរណ-
សម្បយុត្តនិរណនិរណនិរណនិរណនិរណនិរណនិរណនិរណ-
និរណសម្បយុត្ត ទើបចិត្តទៀត ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ មិទ្ធិ-
មិទ្ធិនិរណៈ ឧទ្ធច្ចនិរណៈ អវិជ្ជានិរណៈ និរណសម្បយុត្តកច្ចុ
អាស្រ័យ នូវកាមច្ចន្ធនិរណៈ បណ្ឌិត សម្បិទ្ធិ ឲ្យជាចក្កៈជនិច្ចៈ ។
ធម៌ ជា និរណសម្បយុត្តនិរណនិរណនិរណនិរណនិរណនិរណ-
និរណសម្បយុត្ត នូវធម៌

នាហតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាសាហតុតោ ធម្មត្ថសហតុតោ
 មន្ត មដិញ អវិជ្ជាជីវណំ ។ ជីវណាតោវ ជីវណា-
 សម្បយុត្តោ ជីវណាសម្បយុត្តោវ ហេតុជីវណាញ
 មន្ត មដិញ ជីវណាតោ ជីវណាសម្បយុត្តោ ម ធម្មោ
 ធម្មដ្ឋតិ នាហតុប្បដ្ឋយា វិចិត្តិញ្ញាជីវណាញ សម្ប-
 យុត្តោ ម មន្ត មដិញ អវិជ្ជាជីវណំ ធម្មត្ថសហ-
 តុតោ សម្បយុត្តោ ម មន្ត មដិញ អវិជ្ជាជីវណំ ។
 សន្តិវុំ ។

[២៣០] នាហតុយា វិណិ ធម្មត្ថយា ម
 មន្តមនាតោ ម មច្ឆាតោតោ ម មនាសាវេ ម
 មនាស្ស វិណិ មវិចិត្តោ ម មវិប្បយុត្តោ ម ។

[២៣១] នាហតុប្បដ្ឋយា មន្តមតិយា ម ។
 សន្តិវុំ ។ ... មវិប្បយុត្តោ ម ។

[២៣២] នាហតុប្បដ្ឋយា អារម្មណ វិណិ ...
 អនត្ថេ វិណិ សនទត្ថេ វិណិ សត្វត្ថ វិណិ មក្កេ
 វិណិ អវិគតេ វិណិ ។

ព្រោះនាហតុប្បដ្ឋយា គឺ អវិជ្ជាជីវណា អាស្រ័យ ខ្លួនខ្លួន វេលាប្រកប
 ដោយវិចិត្ត ប្រកបដោយឧត្ត ។ មន្ត មដិ ជីវណា និង ជីវណា
 សម្បយុត្ត អាស្រ័យ ខ្លួនមន្ត ជីវណា និង ជីវណាសម្បយុត្ត មន្ត ជីវ
 ណាសម្បយុត្ត មន្ត ជីវណា មន្ត ជីវណា មន្ត ជីវណា មន្ត ជីវណា
 ប្បដ្ឋយា គឺ អវិជ្ជាជីវណា អាស្រ័យ ខ្លួនវិចិត្តិញ្ញាជីវណា មន្ត ខ្លួន
 សម្បយុត្តកក្កុម អវិជ្ជាជីវណា អាស្រ័យ ខ្លួនឧត្តជីវណា មន្ត ខ្លួន
 ត្ថកសម្បយុត្តកក្កុម ។ សេចក្តីបំប្លែង ។

[២៣០] ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា
 មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា
 មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មាន
 ព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មាន
 ព្រះ ៧ ។

[២៣១] ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ព្រោះនាហតុប្បដ្ឋយា ។
 សេចក្តីបំប្លែង ។ ... ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ។

[២៣២] ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ព្រោះនាហតុប្បដ្ឋយា
 មន្ត ... ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មាន
 ព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មាន
 ព្រះ ៧ ក្នុងនាហតុប្បដ្ឋយា មានព្រះ ៧ ។

[២៣២] ធិវរណោ ។ ចេវ ធិវរណោ សធម្មយុត្តោ ច
 ចធម្ម ធិវរណោ សធម្ម ចេវ ធិវរណោ សធម្មយុត្តសន្តច ធម្មស្ស
 រាមធម្មណា ប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ ធិវរណោ អាភត្ត ធិវរ-
 ណោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ទ្វលំ បុត្តិកត្ថំ^(១) ធិវរណោ អាភត្ត
 ធិវរណោ សធម្មយុត្តោ ខោចធិវរណោ ទន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ទ្វលំ បុត្តិកត្ថំ ធិវរណោ អាភត្ត ធិវរណោ ច សធម្មយុត្ត-
 ណា ច ទន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ធិវរណោ សធម្មយុត្តោ ចេវ ខោ-
 ចធិវរណោ ចធម្ម ធិវរណោ សធម្មយុត្តសន្តច ខោចធិវរ-
 ណោ សធម្ម ធម្មស្ស រាមធម្មណា ប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ ធិវរ-
 ណោ សធម្មយុត្តោ ចេវ ខោចធិវរណោ ទន្ធា អាភត្ត ធិវរ-
 ណោ សធម្មយុត្តោ ចេវ ខោចធិវរណោ ទន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 ទ្វលាវិ បុត្តិកត្ថាវិ ។ ធិវរណោ សធម្មយុត្តោ ចេវ ខោច-
 ធិវរណោ ទន្ធា អាភត្ត ធិវរណោ ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ធិវរណោ-
 សធម្មយុត្តោ ចេវ ខោចធិវរណោ ទន្ធា អាភត្ត ធិវរណោ ច
 សធម្មយុត្តណា ច ទន្ធា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ ធិវរណោ ចេវ ធិ-
 វរណោ សធម្មយុត្តោ ច ធិវរណោ សធម្មយុត្តោ ចេវ ខោចធិវរ-
 ណោ ច ធម្មា ធិវរណោ សធម្ម ចេវ ធិវរណោ សធម្មយុត្តសន្តច
 ធម្មស្ស អាមធម្មណា ប្បដ្ឋាយេន មច្ចយោ វិណិ ។

១ ឧ. ម្លប់ កត្តំ ។

[២៣២] ធមិ ធិវរណោ ខិនធិវរណោ សធម្មយុត្ត ជាច្ច័យ
 ខែនមិ ធិវរណោ ខិនធិវរណោ សធម្មយុត្ត ដោយកាម្មណា ប្បដ្ឋ័យ គី
 ត្ថកធិវរណោ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំត្ថកធិវរណោ ។ មូល បណ្ឌិត
 ឧប្បិស្សាវនីចុះ ត្ថកខន្ធ ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំត្ថកធិវរណោ ។ មូល បណ្ឌិត ឧប្បិស្ស
 វនីចុះ ត្ថកធិវរណោ ក្តី ត្ថកសធម្មយុត្តកត្តខន្ធកិ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា
 ខ្ញុំត្ថកធិវរណោ ។ ធមិ ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ ជា
 ច្ច័យ ខែនមិ ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ ដោយកាម្មណា
 ប្បដ្ឋ័យ គី ត្ថកខន្ធ ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ កើតឡើង
 ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ ។ មូល
 កំណត្តយ បណ្ឌិត ឧប្បិស្សាវនីចុះ ។ ត្ថកធិវរណោ កើតឡើង ព្រោះ
 ប្រាជ្ញា ខ្ញុំត្ថកខន្ធ ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ ។ ត្ថក
 ធិវរណោ ក្តី ត្ថកសធម្មយុត្តកត្តខន្ធកិ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំត្ថកខន្ធ
 ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ ។ ធមិ ធិវរណោ ខិនធិ
 វរណោ សធម្មយុត្ត ធិវរណោ សធម្មយុត្ត ខិនធិវរណោ ក្តី ជាច្ច័យ
 ខែនមិ ធិវរណោ ខិនធិវរណោ សធម្មយុត្ត ដោយកាម្មណា ប្បដ្ឋ័យ គី
 មានវរណេ ។

និរណនិរណសម្បយុត្តទុក បញ្ញាវា:

(២៣៨) ចិវរណា ចេវ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ច
 ចេវ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ ចិវរណា សម្បយុត្តស្ស ច ចម្មស្ស
 វា ធិមតិ ឃ្មត្តយេន បទ្ធកយោ អាម្មណា ធិមតិ ។
 តិណំ កុសាមម្មណាយេវ ។ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ
 ចោ ច ចិវរណា ច ចម្មា ចិវរណា សម្បយុត្តស្ស ចេវ ចោ
 ច ចិវរណា ស្ស ចម្មស្ស អធិមតិ ឃ្មត្តយេន បទ្ធកយោ
 អាម្មណា ធិមតិ សហជាតា ធិមតិ ។ អាម្មណា ធិមតិ
 ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ ចោ ច ចិវរណា ច ចេ កុំ កត្តា
 ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ ចោ ច ចិវរណា ច ច្នា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។
 សហជាតា ធិមតិ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ ចោ ច ចិវរណា
 ធិមតិ សម្បយុត្តកា ធិ ច ច្នា ធិ អធិមតិ ឃ្មត្តយេន បទ្ធក
 យោ ។ ម្មណា ធិ មុត្តិកា ធិ ។ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ
 ចោ ច ចិវរណា ច ចេ កុំ កត្តា ចិវរណា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 សហជាតា ធិមតិ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ ចោ ច ចិវរណា
 ធិមតិ សម្បយុត្តកា ធិ ចិវរណា ធិ អធិមតិ ឃ្មត្តយេន
 បទ្ធកយោ ។ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ ចោ ច ចិវរណា ច ចេ
 កុំ កត្តា ចិវរណា ច សម្បយុត្តកា ច ច ច្នា ឧប្ប
 ជ្ឈន្តិ សហជាតា ធិមតិ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ចេវ ចោ ច ចិ
 វរណា ធិមតិ សម្បយុត្តកា ធិ ច ច្នា ធិ ចិវរណា ច ច្នា

និរណនិរណសម្បយុត្តទុក បញ្ញាវា:

(២៣៩) ចមិ ជា ចិវរណា ធិ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ជា បច្ច័យ
 ខែ ចមិ ជា ចិវរណា ធិ ចិវរណា សម្បយុត្តោ ដោយ អធិមតិ ឃ្មត្តយេន ច្នា
 ដល់ អាម្មណា ធិមតិ ។ វា ចំនី ច ច្នា ដល់ កុសាមម្មណា ធិមតិ ។
 ចមិ ជា ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា ជា បច្ច័យ ខែ ចមិ ជា ចិវ
 រណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា ដោយ អធិមតិ ឃ្មត្តយេន ច្នា ដល់ អាម្ម
 ណា ធិមតិ ធិ ធិ សហជាតា ធិមតិ ។ អាម្មណា ធិមតិ គឺ ត្ថក ច្នា ជា
 ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា កើត ឡើង ប្រាម ធ្វើ ខ្លា ត្ថក ច្នា
 ជា ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា ឲ្យ ជា ចិវរណា ។ ធិ សហជា
 តា ធិមតិ គឺ អធិមតិ ជា ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា ជា បច្ច័យ
 ខែ ត្ថក សម្បយុត្តោ ក្នុង ដោយ អធិមតិ ឃ្មត្តយេន ។ ច្នា ចំនី ឃ្មត្តយេន បច្ច័យ
 សម្បយុត្តោ ច្នា ។ ត្ថក ចិវរណា កើត ឡើង ប្រាម ធ្វើ ខ្លា ត្ថក ច្នា ជា
 ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា ឲ្យ ជា ចិវរណា សហជាតា ធិមតិ គឺ
 អធិមតិ ជា ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា ជា បច្ច័យ ខែ ត្ថក សម្បយុត្ត
 ក ចិវរណា ដោយ អធិមតិ ឃ្មត្តយេន ។ ត្ថក ចិវរណា ក្លី ត្ថក សម្បយុត្តោ ក្នុង
 កើត ឡើង ប្រាម ធ្វើ ខ្លា ត្ថក ច្នា ជា ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ ចោ ច ចិវរណា
 ឲ្យ ជា ចិវរណា សហជាតា ធិមតិ គឺ អធិមតិ ជា ចិវរណា សម្បយុត្តោ ធិ
 ចោ ច ចិវរណា ជា បច្ច័យ ខែ ត្ថក សម្បយុត្តោ ក្នុង ខែ ត្ថក ចិវរណា ធិ

អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ធីវរណា ទេវ ធីវរណា-
សម្បយុត្តោ ទេ ធីវរណាសម្បយុត្តោ ទេវ ទោ ទធីវរណា
ក ទយ្ហា ធីវរណាស្ស ទេវ ធីវរណាសម្បយុត្តស្ស ទ
ទម្មស្ស អធិបតិប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ការម្មណាទិ-
បតំ ។ តំណំ ។

[២៣៦] អនន្តរម្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ភាវន្តចាចិ
វុត្តាធម្មំ នត្ថំ សត្វត្ថ បុរិមា បុរិមា កាតត្វា ។ សម-
នន្តរម្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទេវ ។ សមាជាតម្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ទេវ ។ អត្តមត្តម្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទេវ ។
វិស្សយម្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទេវ ។ ឧបវិស្សយម្បដ្ឋ-
យេន បដ្ឋយោ ទេវ ការម្មណាសទិសំ វិគង្គោ នត្ថំ ។
អនេវវិទម្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។

[២៣៧] ធីវរណាសម្បយុត្តោ ទេវ ទោ ទធីវរណា
ទម្មោ ធីវរណាសម្បយុត្តស្ស ទេវ ទោ ទធីវរណាស្ស
ទម្មស្ស កម្មម្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ធីវរណាសម្បយុត្តា-
ទេវ ទោ ទធីវរណា ទេវ ទោ សម្បយុត្តកាចំ ទទ្វាចំ
កម្មម្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ម្មណាទិ មុច្ឆិកត្វាទិ ។

ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយ ។ ធមិ ជាធីវរណាទិធីវរណាសម្បយុត្តក្តី ជា
ធីវរណាសម្បយុត្តទិធីវរណាភិក្ខុ ជាបច្ច័យ វៃនមិ ជាធីវរណាទិធី
ជាធីវរណាសម្បយុត្ត ដោយអធិបតិប្បដ្ឋយ បាទសសំការម្មណាទិបតិ ។
ភី មាទេវា ព ។

[២៣៩] ជាបច្ច័យ ដោយអនន្តរម្បដ្ឋយ ភាវន្តក្តី វុត្តាទក្តី
មិនមានទ (ព្រឹក្សា) មុន ១ បណ្ឌិត ឧប្បិក្ខ គង្គបច្ច័យទាំងអស់ចុះ ។
ជាបច្ច័យ ដោយសមនន្តរម្បដ្ឋយ មាទេវា ទ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
សមាជាតម្បដ្ឋយ មាទេវា ទ ។ ជាបច្ច័យ ដោយអត្តមត្តម្បដ្ឋយ
មាទេវា ទ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិស្សយម្បដ្ឋយ មាទេវា ទ ។ ជា
បច្ច័យ ដោយឧបវិស្សយម្បដ្ឋយ មាទេវា ទ ។ ដូចគ្នាទីនិការម្ម-
ណាប្បដ្ឋយវិសា វិគង្គ មិនមានទ ។ ជាបច្ច័យ ដោយការសាន្តម្បដ្ឋយ ។

[២៣៧] ធមិ ជាធីវរណាសម្បយុត្តទិធីវរណា ជាបច្ច័យ
វៃនមិ ជាធីវរណាសម្បយុត្តទិធីវរណា ដោយកម្មម្បដ្ឋយ ភី
ទេវទា ជាធីវរណាសម្បយុត្តទិធីវរណា ជាបច្ច័យ វៃនកុសម្ប-
យុត្តកុត្ត ដោយកម្មម្បដ្ឋយ ។ ម្មណាទិធម្មយ បណ្ឌិត ឧប្បិក្ខចុះ ។

និវរណនិវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវិបេ

និវរណសម្បយុត្តា ចរ ចោ ចនិវរណា រេតននា សម្ប-
យុត្តកាវំ និវរណាវំ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។
និវរណសម្បយុត្តា ចរ ចោ ចនិវរណា រេតននា សម្ប-
យុត្តកាវំ ខត្តាវំ និវរណា ធន្យ កម្មប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។

[២៣៨] និវរណសម្បយុត្តា ចរ ចោ ចនិវរណា
ធន្យ និវរណសម្បយុត្តស្ស ចរ ចោ ចនិវរណស្ស
ធន្យស្ស ពណាវប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តិណិ ។ ឥន្ទ្រ-
យប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តិណិ ។ លាទប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ តិណិ ។ បត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ តិណិ ។
សម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចរ ។ អន្តប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ចរ ។ ខន្តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចរ ។ វិគ-
តប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ចរ ។ អវិគតប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ចរ ។

[២៣៩] ហត្ថយា តិណិ អាមាត្រ ចរ អនិ-
បតិយា ចរ អនន្តរ ចរ សននន្តរ ចរ សហជាតេ
ចរ អញ្ញាតា ចរ និស្សយ ចរ ឧបនិស្សយេ ចរ
រណសោរេ ចរ កាម្ម តិណិ អាមាត្រ តិណិ ឥន្ទ្រយ

និវរណនិវរណសម្បយុត្តទុកេ បញ្ញាវិបេ

ចេតនា ជាវិវរណសម្បយុត្តនិវរណនិវរណា ជាបច្ច័យ វៃត្ថុកសម្ប-
យុត្តកនិវរណា ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ ចេតនា ជាវិវរណសម្បយុត្តនិវ-
រណនិវរណា ជាបច្ច័យ វៃត្ថុកសម្បយុត្តកក្កដនិវរណា ដោយ
ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។

[២៣៩] ធម៌ ជាវិវរណសម្បយុត្តនិវរណនិវរណា ជាបច្ច័យ
វៃធម៌ ជាវិវរណសម្បយុត្តនិវរណនិវរណា ដោយអាហារប្បដ្ឋយេន តិ-
បាធិវិ ព ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រយប្បដ្ឋយេន អាធិវិ ព ។ ជាបច្ច័យ
ដោយលាទប្បដ្ឋយេន អាធិវិ ព ។ ជាបច្ច័យ ដោយបត្តប្បដ្ឋយេន
បាធិវិ ព ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្បយុត្តប្បដ្ឋយេន អាធិវិ វ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន អាធិវិ វ ។ ជាបច្ច័យ ដោយខន្តប្បដ្ឋយេន អាធិ-
វិ វ ។ ជាបច្ច័យ ដោយវិគតប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ។ ជាបច្ច័យ
ដោយអវិគតប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ។

[២៤០] ក្នុងហត្ថប្បដ្ឋយេន អាធិវិ ព ក្នុងអាមាត្រប្បដ្ឋយេន
បាធិវិ វ ក្នុងអនិបតិប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ក្នុងនន្តរប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ
ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ក្នុងសហជាតិប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ក្នុង
អញ្ញាតាប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ក្នុងឧប-
និស្សយប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ក្នុងរណសោរិប្បដ្ឋយេន បាធិវិ វ ក្នុងកម្មប្ប-
ដ្ឋយេន បាធិវិ ព ក្នុងអាហារប្បដ្ឋយេន បាធិវិ ព ក្នុងឥន្ទ្រយប្បដ្ឋយេន

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុក្ខំ

បដិច្ចវិញ

[២២២] នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយំ ធម្មំ បដិច្ច
នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយោ ធានោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បក្កយោ នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
តយោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្យ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ...
វជេសន្ធិ ។ សន្ធិត្តំ ។ យថា ទ្ធិស្សន្តរទុក្ខេ លោកិយ-
បុគ្គំ ឯវិ កាតតំ ចិត្តាធាតុរណំ ។

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុក្ខំ ឧទ្ធិនំ ។

បរាមាសទុក្ខំ

បដិច្ចវិញ

[២២៤] បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច ទោបរាមាសោ
ធានោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុប្បក្កយោ បរាមាសំ បដិច្ច សម្ម-
យុត្តតោ ទន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្យ រូបំ ។ ទោបរាមាសំ
ធម្មំ បដិច្ច ទោបរាមាសោ ធានោ ឧប្បជ្ជតិ ហេតុ-
ប្បក្កយោ ទោបរាមាសំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តយោ ទន្ធា
ចិត្តសមុដ្ឋានេត្យ រូបំ ទ្វេ ទទ្វេ ... បដិសន្ធិ យោ
អសន្ធិសន្ធិ មហាក្ខតា ។ ទោបរាមាសំ ធម្មំ

នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុក្ខៈ

បដិច្ចវិញ

[២២៦] ធមិ ជា នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយៈ អាស្រ័យ
ប្តវធមំ ជា នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយៈ ទើបរក្ខិកឡើង ព្រោះ
ហេតុប្បក្កយ ខ្លួន ពុ ផល ចិត្តសមុដ្ឋានរូបផល អាស្រ័យ ទ្តវទន្ធិ ១
ជា នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយៈ ទ្តវទន្ធិ ២ ... បដិសន្ធិ ។
សេចក្តីបំប្រុង ។ លោកិយទុក្ខៈ ក្នុងចូលទុក្ខទុក្ខៈ យ៉ាងណា បណ្ឌិត
ធម្មវិទូ យ៉ាងនោះដែរ មិនមានការប្តីឱ្យផ្សេង ។ គ្មានឡើយ ។

ពពំ នីវរណវិប្បយុត្តនីវរណិយទុក្ខៈ ។

បរាមាសទុក្ខៈ

បដិច្ចវិញ

[២២៧] ទោបរាមាសធមិ អាស្រ័យ ទ្តវបរាមាសធមិ រើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ គឺ ពួកសម្បយុត្តក្នុងផល ចិត្តសមុដ្ឋាន-
រូបផល អាស្រ័យ ទ្តវបរាមាសៈ ។ ទោបរាមាសធមិ អាស្រ័យ ប្តវតា-
បរាមាសធមិ ទើបរក្ខិកឡើង ព្រោះហេតុប្បក្កយ គឺ ខ្លួន ពុ ផល ចិត្ត-
សមុដ្ឋានរូបផល អាស្រ័យ ទ្តវទន្ធិ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ ទ្តវទន្ធិ ២
... បដិសន្ធិ ផកបដល់ពួកអសន្ធិសន្ធិ ពួកមហាប្តី ។ បរាមាសធមិ

បដិច្ច បរាមាសោ ធម្មោ ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា
 ឆោពររាសេ មាត្រ បដិច្ច បរាមាសោ ។ ចោមរា-
 ពាសំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសោ ច ចោមរាមាសោ ធម្មា
 ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា ឆោមរាមាសំ ឯកំ
 មត្តំ បដិច្ច តយោ ទត្វា បរាមាសោ ច ចិត្តសមុដ្ឋា-
 មន្យ រូមំ ទ្វេ ទទ្ទេ ... ។ បរាមាសក្ខ ឆោមរាមា-
 សក្ខ ធម្មំ បដិច្ច ឆោមរាមាសោ ធម្មោ ទប្បជ្ឈតិ
 ហេតុប្បដ្ឋយា ឆោមរាមាសំ ឯកំ ទទ្ទន្យ បរាមា-
 សក្ខ បដិច្ច តយោ ទត្វា ចិត្តសមុដ្ឋាមន្យ រូមំ ទ្វេ
 មាត្រ ... ។

[២២២] ហេតុយា ធម្មា អនុណោម មន្យ
 សត្វត្ថ មន្យ វិចារេត ឯកំ អវិចារេត មន្យ ។

[២២៣] ចោមរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច ឆោមរាមា-
 សោ ធម្មោ ទប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដ្ឋយា អហេតុតិ ឆោ-
 មរាមាសំ ឯកំ មត្តំ បដិច្ច តយោ ទត្វា ចិត្តសមុ-
 ដ្ឋាមន្យ រូមំ ទ្វេ ទទ្ទេ ... អហេតុតិប្បដិសន្ធិ យាវ
 អសត្តាសត្តា វិចិត្តិក្ខាសហគរេត ទទ្ទត្ថសហគរេត ទទ្ទេ
 បដិច្ច វិចិត្តិក្ខាសហគរេត ទទ្ទត្ថសហគរេត រាមហោ ។

កាស្រីយ ខ្លវនាបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ
 បរាមាសៈ កាស្រីយ ខ្លវត្ថុត្ថនាបរាមាសក្ខត្ថ ។ បរាមាសធម៌ក្តី ឆោ-
 មរាមាសធម៌ក្តី កាស្រីយ ខ្លវនាបរាមាសធម៌ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេ-
 តុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ទ ព្យ ផង បរាមាសៈផង ចិត្តសមុដ្ឋាមន្យផង កាស្រីយ
 ខ្លវទទ្ទ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈ ខ្លវទទ្ទ ២ ... ។ ឆោមរាមាសធម៌
 កាស្រីយ ខ្លវបរាមាសធម៌ផង ខ្លវនាបរាមាសធម៌ផង ទើបកើតឡើង
 ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ទ ព្យ ក្តី ចិត្តសមុដ្ឋាមន្យក្តី កាស្រីយ ខ្លវ
 ទទ្ទ ១ មិនមែនជាបរាមាសៈផង ខ្លវបរាមាសៈផង ខ្លវទទ្ទ ២ ... ។

[២២៤] ក្តីហេតុប្បដ្ឋយ ហេតុរាវ ៨ ក្តីហេតុប្បដ្ឋយ
 ហេតុរាវ ៨ ក្តីបច្ច័យចំរើនអស់ សុទ្ធតែហេតុរាវ ៨ ក្តីវិបាកប្បដ្ឋយ
 ហេតុរាវ ១ ក្តីអវិចារេតប្បដ្ឋយ ហេតុរាវ ៨ ។

[២២៥] ឆោមរាមាសធម៌ កាស្រីយ ខ្លវនាបរាមាសធម៌ ទើប
 កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ទទ្ទ ព្យ ផង ចិត្តសមុដ្ឋាមន្យផង
 កាស្រីយ ខ្លវទទ្ទ ១ ជាអហេតុកៈ មិនមែនជាបរាមាសៈ ខ្លវទទ្ទ ២ ...
 អហេតុក្ខដិសន្ធិ ដំបូងដល់តួអសត្តាសត្វ ហេតុរាវ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិត្តិក្ខា ប្រកបដោយទទ្ទត្ថៈ កាស្រីយ ខ្លវទទ្ទ ១ ដែលប្រកប
 ដោយវិចិត្តិក្ខា ប្រកបដោយទទ្ទត្ថៈ ។

[២២៨] បរាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច រោមភាមាសោ
 ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាធម្មណាប្បច្ចយា បរាមាសំ បដិច្ច
 តិគ្គសមុដ្ឋានំ រូមំ ។ រោមភាមាសំ ធម្មំ បដិច្ច
 រោមភាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាធម្មណាប្បច្ចយា
 រោមភាមាស ទន្ធូ បដិច្ច តិគ្គសមុដ្ឋានំ រូមំ យាវ
 វសញ្ញាសត្តា ។ បរាមាសត្ថ រោមភាមាសត្ថ ធម្មំ
 វដិច្ច រោមភាមាសោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មាធម្មណាប្ប-
 ច្ចយា បរាមាសត្ថ សម្បយុត្តាត ច ទន្ធូ បដិច្ច
 តិគ្គសមុដ្ឋានំ រូមំ ។

[២២៩] នាហតុយា ឯកំ ធម្មាធម្មណា តីណិ
 បរាមិយា មត្ត ធម្មទន្ធូរ តីណិ ធម្មមទន្ធូរ
 តីណិ ធម្មញ្ញមាញ្ញ តីណិ ធម្មមតិស្សាយ តីណិ
 ធម្មរាជានេ មត្ត ធម្មប្រាជានេ មត្ត ធម្មសោវនេ មត្ត
 ធម្មមេ តីណិ ធម្មវិទានេ មត្ត ធម្មហារេ ឯកំ
 ធម្មត្រិយេ ឯកំ ធម្មណេ ឯកំ ធម្មត្ថេ ឯកំ ធម្មម្ពុ-
 យុត្ត តីណិ ធម្មប្បយុត្តេ មត្ត រោមភាមិយា តីណិ
 រោមភាមិយា តីណិ ។

[២២៨] រោមភាមាសតមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំបរាមាសតមិ រើប
 កើតឡើង ក្រោមធម្មាធម្មណាប្បច្ចយ គឺ តិគ្គសមុដ្ឋានំ ខ្ញុំ
 បរាមាសៈ ។ រោមភាមាសតមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំរោមភាមាសតមិ រើប
 កើតឡើង ក្រោមធម្មាធម្មណាប្បច្ចយ គឺ តិគ្គសមុដ្ឋានំ ខ្ញុំ
 វសញ្ញាសត្ថ អាស្រ័យ ខ្ញុំវសញ្ញាសត្ថ ចិនៃមេវាបរាមាសៈ ។ រោមភា-
 មាសតមិ អាស្រ័យ ខ្ញុំបរាមាសតមិវដិ ខ្ញុំរោមភាមាសតមិវដិ រើប
 កើតឡើង ក្រោមធម្មាធម្មណាប្បច្ចយ គឺ តិគ្គសមុដ្ឋានំ ខ្ញុំ
 បរាមាសៈវដិ ខ្ញុំវសញ្ញាសត្ថវដិ ។

[២២៩] ក្នុងរោមភាមាសតមិ បរាមាសៈ ១ ក្នុងធម្មាធម្មណាប្បច្ចយ
 បរាមាសៈ ៣ ក្នុងធម្មមទន្ធូរ បរាមាសៈ ៤ ក្នុងធម្មមទន្ធូរ បរាមា-
 សៈ ៣ ក្នុងធម្មញ្ញមាញ្ញ បរាមាសៈ ៣ ក្នុងធម្មមតិស្សាយ
 បរាមាសៈ ៣ ក្នុងធម្មរាជានេ បរាមាសៈ ៣ ក្នុងធម្មប្រាជានេ បរាមា-
 សៈ ៤ ក្នុងធម្មសោវនេ បរាមាសៈ ៤ ក្នុងធម្មមេ បរាមាសៈ ៤ ក្នុងធម្មវិទានេ
 បរាមាសៈ ៤ ក្នុងធម្មហារេ បរាមាសៈ ១ ក្នុងធម្មត្រិយេ បរាមាសៈ ១
 ក្នុងធម្មណេ បរាមាសៈ ១ ក្នុងធម្មត្ថេ បរាមាសៈ ១
 ក្នុងធម្មម្ពុយុត្ត បរាមាសៈ ៣ ក្នុងធម្មប្បយុត្តេ បរាមាសៈ ៤
 ក្នុងរោមភាមិយា បរាមាសៈ ៣ ក្នុងរោមភាមិយា បរាមាសៈ ៣ ។

[២៩០] ហេតុប្បដ្ឋយា នករាប្បណោ តីណិ ...
នអនិបតិយា បញ្ច នវិចារេត បញ្ច នសម្បយុត្តេ តិ-
ណិ នវិធស្សេត្តេ បញ្ច ហេតុតិយោ តីណិ ហេវិគតេ
តីណិ ។

[២៩១] នហេតុប្បដ្ឋយោ នករាប្បណោ ឯកំ ...
អនុប្ប ឯកំ សទ្ធក្ខ ឯកំ អវិគតេ ឯកំ ។
សរាជាតវារាមិ បដិច្ចវាសនិសោ ។

បច្ចយវិរោ

[២៩២] បរាមាសំ ធម្មំ បច្ចយោ ហេតុបរាមា-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បដ្ឋយា បរាមាសំ បច្ច-
យោ សម្បយុត្តេតោ ទុក្ខា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្វ រូមំ ។ ហេ-
តុបរាមាសំ ធម្មំ បច្ចយោ ហេតុបរាមាសោ ធម្មោ ឧប្ប-
ជ្ជិតំ ហេតុប្បដ្ឋយា ហេតុបរាមាសំ ឯកំ ទុក្ខំ បច្ចយោ
តយោ ទុក្ខា ចិត្តសមុដ្ឋានេត្វ រូមំ ទ្វេ ទានុ ... បដិ-
សន្ធិ យាវ អជ្ឈត្តិកា មណាគ្គតា វត្ថុំ បច្ចយោ ហេតុ-
បរាមាសោ ទុក្ខា ។ ហេតុបរាមាសំ ធម្មំ បច្ចយោ បរាមា-
សោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជិតំ ហេតុប្បដ្ឋយោ ហេតុបរាមាសោ
ទទ្វេ បច្ចយោ បរាមាសោ វត្ថុំ បច្ចយោ បរាមាសោ ។

[២៩៣] ក្នុងនការប្បណាប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
... ក្នុងនអនិបតិយប្បដ្ឋយ មានពៈ ៨ ក្នុងនវិចារេតប្បដ្ឋយ មានពៈ ៩
ក្នុងនសម្បយុត្តេប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងនវិធស្សេត្តេប្បដ្ឋយ មានពៈ ៨
ក្នុងនោតុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ក្នុងនហេវិគតេប្បដ្ឋយ មានពៈ ៧ ។

[២៩៤] ក្នុងនការប្បណាប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ
... ក្នុងនអនុប្បដ្ឋយ មានពៈ ៦ ក្នុងនបច្ចយចាំវិសលំ សុទ្ធិកោ
ពៈ ១ ក្នុងនវិគតេប្បដ្ឋយ មានពៈ ១ ។

នសហេតុករា ប្រវិហាយភ្នំនីបដិច្ចការវិរោ ។

បច្ចយវិរោ

[២៩៥] ហេតុបរាមាសមិ ពិនិវដ្តក នីវិបរាមាសមិ វើប
កើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ត្រូវសម្បយុត្តេក្នុងន ចិត្តសមុដ្ឋា-
នុប្បជ្ជិតំ ពិនិវដ្តក នីវិបរាមាសៈ ។ ហេតុបរាមាសមិ ពិនិវដ្តក នីវិ
ហេតុបរាមាសមិ វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ១១ ព្វ
ជន ចិត្តសមុដ្ឋានុប្បជ្ជិតំ ពិនិវដ្តក នីវិ ១១ ចិនិវេទនាបរាមាសៈ
មិន ១១ ២ ... បដិសន្ធិ មកបដិសន្ធិករណ៍ក្នុង មានក្នុង ភ្នក
ហេតុបរាមាសក្នុង ពិនិវដ្តក នីវិវត្ត ។ ហេតុបរាមាសមិ ពិនិវដ្តក មិន
ហេតុបរាមាសមិ វើបកើតឡើង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ បរាមាសៈ
ពិនិវដ្តក នីវិភ្នកហេតុបរាមាសក្នុង ហេតុបរាមាសៈ ពិនិវដ្តក នីវិវត្ត ។

[២៩៦] ហេតុប្បដ្ឋាយោ ឧបាស្មណោ គីណំ ...
នមតិបតិយោ បញ្ច ។ ឯវំ សទ្ធាត្ថំ កាតត្ថំ ។

[២៩៧] ហេតុប្បដ្ឋាយោ កាម្មាណា ឯតំ ...
អវិគារេន ឯតំ ។

និស្សយេនំ ពេ ធម្មយោ វាសនិសា ។

លីសិដ្ឋិវិវា

[២៩៨] តោចរោសិ ធម្មំ សំសាដ្ឋា ហោចរោ-
សាសា នេត្តា ឧប្បដ្ឋានិ ហេតុប្បដ្ឋាយោ បរាមាសំ
សំសាដ្ឋា សម្បយុត្តកា ទន្ធា ។ ឯវំ បញ្ច បញ្ញា
ហេតត្តា អប្បយេយេវ ។

សំសាដ្ឋានំ ពតិ សម្បយុត្តានំ ឯវំ កាតត្តា ។

បញ្ញាវិវា

[២៩៩] តោចរោសាសា នេត្តា តោចរោសាសស្ស
ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មាយោ តោចរោសាសា ហេ-
តុ សម្បយុត្តកាចំ ទន្ធាចំ ជិត្តសម្មាសាណញ្ច ក្កតាចំ
ហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មាយោ ។ តោចរោសាសា នេត្តា
ចរោសាសស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋាយោ ធម្មាយោ

[២៩៦] ក្កនិឧត្តារម្ពណាប្បដ្ឋាយ មាទវាៈ ១ ព្រោមហេតុប្ប-
ដ្ឋាយ ... ក្កនិអវិគតប្បដ្ឋាយ មាទវាៈ ៧ ។ បណ្ឌិត ធម្មិវិដ្ឋិ ក្កនិ
ប្បដ្ឋាយ ក្កនិអវំ យោនិទេវេវ ។

[២៩៧] ក្កនិឧត្តារម្ពណាប្បដ្ឋាយ មាទវាៈ ១ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋាយ
... ក្កនិអវិគតប្បដ្ឋាយ មាទវាៈ ១ ។

និស្សយេនាៈ ប្រវិចារសន្តានិបច្ចយោ វេវា ។

លីសិដ្ឋិវិវា

[២៩៨] តោចរោសាសធមិ លាយខ្សំ នីធិបរាហសធមិ លើប
កើតាខ្សំនិ ព្រោមហេតុប្បដ្ឋាយ នី ក្កនិសម្បយុត្តកក្កន្ធា លាយខ្សំ នីធិ
ចរោសាសៈ ។ បញ្ញា ៧ ក្កនិអប្ប បណ្ឌិត ធម្មិវិដ្ឋិ យោនិទេវេវ ។

សំសាដ្ឋានំ ក្កិ សម្បយុត្តានំ ក្កិ បណ្ឌិត ធម្មិវិដ្ឋិ យោនិទេវេវ ។

បញ្ញាវិវា

[២៩៩] តោចរោសាសាចិ វេចន្តិយ នៃតោចរោសាសធមិ វេច
ហេតុប្បដ្ឋាយ នី ក្កនិហេតុ វិចរិវេចចរោសាសៈ វេចន្តិយ នៃក្កនិ
សម្បយុត្តកក្កន្ធា នៃក្កនិក្កនិសម្បយុត្តកក្កន្ធា តោមហេតុប្បដ្ឋាយ ។
តោចរោសាសធមិ វេចន្តិយ នៃចរោសាសធមិ តោមហេតុប្បដ្ឋាយ នី

គោបកមាសា ហេតុ មកមាសស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន
 មច្ចុយោ ។ គោបកមាសោ ធាតុ មកមាសស្ស ធម្ម-
 គោបកមាសស្ស ធម្មស្ស ហេតុប្បដ្ឋយេន មច្ចុ-
 យោ គោបកមាសា ហេតុ សម្បយុត្តកានំ ទត្ថានំ
 មកមាសស្ស ធម្មិក្កសមុដ្ឋាណនេវ រុត្ថានំ ហេតុប្ប-
 ដ្ឋយេន មច្ចុយោ ។

(២២៦) មកមាសោ ធាតុ មកមាសស្ស ធម្ម-
 ស្ស អនុរាមប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ មកមាសំ អារត្ត
 មកមាសោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ ម្ចលានំ កាកត្ថានំ ។ មក-
 មាសំ អារត្ត គោបកមាសោ ទត្ថា ឧប្បជ្ឈតិ ។ មក-
 មាសំ អារត្ត មកមាសោ ធម្ម សម្បយុត្តកា ធម្ម ទត្ថា
 ឧប្បជ្ឈតិ ។ គោបកមាសោ ធាតុ គោបកមាសស្ស
 ធម្មស្ស អនុរាមប្បដ្ឋយេន មច្ចុយោ ធានំ . . . ភី-
 ណំ . . . ឧទោសថកម្មំ កត្តា តំ មច្ចុវេត្តតិ អស្សា-
 រោតំ អភិធម្មតិ តំ អារត្ត វារោ វិចិត្តិញ ឧទ្ធច្ចំ
 គោមធស្សំ ឧប្បជ្ឈតិ មុត្តេ សុចិត្តានំ . . . ឈាតា
 វុដ្ឋហិត្តា រាជានំ . . . អរិយោ មត្តា វុដ្ឋហិត្តា មត្តំ មច្ចុ-
 វេត្តតិ ធម្មំ មច្ចុវេត្តតិ ចិត្តានំ មច្ចុវេត្តតិ ចិត្តានំ

ភូកាហេតុ មិនិមេធគំបកមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃបកមាសៈ ដោយហេតុ-
 ប្បច្ច័យ ។ គោបកមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបកមាសធម៌ផង នៃគោបក-
 មាសធម៌ផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ គឺ ភូកាហេតុ មិនិមេធគំបកមាសៈ
 ជាបច្ច័យ នៃភូកាសម្បយុត្តកត្តផង នៃបកមាសៈផង នៃភូកចិត្តសមុដ្ឋា-
 នប្បផង ដោយហេតុប្បច្ច័យ ។

(២២៦) មកមាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបកមាសធម៌ ដោយអ-
 នុរាមប្បច្ច័យ គឺ មកមាសៈ ប្រាជ្ញា ខ្ញុំបកមាសៈ ទើបកើតឡើង ។
 ម្ចល់ចំណីឡាយ ចង្កាក់ កប្បិភ្លើងផង ។ ភូកាឧត្ត មិនិមេធគំបក-
 មាសៈ ប្រាជ្ញា ខ្ញុំបកមាសៈ ទើបកើតឡើង ។ មកមាសៈក្តី ភូក
 សម្បយុត្តកត្តក្តី ប្រាជ្ញា ខ្ញុំបកមាសៈ ទើបកើតឡើង ។ គោបកមា-
 សធម៌ ជាបច្ច័យ នៃគោបកមាសធម៌ ដោយអនុរាមប្បច្ច័យ គឺ ម្ចល
 ខ្ញុំវាច . . . ខ្ញុំវិសិល . . . ធ្វើ ខ្ញុំវិបោសនធម្ម ហើយវិបោសនា
 ខ្ញុំវាភីនាវ ក្រេកអរ រីករាយ រាគៈ វិចិត្តិញ ឧទ្ធច្ចៈ មិនិមេធគំបកមាស្ស
 កើតឡើង ប្រាជ្ញាប្រាជ្ញា ខ្ញុំវាភីនាវ (ខ្ញុំវាភីចំណីឡាយ) វិសិល
 ខ្ញុំវាសម្បិហើយ ក្នុងកាលមុន . . . រេត្ត ភិកិលាន (ភិកិលាន)
 ខ្ញុំវាធម្ម . . . ភូកប្រាជ្ញាវាយៈ រេត្ត ភិកិលាន ហើយវិបោសនា
 ខ្ញុំវាមត្ត វិបោសនា ខ្ញុំវាវិសិល វិបោសនា ខ្ញុំវាប្រាជ្ញាខ្ញុំវា ឯប្រាជ្ញាខ្ញុំវា

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ចក្កំ... វគ្គំ... លោមកមាសេ ទន្ទេ អស្សនេតិ អ-
 ភិធម្មតំ តំ អារត្តំ វិជ្ជំ... ។ លោមកមាសោ ធម្មោ
 បរមមាសស្ស ធម្មោ បរមមាសស្ស ធម្មោ ធម្មស្ស អារត្ត-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ ឆានំ... សីលំ... ទុតោ-
 សវនកម្មំ... តំ អស្សនេតិ អភិធម្មតំ តំ អារត្ត-
 បរមមាសោ ធម្មោ សម្មយុត្តកា ធម្មោ ទន្ទេ ទម្បជ្ជន្តិ បុរា-
 ... ណា ធម្មោ... ចក្កំ... វគ្គំ... លោមកមាសេ ទន្ទេ
 អស្សនេតិ អភិធម្មតំ តំ អារត្តំ បរមមាសោ ធម្មោ
 សម្មយុត្តកា ធម្មោ ទន្ទេ ទម្បជ្ជន្តិ ។ បរមមាសោ ធម្មោ
 លោមកមាសោ ធម្មោ បរមមាសស្ស ធម្មស្ស អារត្ត-
 ណាប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរមមាសត្វ សម្មយុត្តកោ ធម្មោ
 ទន្ទេ អារត្តំ... តីលំ ។

[២២០] បរមមាសោ ធម្មោ បរមមាសស្ស
 ធម្មស្ស អភិធម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ បរមមាសំ តុ
 កត្វា បរមមាសោ តីលំ អារត្តណាធម្មតិយេវ
 កាតត្វា ។ លោមកមាសោ ធម្មោ លោមកមា-
 សស្ស ធម្មស្ស អភិធម្មប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារត្ត-
 ណាធម្មតិ សហជាតាធម្មតិ ។ អារត្តណាធម្មតិ
 ឆានំ... សីលំ... ទុតោសវនកម្មំ...

អភិធម្មបំណិន អនុលោមទុកប្បដ្ឋាន

ខ្ញុំចក្កំ... ខ្ញុំវគ្គំ... ក្រេតអា វិកាយ ចំពោះភ្នែកខ្លួន មិនមែន
 ជាបរមមាសៈ ចំរើ ប្រាណ្ឌ ឬវិន្ទុនោះ... ។ ភោមកមាសធម៌
 ជាបច្ច័យ វៃបរមមាសធម៌ផង វៃភោមកមាសធម៌ផង ដោយការប្រណ-
 ប្បច្ច័យ គឺ ខ្ញុំភាគ... ខ្ញុំសីល... ខ្ញុំឧបាសវកម្ម... ក្រេត-
 អា វិកាយ ខឹងរើនោះ បរមមាសៈក្តី ភ្នែកសម្បយុត្តកម្មក្តី កើត
 ឡើង ព្រោះប្រាណ្ឌ ខ្ញុំកំរើនោះ ក្នុងកាលមុន... អំភិយាខ...
 ខ្ញុំចក្កំ... ខ្ញុំវគ្គំ... ក្រេតអា វិកាយ ចំពោះភ្នែកខ្លួន
 មិនមែនជាបរមមាសៈ បរមមាសៈក្តី ភ្នែកសម្បយុត្តកម្មក្តី កើតឡើង
 ព្រោះប្រាណ្ឌ ខ្ញុំវិន្ទុនោះ ។ បរមមាសធម៌ក្តី ភោមកមាសធម៌ក្តី
 ជាបច្ច័យ វៃបរមមាសធម៌ ដោយការប្រណប្បច្ច័យ គឺ ប្រាណ្ឌ ខ្ញុំ
 បរមមាសៈផង ខ្ញុំភ្នែកសម្បយុត្តកម្មផង... មានករៈ ធម្ម ។

[២២១] បរមមាសធម៌ ជាបច្ច័យ វៃបរមមាសធម៌ ដោយអភិ-
 ធម្មប្បច្ច័យ គឺ បរមមាសៈ (កើតឡើង) ព្រោះធម្ម ខ្ញុំបរមមាសៈ
 ឲ្យកើតការព បានផលការម្មណាធម្មតិ ខឹងសហជាតាធម្មតិ ។ អារ-
 ត្តណាធម្មតិ ចុះ ។ ភោមកមាសធម៌ ជាបច្ច័យ វៃភោមកមាសធម៌ ដោយ
 អភិធម្មប្បច្ច័យ បានផលការម្មណាធម្មតិ ខឹងសហជាតាធម្មតិ ។ អារ-
 ត្តណាធម្មតិ គឺ ខ្ញុំភាគ... ខ្ញុំសីល... ខ្ញុំឧបាសវកម្ម...

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

លោមារាមាសោ ធម្មោ មារាមាសស្ស ធម្មោ មារាមាសស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ សហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ ពោធំ . . . សីលំ . . . ឧបាសថកម្មំ . . . បុព្វេ . . . ណាណា . . . ។ បេ ។ ចក្កំ . . . វគ្គំ . . . លោមារាមាសេ បុព្វេ កុវុំ កត្វា អស្សានេតិ អភិធម្មតំ តំ កុវុំ កត្វា មារាមាសោ ធម្មសម្មយុត្តកា ធម្មតា ឧប្បន្នំ ។ សហជាតាធិបតិ លោមារាមាសាធិបតិ សម្មយុត្តកាធិបត្យាធំ មារាមាសស្ស ធម្មិស្តសម្មដ្ឋាបាណេ រូមាធំ អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មារាមាសោ ធម្មោ មារាមាសោ ធម្មោ មារាមាសស្ស ធម្មស្ស អធិបតិប្បច្ចយេន បច្ចយោ អារម្មណាធិបតិ មារាមាសត្វ សម្មយុត្តកា ធម្មតា កុវុំ កត្វា មារាមាសោ . . . តិណំ ។

[២២២] មារាមាសោ ធម្មោ មារាមាសស្ស ធម្មស្ស អនុលោមទុក្ខច្ចយេន បច្ចយោ បុរិមោ បុរិមោ មារាមាសោ បច្ឆិមស្ស បច្ឆិមស្ស មារាមាសស្ស អនុលោមទុក្ខច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលំ កាតត្យំ ។ បុរិមោ បុរិមោ មារាមាសោ

អភិធម្មបំណែក អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ

លោមារាមាសាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃមារាមាសាធម្មិ លោមារាមាសាធម្មិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាទដល់អារម្មណាធិបតិ និងសហជាតាធិបតិ ។ អារម្មណាធិបតិ គឺ ឡូកាម . . . ឡូសីល . . . ឡូឧបាសថកម្ម . . . កុវុំកាលមុន . . . អតីតយាម . . . ។ បេ ។ ឡូចក្ក . . . ឡូវគ្គ . . . បុណ្ណ ក្រេតកា វិភាយ ក្រោមភ្នំ ឡូក្ខត្យ មិនមែន ជាមារាមាសៈ ឡូកាវិភាយ មារាមាសៈ ក្នុងសម្មយុត្តកម្ម កើត ឡើង ក្រោមភ្នំ ឡូកាវិភាយ ឡូកាវិភាយ ។ ឯសហជាតាធិបតិ គឺ អធិបតិ មិនមែនជាមារាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃក្នុងសម្មយុត្តកម្ម ផង នៃមារាមាសៈផង នៃក្នុងក្នុងសម្មដ្ឋាបាណេ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ ។ មារាមាសាធម្មិ លោមារាមាសាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃមារាមាសាធម្មិ ដោយអធិបតិប្បច្ច័យ បាទដល់អារម្មណាធិបតិ គឺ មារាមាសៈ ធ្វើ ឡូមារាមាសៈ ផង ឡូក្នុងសម្មយុត្តកម្មផង ឡូកាវិភាយ . . . មាណវៈ ព្យ ។

[២២២] មារាមាសាធម្មិ ជាបច្ច័យ នៃមារាមាសាធម្មិ ដោយអនុលោមទុក្ខច្ច័យ គឺ មារាមាសៈ មុន ។ ជាបច្ច័យ នៃមារាមាសៈ ក្រោយ ។ ដោយអនុលោមទុក្ខច្ច័យ ។ មូល បណ្ឌិត គប្បីធ្វើចុះ ។ មារាមាសៈ មុន ។

មន្ត្រីមាន់ មន្ត្រីមាន់ គោបរាមាសាន់ មន្ត្រីមាន់ អនន្ត-
 រម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ មរាមាសោ វុធិនស្ស អនន្ត-
 រម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ ។ ម្យសំ កាតតំ មុរិមា
 មុរិមោ មរាមាសោ មន្ត្រីមស្ស មន្ត្រីមស្ស មរាមា-
 សស្ស សម្បយុត្តកាណត្ថ មន្ត្រីមាន់ អនន្តរម្បត្តយេន
 មន្ត្រីយោ ។ គោបរាមាសោ គន្លោ គោបរាមាសស្ស
 គន្លោ អនន្តរម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ មុរិមា មុរិមា
 គោបរាមាសោ មន្ត្រីមាន់ មន្ត្រីមាន់ គោបរាមា-
 សាន់ មន្ត្រីមាន់ អនន្តរម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ អនុលោមំ
 វិលសរេណបត្តិយា អនន្តរម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ ។
 មូលកំ កាតត្វាធំ^(១) ។ មុរិមា មុរិមា គោបរាមា-
 សា មន្ត្រីមស្ស មន្ត្រីមស្ស មរាមាសស្ស អនន្ត-
 រម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ កាវុធិនា មរាមាសស្ស អនន្ត-
 រម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ ។ មុរិមា មុរិមា គោបរាមាសា
 មន្ត្រីមស្ស មន្ត្រីមស្ស មរាមាសស្ស ធម៌ សម្ប-
 យុត្តកាណត្ថ មន្ត្រីមាន់ អនន្តរម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ
 កាវុធិនា មរាមាសស្ស ធម៌ សម្បយុត្តកាណត្ថ មន្ត្រីមាន់
 អនន្តរម្បត្តយេន មន្ត្រីយោ ។ មរាមាសោ ធម៌

១. ធម៌ មូលកំ ។

ជាប់ច្រើន វៃភ្នកៈតាមរាមាសក្នុង ក្រោយ។ ដោយអនន្តរម្បត្តយេន បរា-
 មាសៈ ជាប់ច្រើន វៃភ្នកៈ (ការៈចត្វាភិណ្ឌា) ដោយអនន្តរម្បត្តយេន ។
 មូល បណ្ឌិត គប្បីផ្ញើចុះ បរាមាសៈ មុន។ ជាប់ច្រើន វៃបរាមាសៈ
 ក្រោយ។ ផង វៃភ្នកៈសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរម្បត្តយេន ។ គោប-
 រាមាសធម៌ ជាប់ច្រើន វៃគោបរាមាសធម៌ ដោយអនន្តរម្បត្តយេន គឺ ភ្នក
 គោបរាមាសក្នុង មុន។ ជាប់ច្រើន វៃភ្នកៈគោបរាមាសក្នុង ក្រោយ ។
 ដោយអនន្តរម្បត្តយេន អនុលោម ជាប់ច្រើន វៃវិលសរេណបត្តិ ដោយអ-
 នន្តរម្បត្តយេន ។ មូលទាំងឡាយ បណ្ឌិត គប្បីផ្ញើផងចុះ ។ ភ្នកៈតាមរា-
 មាសក្នុង មុន។ ជាប់ច្រើន វៃបរាមាសៈ ក្រោយ។ ដោយអនន្តរម្បត្តយេន
 កាវុធិនា ជាប់ច្រើន វៃបរាមាសៈ ដោយអនន្តរម្បត្តយេន ។ ភ្នកៈគោបរា-
 មាសក្នុង មុន។ ជាប់ច្រើន វៃបរាមាសៈ ក្រោយ។ ផង វៃភ្នកៈសម្ប-
 យុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរម្បត្តយេន កាវុធិនា ជាប់ច្រើន វៃបរាមាសៈ
 ផង វៃភ្នកៈសម្បយុត្តកក្នុងផង ដោយអនន្តរម្បត្តយេន ។ បរាមាសធម៌ក្តី

អំណាចបិណ្ឌ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

អំណាចបិណ្ឌ អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

តោបរាមាសោ ធន្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ធន-
 សម្បយុត្តកា ធន ទដ្ឋា បដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស បរាមា-
 សស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ទុណិ កា-
 តដ្ឋានំ ។ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ធន សម្បយុត្ត-
 កា ធន ទដ្ឋា បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ តោបរាមាសាធំ
 ទដ្ឋានំ អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បរាមាសោ ធន
 សម្បយុត្តកា ធន ទដ្ឋា វុត្តាធនស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋយេន
 រាប្បដ្ឋយោ ។ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ធន សម្ប-
 យុត្តកា ធន ទដ្ឋា បដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស បរាមាសស្ស
 សម្បយុត្តកា ធន ទដ្ឋានំ អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ បរាមាសោ ធន្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស
 សអនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អញ្ញាអញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទិស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បញ្ច ។

តោបរាមាសោ ធន្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស អនន្ត-
 រាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ធន-
 សម្បយុត្តកា ធន ទដ្ឋា បដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស បរាមា-
 សស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ ទុណិ កា-
 តដ្ឋានំ ។ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ធន សម្បយុត្ត-
 កា ធន ទដ្ឋា បដ្ឋិមាធំ បដ្ឋិមាធំ តោបរាមាសាធំ
 ទដ្ឋានំ អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បរាមាសោ ធន
 សម្បយុត្តកា ធន ទដ្ឋា វុត្តាធនស្ស អនន្តរាប្បដ្ឋយេន
 រាប្បដ្ឋយោ ។ បុរិមោ បុរិមោ បរាមាសោ ធន សម្ប-
 យុត្តកា ធន ទដ្ឋា បដ្ឋិមស្ស បដ្ឋិមស្ស បរាមាសស្ស
 សម្បយុត្តកា ធន ទដ្ឋានំ អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ បរាមាសោ ធន្មោ បរាមាសស្ស ធម្មស្ស
 សអនន្តរាប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ សហជាតប្បដ្ឋយេន
 បដ្ឋយោ អញ្ញាអញ្ញប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ទិស្សយប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ បញ្ច ។

[២២៣] បរាមាសោ ធន្មោ បរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញ-
 ណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បកក្ខបទិស្សយោ
 ។ បេ ។ បកក្ខបទិស្សយោ បរាមាសោ បរាមាសស្ស^(១)

[២២៣] បរាមាសោ ធន្មោ បរាមាសស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អញ្ញ-
 ណ្ឌបទិស្សយោ អនន្តរាប្បដ្ឋយេន បកក្ខបទិស្សយោ
 ឧបទិស្សយោ ។ បេ ។ បកក្ខបទិស្សយោ ធន បរាមាសោ ធន្មោ បរាមាសស្ស

១ ឧ. តោបរាមាសស្សាធិ ទិស្សានំ ។

បរាមាសទុក្ខ បញ្ញាវិបាក

ឧបទិស្សយឃ្យត្ថយេន មត្តយោ ។ តិណំ ។ តោបរា-
 មាសា ធាន្តា រោមរាមាសស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យឃ្យត្ថយេន មត្តយោ អាម្មណ្យឧបទិស្សយោ អនន្ត-
 រូបទិស្សយោ មគក្កុបទិស្សយោ ។ ២ ។ មគក្កុប-
 ទិស្សយោ សន្ធី ឧបទិស្សយោ ឆានំ ទេតិ ។ ២ ។
 សមាមត្តិ ឧប្បាទេតិ ឆានំ ធាម្បានិ សីលំ . . .
 ។ ២ ។ មញ្ញំ រាតំ រោសំ ហេតំ ឆានំ មត្តទំ
 កាយិកំ សុទំ . . . រោសានំ ឧបទិស្សយោ ឆានំ
 រោតិ ។ ២ ។ សមាមត្តិ ឧប្បាទេតិ ឆានំ ទេតិ
 ។ ២ ។ សន្ធី មិច្ឆានិ សម្មា ។ ២ ។ រោសានំ
 សម្មាយ ។ ២ ។ មញ្ញាយ ពកស្ស ។ ២ ។ មត្ត-
 ងាយ កាយិកស្ស សុខស្ស មត្តស្ស វេលសមា-
 មត្តិយោ ឧបទិស្សយឃ្យត្ថយេន មត្តយោ ។ រោ-
 មរាមាសា ធាន្តា មរាមាសស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យឃ្យត្ថយេន មត្តយោ អាម្មណ្យឧបទិស្សយោ អនន្ត-
 រូបទិស្សយោ មគក្កុបទិស្សយោ ។ ២ ។ មគក្កុប-
 ទិស្សយោ សន្ធី ឧបទិស្សយោ ធិដ្ឋិ កណ្ណានិ សីលំ
 . . . ។ ២ ។ មញ្ញំ រាតំ មត្តទំ កាយិកំ សុទំ . . .

បរាមាសទុក្ខ បញ្ញាវិបាក

ដោយឧបទិស្សយឃ្យត្ថយ ។ មានវិ: ៣ ។ រោមរាមាសគម៌ ជាច្រើន
 នៃរោមរាមាសគម៌ ដោយឧបទិស្សយឃ្យត្ថយ បានដល់អាម្មណ្យឧបទិ-
 ស្សយ អនន្តរូបទិស្សយ មិច្ឆកក្កុបទិស្សយ ។ ២ ។ មគក្កុបទិស្សយ
 គឺ មគ្គល អាស្រ័យ ខ្លួនគ្នា ហើយឲ្យ ខ្លួនគ្នា ។ ២ ។ ញ្ញាវិសមាមត្តិ
 ឱ្យភិកឡើង ដំឡើង ខ្លួនគ្នា ខ្លួនល . . . ។ ២ ។ ខ្លួនគ្នា ពតៈ
 រោស: រោស: ឆាន: សេចក្តីប្រាថ្នា មិច្ឆិកាយិកសុខ . . . អាស្រ័យ
 ខ្លួនគ្នា ហើយឲ្យ ខ្លួនគ្នា ។ ២ ។ ញ្ញាវិសមាមត្តិ ឱ្យភិក
 ឡើង សន្ធាប់ ខ្លួនគ្នា ។ ២ ។ មិច្ឆក ខ្លួនគ្នា សព្វ ។ ២ ។ រោម-
 រាមាស: ជាច្រើន នៃសព្វ ។ ២ ។ នៃមញ្ញ នៃពតៈ ។ ២ ។ នៃសេចក្តី
 ប្រាថ្នា កាយិកសុខ មត្ត មិច្ឆិកាយិកសុខ ដោយឧបទិស្សយឃ្យត្ថយ ។
 រោមរាមាសគម៌ ជាច្រើន នៃបរាមាសគម៌ ដោយឧបទិស្សយឃ្យត្ថយ
 បានដល់អាម្មណ្យឧបទិស្សយ អនន្តរូបទិស្សយ មិច្ឆកក្កុបទិស្សយ ។ ២ ។
 មគក្កុបទិស្សយ គឺ មគ្គល អាស្រ័យ ខ្លួនគ្នា ប្រការ ខ្លួនគ្នា ខ្លួនល
 . . . ។ ២ ។ ខ្លួនគ្នា ពតៈ សេចក្តីប្រាថ្នា មិច្ឆិកាយិកសុខ . . .

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

សេនាសនំ ឧបទិស្សយ ធំឌី កណ្តាតិ សត្វា
 ។ ២ ។ សេនាសនំ បរាមាសស្ស ឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋ-
 យេន បដ្ឋយោ ។ ពោធិកមាសោ ធម្មោ បរាមា-
 សស្ស ធ ពោធិកមាសស្ស ធ ធម្មស្ស ឧបទិស្ស-
 យ ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាម្មណ្ឌបទិស្សយោ អនុ-
 បទិស្សយោ បកតុបទិស្សយោ ។ ២ ។ បកតុប-
 ទិស្សយោ សន្តំ ឧបទិស្សយ ធំឌី កណ្តាតិ សិ-
 ណំ . . . ។ ២ ។ សេនាសនំ ឧបទិស្សយ ធំឌី
 កណ្តាតិ សត្វា ។ ២ ។ សេនាសនំ បរាមាសស្ស
 សម្បយុត្តកានេត្វ ទន្ធានំ ឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ បរាមាសោ ធ ពោធិកមាសោ ធ ធម្មោ
 បរាមាសស្ស ធម្មស្ស ឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
 តីណិ ឧបទិស្សយា^(១) បរាមាសោ ធ សម្បយុត្តកា
 ត ទន្ធា បរាមាសស្ស ឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ តីណិ ។

[២២២] ពោធិកមាសោ ធម្មោ ពោធិកមាសស្ស
 ធម្មស្ស បរាមាសប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ អាម្មណ្ឌបុរេ-
 ជានំ វត្ថុបុរេជានំ ។ អាម្មណ្ឌបុរេជានំ ធ កុន្តំ . . .

១ ឧ. អយំ បាយំ ឆន្តិ ។

អភិធម្មចំណីក អនុលោមទុកប្បដ្ឋានំ

កាស្រ័យ ឡូវសេនាសនៈ ហើយប្រកាន់ ឡូវធំឌី សត្វា ។ ២ ។ សេ-
 នាសនៈ ជាបច្ច័យ ខែបរាមាសៈ វេយ្យោឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន ។ ខែប-
 រាមាសធមិ ជាបច្ច័យ ខែបរាមាសធមិផង ខែនាបរាមាសធមិផង ដោយ
 ឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន ពានផលំអាម្មណ្ឌបុរេជានំ ឆិវិវុបុរេជានំ ឆិវិ
 បកតុបទិស្សយ ។ ២ ។ បកតុបទិស្សយ គី បុគ្គល កាស្រ័យ ឡូវសត្វា
 ហើយប្រកាន់ ឡូវធំឌី ឡូវសិល . . . ។ ២ ។ កាស្រ័យ ឡូវសេនា-
 សនៈ ហើយប្រកាន់ ឡូវធំឌី សត្វា ។ ២ ។ សេនាសនៈ ជាបច្ច័យ
 ខែបរាមាសៈផង ខែកុសម្បយុត្តកុន្តផង ដោយឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន ។
 បរាមាសធមិក្តិ ពោធិកមាសធមិក្តិ ជាបច្ច័យ ខែបរាមាសធមិ ដោយ
 ឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន ពានផលំឧបទិស្សយ ចំណី ឆ គី បរាមាសៈក្តិ កុស-
 សម្បយុត្តកុន្តក្តិ ជាបច្ច័យ ខែបរាមាសៈ ដោយឧបទិស្សយ ប្បដ្ឋយេន ។
 មាធិវៈ ឆ ។

[២២២] ពោធិកមាសធមិ ជាបច្ច័យ ខែនាបរាមាសធមិ
 ដោយបុរេជានំ ប្បដ្ឋយេន ពានផលំអាម្មណ្ឌបុរេជានំ ឆិវិវុបុរេជានំ ។
 អាម្មណ្ឌបុរេជានំ គី បុគ្គល ពិចារណាឃើញ ឡូវចក្ក . . .

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

(២៦៤) នោបកមាសោ ធម្មោ នោបកមាសស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ តីណិ បច្ឆា- ជាតា កាតត្វា ។ អាសវិទប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ន ។

(២៦៦) នោបកមាសោ ធម្មោ នោបកមាសស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ សហជាតា តាណ- ទណិកា ។ សហជាតា នោបកមាសោ ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ទត្ថានំ ធិត្តសមុត្តាណានត្វា រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។ តាណទណិកា នោបក- មាសោ ចេតនា វិហាកាណំ ទត្ថានំ កម្មត្តា វ រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។ ប្បណិធិ កាតត្វានំ ។ នោបកមាសោ ចេតនា នោបកមាសស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។ នោបកមាសោ ចេតនា នោបកមាសស្ស ត សម្បយុត្តកាណានត្វា ទត្ថានំ ធិត្តសមុត្តាណានត្វា រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។

(២៦៧) នោបកមាសោ ធម្មោ នោបកមា- សស្ស ធម្មស្ស វិហាកម្មដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ឯកំ ។ អាហារប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ តីណិ ។ វគ្គិយប្បដ្ឋ- យេន បច្ឆុយោ តីណិ ។ ឈានប្បដ្ឋយេន បច្ឆុ- យោ តីណិ ។

អភិធម្មបិណ្ឌក អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានំ

(២៦៤) នោបកមាសោ ធម្មោ នោបកមាសស្ស ធម្មស្ស បច្ឆាជាតប្បដ្ឋយេន តី អាតាំង ព បណិក កម្មវិញ្ញី ទ្វិជាបច្ឆាជាត ។ ជាបច្ឆុយោ ដោយអាសវិទប្បដ្ឋយេន មានវិះ ៧ ។

(២៦៦) នោបកមាសោ ធម្មោ នោបកមាសស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ សហជាតា តាណ- ទណិកា ។ សហជាតា នោបកមាសោ ចេតនា សម្បយុត្តកាណំ ទត្ថានំ ធិត្តសមុត្តាណានត្វា រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។ តាណទណិកា នោបក- មាសោ ចេតនា វិហាកាណំ ទត្ថានំ កម្មត្តា វ រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។ ប្បណិធិ កាតត្វានំ ។ នោបកមាសោ ចេតនា នោបកមាសស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។ នោបកមាសោ ចេតនា នោបកមាសស្ស ត សម្បយុត្តកាណានត្វា ទត្ថានំ ធិត្តសមុត្តាណានត្វា រូបានំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ។

(២៦៧) នោបកមាសោ ធម្មោ នោបកមា- សស្ស ធម្មស្ស វិហាកម្មដ្ឋយេន បច្ឆុយោ ឯកំ ។ អាហារប្បដ្ឋយេន បច្ឆុយោ តីណិ ។ វគ្គិយប្បដ្ឋ- យេន បច្ឆុយោ តីណិ ។ ឈានប្បដ្ឋយេន បច្ឆុ- យោ តីណិ ។

អតិថិជន អនុលោមន្ត្រី

[២៧០] បរាមាសោ ឆន្ទោ នោបរាមាសស្ស
 ឆន្ទស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បច្ចា-
 ជាតំ ។ សហជាតោ បរាមាសោ សប្បយុត្តកាណា
 មហ្មេយំ តំគុសមុដ្ឋាណាណា រូបាធិំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ។ បច្ចាជាតោ បរាមាសោ បុរេជាតស្ស ឥមស្ស
 កាលស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ នោបរាមា-
 សោ ឆន្ទោ នោបរាមាសស្ស ឆន្ទស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន
 បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេជាតំ បច្ចាជាតំ ភាហារំ ឥន្ទ្រិ-
 យេ ។ សន្តិភំ ។ នោបរាមាសោ ឆន្ទោ បរាមា-
 សស្ស ឆន្ទស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតំ
 បុរេជាតំ ។ សហជាតោ នោបរាមាសោ មហ្មេ បរាមា-
 សស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ បុរេជាតំ ធម្មំ ...
 អត្ថំ អស្សានេតិ អតិទទ្ធកិ តំ អារត្ត ធិដ្ឋិ ឧប្បជ្ជតិ
 វត្ថុ បរាមាសស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ នោ-
 បរាមាសោ ឆន្ទោ បរាមាសស្ស ឆ នោបរាមាសស្ស
 ឆ ឆន្ទស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ សហជាតំ បុរេ-
 ជាតំ ។ សហជាតោ នោបរាមាសោ ឯតោ មហ្មេ

អតិថិជន អនុលោមន្ត្រី

[២៧០] បរាមាសមិ ជាបច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ បានផលសហជាត ពិបប្បាជាត ។ សហជាត គឺ បរា-
 មាសៈ ជាបច្ច័យ នៃពួកសម្បយុត្តកុម្មុធនិ នៃពួកចិត្តសម្បដ្ឋានប្រដនី
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបច្ចាជាត គឺ បរាមាសៈ ជាបច្ច័យ នៃ
 តាយានៈ ដែលកើតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌ ជា
 បច្ច័យ នៃនោបរាមាសធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានផលសហជាត បុរេ-
 ជាត បច្ចាជាត ភាហារ ធិនីន្ទ្រិយ ។ សេចក្តីបំប្រែប្រួល ។ នោបរា-
 មាសធម៌ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បានផល
 សហជាត ធិនីបុរេជាត ។ សហជាត គឺ ពួកនោបរាមាសកុម្មុ ជាបច្ច័យ
 នៃបរាមាសៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរេជាត គឺ បុគ្គល ធិនីចក្ក ...
 រុក្ខករ រិករយ ធិនីវត្ថុ ធិដ្ឋិ កើតឡើង ព្រោះប្រាណ ប្រវត្តនៈ
 វត្ថុ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសៈ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ នោបរាមាសធម៌
 ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសធម៌ធនិ នៃនោបរាមាសធម៌ធនិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ
 បានផលសហជាត ធិនីបុរេជាត ។ សហជាត គឺ នោបរាមាសកុម្មុ ម

បរាមាសុទ្ធ បញ្ញាវិបាក

តិច្ឆាជំ ទុក្ខាជំ បរាមាសុទ្ធ ច ចិត្តសមុដ្ឋានានត្យ
 រូបាជំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ បុរោជិតំ ចក្កំ
 ... វត្ថុំ អស្សារោតំ អភិទទ្ធតិ តំ អារត្ត បរាមាសោ
 ច សម្បយុត្តកា ច ទុក្ខា ឧប្បជ្ឈន្តិ វត្ថុ បរាមាសុទ្ធ
 ច សម្បយុត្តកានត្យ ទុក្ខាជំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុ-
 យោ ។ បរាមាសោ ច លោបរាមាសោ ច ធម្មា
 រោបរាមាសុទ្ធ ធម្មស្ស អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ
 សហជាតំ បុរោជិតំ បន្ទាតាតំ រាហារំ វគ្គិយំ ។
 សហជាតោ លោបរាមាសោ វិកោ ទុក្ខោ ច បរាមា-
 សោ ច តិច្ឆាជំ ទុក្ខាជំ ចិត្តសមុដ្ឋានានត្យ រូបាជំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ វត្ថុ ទុក្ខា ... បរាមាសោ
 ច សម្បយុត្តកា ច ទុក្ខា ចិត្តសមុដ្ឋានានំ រូបាជំ
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បរាមាសោ ច អនាត្រតា ច
 តិច្ឆាសមុដ្ឋានានំ រូបាជំ អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ បរា-
 មាសោ ច វត្ថុ ច លោបរាមាសានំ ទុក្ខាជំ អត្ថិប្បច្ចុ-
 យេន បច្ចុយោ ។ បុរោជិតោ បរាមាសោ ច សម្ប-
 យុត្តកា ច ទុក្ខា បុរោជិតស្សំ វិបស្ស កាយស្ស
 អត្ថិប្បច្ចយេន បច្ចុយោ ។ បន្ទាជាតោ បរាមាសោ ច

បរាមាសុទ្ធ បញ្ញាវិបាក

ជាបច្ច័យ វៃខន្ធត្យ វនិ វៃបរាមាសុទ្ធ វៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានប្បជនិ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរោជិតំ គឺ បុគ្គល ខីនិវត្ត ... រក្សការ វិក-
 រោយ វិនិវត្ត បរាមាសុទ្ធ ភ្នកសម្បយុត្តកត្តន្តិ កើតឡើង ព្រោះប្រាជ្ញា
 វត្ថុវិកោតោ វត្ថុ ជាបច្ច័យ វៃបរាមាសុទ្ធ វៃភ្នកសម្បយុត្តកត្តន្តិ
 ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បរាមាសុទ្ធកិ លោបរាមាសុទ្ធកិ ជាបច្ច័យ វៃ
 លោបរាមាសុទ្ធ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ពុទ្ធវិបស្សនាវិបាក បុរោជិត បច្ចុ-
 យោ អាយា ខីនិវត្តិយ ។ សហជាតំ គឺ លោបរាមាសុទ្ធកិ ខក្កិ
 បរាមាសុទ្ធកិ ជាបច្ច័យ វៃខន្ធត្យ វនិ វៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានប្បជនិ ដោយ
 អត្ថិប្បច្ច័យ ខន្ធត្យ ... បរាមាសុទ្ធកិ ភ្នកសម្បយុត្តកត្តន្តិ ជាបច្ច័យ
 វៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានប្បជនិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសុទ្ធកិ ភ្នកសម្បយុត្ត
 ជនិ ជាបច្ច័យ វៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋានប្បជនិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ បរាមាសុទ្ធកិ
 វត្ថុកិ ជាបច្ច័យ វៃភ្នកតោបរាមាសុទ្ធកិ ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ បុរោ-
 ជិត គឺ បរាមាសុទ្ធកិ ភ្នកសម្បយុត្តកត្តន្តិ ជាបច្ច័យ វៃគាយានោ
 វិវលេកិតមុន ដោយអត្ថិប្បច្ច័យ ។ ឯបុរោជិតំ គឺ បរាមាសុទ្ធកិ

អភិធម្មបិដក ឧបសម្ព័ន្ធសម្ពុទ្ធសិទ្ធិ

សាម្បយុត្តកា ធម្មតា កាតវ្យាជ្ជិកោ កាហារោ
ន រុណោតស្ស ឥសស្ស កាយស្ស អត្តិប្បដូរយេន
បច្ចុរោ ។ បច្ចុរោតា បរមមាសា ធម្មសម្បយុត្ត-
កា ក ឧត្តា រូបជីវិត្រ្រិយញ កដត្តារូបាធំ អត្តិប្បដូ-
រយេន បច្ចុរោ ។

[២៧១] រោគុយោ តិលិំ ការម្មណេ នវ អធិ-
រមិយោ នវ អនន្តេវ នវ សមនន្តេវ នវ សហជាតេ
រញ រញ្ញាបញ្ញោ បញ្ញា ចិស្សយេ បញ្ញា ឧបចិស្សយេ
នវ បុរេជានេ តិលិំ បច្ចុរោតេ តិលិំ ករសេវេន នវ
ករេវ តិលិំ វិការេត ឯកំ កាយោ តិលិំ ឥត្រ្រិយេ
តិលិំ យារេន តិលិំ បក្កេ បញ្ញា សម្បយុត្ត បញ្ញា
វិញ្ញយុត្ត បញ្ញា អត្តិយោ បញ្ញា ធម្មិយោ នវ វិការេត
នវ អវិការេត បញ្ញា ។

[២៧២] បរមមាសោ ធម្មោ បរមមាសស្ស ធម្មស្ស
ការម្មណប្បដូរយេន បច្ចុរោ ឧបចិស្សយេប្បដូរយេន
បច្ចុរោ ។ បរមមាសោ ធម្មោ បរមមាសស្ស
ធម្មស្ស ការម្មណប្បដូរយេន បច្ចុរោ សហជា-
តប្បដូរយេន បច្ចុរោ ឧបចិស្សយេប្បដូរយេន បច្ចុរោ

អភិធម្មបិដក ឧបសម្ព័ន្ធសម្ពុទ្ធសិទ្ធិ

ភូតសម្បយុត្តកត្តុក្កិ កត្តុក្កិវាហារក្កិ ជាបច្ច័យ វៃភាយានេ វៃលកិក
មុន ដោយអតិប្បច័យ ។ បច្ចុរោតា វិ បរមមាសេក្កិ ភូតសម្បយុត្តកត្តុក្កិ
រូបជីវិត្រ្រិយក្កិ ជាបច្ច័យ វៃភូតកដត្តារូប ដោយអតិប្បច័យ ។

[២៧៣] ក្កិបាតុប្បច័យ បាតវា ធម្ម ក្កិការម្មណប្បច័យ
បាតវា វ ក្កិអធិបតិប្បច័យ បាតវា វ ក្កិអនន្តប្បច័យ បាត
វា វ ក្កិសហនន្តប្បច័យ បាតវា វ ក្កិសហជាតប្បច័យ បាត
វា វ ក្កិរញ្ញាបញ្ញាប្បច័យ បាតវា វ ក្កិចិស្សយេប្បច័យ បាត
វា វ ក្កិឧបចិស្សយេប្បច័យ បាតវា វ ក្កិបុរេជានប្បច័យ បាត
វា ធម្ម ក្កិបច្ចុរោតាប្បច័យ បាតវា ធម្ម ក្កិការេវាប្បច័យ បាត
វា វ ក្កិកម្មប្បច័យ បាតវា ធម្ម ក្កិវិបាកប្បច័យ បាតវា ឧ ក្កិ
កាយប្បច័យ បាតវា ធម្ម ក្កិវិត្រ្រិយេប្បច័យ បាតវា ធម្ម ក្កិ
យាតប្បច័យ បាតវា ធម្ម ក្កិមត្តប្បច័យ បាតវា វ ក្កិសម្ប-
យុត្តប្បច័យ បាតវា វ ក្កិវិញ្ញយេក្កប្បច័យ បាតវា វ ក្កិអត្តិប្ប-
ច័យ បាតវា វ ក្កិអតិប្បច័យ បាតវា វ ក្កិវិគេប្បច័យ បាត
វា វ ក្កិអវិគេប្បច័យ បាតវា វ ។

[២៧៤] បរមមាសធម៌ ជាបច្ច័យ វៃបរមមាសធម៌ ដោយ
ការម្មណប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបចិស្សយេប្បច័យ ។ បរមមា-
សធម៌ ជាបច្ច័យ វៃបរមមាសធម៌ ដោយការម្មណប្បច័យ ជា
បច្ច័យ ដោយសហជាតប្បច័យ ជាបច្ច័យ ដោយឧបចិស្សយេប្បច័យ

បរាមាសនុរាម បញ្ញាវិញ

វត្តជាតិប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ ចរាណសោ ធម្មោ
 មរាណសស្ស ឆ តោមរាណសស្ស ឆ ធម្មស្ស អាម្ព-
 ណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋ-
 យោ ។ តោមរាណសោ ធម្មោ តោមរាណសស្ស ធម្មស្ស
 អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ សហជាតិប្បដ្ឋានយេន
 បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ បុរាណ-
 កប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ បដ្ឋានជាតិប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ
 កម្ពុប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ អាហារប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ
 ក្រិច្ចិយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ តោមរាណសោ ធម្មោ
 មរាណសស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ
 សហជាតិប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន
 បដ្ឋយោ បុរាណកប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ តោមរា-
 ណសោ ធម្មោ មរាណសស្ស ឆ តោមរាណសស្ស ឆ
 ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ សហជាតិប្បដ្ឋា-
 នយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ បុរា-
 ណកប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។ មរាណសោ ឆ តោម-
 រាណសោ ឆ ធម្មោ មរាណសស្ស ឆ តោមរាណសស្ស ឆ
 ធម្មស្ស អាម្ពណប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋា-
 នយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន បដ្ឋយោ ។

បរាមាសនុរាម បញ្ញាវិញ

ជាបដ្ឋិយ ដោយបដ្ឋានជាតិប្បដ្ឋានយេន ។ មរាណសោ ជាបដ្ឋិយ ខែមរាណស-
 ធម៌ធម៌ ខែតោមរាណសធម៌ធម៌ ដោយអាម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយ
 ឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។ តោមរាណសធម៌ ជាបដ្ឋិយ ខែតោមរាណសធម៌
 ដោយអាម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយសហជាតិប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ
 ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយបុរាណកប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ
 ដោយបដ្ឋានជាតិប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយកម្ពុប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយ
 អាហារប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយក្រិច្ចិយប្បដ្ឋានយេន ។ តោមរាណសធម៌
 ជាបដ្ឋិយ ខែមរាណសធម៌ ដោយកម្ពុប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយស-
 ហជាតិប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយ
 បុរាណកប្បដ្ឋានយេន ។ តោមរាណសធម៌ ជាបដ្ឋិយ ខែមរាណសធម៌ធម៌ ខែ
 តោមរាណសធម៌ធម៌ ដោយអាម្ពណប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយសហជា-
 តិប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយបុរាណ-
 កប្បដ្ឋានយេន ។ មរាណសធម៌ក្តី តោមរាណសធម៌ក្តី ជាបដ្ឋិយ ខែមរាណ-
 សធម៌ ដោយកម្ពុប្បដ្ឋានយេន ជាបដ្ឋិយ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋានយេន ។

បរាមាសោ ធម៌ គោយមាសោ ធម៌ ធម្មា គោយមាសោ.
 សស្ស ធម្មស្ស អាម្ពណាម្បត្តយេន មច្ចយោ សហ-
 យាតម្បត្តយេន មច្ចយោ ឧបទិស្សយម្បត្តយេន មច្ច-
 យោ បញ្ញាជាតម្បត្តយេន មច្ចយោ ។ បរាមាសោ ធម៌
 គោយមាសោ ធម៌ ធម្មា បរាមាសស្ស ធម៌ គោយមា-
 សស្ស ធម៌ ធម្មស្ស អាម្ពណាម្បត្តយេន មច្ចយោ
 ឧបទិស្សយម្បត្តយេន មច្ចយោ ។

[២៧៣] ធម៌ មោក្ខយោ ធម៌ ធម្មាម្ពណោ ធម៌
 សត្វត្ថ ធម៌ គោអវិការត ធម៌ ។

[២៧៤] មោក្ខម្បត្តយោ ធម្មាម្ពណោ តិណ្ណំ . . .
 នអនិមត្តយោ តិណ្ណំ នអនន្តរា តិណ្ណំ នសមនន្តរា តិ-
 ណ្ណំ នអត្តាបន្តោ ឯតំ នឧបទិស្សយេ តិណ្ណំ ។ មេ ។
 នយត្ត តិណ្ណំ នសម្មយុត្តោ ឯតំ នវិញ្ញយុត្តោ តិណ្ណំ
 គោធម្មិយោ តិណ្ណំ គោអវិការត តិណ្ណំ ។

[២៧៥] ធម៌ មោក្ខម្បត្តយោ អាម្ពណោ ធម៌ . . .
 អនិមត្តយោ ធម៌ ។ អនុលោមមាណសិកា តាមត្ថា ។
 . . . អវិការត មច្ច ។

បរាមាសោធម៌ក្តី គោយមាសោធម៌ក្តី ជាប់ជួយ នៃគោយមាសោធម៌ ដោយ
 ការម្ពណាម្បត្តយេ ជាប់ជួយ ដោយសហយាតម្បត្តយេ ជាប់ជួយ ដោយ
 ឧបទិស្សយម្បត្តយេ ជាប់ជួយ ដោយបញ្ញាជាតម្បត្តយេ ។ បរាមាសោធម៌ក្តី
 គោយមាសោធម៌ក្តី ជាប់ជួយ នៃបរាមាសោធម៌នៃ គោយមាសោធម៌
 ធម៌ ដោយការម្ពណាម្បត្តយេ ជាប់ជួយ ដោយឧបទិស្សយម្បត្តយេ ។

[២៧៦] ក្តី មោក្ខម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ
 មោក្ខិកា ក្តី ជាប់ជួយនាំទិកាសំ សុទ្ធនៃមោក្ខិកា ក្តី គោយមាសោធម៌ក្តី
 មោក្ខិកា ក្តី ។

[២៧៧] ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី គោយមាសោធម៌ក្តី
 . . . ក្តី អនិមត្តម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី
 ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី
 ក្តី ឧបទិស្សយម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី ។ មេ ។ ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោ-
 ក្ខិកា ក្តី ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោ-
 ក្ខិកា ក្តី ក្តី គោយមាសោធម៌ក្តី មោក្ខិកា ក្តី ក្តី គោយមាសោធម៌ក្តី មោ-
 ក្ខិកា ក្តី ។

[២៧៨] ក្តី ធម្មាម្ពណាម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី គោយមាសោធម៌ក្តី
 . . . ក្តី អនិមត្តម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី ។ អនុលោមមាណសិកា បណ្ឌិត
 ម្បត្តិច្ចុះ ។ . . . ក្តី អវិការតម្បត្តយោ មោក្ខិកា ក្តី ។

បរាមជ្ឈិទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

[២៧២] បរាមជ្ឈំ ធម្មំ មជ្ជិមំ បរាមដោ ធាត្តា
ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា បរាមជ្ឈំ ឯតំ ទន្ធិ បដិច្ច
កយោ ទន្ធា មិត្តសមុប្បាទោ រូបំ ទ្រេ ទទ្រេ ...
មជ្ជិសន្ធិ យាវ មជ្ឈិត្តំ កាវិ មោក្ខតា ។ បរាមជ្ឈំ ធម្មំ
មជ្ជិមំ ... ។ បរាមជ្ឈំ ធម្មំ យោ ចូឡត្តរុទ្ធាតា
លោកិយេ ធម្មំ ឯវំ កាតតំ ចិញ្ចាណកាវលំ ។

បរាមជ្ឈិទុក្ខំ ធម្មំ -

បរាមាសសម្បយុត្តិទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

[២៧៣] បរាមាសសម្បយុត្តិ ធម្មំ បដិច្ច មក-
មាសសម្បយុត្តា ធាត្តា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា បរា-
មាសសម្បយុត្តិ ឯតំ ទន្ធិ មជ្ជិមំ កយោ ទន្ធា ទ្រេ
ទទ្រេ ... ។ បរាមាសសម្បយុត្តិ ធម្មំ មជ្ជិមំ បរា-
មាសសម្បយុត្តោ ធាត្តា ឧប្បជ្ឈតិ ហេតុប្បដូយា បរា-

បរាមជ្ឈិទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

[២៧៤] បរាមជ្ឈិមំ កាស្រ័យ ខ្ញុំបរាមជ្ឈិមិ ទើបក៏គេឡើង
ត្រូវរាល់កុប្បជ្ឈិយ គឺ ខ្ញុំ ពាក្យ ក្តី ចិត្តសមុប្បាទបុគ្គី កាស្រ័យ ខ្ញុំ
បរាមជ្ឈិកុខ ខ្ញុំខ្ញុំ ២ ... បដិសន្ធិ ដកចេញក្នុងមហាក្ខត ខាង
ក្នុង ។ កាស្រ័យ ខ្ញុំបរាមជ្ឈិមិ ... ។ លោកិយទុក្ខៈ
ក្នុងចូឡត្តរុទ្ធាតុៈ យោងឆោ បរាមជ្ឈិកុខ បច្ចុប្បិក អប្បិធ្វើយោងនោះចុះ
បិទខាងការក្នុងទ្រូងច្រូងខ្លាឡើយ ។

ធម្មំ បរាមជ្ឈិកុខ ។

បរាមាសសម្បយុត្តិទុក្ខំ

បដិច្ចវិវា

[២៧៥] បរាមាសសម្បយុត្តិមិ កាស្រ័យ ខ្ញុំបរាមាស-
សម្បយុត្តិមិ ទើបក៏គេឡើង ត្រូវរាល់កុប្បជ្ឈិយ គឺ ខ្ញុំ ពាក្យ កាស្រ័យ
ខ្ញុំបរាមាសសម្បយុត្តិកុខ ខ្ញុំខ្ញុំ ២ ... ។ បរាមាសសម្បយុត្តិមិ
កាស្រ័យ ខ្ញុំបរាមាសសម្បយុត្តិមិ ទើបក៏គេឡើង ត្រូវរាល់កុប្បជ្ឈិយ
គឺ ចិត្តសមុប្បាទបុគ្គី កាស្រ័យ ខ្ញុំបរាមាសសម្បយុត្តិកុខ ។

បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសសម្បយុត្តោ
 ធម្មំ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មំ ធម្មា ធម្មដ្ឋិតិ ហេតុប្បព្វណ
 យា បរាមាសសម្បយុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច តាយា ទន្ធា
 វិក្កសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ទ្វេ ទាទ្វ ... ។ បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តំ ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មា ធម្មដ្ឋិតិ
 ហេតុប្បព្វណ បរាមាសវិប្បយុត្តំ ឯកំ ទន្ធិ បដិច្ច
 តាយា ទន្ធា ធម្មសមុដ្ឋានក្ស រូបំ ទ្វេ ទាទ្វ ... បដិ-
 សន្ធិត្ថុលោ ទទ្វេ បដិច្ច វត្ថុ វត្ថុ បដិច្ច ទន្ធា ឯកំ
 មណាត្ថនំ ... បរាមាសសម្បយុត្តក្ស បរាមាសវិប្ប-
 យុត្តក្ស ធម្មំ បដិច្ច បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មា ធម្ម-
 ដ្ឋិតិ ហេតុប្បព្វណ បរាមាសសម្បយុត្តោ ទទ្វេ ធម្ម
 មណាត្ថនេ ធម្មំ បដិច្ច ធម្មសមុដ្ឋានំ រូបំ ។ សន្ធិត្ថំ ។

(២២៤) ហេតុយោ មក្ខ រាវច្ឆាលោ ទ្វេ អនិ-
 បតិយោ មក្ខ អនន្តរេ ទ្វេ អនន្តរេ ទ្វេ សមាសា-
 តេ មក្ខ អន្តរាមត្តោ ទ្វេ ធម្មស្សយេ មក្ខ ឧបនិស្ស-
 យេ ទ្វេ មុបសាតេ ទ្វេ អាសវនេ ទ្វេ តេធម្ម
 មក្ខ វិទាតេ ឯកំ មណាត្ថនេ មក្ខ ។ សន្ធិត្ថំ ។

បរាមាសសម្បយុត្តមិក្ខំ បរាមាសវិប្បយុត្តមិក្ខំ អាស្រ័យ ទ្ធិបរាមាស-
 សម្បយុត្តមិ ទើបតិកាទ្ធិនិ ព្រោះហេតុប្បព្វន័យ គឺ ទន្ធា ត ក្ខំ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានក្ស អាស្រ័យ ទ្ធិបរាមាសសម្បយុត្តក្ស ទ ទ្ធិទន្ធា ២ ... ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តមិ អាស្រ័យ ទ្ធិបរាមាសវិប្បយុត្តមិ ទើបតិកាទ្ធិនិ
 ព្រោះហេតុប្បព្វន័យ គឺ ទន្ធា ត ក្ខំ ចិត្តសមុដ្ឋានក្ស អាស្រ័យ ទ្ធិ
 បរាមាសវិប្បយុត្តក្ស ទ ទ្ធិទន្ធា ២ ... ។ ក្នុងបដិសន្ធិត្ថុលោ វត្ថុ
 អាស្រ័យ ទ្ធិវត្ថុកន្ធា ត្ថុកន្ធា អាស្រ័យ ទ្ធិវត្ថុ ទ្ធិបរាមាត្ថ ទ ...
 បរាមាសវិប្បយុត្តមិ អាស្រ័យ ទ្ធិបរាមាសសម្បយុត្តមិ ទ្ធិ ទ្ធិ
 បរាមាសវិប្បយុត្តមិ ទើបតិកាទ្ធិនិ ព្រោះហេតុប្បព្វន័យ គឺ ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានក្ស អាស្រ័យ ទ្ធិវត្ថុបរាមាសសម្បយុត្តក្ស ទ្ធិ ទ្ធិវត្ថុបរា-
 មាសក្ស ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

(២២៥) ក្នុងហេតុប្បព្វន័យ មានការ ១ ក្នុងការប្រតិបត្តិប្បព្វន័យ
 មានការ ២ ក្នុងអធិបតិប្បព្វន័យ មានការ ៣ ក្នុងអន្តរាប្បព្វន័យ មានការ ៤
 ក្នុងសមុដ្ឋានក្សប្បព្វន័យ មានការ ៥ ក្នុងសមាសក្សប្បព្វន័យ មានការ ៦ ក្នុង
 អន្តរាប្បព្វន័យ មានការ ៧ ក្នុងធម្មស្សយេប្បព្វន័យ មានការ ៨ ក្នុងមុ-
 បសាតេប្បព្វន័យ មានការ ៩ ក្នុងអាសវនេប្បព្វន័យ មានការ ១០ ក្នុងតេធម្ម-
 ប្បព្វន័យ មានការ ១១ ក្នុងវិទាតេប្បព្វន័យ មានការ ១២ ក្នុងមណាត្ថនេប្បព្វន័យ
 មានការ ១៣ ក្នុងក្សប្បព្វន័យ មានការ ១៤ ក្នុងវត្ថុប្បព្វន័យ
 មានការ ១៥ ក្នុងក្សប្បព្វន័យ មានការ ១៦ ក្នុងវត្ថុប្បព្វន័យ មានការ ១៧ ក្នុងក្សប្បព្វន័យ
 មានការ ១៨ ក្នុងវត្ថុប្បព្វន័យ មានការ ១៩ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

មក្ខេ មក្ខ មក្ខសម្បយុត្ត ទ្វេ វិស្សយុត្ត មក្ខ អត្ថិយា
មក្ខ មក្ខយោ ទ្វេ វិគតេ ទ្វេ អវិគតេ មក្ខ ។

[២៧៧] បរាមាសវិស្សយុត្តំ ធម្មំ បដិដ្ឋ បរាមា-
សវិស្សយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោត្តយា មហេ-
តុកាមំ បរាមាសវិស្សយុត្តំ ឯតំ ទទ្ធិ បដិដ្ឋ តយោ
មន្តា ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ទ្វេ មន្ត ។ . . មហេតុ-
កម្មជិសទ្ធិ យាវ មសញ្ញាសញ្ញា វិចិត្តិទ្ធាសមាគរត
មន្តសមាគរត មន្ត បដិដ្ឋ វិចិត្តិទ្ធាសមាគរតោ
មន្តសមាគរតោ មោហា ។

[២៧៨] បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ បដិដ្ឋ បរា-
មាសវិស្សយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោត្តយា មន្ត
បរាមាសសម្បយុត្ត មន្ត បដិដ្ឋ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។
បរាមាសវិស្សយុត្តំ ធម្មំ បដិដ្ឋ បរាមាសវិស្សយុត្តោ
ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោត្តយា មន្ត បរាមាសវិស្សយុត្តោ
មន្ត បដិដ្ឋ ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ យាវ មសញ្ញាសញ្ញា ។
បរាមាសសម្បយុត្តក្ខ បរាមាសវិស្សយុត្តក្ខ ធម្មំ បដិដ្ឋ
បរាមាសវិស្សយុត្តោ ធម្មោ ឧប្បជ្ជតិ ធម្មោត្តយា មន្ត
បរាមាសសម្បយុត្ត មន្ត មហាក្ខតេ ម បដិដ្ឋ
ចិត្តសម្មដ្ឋានំ រូបំ ។ សទ្ធិត្តំ ។

ក្ខតិមក្ខប្បដ្ឋិយ មានារៈ ៥ ក្ខតិសម្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានារៈ ៦ ក្ខតិ
វិស្សយុត្តប្បដ្ឋិយ មានារៈ ៥ ក្ខតិមក្ខប្បដ្ឋិយ មានារៈ ៥ ក្ខតិមក្ខប្ប-
ដ្ឋិយ មានារៈ ៦ ក្ខតិវិគតប្បដ្ឋិយ មានារៈ ៦ ក្ខតិអវិគតប្បដ្ឋិយ មាន
ារៈ ៥ ។

[២៧៩] បរាមាសវិស្សយុត្តធម្មំ កាស្រីយ ទ្វេបរាមាសវិស្ស-
យុត្តធម្មំ ទើបកើតឡើង ប្រោនមហេតុប្បដ្ឋិយ គឺ មន្ត ព្រាម មន្ត ចិត្តស-
ម្មដ្ឋានំ កាស្រីយ ទ្វេបរាមាសវិស្សយុត្តក្ខ ជាអហេតុកៈ ទ្វេ
មន្ត ៦ . . . មហេតុកម្មជិសទ្ធិ ផលផលវត្ថុកមសញ្ញាសម្ប មោហា
វេសប្រកបដោយវិចិត្តិទ្ធា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ា កាស្រីយ ទ្វេក្ខតិ
វេសប្រកបដោយវិចិត្តិទ្ធា ប្រកបដោយឧទ្ធច្ា ។

[២៨០] បរាមាសវិស្សយុត្តធម្មំ កាស្រីយ ទ្វេបរាមាសសម្ប-
យុត្តធម្មំ ទើបកើតឡើង ប្រោនការម្មណប្បដ្ឋិយ គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋាន-
ម្ម កាស្រីយ ទ្វេក្ខតិបរាមាសសម្បយុត្តក្ខ ។ បរាមាសវិស្សយុត្ត-
ធម្មំ កាស្រីយ ទ្វេបរាមាសវិស្សយុត្តធម្មំ ទើបកើតឡើង ប្រោនការ-
ម្មណប្បដ្ឋិយ គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋានម្ម កាស្រីយ ទ្វេក្ខតិបរាមាសវិស្សយុត្ត-
ក្ខ ផលផលវត្ថុកមសញ្ញាសម្ប ។ បរាមាសវិស្សយុត្តធម្មំ កាស្រីយ ទ្វេ
បរាមាសសម្បយុត្តធម្មំ ទ្វេបរាមាសវិស្សយុត្តធម្មំ ទើបកើតឡើង
ប្រោនការម្មណប្បដ្ឋិយ គឺ ចិត្តសម្មដ្ឋានម្ម កាស្រីយ ទ្វេក្ខតិបរាមា-
សសម្បយុត្តក្ខធម្មំ ទ្វេក្ខតិមហាក្ខតេ ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។

ហេតុប្បដ្ឋយោ បរាមាសសធម្មយុត្តំ ខន្ធ ច មហា-
 ក្ខន្ធោ ក បច្ចយា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូមំ ។ បរាមាស-
 សធម្មយុត្តត្ថា បរាមាសវិប្បយុត្តត្ថា ធម្មំ បច្ចយា បរាមា-
 សសធម្មយុត្តា ក បរាមាសវិប្បយុត្តា ក ធម្មា ធម្ម-
 ដ្ឋន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ បរាមាសសធម្មយុត្តំ ឯតំ ខន្ធត្ថា
 វិប្បត្តត្ថា បច្ចយា តយោវិ ខន្ធា ខន្ធ ខន្ធា . . . បរាមា-
 សសធម្មយុត្ត ខន្ធ ច មហាក្ខន្ធោ ក បច្ចយា ចិត្ត-
 សមុដ្ឋានំ រូមំ ។ សន្តិភ្នំ ។

(២៨៧) ហេតុយោ ធរំ អាច្ឆរណ ធម្មាវិ អធិ-
 បតិយោ ធរំ អនន្តរោ ធម្មាវិ សមនន្តរោ ធម្មាវិ
 សហរណេត ធរំ អន្តរាច្ឆរណ ធម្មាវិ និស្សយេ ធរំ
 ធម្មនិស្សយេ ធម្មាវិ បុរេយោត ធម្មាវិ អាសវរណ
 ធម្មាវិ តត្ថេ ធរំ វិចារេត ឯតំ អាហារិ ធរំ ។ មេ ។
 អវិគាត ធរំ ។

(២៨៦) បរាមាសវិប្បយុត្តំ(១) ធម្មំ បច្ចយា បរា-
 មាសវិប្បយុត្តា ធម្មា ធម្មដ្ឋន្តិ ហេតុប្បដ្ឋយោ
 អហេតុតំ បរាមាសវិប្បយុត្តំ ឯតំ ខន្ធិ បច្ចយា
 តយោ ខន្ធា ចិត្តសមុដ្ឋានំ រូមំ មេ ខន្ធា . . .

១ អ. បរាមាសធម្មយុត្តំ ។

ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ចិត្តសមុដ្ឋានបូ គឺនិវេក គឺនិក្ខយបរាមាស-
 សធម្មយុត្តក្នុងផង គឺនិក្ខយហេតុកផង ។ បរាមាសសធម្មយុត្តកម្មក្តី
 បរាមាសវិប្បយុត្តកម្មក្តី គឺនិវេក គឺនិបរាមាសសធម្មយុត្តកម្មក្តី គឺនិ
 បរាមាសវិប្បយុត្តកម្មក្តី ទើបភិក្ខាវ្យាង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធត្ថ
 គឺនិវេក គឺនិបរាមាសសធម្មយុត្តក្នុង ខ ផង គឺនិវេកផង គឺនិខន្ធល ២ . . .
 ចិត្តសមុដ្ឋានបូ គឺនិវេក គឺនិក្ខយបរាមាសសធម្មយុត្តក្នុងផង គឺនិក្ខយ
 ហេតុកផង ។ សេកក្តីច្រើន ។

(២៨៨) ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ៧ ក្នុងហេតុប្បដ្ឋយ
 ហេតុវៈ ២ ក្នុងអធិបតិប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ៧ ក្នុងអនន្តរាប្បដ្ឋយ ហេតុ
 វៈ ២ ក្នុងសមនន្តរាប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ២ ក្នុងសហរណេតប្បដ្ឋយ ហេតុ
 វៈ ៧ ក្នុងអន្តរាច្ឆរណប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ២ ក្នុងនិស្សយប្បដ្ឋយ ហេតុ
 វៈ ៧ ក្នុងធម្មនិស្សយប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ២ ក្នុងបុរេយោតប្បដ្ឋយ ហេតុ
 វៈ ២ ក្នុងអាសវរណប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ២ ក្នុងតត្ថេប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ៧
 ក្នុងវិចារេតប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ១ ក្នុងវិចារេតប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ៧ ។ មេ ។
 ក្នុងអវិគាតប្បដ្ឋយ ហេតុវៈ ៧ ។

(២៨៦) បរាមាសវិប្បយុត្តកម្ម គឺនិវេក គឺនិបរាមាសវិប្បយុត្តកម្ម
 ទើបភិក្ខាវ្យាង ព្រោះហេតុប្បដ្ឋយ គឺ ខន្ធត្ថ ផង ចិត្តសមុដ្ឋានបូផង
 គឺនិវេក គឺនិបរាមាសវិប្បយុត្តក្នុង ខ ជាហេតុកៈ គឺនិខន្ធល ២ . . .

(២៨៧) និហេតុប្បដ្ឋយោ អាម្ពណោ ឯកំ . . .

អវិចារេ ឯកំ ។

និស្សយេវា បច្ចយវាសនំសា ។

ស៊ីសង្ឃិវារោ

(២៨៨) បរាមាសសម្បយុត្តំ ធម្មំ សំសាធា មក-

លាសសម្បយុត្តា ធម្មោ ឧប្បន្តិទិ ហេតុប្បដ្ឋយោ ។

(២៨៩) ហេតុយា ទ្វេ អាម្ពណោ ទ្វេ សទ្ធក្ខ

ទ្វេ វិចារេ ឯកំ អវិចារេ ទ្វេ ។

(២៩០) និហេតុយោ ឯកំ នអធិបតិយា ទ្វេ

នបុរេជានេ ទ្វេ នបច្ឆាជានេ ទ្វេ នអាសវនេ ទ្វេ

នកម្មេ ទ្វេ នវិចារេ ទ្វេ នណនេ ឯកំ នមាគ្គ

ឯកំ នវិប្បយុត្ត ទ្វេ ។

ឯវំ នីតារ ទ្វេ តណាពាមិ

សម្បយុត្តកំរោមិ កាតត្វា ។

(២៨៧) ក្កិអាម្ពណប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ក្រោះនេហក្កប្បដ្ឋិយ

. . . ក្កិអវិចារេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ។

និស្សយេវា កិប្រវិចារេត្តានិបច្ចយេវារេវា ។

ស៊ីសង្ឃិវារោ

(២៨៨) បរាមាសសម្បយុត្តមិ លាយវុំ និបបរាមាសសម្ប-

យុត្តមិ ទិវាភិកទ្រិទិ ក្រោះនេហក្កប្បដ្ឋិយ ។

(២៨៩) ក្កិហេតុប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ២ ក្កិអាម្ពណប្បដ្ឋិយ

មានវារៈ ២ ក្កិបច្ចិយពំនិសសំ សុខុំភមានវារៈ ២ ក្កិវិបាកប្បដ្ឋិយ

មានវារៈ ១ ក្កិអវិចារេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ២ ។

(២៩០) ក្កិនេហក្កប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ក្កិអធិបតិប្បដ្ឋិយ

មានវារៈ ២ ក្កិនបុរេជានេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ២ ក្កិនបច្ឆាជានេប្បដ្ឋិយ

មានវារៈ ២ ក្កិនអាសវនេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ២ ក្កិនកម្មប្បដ្ឋិយ មាន

វារៈ ២ ក្កិនវិបាកប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ២ ក្កិនណនេប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១

ក្កិនមាគ្គប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ១ ក្កិនវិប្បយុត្តប្បដ្ឋិយ មានវារៈ ២ ។

ការពប់ពំនិ ២ យ៉ាងក្រោះនេក្កិ សម្បយុត្តវារៈក្កិ

បណ្ឌិត គប្បិធ្វើ យ៉ាងនោះចុះ ។

បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ បញ្ញាវិវា
បញ្ញាវិវា

[២៧៧] បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ បកមា-
សសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស រោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ
បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ រោតុ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ
រោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ មូលាណំ កាតត្ថាណំ ។
បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ រោតុ ចិន្ទសមុដ្ឋាហាណំ រូបាណំ
រោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ
រោតុ សម្បយុត្តកាណំ ខន្ធាណំ ចិន្ទសមុដ្ឋាហាណញ្ច
រូបាណំ រោតុប្បច្ចយេន បច្ចយោ ។ បកមាសវិប្បយុត្តន្តរៈ
ធម្មោ បកមាសវិប្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស រោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ បកមាសវិប្បយុត្តន្តរៈ រោតុ សម្បយុត្តកាណំ
ខន្ធាណំ ចិន្ទសមុដ្ឋាហាណញ្ច រូបាណំ រោតុប្បច្ចយេន
បច្ចយោ វេទិសាទិ ។

[២៧៨] បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ បកមា-
សសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស វាវច្ឆណាប្បច្ចយេន បច្ច-
យោ វាតំ វស្សាវេទិ អភិទទ្ទតិ តំ វាវច្ឆ វគោ
ឧប្បជ្ឈតិ បកមាសសម្បយុត្តន្ត ទរោ អស្សាវេទិ អ-
ភិទទ្ទតិ តំ វាវច្ឆ វគោ ឧប្បជ្ឈតិ ។ បកមាស-
សម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ បកមាសវិប្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស

បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ បញ្ញាវិវា
បញ្ញាវិវា

[២៧៧] បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាប់ច្នៃយ ខៃបកមាសសម្ប-
យុត្តន្តរៈ ដោយរោតុប្បច្ចយេន គឺ ភ្នកបកមាសសម្បយុត្តរោតុ ជាប់ច្នៃយ
ខៃភ្នកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ដោយរោតុប្បច្ចយេន ។ មូលចិន្ទយ បណ្ឌិត
សម្បិទ្ធិវេទិ ។ ភ្នកបកមាសសម្បយុត្តរោតុ ជាប់ច្នៃយ ខៃភ្នកចិត្ត-
សមុដ្ឋាន្ស ដោយរោតុប្បច្ចយេន ។ ភ្នកបកមាសសម្បយុត្តរោតុ ជា
ប់ច្នៃយ ខៃភ្នកសម្បយុត្តកក្កន្ធ ខៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋាន្សវេទិ ដោយរោ-
តុប្បច្ចយេន ។ បកមាសវិប្បយុត្តន្តរៈ ជាប់ច្នៃយ ខៃបកមាសវិប្បយុត្តន្តរៈ
ដោយរោតុប្បច្ចយេន គឺ ភ្នកបកមាសវិប្បយុត្តរោតុ ជាប់ច្នៃយ ខៃភ្នក
សម្បយុត្តកក្កន្ធ ខៃភ្នកចិត្តសមុដ្ឋាន្សវេទិ ដោយរោតុប្បច្ចយេន គឺ
វេទិសាទិ ។

[២៧៨] បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាប់ច្នៃយ ខៃបកមាសសម្ប-
យុត្តន្តរៈ ដោយវាវច្ឆណាប្បច្ចយេន គឺ វគ្គល ក្រេតកា វិភាយ ចំពោះ
វគ្គ: វគ្គ: ភើតឡើង ប្រោមប្រោម ភ្នកវគ្គ: ក្រេតកា វិភាយ ចំ-
ពោះភ្នកបកមាសសម្បយុត្តកក្កន្ធ វគ្គ: ភើតឡើង ប្រោមប្រោម ភ្នកវគ្គ
វគ្គ: ។ បកមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាប់ច្នៃយ ខៃបកមាសវិប្បយុត្តន្តរៈ

អារម្មណាច្បងយេន ចន្ទយោ អរិយា បរាមាសសម្ប-
 យុត្ត ធម៌នៃ តំលៃសេ ចន្ទវេត្តន្តិ វិក្កុក្កិក
 តំលៃសេ ចន្ទវេត្តន្តិ ឬទ្ធវ សមុទាធិន្តិ តំលៃសេ
 វាលន្តិ បរាមាសសម្បយុត្ត ទន្ធវ អង្គតោ ...
 វិស្សនិ អស្សនេតិ អភិធម្មនិ តំ អារត្ត បរាមាស-
 វិប្បយុត្តា រលោ វិចិត្តិញ ទទ្ធវំ លោមទស្សំ ទប្ប-
 ដ្ឋនិ គោតាបរិយេត្តិណោន បរាមាសសម្បយុត្តិក្ក-
 លាភន្តិស្ស ចិត្តិ ជាតានិ បរាមាសសម្បយុត្តា ទទ្ធវ
 គោតាបរិយេត្តិណស្ស ឬទ្ធវនិសាទុស្សនិក្ក ណស្ស
 យេន អារម្មណាច្បងយេន អនាគតំស ត្តិណស្ស អា-
 រដ្ឋនេន អារម្មណាច្បងយេន ចន្ទយោ ១ បរាមា-
 សវិប្បយុត្តា ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អារម្មណាច្បងយេន ចន្ទយោ មាធំ ... សីលំ ...
 ទុច្ចាសនិកម្មំ កត្តា តំ ចន្ទវេត្តន្តិ អស្សនេតិ
 អភិធម្មនិ តំ អារត្ត បរាមាសវិប្បយុត្តា រលោ វិចិ-
 ត្តិញ ទទ្ធវំ លោមទស្សំ ទប្បដ្ឋនិ ឬទ្ធវ សុចិត្តិណំ
 ... ណាណា ... អរិយា ចន្ទា វិដ្ឋនិក្ក មត្តិ
 ចន្ទវេត្តន្តិ ធម៌ ... ជិក្ខុធំ ចន្ទវេត្តន្តិ ជិក្ខុធំ

ដោយការម្នេងច្បងយេន គឺ ពួកព្រះអរិយៈ ពិចារណា ខ្ញុំពួកបរាមា-
 សម្បយុត្តិក្កលេស ដែលខ្លួនលេចដំហើយ ពិចារណា ខ្ញុំពួកតំលៃសេ
 ដែលខ្លួនសន្តិសន្តិដំហើយ ជីវី ខ្ញុំពួកតំលៃសេ ដែលព្យាបាលដោយ
 ក្នុងការមុន ពិចារណាឃើញ ខ្ញុំពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ជាមិនរៀន
 ... ទ្រូកអារិកាយ កតៈ ដែលជាប់ព្រាស្សិយុត្ត វិចិត្តិញ ទទ្ធវៈ
 មិនរោមទស្ស កើតឡើង ព្រោះព្រាស្ត ខ្ញុំព្រាស្តនោះ ជីវី ខ្ញុំពួក
 លេសច្នៃសដែលជាប់ព្រាសសម្បយុត្តសម្ពន្ធ ដោយចោរកថយញាណ
 ពួកបរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ជាច្រើន ខែនិយាពិចារណា ខ្ញុំចោរកថា-
 យញាណ ឬភ្នំនិសាទុស្ត្រិក្កណា យេនកម្មបក្សាណា មិនអនាគត-
 សញ្ញាណ ដោយការម្នេងច្បងយេន ១ បរាមាសវិប្បយុត្តនិ ជាច្រើន
 ខែបរាមាសវិប្បយុត្តនិ ដោយកម្មណាច្បងយេន គឺ ខ្ញុំពាន ... ខ្ញុំ
 សីល ... ភ្ញី ខ្ញុំទុរោសថកម្ម ហើយពិចារណា ខ្ញុំពួកកម្មមានកខ
 ជាដើមនោះ ទ្រូកអារិកាយ (ជីវីព្រាស្តនោះ) កតៈ ដែលជាប់ព្រា-
 សិប្បយុត្ត វិចិត្តិញ ទទ្ធវៈ មិនរោមទស្ស កើតឡើង ព្រោះព្រាស្ត
 ខ្ញុំព្រាស្តនោះ (ខ្ញុំពួកអារិ) ដែលខ្លួនសន្តិដំហើយ ក្នុងការមុន ...
 តំលៃសេ ... ពួកព្រះអរិយៈ ចេញ អភិមត្ត ហើយពិចា-
 រណា ខ្ញុំពួក ខ្ញុំពួក ... ពិចារណា ខ្ញុំព្រះនិក្ខាន ខ្ញុំព្រះនិក្ខាន

គោត្រកុស្ណ ភិណ្ណនិកាយ មន្តស្ស ផលស្ស អាវុដ្ឋ-
 កាយ ករាជ្ជណប្បន្តយេន ចន្ទយោ អរិយាមក-
 ណសវិប្បយុត្តេ មរិកេន កំលេសេ . . . វិភូត្តិកេ
 កំលេសេ . . . ចុត្វេ . . . មគ្គំ . . . វិគុំ . . . មកមា-
 សវិប្បយុត្ត ទន្ទេ អធិច្ឆតោ . . . វិមស្សតំ វស្សា-
 លេតំ វារិណទ្គតំ តំ អវវត្តំ មកមាសវិប្បយុត្តា កតោ
 វិចិត្តិញ្ញា ទម្ងតំ គោមនស្សំ ឧប្បជ្ជតិ ធិត្វេន មគ្គុ-
 បា វូរិ មស្សតិ ធិត្វាយ លោកតាធុយោ សម្មំ សុ-
 ណាតិ គោតោវរិយញ្ញាលោន មកមាសវិប្បយុត្តចិត្ត-
 សមម្ពិក្សំ ធិត្តំ យោតិ អណាសាធិត្វាយតនំ វិញ្ញា-
 យ ច្បាយនិកាយ កតិកញ្ញាយតនំ មេវសញ្ញាតា-
 សញ្ញាយេននស្ស រូចាយតនំ មគ្គវិញ្ញាណស្ស គោ-
 ជ្ជត្វាយតនំ កាយវិញ្ញាណស្ស មកមាសវិប្បយុត្តា
 មត្វា វិមុត្តិវិញ្ញាណស្ស គោតោវរិយញ្ញាលស្ស ចុត្វេ-
 ធិកសាទុស្សតិញ្ញាណស្ស យោតិកម្មមត្តញ្ញាណស្ស
 អនាគតសញ្ញាណស្ស អាវុដ្ឋកាយ អាវុដ្ឋណប្ប-
 ន្តយេន ចន្ទយោ ។ មកមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 មកមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស ករាជ្ជណប្បន្តយេន
 ចន្ទយោ ធានំ . . . ភីលិ . . . ឧបាសវកម្មំ . . .

ជាច្រើន ខែកាត្រក្ស ក៏បាន មន្ត ផល និងកាវុដ្ឋនៈ ដោយ
 ការម្នាលច្រើន ពួកព្រះអរិយៈ (ភិណ្ណណាយិញ) ខ្ញុំក្នុងមកមា-
 សវិប្បយុត្តកិលេស ដែលខ្លួនលេចនឹងហើយ . . . ខ្ញុំក៏កិលេស ដែល
 ខ្លួនសង្កត់សង្កិនហើយ . . . ក្នុងកាលបុន . . . ខ្ញុំចក្ខុ . . . ខ្ញុំវិក្ខុ
 . . . ខ្ញុំក្នុងមកមាសវិប្បយុត្តទុក្ខ ជាដំបូង . . . ភិណ្ណណាយិញ
 ក្រុមអរ វិភាយ បរាមាសវិប្បយុត្តនៈ វិចិត្តិញ្ញា ទម្ងត្តៈ និង
 គោមនស្ស គេតាខ្សែ ព្រោះប្រាជ្ញា ខ្ញុំវាចនា យិញ ខ្ញុំវិប្ប
 ដោយទិព្វចក្ខុ ឮ ខ្ញុំសំឡេង ដោយទិព្វសាធាតុ ស្គាល់ ខ្ញុំចិត្ត
 យស្សបុគ្គល ដែលជាមកមាសវិប្បយុត្តកុសមម្ពិ ដោយចោលវិ-
 យញ្ញាលា អតាសានញ្ញាយនៈ (ជាច្រើន) ខែវិញ្ញាណញ្ញាយនៈ
 កតិកញ្ញាយនៈ (ជាច្រើន) ខែវេសញ្ញានសញ្ញាយនៈ រូចាយ-
 នៈ (ជាច្រើន) ខែចក្ខុវិញ្ញាណ គោជញ្ញាយនៈ (ជាច្រើន) ខែ
 កាយវិញ្ញាណ ក្នុងមកមាសវិប្បយុត្តទុក្ខ ជាច្រើន ខែកិរិយាភិណ្ណណ
 ខ្ញុំវិញ្ញាណ ចោលវិញ្ញាណ បុព្វនិកសុស្សវិញ្ញាណ យ-
 កម្មបរកញ្ញាណ និងអនាគតសញ្ញាណ ដោយការម្នាលច្រើន ។
 មកមាសវិប្បយុត្តទុក្ខ ជាច្រើន ខែមកមាសសម្បយុត្តទុក្ខ ដោយការម្ន-
 ាលច្រើន គឺ ខ្ញុំបាន . . . ខ្ញុំវិល . . . ខ្ញុំឧបាសវកម្ម . . .

បរាមាសសម្បយុត្តទុក្ខេ ជន្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្ម
 បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បទ្ធករោ ធម្ម
 បទ្ធករោ សហជាតាធិមតិ បរាមាសសម្បយុត្តាធិមតិ
 សម្បយុត្តកាធិ ទន្ធាធិ ចិត្តសមុដ្ឋាបាធម្ម រូមាធិ
 អនិច្ចតិប្បទ្ធករោ បទ្ធករោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ
 ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនិច្ចតិប្បទ្ធក
 រោ ធម្ម បទ្ធករោ អារម្មណាធិមតិ សហជាតាធិមតិ ។
 អារម្មណាធិមតិ ពោធិ . . . សីលំ . . . ឧបោសថកម្មំ
 កម្មា តំ កុំ កត្វា មច្ចុវត្តាតំ អស្សាធម៌ អភិទទ្ធិតំ
 តំ កុំ កត្វា បរាមាសវិប្បយុត្តោ វាគោ ឧប្បន្នតិ
 បុព្វ . . . ឈាតា . . . អភិយា មត្តា វុដ្ឋហិត្វា មត្តិ
 កុំ . . . ផលំ . . . ចិត្តាធិ . . . ចិត្តាធិ គោត្រកុស្ស
 រោ ពោធិស្ស មត្តស្ស ផលស្ស អនិច្ចតិប្បទ្ធករោ បទ្ធក
 រោ ធម្មំ . . . វត្ថុំ . . . បរាមាសវិប្បយុត្ត ចរោ
 កុំ កត្វា អស្សាធម៌ អភិទទ្ធិតំ តំ កុំ កត្វា បរា
 មាសវិប្បយុត្តោ វាគោ ឧប្បន្នតិ ។ សហជាតាធិមតិ
 បរាមាសវិប្បយុត្តាធិមតិ សម្បយុត្តកាធិ ទន្ធាធិ

បរាមាសសម្បយុត្តមិ ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសសម្បយុត្តមិផង នៃ
 បរាមាសវិប្បយុត្តមិផង ដោយអនិច្ចតិប្បទ្ធករោ បានផលសហជាតាធិមតិ គឺ
 បរាមាសសម្បយុត្តាធិមតិ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តកក្កដផង នៃភូត
 ចិត្តសមុដ្ឋាធម្មផង ដោយអនិច្ចតិប្បទ្ធករោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តមិ
 ជាបច្ច័យ នៃបរាមាសវិប្បយុត្តមិ ដោយអនិច្ចតិប្បទ្ធករោ បានផលសា
 ម្មណាធិមតិ ខឹងសហជាតាធិមតិ ។ ភារម្មណាធិមតិ គឺ ខ្ញុំវាធម
 . . . ខ្ញុំសីល . . . ធ្វើ ខ្ញុំវាធម្មជាតិកម្ម ធ្វើ ខ្ញុំវាធម្មជាតិកម្ម
 ជាធម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ហើយវាចារណា ក្រែកអរ រីករាយ បរា
 មាសវិប្បយុត្តកក្កដ កើតឡើង ក្រោយធ្វើ ប្រាសាទនោះ ឲ្យជាទីគោរព
 ក្នុងកាលមុន . . . អភិយាធម . . . ភូតក្រាមអិយៈ ចេញ អំពីមត្ត
 (ហើយធ្វើ) ខ្ញុំមត្ត ឲ្យជាទីគោរព . . . ខ្ញុំផល . . . ខ្ញុំទិព្វាទ . . .
 ឯក្រុះខ្ញុំវាធម ជាបច្ច័យ នៃគោត្រកុស្ស វាធម្មៈ មត្ត ខឹងផល ដោយ
 អនិច្ចតិប្បទ្ធករោ ខ្ញុំវាធម . . . ខ្ញុំវាធម . . . ក្រែកអរ រីករាយ ក្រោយធ្វើ
 ខ្ញុំវាធមបរាមាសវិប្បយុត្តកក្កដ ឲ្យជាទីគោរព បរាមាសវិប្បយុត្តកក្កដ កើត
 ឡើង ក្រោយធ្វើ ខ្ញុំវាធម្មនោះ ឲ្យជាទីគោរព ។ ឯសហជាតាធិមតិ
 គឺ បរាមាសវិប្បយុត្តាធិមតិ ជាបច្ច័យ នៃភូតសម្បយុត្តកក្កដផង

ចិត្តសម្បជ្ជាបានព្យាបាលំ អនិច្ចតិវ្យាប្បយោន មច្ចុយោ ។
 មណសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ មណសសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស អនិច្ចតិវ្យាប្បយោន មច្ចុយោ អាម្ពណាណិមតិ
 លាណំ . . . ភិសំ . . . ឧបោសថិកម្មំ កត្វា តំ កុំ
 កាត្វា វស្សានេតិ អភិធម្មតិ តំ កុំ កត្វា មណស-
 សសម្បយុត្តោ វាគោ ឧប្បដ្ឋតិ មុំព្វេន . . . លោកា . . .
 កក្កំ . . . វត្ថុ . . . មណសវិប្បយុត្តោ ឧទ្ធុ កុំ
 កាត្វា វស្សានេតិ អភិធម្មតិ តំ កុំ កត្វា មណស-
 សសម្បយុត្តោ វាគោ ឧប្បដ្ឋតិ ។

(២៩២) មណសសម្បយុត្តោ ធម្មោ មណស-
 សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តវ្យាប្បយោន មច្ចុយោ
 មុំវិហ មុំវិហ មណសសម្បយុត្តោ ឧទ្ធុ មជ្ឈិមាណំ
 មជ្ឈិមាណំ មណសសម្បយុត្តាណំ ឧទ្ធុណំ អនន្តវ្យា-
 ប្បយោន មច្ចុយោ ។ មណសសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 មណសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តវ្យាប្បយោន មច្ចុ-
 យោ មណសសម្បយុត្តោ ឧទ្ធុ (ដ្ឋានស្ស អនន្ត-
 វ្យាប្បយោន មច្ចុយោ ។ មណសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 មណសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អនន្តវ្យាប្បយោន មច្ចុ-
 យោ មុំវិហ មុំវិហ មណសវិប្បយុត្តោ ឧទ្ធុ

ខៃត្តកចិត្តសម្បជ្ជាធម្មស្ស ដោយអនិច្ចតិវ្យាប្បយោន ។ មណសវិប្បយុត្ត-
 ធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃមណសសម្បយុត្តធម្មិ ដោយអនិច្ចតិវ្យាប្បយោន បានដល់
 អាម្ពណាណិមតិ គឺ ឧវចាន . . . ឧវសីល . . . ធ្វើ ឧវឧបោសថកម្ម
 ដោយគ្រួសារ រីករាយ ព្រោះធ្វើ ឧវប្បញ្ញកម្មនោះ ឱ្យជាទីគោរព
 មណសសម្បយុត្តកៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឧវសីលនោះ ឱ្យជាទី
 គោរព គុណិយមុន . . . ភិសីលាន . . . ឧវចក្ក . . . ឧវិក . . .
 គ្រួសារ រីករាយ ព្រោះធ្វើ ឧវប្បញ្ញកម្មនោះ ឱ្យជាទីគោរព
 មណសសម្បយុត្តកៈ កើតឡើង ព្រោះធ្វើ ឧវសីលនោះ ឱ្យជាទី
 គោរព ។

(២៩៣) មណសសម្បយុត្តធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃមណសសម្ប-
 យុត្តធម្មិ ដោយអនន្តវ្យាប្បយោន គឺ ត្រូវមណសសម្បយុត្តក្នុង មុន ។ ជា
 បច្ច័យ ខៃត្រូវមណសសម្បយុត្តក្នុង ក្រោយ ។ ដោយអនន្តវ្យាប្បយោន ។
 មណសសម្បយុត្តធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃមណសវិប្បយុត្តធម្មិ ដោយអនន្ត-
 វ្យាប្បយោន គឺ ត្រូវមណសសម្បយុត្តក្នុង ជាបច្ច័យ ខៃត្រូវចាន ដោយ
 អនន្តវ្យាប្បយោន ។ មណសវិប្បយុត្តធម្មិ ជាបច្ច័យ ខៃមណសវិប្ប-
 យុត្តធម្មិ ដោយអនន្តវ្យាប្បយោន គឺ ត្រូវមណសវិប្បយុត្តក្នុង មុន ។

ធម្មិណំ ធម្មិណំ បរាមាសវិប្បយុត្តក្កុះ ចន្ទានំ អនុ-
 រាណំ វេសសាវាចម្ពិយា អនុត្តរឃ្មត្តយេន ធម្មយោ ។
 បរាមាសវិប្បយុត្តក្កុះ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ
 ធម្មស្ស អនុត្តរឃ្មត្តយេន បច្ចយោ កាវដ្ឋតា បរាមា-
 សសម្បយុត្តក្កុះ ចន្ទានំ អនុត្តរឃ្មត្តយេន ធម្មយោ ។
 សអនុត្តរឃ្មត្តយេន ធម្មយោ ។

[២៧៧] បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ធម្មោ បរាមាស-
 សម្បយុត្តក្កុះ ធម្មស្ស សមាជាតឃ្មត្តយេន បច្ចយោ
 វេន ។ កញ្ញាមត្តឃ្មត្តយេន ធម្មយោ វេន ។ វិស្ស-
 យឃ្មត្តយេន ធម្មយោ សត្ត ។

[២៧៨] បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ធម្មោ បរាមាស-
 សម្បយុត្តក្កុះ ធម្មស្ស ឧបទិស្សយឃ្មត្តយេន បច្ច-
 យោ កាវដ្ឋតាធម្មិយោ អនុត្តរធម្មិយោ បក-
 ត្តធម្មិយោ ។ វេ ។ បកត្តធម្មិយោ បរាមា-
 សសម្បយុត្តក្កុះ កតោ ... ខោយោ បត្តតា ...
 បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ភកស្ស វោណស្ស បត្តតា-
 យ ឧបទិស្សយឃ្មត្តយេន ធម្មយោ ។ បរាមាស-
 សម្បយុត្តក្កុះ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តក្កុះ ធម្មស្ស

វាចច្ចិយ ខៃត្តកបរាមាសវិប្បយុត្តក្កុះ ក្រោយ ។ អនុរោមៈ ជាច្ចិយ
 វេវេសសាមត្តិ ដោយអនុត្តរឃ្មត្តិយ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តក្កុះ ជាច្ចិយ
 ខៃបរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ដោយអនុត្តរឃ្មត្តិយ កាវដ្ឋតៈ ជាច្ចិយ
 ខៃត្តកបរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ដោយអនុត្តរឃ្មត្តិយ ។ ជាច្ចិយ ដោយ
 សអនុត្តរឃ្មត្តិយ ។

[២៧៩] បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ជាច្ចិយ ខៃបរាមាសសម្ប-
 យុត្តក្កុះ ដោយសាតាតាច្ចិយ គឺ មាតិកា ៧ ។ ជាច្ចិយ ដោយ
 កញ្ញាមត្តឃ្មត្តិយ គឺ មាតិកា ២ ។ ជាច្ចិយ ដោយវិស្សយឃ្មត្តិយ
 គឺ មាតិកា ៧ ។

[២៨០] បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ជាច្ចិយ ខៃបរាមាសសម្ប-
 យុត្តក្កុះ ដោយឧបទិស្សយឃ្មត្តិយ បាតដល់ការឧបទិស្សយ អនុ-
 ត្តរធម្មិយ ធម្មិយកត្តធម្មិយ ។ វេ ។ បកត្តធម្មិយ គឺ
 បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ... ខោយោ វេសត្តិប្រាថ្នា ... ជាច្ចិយ
 ខៃបរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ហោយ ធម្មិយសេចក្តីប្រាថ្នា ដោយឧបទិស្ស-
 យឃ្មត្តិយ ។ បរាមាសសម្បយុត្តក្កុះ ជាច្ចិយ ខៃបរាមាសវិប្បយុត្តក្កុះ

ឧបទិស្សយេធម្មច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបទិស្សយោ
 វនន្តរូបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបទិស្សយោ បរាមាសសម្បយុត្តំ រាតំ ឧបទិស្សយ
 ណំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាធំ
 វេញ្ញតិ ។ បេ ។ បរាមាសសម្បយុត្តំ មោហំ ... បត្តំ
 ឧបទិស្សយោ ណំ ទេតិ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាធំ
 វេញ្ញតិ ជាណំ ហេតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិទ្ធតិ បក-
 មាសសម្បយុត្តោ រាតា មោហោ បត្តនា សន្ធាយ
 ។ បេ ។ បញ្ញាយ រាតស្ស គោសស្ស មោហស្ស
 វាទស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស ផលស-
 មាបត្តិយា ឧបទិស្សយេធម្មច្ចយេន បច្ចយោ ។ បក-
 មាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយេធម្មច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបទិស្ស-
 យោ វនន្តរូបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។
 បកត្តបទិស្សយោ សង្ខំ ឧបទិស្សយោ ណំ ទេតិ
 ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាធំ វេញ្ញតិ សីលំ...
 ។ បេ ។ បញ្ញំ រាតំ មាធំ ... បត្តំ ឧបទិស្សយ
 ណំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ជាណំ
 ហេតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិទ្ធតិ កាយិកំ សុខំ ...

ដោយឧបទិស្សយេធម្មច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបទិស្សយោ
 វនន្តរូបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។ បក-
 ត្តបទិស្សយោ បរាមាសសម្បយុត្តំ រាតំ ឧបទិស្សយ
 ណំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាធំ
 វេញ្ញតិ ។ បេ ។ បរាមាសសម្បយុត្តំ មោហំ ... បត្តំ
 ឧបទិស្សយោ ណំ ទេតិ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាធំ
 វេញ្ញតិ ជាណំ ហេតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិទ្ធតិ បក-
 មាសសម្បយុត្តោ រាតា មោហោ បត្តនា សន្ធាយ
 ។ បេ ។ បញ្ញាយ រាតស្ស គោសស្ស មោហស្ស
 វាទស្ស បត្តនាយ កាយិកស្ស សុខស្ស ផលស-
 មាបត្តិយា ឧបទិស្សយេធម្មច្ចយេន បច្ចយោ ។ បក-
 មាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 ឧបទិស្សយេធម្មច្ចយេន បច្ចយោ ការម្មណ្ឌបទិស្ស-
 យោ វនន្តរូបទិស្សយោ បកត្តបទិស្សយោ ។ បេ ។
 បកត្តបទិស្សយោ សង្ខំ ឧបទិស្សយោ ណំ ទេតិ
 ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ មាធំ វេញ្ញតិ សីលំ...
 ។ បេ ។ បញ្ញំ រាតំ មាធំ ... បត្តំ ឧបទិស្សយ
 ណំ ទេតិ ។ បេ ។ សមាបត្តិ ឧប្បាទេតិ ជាណំ
 ហេតិ ។ បេ ។ សង្ខំ ភិទ្ធតិ កាយិកំ សុខំ ...

សេនាសនំ ឧបទិស្សាយ នានំ ទេតិ ។ រេ ។
 សង្ឃំ កំទុតិ សត្វា ។ រេ ។ មត្តា វាតា មាតា
 មត្តា កាយិកំ សុទំ សេនាសនំ សង្កាយ មត្តាយេ
 វាតស្ស វាតស្ស មត្តាយេ កាយិកស្ស សុទស្ស
 មត្តសមាមត្តិយោ ឧបទិស្សយម្បច្ចយេន មត្តយោ ។
 មកមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ មកមាសសម្បយុត្តស្ស
 ធម្មស្ស ឧបទិស្សយម្បច្ចយេន មត្តយោ អាម្មណ្យ-
 វាតស្សយោ អធិត្តបទិស្សយោ មត្តត្ថបទិស្សយោ
 ។ រេ ។ មត្តត្ថបទិស្សយោ សង្ឃំ ឧបទិស្សាយ វាតា
 ឧប្បជ្ជតិ សិវំ ។ រេ ។ សេនាសនំ ឧបទិស្សាយ
 មត្តយោ សត្វា ។ រេ ។ សេនាសនំ មកមាសសម្ប-
 យុត្តស្ស វាតស្ស មត្តាយេ ឧបទិស្សយម្បច្ចយេន
 មត្តយោ ។

[២៨៧] មកមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ មកមាសវិ-
 ប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស មុរាជិតម្បច្ចយេន មត្តយោ
 អាម្មណ្យមុរាជិតំ វត្តមុរាជិតំ ។ អាម្មណ្យមុរាជិតំ
 មត្តិ ... វត្តំ អធិត្តោ ... វិបស្សតិ វាស្សា-
 ទេតិ អតំទុតិ តំ អាម្មណ្យ មកមាសវិប្បយុត្តោ
 វាតា វិចិត្តោ ឧទ្ធចំ តោមទស្សំ ឧប្បជ្ជតិ

កាស្រីយ មុរសនាសនៈ រហិយឱ ឧវនាទ ។ រេ ។ មំវែក មុរសន្ស
 សត្វ ។ រេ ។ មត្តា វាតា មាតា សេតក្តីត្រាថ្នាំ កាយិកសុទ ខិនៈសនា-
 សនៈ ជាច្រើន វៃសត្វ មត្តា វាតា មាតា សេតក្តីត្រាថ្នាំ កាយិ-
 កសុទ ខិនៈសនាសមាមត្តិ ដោយឧបទិស្សយម្បច្ចយេ ។ មកមាសវិប្ប-
 យុត្តមិ ជាច្រើន វៃមកមាសសម្បយុត្តមិ ដោយឧបទិស្សយម្បច្ចយេ
 បានដល់អាម្មណ្យមុរាជិតំ អធិត្តបទិស្សយ ខិនៈមត្តត្ថបទិស្សយ ។ រេ ។
 ឧបត្តបទិស្សយ គឺ វាតា កើតឡើង ព្រោះកាស្រីយ មុរសត្វ មុរសិវ
 ។ រេ ។ សេតក្តីត្រាថ្នាំ សត្វ (កើតឡើង) ព្រោះកាស្រីយ មុរសនា-
 សនៈ ។ រេ ។ សេនាសនៈ ជាច្រើន វៃមកមាសសម្បយុត្តវាតា ខិនៈ
 សេតក្តីត្រាថ្នាំ ដោយឧបទិស្សយម្បច្ចយេ ។

[២៨៨] មកមាសវិប្បយុត្តមិ ជាច្រើន វៃមកមាសវិប្បយុត្ត-
 មិ ដោយមុរាជិតម្បច្ចយេ បានដល់អាម្មណ្យមុរាជិតំ ខិនៈមត្តត្ថ-
 បទិស្សយ អាម្មណ្យមុរាជិតំ គឺ មុរាជិត ... មុរាជិត ជាមុនឡើង ...
 ដំបូងយើង ព្រោះវា វៃវាយ មកមាសវិប្បយុត្តវាតា វិចិត្តោ
 ឧទ្ធចៈ មុរាជិតស្ស កើតឡើង ព្រោះព្រោះ មុរាជិតនោះ

នៃទ្រង់ តក្កុយ រូបំ បស្សតិ និទ្ធាយ រសាតតាតុយា
សាដ្ឋំ កុណាតិ រូមាយតំ ឧត្តុវិញ្ញាណស្ស ដោជ្ជ-
ញាយតំ កាយវិញ្ញាណស្ស បុរោជិតប្បដ្ឋយេន បទ្ធា-
យោ ។ វត្ថុបុរោជិតំ ឧត្តាយតំ ឧត្តុវិញ្ញាណស្ស
កាយអយតំ កាយវិញ្ញាណស្ស វត្ថុ បរមាសវិប្ប-
យុត្តានំ មច្ឆានំ បុរោជិតប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។ បរមា-
សវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
បុរោជិតប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ អាវុធលាបុរោជិតំ វត្ថុបុ-
រោជិតំ ។ អាវុធលាបុរោជិតំ ឧត្តំ . . . វត្ថុ អស្សា-
យេនំ វត្ថុបទ្ធាតំ តំ វត្ថុ បរមាសសម្បយុត្តោ វត្ថោ
ទម្បដ្ឋតំ ។ វត្ថុបុរោជិតំ វត្ថុ បរមាសសម្បយុត្តានំ
មច្ឆានំ បុរោជិតប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។

[៣០០] បរមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរមាស-
វិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស បញ្ជាជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។
សដ្ឋិតំ ។ បរមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរមាសវិប្ប-
យុត្តស្ស ធម្មស្ស បញ្ជាជាតប្បដ្ឋយេន បទ្ធាយោ ។
សដ្ឋិតំ ។

ឃើញ ខ្ញុំប្រដៅយំខ្ញុំចក្ខុ ឬ ខ្ញុំសំឡេង ដោយខ្ញុំសោកនាវុ
ប្បយគនៈ (ជាច្រើន) ខែត្ថុវិញ្ញាណ ដោយខ្លាចយគនៈ ជាច្រើន ខែ
កាយវិញ្ញាណ ដោយបុរោជិតប្បដ្ឋយេន ។ វត្ថុបុរោជិត គឺ ចក្ខុយគនៈ
(ជាច្រើន) ខែត្ថុវិញ្ញាណ កាយយគនៈ (ជាច្រើន) ខែកាយ-
វិញ្ញាណ វត្ថុ ជាច្រើន ខែត្ថុកបរមាសវិប្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយបុរោជិត-
ប្បដ្ឋយេន ។ បរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ជាច្រើន ខែបរមាសសម្បយុត្តធម៌
ដោយបុរោជិតប្បដ្ឋយេន បានដល់អាវុធលាបុរោជិត និវត្តបុរោជិត ។
អាវុធលាបុរោជិត គឺ បុគ្គល នីវត្តចក្ខុ . . . ក្រេតអារ រិកពយ នីវត្ត
បរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ តើស្មើនឹង ក្រោមប្រាសាទ ខ្ញុំស្រឡា ។
វត្ថុបុរោជិត គឺ វត្ថុ ជាច្រើន ខែត្ថុកបរមាសសម្បយុត្តក្ខន្ធ ដោយ
បុរោជិតប្បដ្ឋយេន ។

[៣០១] បរមាសសម្បយុត្តធម៌ ជាច្រើន ខែបរមាសវិប្ប-
យុត្តធម៌ ដោយបញ្ជាជាតប្បដ្ឋយេន ។ សេចក្តីបំប្រែញ ។ បរមាសវិប្ប-
យុត្តធម៌ ជាច្រើន ខែបរមាសវិប្បយុត្តធម៌ ដោយបញ្ជាជាតប្បដ្ឋយេន ។
សេចក្តីបំប្រែញ ។

[៣១១] បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ វេ ។

[២១១] បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃបរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ដោយការសិខេប្បច្ច័យ គឺ មាតិកា ២ ។

[៣១២] បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ចេតោ សម្បយុត្តកាណំ ខត្តាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ករណីយា ។ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ វិភាគាណំ ខត្តាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ ម្ចាស់ បុត្តិកត្តំ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ចេតោ សម្បយុត្តកាណំ ខត្តាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តន្តស្ស ធម្មស្ស កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ សហជីតា ជាតាខណិកា ។ ករណីយា បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ចេតោ សម្បយុត្តកាណំ ខត្តាណំ កម្មប្បដ្ឋយេន បច្ចយោ ។

[៣១២] បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃបរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ គឺ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃភូតសម្បយុត្តកក្កន្ត ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃបរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាទដល់សហជីតា ខិន្ទាខណិកា ។ សហជីតា គឺ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃភូតចិត្តសម្បដ្ឋាវច្ចរ ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ឯតាខណិកា គឺ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃភូតវិបាកក្កន្តន្តរៈ វៃភូតកដក្ករូបនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ បុត្តិកត្តំ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃភូតវិបាកក្កន្តន្តរៈ វៃភូតកដក្ករូបនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ ម្ចាស់ បុត្តិកត្តំ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃភូតសម្បយុត្តកក្កន្តន្តរៈ វៃភូតចិត្តសម្បដ្ឋាវច្ចរនី ដោយកម្មប្បច្ច័យ ។ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃបរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ដោយកម្មប្បច្ច័យ បាទដល់សហជីតាខិន្ទាខណិកា ។ សហជីតា គឺ បរាមាសសម្បយុត្តន្តរៈ ជាច្រើន វៃភូតសម្បយុត្តកក្កន្តន្តរៈ វៃភូតចិត្តសម្បដ្ឋាវច្ចរនី

អភិធម្មបិដក អនុសាសនបិដក

កម្មប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។ ធានាខណិកា មរាមា-
សវិប្បយុត្តស្ស ។ ធម្មតា វិចារណំ ទុត្តំ គម្មត្តា ធម្ម-
យោ មកម្មប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។ វិចារកម្មប្បដ្ឋានយេន
មច្ចុយោ ឯតំ ។ មរាមាមកម្មប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ធម្មតា ។
ឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ធម្មតា ។ ណិទប្បដ្ឋានយេន
មច្ចុយោ ធម្មតា ។ មត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ធម្មតា ។
សាម្បយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។ ធម្ម ។

(៣១៣) មរាមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មតា មរាមា-
សវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ
សរាជានំ មន្ទាជានំ ។ សន្តិវុត្តំ ។ មរាមាសវិប្ប-
យុត្តស្ស ធម្មតា មរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្ប-
យុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ សរាជានំ បុរាជានំ មន្ទា-
ជានំ ។ សន្តិវុត្តំ ។ មរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មតា មរា-
មាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស វិប្បយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុ-
យោ បុរាជានំ វិគុ មរាមាសសម្បយុត្តកាណំ ទុត្តំ
វិប្បយុត្តប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ ។

(៣១៤) មរាមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មតា មរាមាស-
សម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋានយេន មច្ចុយោ មរា-
មាសសម្បយុត្តស្ស ឯកោ ទុត្តា តិណ្ណំ ទុត្តំ

អភិធម្មបិដក អនុសាសនបិដក

ដោយកម្មប្បដ្ឋាន ។ ឯធានាខណិកា គឺ មរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មតា ជា
បច្ច័យ វៃត្ថុកវិបាកក្នុងផង វៃត្ថុកកស្ម័ក្ខប្បដ្ឋាន ដោយកម្មប្បដ្ឋាន ។
ជាបច្ច័យ ដោយវិបាកប្បដ្ឋាន គឺ មានវិវាទ ១ ។ ជាបច្ច័យ ដោយ
កាហារប្បដ្ឋាន គឺ មានវិវាទ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយឥន្ទ្រិយប្បដ្ឋាន
គឺ មានវិវាទ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយណិទប្បដ្ឋាន គឺ មានវិវាទ ២ ។
ជាបច្ច័យ ដោយមត្តប្បដ្ឋាន គឺ មានវិវាទ ២ ។ ជាបច្ច័យ ដោយសម្ប-
យុត្តប្បដ្ឋាន គឺ មានវិវាទ ២ ។

(៣១៥) មរាមាសសម្បយុត្តស្ស ជាបច្ច័យ វៃមរាមាសវិប្ប-
យុត្តស្ស ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន បានដល់សហជាន មិនបច្ចុប្ប-
សេចក្តីប្រញូញ ។ មរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ជាបច្ច័យ វៃមរាមាសវិប្ប-
យុត្តស្ស ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន បានដល់សហជាន បុរាជាន មិនបច្ចុ-
ប្បសេចក្តីប្រញូញ ។ មរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ជាបច្ច័យ វៃមរា-
មាសសម្បយុត្តស្ស ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន បានដល់បុរាជាន គឺ វៃ
ជាបច្ច័យ វៃត្ថុកមរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ដោយវិប្បយុត្តប្បដ្ឋាន ។

(៣១៦) មរាមាសសម្បយុត្តស្ស ជាបច្ច័យ មរាមាសសម្បយុត្ត-
ស្ស ដោយអត្ថិប្បដ្ឋាន គឺ មរាមាសសម្បយុត្តក្នុង ១ ជាបច្ច័យ វៃទុត្ត ៣

បរាមាសសម្បយុត្តក្កៈ បញ្ចករោ

បរាមាសសម្បយុត្តក្កៈ បញ្ចករោ

អត្ថិប្បដ្ឋយេន បទ្ធកយោ ទ្វេ ទទ្ធា . . . ។ បរាមា-
 សសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បដ្ឋយេន បទ្ធកយោ បរាមាសសម្បយុត្តា ទទ្ធា
 តៃត្តសម្បដ្ឋានាចំ រូតាចំ អត្ថិប្បដ្ឋាយេន បទ្ធកយោ ។
 ប្បវេ ភាវតំ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមា-
 សសម្បយុត្តស្ស ធម្មោ បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស
 អត្ថិប្បដ្ឋយេន បទ្ធកយោ បរាមាសសម្បយុត្តា វិភោ
 មប្បេ តំណ្ហំ បទ្ធកាចំ តៃត្តសម្បដ្ឋានាចំ រូតាចំ អត្ថិ-
 ប្បដ្ឋាយេន បទ្ធកយោ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ
 បរាមាសវិប្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋាយេន បទ្ធកយោ
 សរាមាចំ បុរោជាតំ បទ្ធកាចំ អាហារំ វិជ្ជិយំ ។
 សន្តិកំ ។ បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្ប-
 យុត្តស្ស ធម្មស្ស អត្ថិប្បដ្ឋាយេន បទ្ធកយោ បុរោជាតំ
 ធម្មំ . . . វត្ថំ អស្សារាទតិ វតិធន្តិ តំ អាត្ត វិភោ
 វិជ្ជិ ធម្មដ្ឋតិ វត្ថុ បរាមាសសម្បយុត្តាចំ ទទ្ធាចំ អត្ថិ-
 ប្បដ្ឋាយេន បទ្ធកយោ ។ បរាមាសសម្បយុត្តោ ធម្មោ
 បរាមាសវិប្បយុត្តោ ធម្មោ បរាមាសសម្បយុត្តស្ស ធម្មស្ស

ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន ទទ្ធា . . . ។ បរាមាសសម្បយុត្តក្កិ ជាបច្ច័យ
 ខៃបរាមាសវិប្បយុត្តក្កិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន គឺ តួបរាមាសសម្បយុត្តក្កិ
 ជាបច្ច័យ ខៃតួបរាមាសសម្បយុត្តក្កិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន ។ បុរោ បុរោ
 កម្មិវិជ្ជិវិជ្ជិ ។ បរាមាសសម្បយុត្តក្កិ ជាបច្ច័យ ខៃបរាមាស-
 សម្បយុត្តក្កិវិជ្ជិ ខៃបរាមាសវិប្បយុត្តក្កិវិជ្ជិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន គឺ
 បរាមាសសម្បយុត្តក្កិ ទ ជាបច្ច័យ ខៃទទ្ធា ធម្ម វិជ្ជិ ខៃតួបរាមាស-
 សម្បយុត្តក្កិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន ។ បរាមាសវិប្បយុត្តក្កិ ជាបច្ច័យ
 ខៃបរាមាសវិប្បយុត្តក្កិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន បុរោជាតំ បុរោជាតំ
 បុរោជាតំ អាហារំ វិជ្ជិវិជ្ជិ ។ សេចក្តីប្រែប្រួល ។ បរាមាស-
 វិប្បយុត្តក្កិ ជាបច្ច័យ ខៃបរាមាសសម្បយុត្តក្កិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន
 បុរោជាតំ គឺ វិជ្ជិវិជ្ជិ . . . បុគ្គល ក្រុមការ វិភាយ វិជ្ជិវិជ្ជិ
 ក្កិ វិជ្ជិវិជ្ជិ កើតឡើង ក្រោយក្រោយ ខ្លះខ្លះនោះ វត្ថុ ជាបច្ច័យ ខៃ
 តួបរាមាសសម្បយុត្តក្កិ ដោយអត្ថិប្បដ្ឋយេន ។ បរាមាសសម្បយុត្ត-
 ក្កិ បរាមាសវិប្បយុត្តក្កិ ជាបច្ច័យ ខៃបរាមាសសម្បយុត្តក្កិ

អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បទ្ហាយា សហជាតំ បុរាជាតំ ។
 សហជាតេ ចករណសសម្បយុត្តោ ឃិកា ទន្ធា ច
 វត្ថុ ច វិណ្ណិដ្ឋំ ទន្ធានំ អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បទ្ហាយា
 ទ្វេ មន្ទា ... ។ ចករណសសម្បយុត្តោ ច
 ចករណសវិប្បយុត្តោ ច ទន្ធា ចករណសវិប្បយុត្តស្ស
 ចមុស្ស អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បទ្ហាយា សហជាតំ បញ្ញាជាតំ
 រាហារំ វិទ្រ្គិយំ ។ សហជាតា ចករណសសម្បយុត្តោ
 មន្ទា ច បរោក្ខតា ច ចិត្តសម្មាញាណំ ទន្ធានំ អភិធម្ម-
 ប្បដ្ឋានេន បទ្ហាយោ ។ បញ្ញាជាតា ចករណសសម្បយុត្តោ
 មន្ទា ច កាតវិទ្រ្គិយេ រាហារិក ច វិមស្ស កាយស្ស
 អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បទ្ហាយោ បញ្ញាជាតា ចករណស-
 សម្បយុត្តោ មន្ទា ច វុធជីវិត្រ្គិយេន កាតវាទ្ធាណំ
 អភិធម្មប្បដ្ឋានេន បទ្ហាយោ ។

[៣០៥] ហេតុយោ ចត្តារិ វារម្មណោ ចត្តារិ
 អធិបតីយា បត្យ អនន្តរេ ចត្តារិ សមនន្តរេ ចត្តារិ
 សហជាតេ បត្យ អត្ថបត្ថោ ទ្វេ ចំស្សយេ សត្ត
 ធុបចំស្សយេ ចត្តារិ វុធជីវិតេ ទ្វេ បញ្ញាជាតេ ទ្វេ
 រាសេវិកេ ទ្វេ កាយ្ម ចត្តារិ វិចារតេ ឯតំ អាហារេ

ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ បាធរសំសហជាត វិនិបុរាជាត ។ សហជាត គឺ
 ចករណសសម្បយុត្តក្នុង ចិត្ត វិញ្ញាណ ជាបច្ច័យ ខែនន្ធា ព្រ ដោយ
 អភិធម្មប្បដ្ឋាយ ទន្ធា ។ ចករណសសម្បយុត្តក្នុង ចករណសវិប្ប-
 យុត្តក្នុង ជាបច្ច័យខែចករណសវិប្បយុត្តក្នុង ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ បាធរ
 រសំសហជាត បញ្ញាជាត កាយា វិនិវិទ្រ្គិយេ ។ សហជាត គឺ
 ក្នុងចករណសសម្បយុត្តក្នុង ក្នុងមហាក្នុង ជាបច្ច័យ ខែក្នុងចក
 សម្មាញាណ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ ។ បញ្ញាជាត គឺ ក្នុងចករណសសម្ប-
 យុត្តក្នុង កាតវិទ្រ្គិយោក្នុង ជាបច្ច័យ ខែកាយនេះ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ
 បញ្ញាជាត គឺ ក្នុងចករណសសម្បយុត្តក្នុង វុធជីវិត្រ្គិយេក្នុង ជាបច្ច័យ
 ខែក្នុងកាយប្បដ្ឋាយ ដោយអភិធម្មប្បដ្ឋាយ ។

- [៣០៥] ក្នុងហេតុប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវារម្មណោប្បដ្ឋាយ
- មានវារៈ ៤ ក្នុងអធិបតីប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥ ក្នុងអនន្តរប្បដ្ឋាយ មាន
- វារៈ ៤ ក្នុងសមនន្តរប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងសហជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៥
- ក្នុងអត្ថបត្ថោប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងចំស្សយេប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៧ ក្នុង
- ធុបចំស្សយេប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវុធជីវិតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុង
- បញ្ញាជាតប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកាយនេប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងកាយ-
 ប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ៤ ក្នុងវិចារប្បដ្ឋាយ មានវារៈ ១ ក្នុងអាហារប្បដ្ឋាយ

ចត្តាវិ វិញ្ញយុត្តស្ស ចត្តាវិ ឈានេ ចត្តាវិ មាត្រ ចត្តាវិ
សម្មយុត្ត ៖ ធួ វិញ្ញយុត្ត តំណិ វាត្តិយា សត្ត
ចត្តិយា ចត្តាវិ វិគាត ចត្តាវិ អវិគាតេ សត្ត ។

[៣០៦] បរាសាស្សយុត្តស្ស ធួ បរាសាស្ស-
សម្មយុត្តស្ស ចត្តស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ បរាសាស្សយុត្តស្ស ធួ បរាសាស្ស-
វិញ្ញយុត្តស្ស ចត្តស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ
សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ ។ បរាសាស្សយុត្តស្ស ធួ បរាសាស្ស-
យុត្តស្ស ៖ បរាសាស្សវិញ្ញយុត្តស្ស ច ចត្តស្ស សហ-
ជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ។ បរាសាស្សវិញ្ញយុត្តស្ស ធួ
បរាសាស្សវិញ្ញយុត្តស្ស ចត្តស្ស អាម្មណប្បដ្ឋយេន
បដ្ឋយោ សហជាតប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយ-
ប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ បដ្ឋ-
យោ ឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ កម្មប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ ក-
ហារប្បដ្ឋយេន បដ្ឋយោ វិញ្ញយុត្តស្ស បដ្ឋយោ ។

បរាសាស្ស ៖ ក្នុងវិញ្ញយុត្តស្ស មានវា ៖ ក្នុងឈានប្បដ្ឋយេន មាន
វា ៖ ក្នុងមត្តប្បដ្ឋយេន មានវា ៖ ក្នុងសម្មយុត្តប្បដ្ឋយេន មានវា ៖
ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មានវា ៖ ក្នុងវិញ្ញយុត្តប្បដ្ឋយេន មានវា ៖ ក្នុងវិញ្ញ-
យុត្តស្ស មានវា ៖ ក្នុងវិញ្ញយុត្តស្ស មានវា ៖ ក្នុងវិញ្ញយុត្តស្ស មានវា ៖
មានវា ៖ ។

[៣០៦] បរាសាស្សយុត្តស្ស ធួ ជាបដ្ឋយោ នៃបរាសាស្ស-
យុត្តស្ស ដោយការប្រណិប្បដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយសហជាតប្បដ្ឋយេន ជា
បដ្ឋយោ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ។ បរាសាស្សយុត្តស្ស ធួ ជាបដ្ឋយោ
នៃបរាសាស្សវិញ្ញយុត្តស្ស ដោយការប្រណិប្បដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយស-
ហជាតប្បដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយ
បដ្ឋយោ ជាបដ្ឋយោ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន ។ បរាសាស្សយុត្ត-
ស្ស ធួ ជាបដ្ឋយោ នៃបរាសាស្សយុត្តស្ស ដោយការប្រណិប្បដ្ឋយេន ដោយសហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន ។ បរាសាស្សវិញ្ញយុត្តស្ស ធួ ជាបដ្ឋយោ នៃបរាសាស្ស-
វិញ្ញយុត្តស្ស ដោយការប្រណិប្បដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយសហជាតប្ប-
ដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយឧបនិស្សយប្បដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយបុរាណប្ប-
ដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយបដ្ឋយោ ជាបដ្ឋយោ ដោយកម្មប្បដ្ឋយេន
ជាបដ្ឋយោ ដោយកហារប្បដ្ឋយេន ជាបដ្ឋយោ ដោយវិញ្ញយុត្តស្ស ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ ចដិច្ចវិពោ

បរាមជ្ឈេវេវោចថកមាសេ ខន្ធ អនិច្ចារោ . . . វិប-
ស្សនំ វស្សនេតិ អភំនន្តតិ តំ អារត្តំ បរាមាសោ
ន សម្បបុត្តោ ច ខន្ធ ឧប្បន្នតិ ។ ឯវំ ឥតវេច តំលិ
រាវត្តំ តាតតា ។ ឥយំ ធុតំ បរាមាសមុតសធិសិ ។
រោលកុត្តំ យន្តំ ន លត្តតិ តម្កិ(១) ន តាតតំ ។

បរាមាសវរាមជ្ឈិទុក្ខំ និដ្ឋិតំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ

ចដិច្ចវិពោ

[៣១៣] បរាមាសវិប្បយុត្តំ បរាមជ្ឈំ ធម្មំ ចដិច្ច
បរាមាសវិប្បយុត្តោ បរាម(ជ្ឈ) ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុ-
ញ្ញូយា បរាមាសវិប្បយុត្តំ បរាមជ្ឈំ ឯកំ ខន្ធ ចដិច្ច
តយោ ខន្ធ ចិត្តសមុត្តានិ រូបំ ទ្រ ខន្ធ . . . ។
បរាមាសវិប្បយុត្តំ អបរាមជ្ឈំ ធម្មំ ចដិច្ច បរាមាសវិប្ប-
យុត្តោ អបរាម(ជ្ឈ) ធម្មោ ឧប្បន្នតិ ហេតុញ្ញូយា ។
សន្និទ្ធិ ។

យថា ច្ចុធិញ្ញោមុតេ រោលកិយធុតំ

ឯវំ តាតតំ ចិត្តានិកាសំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ និដ្ឋិតំ ។

អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ បរិមេ ។

១ម. យតំ ន លត្តតិ ករិ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ ចដិច្ចវិពោ

ពិចារណាយិញ្ច ក្រេតវេ វិហាយ ចំរោលោកហាមជ្ឈន្តនិវត្តកាមា-
កមាសក្ខន្ធ ចនិទាវ្យាជំ . . . បរាមាសវត្ថុ ត្រូវសម្បយុត្តក្ខន្ធកិ
កើតឡើង ព្រោះប្រាញ ខ្លឹមប្រាញ ។ សូម្បីក្នុងវិវាទ បណ្ឌិត
ក៏គប្បីប្រាញវាចាំផ ច ហើយឆ្លើយនិទេវថា ។ ទុកនេះ ប្រហែល
ត្រូវនឹងបរាមាសទុកនេះ ។ លោកុក្ករ ដែលបណ្ឌិត មិនគប្បីបាទ
ក្នុងទុកនោះ ក៏មិនគប្បីឆ្លើ ក្នុងទុកនោះ ។

ចប់ បរាមាសវរាមជ្ឈិទុក្ខំ ។

បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ

ចដិច្ចវិពោ

[៣១៣] បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ កាស្រីយ បរាមាស-
វិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុញ្ញូយ គឺ ខន្ធ ច
ផន ចិត្តសមុត្តានិ រូបំ កាស្រីយ ខ្លឹមបរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ ១
ខ្លឹម ១១២ . . . ។ បរាមាសវិប្បយុត្តអបរាមជ្ឈិទុក្ខំ កាស្រីយ ខ្លឹមបរាមាស-
វិប្បយុត្តអបរាមជ្ឈិទុក្ខំ ទើបកើតឡើង ព្រោះហេតុញ្ញូយ ។ សេចក្តី
ចម្រើញ ។

លោកិយទុក្ខំ ក្នុងច្បាប់ទុក្ខំ យ៉ាងណាមិញ បណ្ឌិត

គប្បីឆ្លើ យ៉ាងនោះចុះ មិនមានការព្រួយឡើយ ។

ចប់ បរាមាសវិប្បយុត្តបរាមជ្ឈិទុក្ខំ ។

ចប់ អនុលោមទុក្ខញ្ញាតំ ពាលីដីម ។

អភិធម្មបិដក

ប្រៀនសូត្រ សុទ្ធិសា ភាគ

អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋានី

មាតិកាបញ្ជី

លេខ	អង្ក
សង្កត់ ១ ខ្ពស់	១
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ១	២២
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ២ ប្រយុគខ្ពស់	២៣
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ៣ ខ្ពស់	២០
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ៤ ខ្ពស់ ៤ ខ្ពស់	២៣
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ៥ ខ្ពស់ ៥ ខ្ពស់	៧៣
សង្កត់	៧២
សង្កត់ ២ ខ្ពស់	៧៧
សង្កត់ ២ ខ្ពស់ ២ ខ្ពស់	១២០
សង្កត់ ២ ខ្ពស់ ៣ ខ្ពស់	១២២

អភិធម្មបិដក

ប្រៀន សុទ្ធិសា

អនុលោមទុក្ខប្បដ្ឋាន

សង្កត់បញ្ជីមាតិកា

មាតិកា	ទំព័រ
សង្កត់ ១ ខ្ពស់	១
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ១	២២
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ២ ប្រយុគខ្ពស់	២៣
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ៣ ខ្ពស់ ៤ ខ្ពស់	២០
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ៤ ខ្ពស់ ៤ ខ្ពស់	២៣
សង្កត់ ១ ខ្ពស់ ៥ ខ្ពស់ ៥ ខ្ពស់	៧៣
សង្កត់	៧២
សង្កត់ ២ ខ្ពស់	៧៧
សង្កត់ ២ ខ្ពស់ ២ ខ្ពស់	១២០
សង្កត់ ២ ខ្ពស់ ៣ ខ្ពស់	១២២

មាតិកា

គន្ថវិប្បយុក្កគន្ថវិយទុក្ខ	១៧១
ឧបាយាសគោត្តកទុក្ខ	"
និវរណទុក្ខ	១៧២
និវរណិយទុក្ខ	១៧៧
និវរណសម្បយុក្កទុក្ខ	១៨០
និវរណនិវរណិយទុក្ខ	២០១
និវរណនិវរណសម្បយុក្កទុក្ខ	២០៥
និវរណវិប្បយុក្កនិវរណិយទុក្ខ	២១៨
បកោសទុក្ខ	"
បកមជ្ជទុក្ខ	២៣៧
បកោសសម្បយុក្កទុក្ខ	"
បកោសបកមជ្ជទុក្ខ	២៦៣
បកោសវិប្បយុក្កបកមជ្ជទុក្ខ	២៦៧

មាតិកា

គន្ថវិប្បយុក្កគន្ថវិយទុក្ខ	១៧១
ឧបាយាសគោត្តកទុក្ខ	"
និវរណទុក្ខ	១៧២
និវរណិយទុក្ខ	១៧៧
និវរណសម្បយុក្កទុក្ខ	១៨០
និវរណនិវរណិយទុក្ខ	២០១
និវរណនិវរណសម្បយុក្កទុក្ខ	២០៥
និវរណវិប្បយុក្កនិវរណិយទុក្ខ	២១៨
បកោសទុក្ខ	"
បកមជ្ជទុក្ខ	២៣៧
បកោសសម្បយុក្កទុក្ខ	"
បកោសបកមជ្ជទុក្ខ	២៦៣
បកោសវិប្បយុក្កបកមជ្ជទុក្ខ	២៦៧

ទំព័រ

វិទ្យាវិទ្យុបត្តិ

វិទ្យុបាលី	អវិទ្យុបាលី	អង្ក	រង្វង់លេខាយ
ខន្ទា	ខន្ទា	២	១៣
អាម្ពណាធិបតិសញ្ញា	អាម្ពណាធិបតិសញ្ញា	១២	៨
សញ្ញាជនាទៅសញ្ញា	សញ្ញាជនាទៅសញ្ញា	៦៦	១៨
បច្ចាជានី	បច្ចាជានី	៧២	១២
សធិ	សធិ	១២៦	១២
ភិស្តា	ភិស្តា	១២០	១២
ឧត្តមនិបាតំ បដិច្ចវារា	ឧត្តមនិបាតំ បដិច្ចវារា	១២១	១
នោទិវណាធិបតិ	នោទិវណាធិបតិ	១៦៧	១០
បកមាសម្បយុត្តំ	បកមាសម្បយុត្តំ	២៨៤	៦
បកមាសម្បយុត្តស្ស	បកមាសម្បយុត្តស្ស	២៨៧	១៨
ចកនឡិគ្គិវារា	ច កនឡិគ្គិវារា	២៦០	១១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុសត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
វិចិត្តិញសញ្ញាជនៈជន	វិចិត្តិញសញ្ញាជនៈជន	៤	១៦
ពួកសញ្ញាជនៈ	ពួកនាសញ្ញាជនៈ	១៨	១២
គី វត្ត បុគ្គល	គី បុគ្គល	៧០	១៦
វិនោនាគន្ធមមិ	វិនោនាគន្ធមមិ	៧៣	៦
នូវលាភៈ	នូវលាភៈ	១០០	៤
ពួកគន្ធិប្បយុត្តកុន្ធ	ពួកគន្ធិប្បយុត្តកុន្ធ	១១៦	៧
នូវបញ្ញា	នូវបញ្ញា	១២៤	១៦
យុត្តកុន្ធម្ពន្ធ	យុត្តកុន្ធម្ពន្ធ	១២៨	៨
និវរណកុន្ធី	និវរណសម្បយុត្ត	១៦៨	១៣
នូវ កោន	នូវនិកោន	១៦៦	១៦
សម្បជ្ឈន្តបុជន្ធ	សម្បជ្ឈន្តបុជន្ធ	១៧២	១៦
កុន្ធមត្តប្បវ័យ	កុន្ធមត្តប្បវ័យ	១៨២	៨
កាយិកុន្ធី	កាយិកុន្ធី	១៧២	១៧
ឯបកកុន្ធីស្សិយ	ឯបកកុន្ធីស្សិយ	១៧៣	១២
និវរណវិប្បយុត្ត	និវរណសម្បយុត្ត	១៧៨	៣
គប្បិស្ថាជនិច្ចៈ ។	គប្បិស្ថាជនិច្ចៈ	២០៣	៨
មាណវៈ ៧ ។	វារៈ ៧	២១២	១១